Lugduni
1674

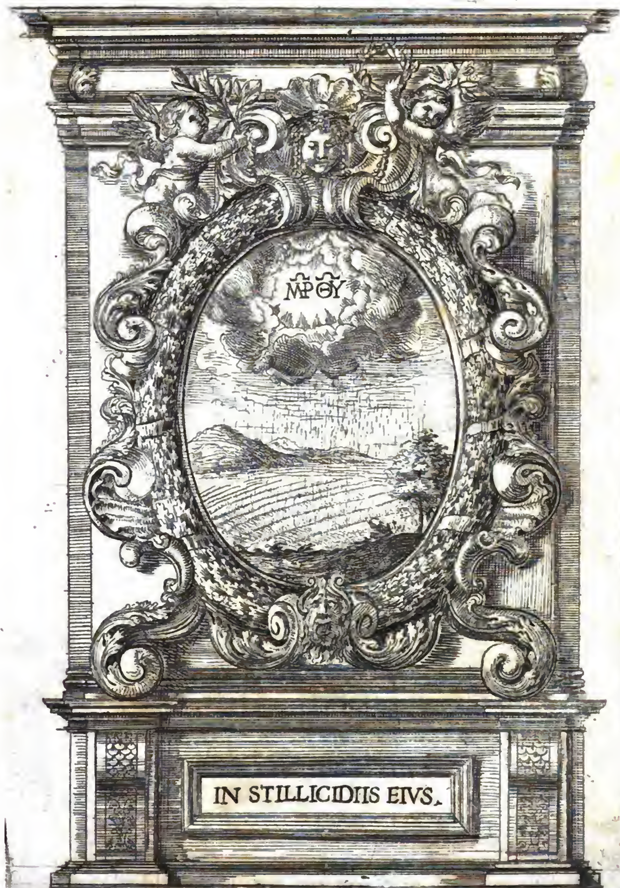

[illegible]

Atti [illegible]

HOMO DVBIVS
SIVE
DE BAPTISMO ABORTIVORVM.

MP ΘY
IN STILLICIDIIS EIVS.

R.P. HIERONYMI

FLORENTINII

LVCENSIS,

CONGREGATIONIS MATRIS DEI,

CLERICI REGVLARIS

DE HOMINIBVS DVBIIS BAPTIZANDIS,

PIA PROTHESIS.

Olim sub Lugdunensi prælo anno 1658. edita, à nullo prius asserta, vnica tunc disputatione, nunc tribus superadditis consistens.

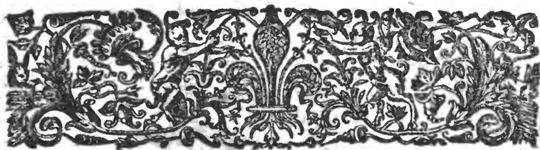
Quarum tertia argumento desumpto à noua constitutione ALEXANDRI Papæ VII. de Immaculata Deiparæ Conceptione S. INDICIS Congregatione mandante, ab ipso Authore correcta, & nonnullis insignium Academiarum censuris, necnon pluribus Doctissimorum virorum laudibus exornata.

Parochis, Medicis, omnibusque in praxi vtilis & necessaria

PROPONITVR.

LVGDVNI.
Ex Officina ANISSONIANA.
M. DC. LXXIV.

CHRISTINÆ ALEXANDRÆ

SVECORVM REGINÆ

Sapientiſſimæ, Religioſiſſimæ, Auguſtæ, & apud Apoſtolicam ſedem glorioſiſſimæ.

Hieronymus Florentinius Congregationis Matris Dei Cler. Regul.

H. D. O.

ONSPIRANT adeo fœlici augurio, quæ me mouent, vt Regio Majeſtatis tuæ Patrocinio, hunc meum de Baptiſmo Abortiuorum Librum commendem, vt non ſolum me ſponte volentem, ſed propenſum, ſed auidũ ſed ambitioſum & præcupidum faciant. Etenim nemo melius *puſillum* hunc Abortiuorum *gregem*, cui complacuit *Diuino Patri dare Cœlorum Regnum* per

Batpiſma

Baptiſma ſub conditione collatum , ſuſcipere poteſt protegendum,quam piiſſima tua Majeſtas,quæ terrenis Sceptro,& Corona neglectis,maluit inter Catholicos,maximo totius Reipublicæ Chriſtianæ exẽplo recenſeri,quam in naturales ſubditos Regiam poteſtatem exercere,& in terris regnare.

Magnus ille Alexander , cum plurimos orbes, præter hunc quem ſibi , nec iam totum ſubjugauerat , inveniri audiuiſſet, doluit & lachrymatus eſt. Ego vero tuæ regiæ Majeſtati gratulor , dum novum animarum orbem in abortiuis , huc vſque deliteſcentem , ſed iam detectum, & facili cura gubernandum deffendendumque offero : quæ forte fuit cauſa , cur San. Mem. Alexander Papa VII. dum te ſacro Chriſmate confirmaret, Alexandræ nomen, & omen , Chriſtinæ nomini addiderit , ſanè præſcius , quod aliquando veteris illius Alexandri vota eſſes pro orbe Chriſtiano fœlicius conſequutura.

Accipe igitur , & ſereno vultu hoc opus intuere, quod Regiæ tuæ glorioſiſſimæ Maieſtati venerabundus exhibeo ; &,quæ tua ſumma eſt humanitas, religio , & benignitas in invictam maieſtatis tuæ clientelam, velis eſſe collatum.Memini olim regium Prophetam , *Reginam* Catholicam deſcripſiſſe *aſſiſtentem à dextris* Chriſti Domini circumdatam varietate, ſiue ut alij cum D. Hieronymo legunt *in ſcutulatis*. Vtinam ergo fœlici auſpicio te glorioſiſſimam

mam Reginam quæ non iam à ſiniſtris, ſed à dextris Eccleſiæ Catholicæ partibus in orbe nimirum Romano, apud Apoſtolicam ſedem glorioſiſſima aſſiſtis, ſcutulatis veſtimentis indutam, & incedentem nanciſcar: ſunt enim tua ſtudia ſublimia, doctiſſima, actus Règij, zelo fidei, charitatis, & Religionis inſignes veluti tot ſcuta, in quibus, vt cum Apoſtolo loquar, *ignea* communis *hoſtis tela* contra penè innumeras animas earumque ſalutem iactata, fore ſpero, vt extinguantur. Interim Deum Optimum Maximum enixè precor, vt in annos plurimos eoſque lætos, & ſaluberrimos majeſtatem tuam ſeruet *incolumem*, ad maius divinæ gloriæ incrementum, Chriſtianæ Reipublicæ profectum, nec non vniuerſi orbis gaudium, & exemplum. Vale, Lucæ 3. idus Septemb. 1673.

AVCTO

AVCTORIS DE ORDINE Superiorum declaratio.

HANC ego ſententiam, de Baptiſmo Abortiuorum, tota hac Diſputatione comprehenſam, & præſertim Sectione vndecima expreſſam ab Eminentiſſimis Patribus Sacræ Indicis Congregationis iuſſus explicare, libens, volenſque grauiſſimo prudemtiſſimoque doctiſſimorum Principum judicio, & imperio, pareo.

Et in primis aſſero, me nihil in præſenti materia definiendo dicere, ſed vti rem probabilem, & per modum problematis proponere: Deinde adverto me neminem, quoad praxim attinet, ſub mortali obligare, ſed tantum rationes ſpeculativas id ſuadentes exponere, ac in ſuſpenſo relinquere, ſicuti, nec inducere novum aliquem ritum in Eccleſiam: cum id ad Sacram Rituum Congregationem, Summumque Pontificem ſpectet. Ita ſentio, ita ſcripſi & ita me ſcribere, & ſentire proteſtor, vt æquum eſt humilem, ac devotum S. Romanæ Eccleſiæ filium, qualem me eſſe, & fuiſſe hactenus, futurum in poſterum, Sancte profiteor;

FRANCIS

FRANCISCVS GVINIGIVS Congregationis Clericorum Regularium Matris Dei Rector Generalis.

CVM opus cui titulus Pia Prothesis, *De Ministrando baptismo humanis fœtibus abortivis* P. Hieronimi Florentinii, duo ex Patribus nostræ Congregationis quibus id commisimus, recognoverint ac in lucem edi posse probaverint; & cum de Ordine S. Indicis Congregationis, vsque de anno 1664. nobis à Reverendissimo P. Secretario, tunc temporis intimato, fuerit ab eodem Auctore declarata, seu correcta, vt in principio hujus operis dicitur; facultatem concedimus, vt typis mandetur, si ijs ad quos spectat, placuerit, in quorum fidem præsentes propria manu subscripsimus & sigillo nostro munivimus. Romæ die 19. Augusti 1673.

Franscicvs Gvinigivs Rector Generalis manu propria.

Loco † sigilli.

** HVMANISSI

HVMANISSIMO LECTORI
suo Hieronymus Florentinius. S.

HABES Amice Lector in hac quarta editione præter Primam, Secundam etiam, Tertiam, & Quartam Disputationem de Baptismo Abortivorum. Et ne, me nimis facilem credas, & avidum evulgandi quicquid in mentem venerit, hujusmodi additionis causam syncerè accipe. Nihil prorsus de hoc argumento amplius meditabar, nullam omnino appendicem primæ disputationis vel mente conceperam: quando ex inproviso ad S. Indicis Congregationem Primam Disputationem Lugduni editam, delatam fuisse cognovi. Delata igitur triplici, ut moris est, examine à tribus Consultoribus, fuit de mandato Eminentissimorum PP. Propositio discussa; & licet ex relationibus factis, inventa fuisset probabilis, placuit nihilominus DD. meis, mihi per secretarium imponere, vt eam ad clariorem veritatis à me intentæ doctrinam, magis declararem: quod statim obediens feci, & assistente & approbante eodem secretario declarationem composui & vt vides illam in fronte libri proposui, & Lucæ typis Hiacinthi Pacij, in lucem edidi: ideo à prædicta S. Congregatione paulò post emanavit sub die decima Aprilis 1666. Decretum tenoris sequentis.

Disputatio de Ministrando Baptismo humanis fœtibus Abortivorum à P. Hieronymo Florentinio &c. non permittitur nisi correcta juxta ultimam impressionem Lucæ ex Typographia Hyacinthi Pacij.

Postea vero cum aliqua argumenta contra meam Propositionem fuissent à nonnullis excogitata, & quædam etiam acepissem per litteras, ab amicis à me rogatis, vt ea mihi proponerent eo studio, quo magis veritas innotesceret; & præterea, cum ex Alexandri Papæ VII. Constitutione de Immaculata Deiparæ Conceptione argumentum desumptum, & pro confirmatione eiusdem propositionis, non contemnendum iam præcogitassem, alias tres disputationes

disputationes prima addidi & quidem secundam in qua principaliora in contrarium argumenta continentur à Superioribus Romanæ curiæ examinari, approbari & typis Romanis imprimi procuraui.

Accipe igitur studiosè Lector istud, qualecunque auctarium & vnico intuitu in subiecto indice censorum nomina lege: quod si illorum subscriptiones quibus meam Prothesim admittere, & probare voluerunt; imo si quorundam Opuscula perlegere non gravaberis, videbis ne dum illam libenter & obviis ulnis exceptam, sed hanc philosophicam veritatem, Quod nimirum humanus fœtus primis diebus viuat, Anima rationali, tanquam probabilem receptam & confirmatam; ita ut nihil illi deesse videatur, quominus inter propositiones tam intrinsece ut dicunt quam extrinsecè probabiles, debeat recenseri. Vale, & si quid in toto opere erroris occurrat benignus, excusa: si quid vero, ad Animarum salutem iuvandam opportunum inveneris vtere; & redemptionis Animarum sanctissimum opus agredere, adiuua, perfice: quod si meliora repereris, vt spero, precor vt afferas. Quidquid enim meis inventis addideris, ne amplius Abortiuorum Animulæ periclitantes perdantur erit ipsis salutiferum, Deo gratum & mihi etiam iucundissimum. Vale.

INDEX CENSVRARVM.

P.M.Mich.

CENSVRÆ,

Quas pro Baptiſmo Abortivorum favorabiles publicari voluerunt Vniverſales Academiæ, & Primarij Doctores, tum Theologi, tum Medici, qui primam tantum Diſputationem olim impreſſam perlegerunt.

Cenſura Illuſtriſſimorum Patrum Præclariſſimæ Facultatis Theologicæ in Vniverſitate Viennenſi.

I.

DISPVTATIONEM de miniſtrando ſub conditione (prout ſectione xj. explicatur) Baptiſmo humanis fœtibus Abortivorum, ab adm. Rev. P. Hieronymo Florentinio Congreg. MATRIS DEI Clerico Regulari conſcriptam, ad Auctoris inſtantiam facultatis noſtræ Theologicæ ſub Uniuerſitate Viennenſi Cenſuram, & (ſi videretur) approbationem deſiderantis, complurium, & gravium S. Theologiæ Doctorum & Profeſſorum iudicio ſubmiſimus. Jj omnes præmiſſo accurato examine, pari ſuffragio, ac conſenſu cenſuerunt, nihil in eo opuſculo, vel à S. Eccleſiæ mente, vel à ſacrorum Canonum Decretis, vel à morum regula alienum eſſe: flagrantē inſuper zelum doctiſſimi viri pro ſalute plurimorū caul laudarunt præſtanti eruditione conſpicuum, & ſolidis Theologiæ ſubnixum momentis. Deinde in ſolemni Doctorum noſtrorum Congregatione, viſis Cenſuris ſingulorum, poſt maturam deliberationem decretum fuit, vt communi nomine Inclytæ facultatis noſtræ libellus iſte, mole ſua exiguus, at magnus ampliſſima vtilitate, maximo animarum bono comprobaretur, quo citius ad felices conatus Authoris, publico Theologorum accedente Teſtimonio innumero puſillorum Populo, in regione umbræ mortis periclitanti radius

radius æternæ lucis affulgeret. Hoc eſt,quod ex officio, præſentibus exhibemus, & conſueto facultatis ſigillo, ac manu propria teſtatum vniuerſis volumus. Viennæ Auſtriæ, ex Congregatione facultatis Theologicæ. Die 18. Febr. Anno ſalutis 1663.

Loco † Sigilli.

Laurentius Aidinger SS. Theol.
Doct. Can.Vien.&c.p.temp.
Facultatis Theologicæ Decanus

Cenſura Excellentiſſ. DD. Præclariſſimæ facultatis Medicæ in Vniuerſitate Viennenſi.

II.

EXibita eſt nobis Diſputatio Rever. Domini Patris Heronymi Florentinij, Congregationis Matris Dei Clerici Regularis de Baptiſmo humanis fœtibus adminiſtrando legenda, & cenſenda.Huius opinio penitus nova,per quatuor noſtri Collegij Doctores accuratè relicta, & multis argumentis in vtramque partem diſcuſſa, tandem ſcrupulis, & obiectionibus omnibus remotis, vnanimi omnium noſtrum conſenſu, etiam ex Divino charitatis præcepto meruit applauſum, & approbationem; vtpote quæ ad maiorem Dei gloriam,& præmaturè naſcentium puſillorum ſalutem æternam, non minus pio quam laudabili zelo Parochos, Parentes, & Obſtetrices excitat ad zelum ſalutis, ut nihil poſſit addere doctrina peritorum; ſed ſecuturis manſura temporibus de faciendis erudiet poſteritatem. Nam etſi nullum detur tempus determinatum, in quo de inexiſtentia animæ rationalis non poſſit dubitari: attamen cum Doctiſſimo Thoma Fieno, Pemplio, & aliis Catholicis Medicis, apud Farinacium citatis, probabili aſſertione ſtatuimus, facta ſpermaticæ materiæ fermentatione, ſeu geniruræ transmutatione, poſt paucas horas, vel paucos dies Embryoni animam rationalem infundi. Unde Morales Theologi concludere poſſunt, Fœtus ex uteri materni latebris immatu-

rè

rè prodeuntes dubia, aut saltem probabili vita præditos ex charitate posse sub conditione per Baptismum Christi meritis participes fieri, & Lymbo ereptos Cœlo adscribi: indubitata vero vitæ signa edentes ex iustitia absolutè esse baptizandos, vt multiplicatis intercessorum suffragiis, omnium saluatorem, pro nobis deprecentur. Ita Collegij Medici in generali studio Viennensi Collegiati quadraginta Doctores censemus. In quorum fidem præsentes Domini Decani nostri subscriptione, Collegiiq. sigillo voluimus communire. Dat. Viennæ Austriæ, pridie Natiuitatis Dominicæ, Anno ejusdem supra mille sexcentos, sexagesimo secundo.

Joan. Gulielmus Mannagetta p.t.
Collegij Medic. Decanus, &c.

Loco † Sigilli.

Censura Illustriß. Patrum Antiquiß. facultatis Theologicæ Vniversitatis Carolo-Ferdinadeæ Pragensis.

III.

LIbrum hunc ab admodum Rev. P. Hieronymo Florentinio Clerico Regulari Congregationis MATRIS DEI typis editum cum approbatione Illustriss. ac Reverendiss. D. Joannis Caramuelis Episcopi Campaniensis, & Reverendiss. Patris Fr. Michaelis de Alcantara Ordinis Beatiss. Virginis de Mercede Redemptionis captivorum Generalis dignissimi, diligenter perlegimus; & licet post tantorum Virorum approbationes, omnis alia iure meritò censeri deberet otiosa; nihilominus, vt Auctoris voluntati obsecundemus, dicimus in primis, nihil in eo omninò contineri, quod vel leuiter Catholicæ doctrinæ videatur opponi. Secundo Opiniones omnes circa fœtus animationem, & diligenter conquisitas, & eruditè propositas, & ingeniosè examinatas, & prudenter ad intentum operis inductas.

Qua

Qua propter librum hunc qui lucem semel aspexit, dignissimum esse, qui eandem sæpius aspiciat. In conclusione autem sect. 11. ex opinionibus illis variis illata, aliquam putamus subesse difficultatem; cum enim, & dubia sit prolis intra triduum aut etiam citius, animæ rationalis informatio, itaut excepta quorundam Auctoritate, nullum aliud à ratione positivum fundamentum ei patrocinari videatur, quàm quod ejus falsitas è contrario efficaciter nequeat ostendi, & ex impedimento secundinarum, quibus obvolutus fœtus eiicitur, grave secundum oriatur dubium de Baptismi capacitate: & (quod maximè apud nos urget) tertium, ex perseverantia animæ, in tam exigua, & tenera materia qualis ponitur, in parvitate unius hordeacei grani, quæ non nisi, veluti levissima scintilla ignis, quæ sola relicta quasi instantaneè extinguitur, debeat judicari. Etenim vel ex uteri alteratione ob quam foras eiicitur, vel ex injuriis agentium externorum, quibus expositus talis fœtus, non potest facilè credi resistendo sufficiens, non putamus tunc, de animæ rationalis in eo perseverantia, ullam esse posse probabilitatem, sed tot, & tam gravia ex variis capitibus de capacitate Baptismi dubia, certam in contrarium ostendere incapacitatem, ut propterea gravis à nobis judicetur imposita sub mortali hujusmodi tam exiguum fœtum baptizandi, etiam sub conditione, necessitas. Quæ tamen admitti probabiliter poterit, si fœtus in majori aliqua quantitate, puta ovi columbini, eiiciatur, cum in eo tertium, & ferè maximum periculum de extinctione subitanea probabiliter cessare videatur. Hoc est Facultatis nostræ Judicium, quod libentissimè aliorum Censuræ submittimus.

Hujus difficultatis solutionē vide infra

Datum Pragæ 3. Martij. Anno Domini 1663.

Loco ✠ Sigilli

Rodericus de Arriaga Soc. IESV
Sacerdos S. Theol. Doct. ejusdem
Pragensis Vniversitatis Decanus,
nec non Præfectus Generalis studiorum in Collegio Clementino ejusdem Societatis.

*** Cen

Censura Excellentiss. DD. Antiquiss. Facultatis Medicæ Univer- sitatis Carolo-Ferdinandeæ Pragensis.

IV.

Libellum R.P. Hieronymi Florentinij Congregat. MATRIS DEI Clerici Regularis de Ministrando Baptismo humanis fœtibus abortivorum Facultas Medicea Pragensis accuratè revisum, non solùm ex eo, quod salutem animarum in fœtibus abortivis delitescentium sollicitè, & magno zelo procurare satagat, eosdemque Baptizari posse, aut etiam deberi solidè demonstret; sed etiam ob multam eruditionem, quam continet Studiosis Medicinæ perutilem, majori Luce, quo à pluribus legatur, dignum judicat. Pragæ 1. Februar. Anno 1663.

Jo. Marcus Marci à Croland, &c.
Medicinæ Professor prim. & p.t. Decanus

CENSVRA ILLVSTRISSIMORVM PP. Theologorum Celeberrimæ Vniversitatis Parisiensis Sorbonensis à tribus fidelissimis Testibus, & Assertoribus per Epistolam subscripta.

Adm. R. ac Eruditiss. P. Hieronymo Florentinio Congregat. MATRIS DEI Religioso.
Stephanus le Bulenger, Ioannes Hamel, Ioannes Du Moulin, Theologi Parisienses.

V.

Librum, cui titulus est, *Disputatio de Ministrando Baptismo Humanis fœtibus Abortivorum*, non sine magna voluptate legimus, Uir religiosissime, nec non in eam, quam in decima præsertim, & undecima sectionibus proponis, explicasque, Thesim, *Fœtus humanos quocumque tempore venerint in lucem à die conceptionis sub conditione saltem baptizandos esse*, diligenter inquisivimus, illam in publicis exercitationibus Sorbonicis, & quidem

quidem comprobantibus Dignissimo Sacræ Facultatis Syndico ac tanquam veram propugnari curavimus. Illam expensis accuratè, quibus nititur, scripturæ, Patrum, rationisq. momentis, indubitatam plurimarum Animarum promovendæ saluti, & prohibendis (quæ in procurando Abortu perpetrant perditissimæ illæ mulieres, falsa quadam servandi honoris specie & damnata à S Basilio formati, & informis fætus subtilitate delusæ) homicidiis perutilem, quin etiam Sacramento Baptismatis, cujus finis hominum Sanctitas, & salus, commodam esse censuimus. Datum Parisiis anno Domini millesino, sexcentisimo, sexagesimo tertio, die vero septima Mensis Decembris.

Stephanus Le Boulenger.
Joannes Du Moulin.
Joannes Hamel.

Censura Illustriß. DD. T. Mercier. D. Theologi, & Antiqui Rectoris Inclytæ Vniversitatis Remensis.

V I.

QUamvis nihil obscurius materia, quam hic Liber Disputationis de Ministrando Baptismo humanis fætibus Abortivorum à R.P. Hieronymo Florentinio Congregat. MATRIS DEI Clerico Regulari compositus tractat, attamen ita clarè, & nitidè dubium illud Author exposuit, quodque authoritatibus tam scripturæ, quàm Sanctorum Patrum, & Physicorum ratiociniis stabilivit; ut veritatis potius nomen sibi vendicaverit, quàm dubij; scilicet ministrandum esse humanis fætibus abortivorum Baptisma sub conditione. Quamobrem ut in lucem prodeat censui, & judicavi, cum nihil contineat contrarium Fidei Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ; immò ipsum multum devol-

luentibus fructum allaturum; quippe qui pugnat adversus eos nuperrimè docentes, sed statim damnatos, posse gravidam, innuptam sibi (ut salvetur honor) tuta conscientia abortum procurare; pessimè addentes fœtum humanum non animari Anima rationali, nisi post (elapso tempore maturo) ex utero ejectionem, ideoque secundum eorum sententiam non baptizandum, nec homicidam matrem sævientem in prolem, puniendam à Prætore, quod est impium. Datum Parisiis die 29. Mensis Martij Anni reparationis humanæ Naturæ millesimi, sexcentesimi, sexagesimi quarti.

T. MERCIER DOCTOR THEOLOGVS

Illustrissimi, & Reverendissimi D.D. Joannis Caramuel, Campaniensium, & Satrianensium Episcopi, Sacræ Cæsareæ Majestatis Consiliarij, &c.

Ad Adm. Reverendum, & Eruditissimum D. Patrem Hieronymum Florentinium Auctorem hujus Libri.

EPISTOLA PRO CENSVRA

VII.

INgeniosam illam disputationem tuam *de Baptismate humanis fœtibus abortivis ministrando* quam magna rationum, necnon Patrum Doctorumque juniorum authoritatum efficacia firmasti, libentissimè legi, & ex cimmeriis tenebris tantam te lucem, & claritatem eruere potuisse demiror. Multa in isto erudito Syntagmate, quæ hodie rara, cras, aut perendie erunt communia, suo enim pondere stat veritas, suo splendore se prodit; & semel visa, esse non poterit viris doctis invisa. Sane Pygmæus, & Gigas nomina sunt in Categoria quantitatis opposita, at ipsa in hoc libro coincidunt; si enim considerem molem est parvus; si fructum, magnus; nam omnes in eò litteræ in majorem Dei gloriam, & proximorum miseria extrema laborantium salutem

æternam

æternam collimant. Hanc oro ob rem Florentini doctissime, ut tandem aliquando festines, & in lucem emittas ista folia, quæ plena pretiosi seminis fructum uberrimum sunt reddituta. Hæc est sententia mea: hoc est meum de hoc libello judicium. Et quidem tametsi viris doctis ita pauca dixisse, aut verius insinuasse, sufficeret, quia tamen istud opus ad doctos, & indoctos perveniet, utriusque me debitorem fateor, & rationem, qua subsistit meum judicium subjungo.

Magni hominis (& Μακρανθρώπου nomine mundum intelligo) conditio, & syntaxis est mira. In eo sol oriturus, prius ad crepusculinam lineam, quam ad Horizontalem accedit, & ipse occidens, ultra Horizontem præterlapsus, magno ruit adhuc tempore, antequam iterum superet crepusculinam. Si Horizontalem pingi jubeas in pagina, una, & eadem erit omnium Geographorum & Astronomorum opinio: si autem crepusculinam, quot capita, tot sententias invenies. Uoluerunt plurimi inter lineam Horizontalem, crepusculinamque graduum 15^{m}. interesse divortium; & hanc sententiam me docuerunt Compluti, dum ibi Philosophiæ vacarem. Submittit illam Tycho Brahæus ad gradum 16.$\frac{1}{2}$: & audentiores alij, quorum *in Commentariis suis super Sphæram Ioannis de Sacro Bosco*, Clavius meminit, ponunt 17.$\frac{1}{2}$ Ptolemæus 18. statuerat. Christophorus Rothmanus *in Epistola quadam ad Tychonem* 24. & quod mireris alij etiam 30. Vnde meritò P. Navius, cum tam dissentientes illustrium hominum opinationes subaudit, exclamat, non posse dari certam aliquam crepuscula metiendi regulam, cui consonat Joannes Alstedius *Encyclopediæ tom. 2. libro 17. parte tertia capite. 3. paragrapho quarto pag. 452. & libro 19. parte. 1. capite. 3.* §. 9. *pag. 596.*

Hac notitia præventus ad parvum mundum (& *Microcosmi* nomine, hominem intelligere debeo) converto oculos, & Divini Platonis sententiam, quæ inter utrumque hominem, inter utrumque mundum (parvum, magnum) summam analongiam, & concordiam instituit, esse veram invenio. Uita est Sol Microcosmi? quia, sicut in mundo Æthereo, Sol est omnium cælestium motuum ratio: etiam illa ortui, & occasui est

 obnoxiae

obnoxia: nempe visibili, & crepusculino. Oritur Homo oculorum judicio, cum nascitur; occidit eorumdem oculorum sententia, cum desertus à sensibus nullum vitalem actum elicit, qui possit humanitus percipi. Iste est visibilis diei Humani Finitor, hic Horizon: & quidem diem meritò voco totam durationem humanam ut consonem illi, qui dixit. *Tota vita dies vnus.*

An ne tunc primum homo vivere incipit, cum vivere à nobis videtur? an tunc ultimo vivere desinit, cum videtur vitam cum morte commutasse? Non puto. Ante ortum Humanus Sol auroram (hoc est lucem, & claritatem dubiam) habet: post occasum crepusculum: nam in homine prius desinit operari quam esse. Hinc ortæ leges in Republica, tam Ecclesiastica, quam sæculari, ne corpora efferantur statim: aliqui enim sunt egressi ex sarcophago, & aliqui sepulti adhuc vivi. Possem multos nominatim producere, sed quia frequens, & scita res est, sufficit Philomarum Poëtam ingeniosum audiri: numero enim LXIV. de quopiam, qui discipulorum errore mortuus creditus, vivus terram subiit, sic cecinit.

Mente procul stantem sua vecors turba magistrum
Viventem sepelit, quem periisse putat.
Errantum pœnas Doctor luit: & rude vulgus
Iam male, sic moriens, edocuisse dolet.

Ergo sicut sunt leges, quæ jubent ne desivisse putemus hominem, quem sensu destitutum videmus, quousque succurrat tempus ratio-ve, quæ illum esse mortuum evidenter ostendat; esse deberent etiam, ne nondum incepisse infantem vivere existimemus, tametsi sensuum in illo nulla inveniamus tyrocinia quousque vel nunquam eum habuisse vitam, vel jam perdidisse ratio certa, & indubitata persuadeat.

Sed quò ponemus crepusculinæ vitæ terminos? quis definire audebit, quanto ante ortum tempore, quanto post occasum vita infra sensibilis Horizontis terminos delitescat?

Multæ

Multæ profecto sunt sententiæ de Solis materialis crepusculo: at multo plures de vitæ Humanæ initio fineque. Agens de vitæ Humanæ aurora in Theologiæ fundamentalis meæ *num.* 1622. extremas sententias connexui: has etiam, & intermedias omnes. Tu à sect. 2. ad 10. prudentissimè statuis *punctum, aut instans illud temporis, quo rationalis anima à Deo creatur, & corpori Embryonis infunditur, incertum, & valde dubium esse*: quod ipsum sacræ Scripturæ auctoritate *parte prima*, Patrum testimoniis *secunda*, & rationibus *tertia*, confirmas.

Hinc converto ad occasum oculos, & alterum contemplor crepusculum. Ejusdem libri mei fundamento LXVI. *num.* 1881. hanc conclusionem statuo, *Non est evidens tunc mori hominem cum vltimo sensu privatur*: vel verbis tuis assertionem accommodans *punctum, aut instans illud temporis, quo rationalis anima separatur à corpore, incertum, & valde dubium est.*

Hinc oriuntur duæ connexæ quæstiones, altera de Baptismo, altera de Pœnitentia, utrum videlicet omnis fœtus abortivus possit, aut debeat baptizari? utrum omnis homo, qui ita sensibus est destitutus, ut videatur jam mortuus, si aliunde non obstet, absolvi possit? (Consulto dixi *si aliunde non obstet*; nolo enim quæstionem, quæ inquirit, an qui nec est confessus, nec vllo signo sensibili confessarium vocavit, absolvi possit? hæc enim novam addit difficultatem & à me ubèrius edisseritur *à n.* 1848. *ad num.* 1878.) utramque breviter dilucidabo, & ut priorem expediam eruditiùs, & clariùs, posteriorem prætermittam, quam *ibid. n.* 1878. ad sequentes conclusiones reduco,

Prima. *Anima separata à corpore non potest à peccatis absolvi.* Secunda. *Impossibilis est casus, in quo dubitetur vtrum homo adultus sit vivus, vel mortuus.* Tertia: *Si esset possibile ejusmodi dubium, & de facto daretur, deberet homo habens dubiam vitam absolvi.* Quarta. *Si fuisset homo mortuus, & miraculo dubio ad vitam dubiam revocatus, deberet censeri non vivus.* Quinta. *Casus est possibilis, in quo aliquis probabiliter dicatur*

dicatur mortuus. Sexta. *Homo probabiliter vivus (si aliunde non obsit dispositionis defectus) absolvi potest, imo & debet.* Septima. *Homo minus probabiliter vivus, absolvi potest, debetque.* Sed à quo? *Ex justitia à suo Parocho: ex charitate vero à quocumque simplici Sacerdote*, & hinc novum dubium suboritur, scilicet. An quando Hominem posse, aut debere absolvi dicimus, de absoluta, an vero de conditionata absolutione differamus? Respondeo. *Hominem certo vivum, quantum ex hoc capite absolvi debere absolutè: probabiliter vivum absolutè, vel conditionate: at vero dubio vivum tantummodo conditionatè* Hæc de vitæ humanæ crepusculo, quod sensibilem occasum sequitur: transeo ad aliud crepusculum, & vitæ humanæ auroram, & initium contemplor, & has conclusiones subjungo.

Prima: *Non creantur animæ rationales, antequam corporibus humanis infundantur.* Quid si prius crearentur, & postea demum infunderentur? Illæ antequam unirentur corporibus non possent baptizari: cum quia pure spirituales sunt, & aqua lavari ideo non possunt: cum quia Sacramentum Baptismi pro Hominibus est institutum, & animæ nondum vnitæ corporibus non essent homines. Secunda: *Possibilis est casus in quo dubitetur, an fœtus animatus sit?* Tertia: *Fœtus habens dubiam vitam potest, & debet baptizari.* Quarta *si esset à natura certum tempus ad fœtuum animationem constitutum, Embryo, qui miraculo dubio ad vitam dubiam perveniret, prudenter censeretur nondum vivus*: & cur? quia esset pro lege à natura constituta possessio. Quinta. *Casus est possibilis, in quo fœtus probabiliter dicatur vivus.* Sexta: *Sanè fœtus probabiliter vivus baptizari potest, debetque.* Septima: *Imo etiam minus probabiliter vivus etiam potest, & debet.* Sed à quo? *Ex justitia ab ordinario Parocho: & ex charitate à quocumque.* Et quo modo quæso baptizabitur, absolutè, an solummodo conditionate? *Fœtus si certò vivat, absolutè, si vita probabili animetur, absolutè, aut conditionatè; si vero dubia tantùm conditionate.*

Si scire velit aliquis, vnde hæc potestas, aut etiam obligatio exoriatur?

exoriatur? Ad officium, si de Parocho; ad charitatis legem si de cæteris agamus, recurro: tenetur enim homo sub peccato mortali juvare proximum constitutum in æternæ damnationis periculo. At fœtus animatus, qui meo errore judicatur aut nondum animatus, aut mortuus; & æger vivus, qui meo errore jam obiisse putatur, sunt in æternæ damnationis periculo, salui erunt, si congrua Sacramenta recipiant, aut aliàs in æternum peribunt. Ergo crudelis sũ, & sanguinis Divini reus, si nolim abluere alterum & alterum à peccatis absolvere. Quamobrem, Si in dubio Sacramenta administro conditionatè, infero nulli injuriam, etiam in casu, quo careăt anima illa corpora de quorum vita dubitatur. Cæterum si illa anima prædita sunt, & tamen Sacramenta negentur, ob opinationem meam in æternum damnantur Ergo ne, hanc illis irrevocabilem injuriam inferam, tutiorem viam ingredior, faveo periclitantibus, & eis quo possum modo Sacramenta administro.

Hanc tu resolutionem, quoad abortivos fœtus statuis, & eruditè exponis *sect*. 10. postea *sect*. 12. 13. & 14. objectiones nonnullas proponens & fortissime diluens.

Uale igitur Pater eruditissime, bellum infer Lymbo (aut etiam forte Inferno, de statu enim infantum, qui caruerunt, aquæ Sacramentalis beneficio, nihil hucusque definivit Ecclesia) & quia eum non potes expoliare animabus, quas eo invexere ignorantiæ scrupulosæ, præjudicia, ob quæ multis infantibus, qui erant re vera vivi, cum tamen viderentur mortui, fuit Baptisma negatum, grandi ore pòtius concionare, quam disputa; ne Obstetrices, & qui Embryonibus aborientibus adsunt, pergant desipere, hoc est, ne Christi meritis efficaciam invideant, infantibus dubia, aut probabili præditis vita, viam ad gratiam, & gloriam occupantes. Uale iterum, ut doctissimis libris exornes Theologiam. nostro ævo sublimium ingeniorum concursu ad magnam perfectionem promotam. Romæ pridie Kalendas Octobris M.DC.LVII.

Censura per Epistolam Excellentiss. D. D. Ludovici Crespÿ Episcopi Placentini, & ad SS. D. N. ALEX. PP. VII. Oratoris pro Ecclesiis Hispaniarum, & Catholico Rege Philippo IV.

VIII.

Molto Rever. Presbitere Osservandiss.

IL Presbitere Hippolito Marracci farà testimonio à V.P. della mia impossibilità di rispondere alla sua gratissima Lettera; poiche parecchi giorni mi hà veduto travagliato dalli dolori di fianco, edi podagra. Adesso trovandomi sollevato di essi rispondo ringratiandola in primo luogo del favore che mi fà, parendoli che sia di qualche stima il mio giuditio del suo Libro; E volendo che jo ne cavi da N.Sig. il suo giuditio in quanto alla pratica. Quanto à me jo non dubiterei certo, de che si potesse ministrare il Battesimo *sub conditione*, e la prima volta, che tenga Audienza del Papa, farò l'vfficio opportuno per cavare il più sicuro parere. E per fine le bacio le mani. Di Roma li 18. Giugno del.1661.

Di V.P.

Ser. Affettionatiss.

Lodovico Vesc. di Placenza.

Censura

Censura iterum scripta per secundam Epistolam ad Authorem ab Illustriss. DD. Ioanne Caramuel, Episcopo Campan. &c.

IX.

Adm. Rev. P. Hieronymo Florentinio Congregationis MATRIS DEI Clerico Regulari. D. & Amico meo Observantiss.

ERit valdè difficile, ut opinor, universitatum Salmanticensis, Lovaniensis, Parisiensis, &c. extorquere Censuras: nam Politica ratione ducuntur, cui omnes Scholasticæ cedunt. Salmanticensis ante viginti annos à me in Causa Cornelij Jansenij consulta, respondit, non esse moris, ut per modum corporis responderet, nisi à Sum. Pontifice, aut à Rege rogata; sed tamen jussit; ut singuli dicerent privatim, quid sentirent: quod ipsum plerique fecerunt. Lovaniensis in Belgio, Salmanticensis Vniversitatis Soror est: undè non miror, si lege simili suam authoritatem manuteneat. Sorbona Vniversitatum Galliæ Princeps, crebro consulta à Regibus, tacebit consulta à privatis. Ergo proderit has Vniversitates tanquam scientiarum Numina venerari, sufficiet enim Nobis, si per Doctores suos respondere dignentur.

Jam scis, mi Florentini, causam, ob quam tacent celeberrimæ Vniversitates: Non igitur Salmanticensis, ob illas, quas tibi rescribunt. Uidelicet (1) hoc, quod tuus libellus suadet, esse nouum in Ecclesia Catholica: (2) esse contra D. Thomam: (3) non esse probabile embryonem, qui primis à conceptione diebus vix granum hordeaceum excedit, informari anima rationali. Ergo proderit, si de singulis his objectionibus breviter discurramus. Agens igitur.

De *prima* dico, te optimè probavisse, Ecclesiam, si lege sanciret omnes fœtus abortivos esse sub conditione baptizandos, non esse dicendum novum præceptum ferre, sed antiquum ex-

tendere, aut verius explicare. Hujusque oppositum illa non jussit, præceptum enim Divinum à Baptismo reposuit, jussitque infantes anima rationali præditos ablui; quinam autem essent illa anima rationali præditi, judicio prudentum reliquit. Vndè quia hodie major lux judicio prudentum affulsit, ex natura rei illud præceptum extenditur, & non esset novitatis, aut inconstantiæ arguenda Ecclesia, si hanc ipsam veteris præcepti extensionem, quæ re vera jam datur ad omnium instructionem, dari de facto declararetur.

Et quid, si per impossibile antiqui Pontifices sibi à sui temporis Philosophis, & Medicis suaderi permisissent, fœtus ante diem 40. vel 80. rationali anima non informari, & huic stando persuasioni illos ante prædictum 40. vel 80 diem baptizari inhibuissent? an non hodie veritate detecta non deberet ALEXANDER VII. Sanctissimus Dominus Noster jubere absolutè contrarium? Non est cur à me responsionem expectes, jam enim olim *Epist*. 180. respondit Mellifluus Bernardus. *Hoc solet habere præcipuum Apostolica Sedes*, inquit ille, *ut non pigeat revocare, quod à se fortè deprehenderit fraude elicitum*. Ergo in casu nostro Ueteres Pontifices prudenter iussissent ante diem 40. vel 80. abortivos, fœtus non esse baptizandos, quia Philosophorum, & Medicorum sententiæ, tunc temporis indubitatæ, assentiri debuissent: & tamen hodie Sanctissimum Dominum Nostrum, ubi deprehenderit, jussionem illam Philosophorum fraude, aut errore fuisse elicitam, non pigeret eandem revocare.

Confirmat hanc doctrinam Eugenij IV. Constitutio, quæ incipit. ***Regularem vitam***. in qua nos juvat hæc periodus. ***Cum plerumque contingat importunitate potentium, & negotiorum multitudine suppressione veritatis Sum. Pontifices fatigatos, aut circumventos, ea concedere, quibus aliàs nullatenus annuerent, &c***. Ergo si Eugenius prudentissimè revocavit gratias, quas suppressione veritatis Sum. Pontifices Prædecessores sui circumventi concesserant: etiam revocasset præcepta, si qua illa suppressione veritatis circumventi imposuissent.

Confirmat

Confirmat hanc doctrinam adhuc clarius Julij II. Constitutio, quæ incipit, *Religionem vestram*, & expeditur 30. Januarij 1508. Nam cum quidam Sylvius ab eodem Julio postulasset, & impetrasset, aliquas Ecclesias, & domos, quæ erant Patrum Augustinianorum, veritate detecta, integerrimus Pontifex gratiam prudentissimè, & justissimè revocavit, Sylvio perpetuum silentium imposuit, declaravitque *suæ intentionis, & primi propositi semper fuisse, conservare singulis sua Iura, nec unquam voluisse privare Ordinem S. Augustini illis Ecclesiis, si illius erant; sed accensere Ordini, ad quem pertinerent revera: adeoque impetrationes illarum, qualitercumque factas (etiamsi motu proprio) non tenere, ut pote præter mentem, & voluntatem suam expeditas.* Julius igitur Pontifex, si à Philosophis deceptus, & circumventus Baptismo fœtus abortivos privasset, ubi errorem percepisset, perceptum revocasset, & declarasset. *Suæ intentionis, & primi propositi, semper fuisse conservare singulis sua Iura; nec unquam Baptismate voluisse privare abortivos, si viverent: adeoque jussiones illas, si qua infantes vivos baptizari inhiberent, qualitercumque factas (etiamsi motu proprio) non tenere, ut pote præter mentem, & voluntatem suam expeditas.*

Ecce non dantur Ecclesiasticæ leges de non baptizandis abortivis; interim, si darentur, fuissent justissimæ, quandiù ut certum à Philosophis, & Medicis supponeretur, illos anima rationali carere: cæterum veritate detecta prudentissimè, & sanctissimè revocarentur, & contraria lege sublata, Jure suo frui abortivi fœtus permitterentur. Nec juvat dicere; non esse certum illos Anima rationali informari; Nam infans, qui probabiliter est vivus, baptizari debet sub mortali: & opinionem Fieni quis audebit improbabilem dicere, si præter Uiennensis, & Pragensis Vniversitatum Censuras, etiam Avenionensis, quæ Pontificia est, approbatione, & judicio honoratur. Uide Danielis Sennerti Epitomen à Claudio Bonetio exaratam.

A secunda Objectione facili negotio me expedio Primo enim ajo, posse sententiam tuam in Schola D. Thomæ defendi; illo videlicet modo, quem proponis; Nam illa Animarũ successio, si

datur, breviſſimo tempore completur : vel etiam alio modo dicendo, has tres Animas, quæ ſuccedere ſibi dicuntur, non diſtingui intrinſecè, & entitativè, ſed extrinſecè, & quo ad effectus ; Infunditur enim ſpiritualis Anima, quæ ſub initium, qua vegetativa, & poſtea organa convenientia nacta, quà ſenſitiva, & tandem qua rationalis operatur. Hanc viam inivit P. Poncius Minorita: hanc alij, ut D. Thomam cum Scoto concilient *Aio ſecundo*, non eſſe neceſſarium, ut Conſtitutiones Pontificiæ ad doctrinam D. Thomæ elimentur. Hoc clariſſimè oſtendo: quoniam, ſi agamus de Jmmaculatæ Uirginis conceptione, opinionem minus piam habuiſſe D. Thomam certum, & indubitatum eſſe affirmant Patres Dominicani: & tamen multi Summ. Pontifices ediderunt Bullas, quæ faverent opinioni contrariæ. Non poſſe Sedem Apoſtolicam in voto diſpenſare ſolemni, eſt Angelici Doctoris, & omnium Thomiſtarum ſententia: & tamen pluries Summi Pontifices in illo diſpenſarunt. Solius eſſe Epiſcopi Ordines majores conferre tenent cum D. Thoma communiter PP. Dominicani: Et tamen Abbas Ciſtercienſis, & quatuor Coabbates Hypodiaconatum, & etiam Diaconatum conferunt, ex particulari privilegio Quid plura? Nota res eſt, nec debet vlterius probari. Sanè æmulis, vel invitis omnia Angelici Doctoris aſſerta, vel certa, vel probabilia ſunt. Hoc non tollit multa poſſe præter, aut etiam contra probabiliter aſſeri. Et vt in particulari loquamur, iſtam conſequentiam. *Hoc eſt contra Sanctum Thomam: Ergo eſt impoſſibile.* Nemo doctus admittet: multa enim Scotiſtica Schola pronunciat, quæ opponuntur Thomiſtarum doctrinæ, & tamen probabilia ſunt. Accedit, te prudenter Propoſitionem ſimplicem à Modali diſtinguere, & ſi enim ultro demus Propoſitionem hanc, *Embryo tertia ad ſummum die informatur anima rationali*, opponi doctrinæ Divi Thomæ, negabimus eidem doctrinæ opponi hanc, *Probabile eſt Embryonem tertia ad ſummum die anima rationali informari.* Nullibi enim Sanctus Thomas dixit ſententiam hanc, quam poſt Fienum paſſim amplectuntur Doctores, eſſe probabilem.

Ad Tertiam objectionem dico, responsionem illam tuam esse solidam: Nam si dicamus Animam esse organici corporis conformatricem, nullo modo intelligi poterit Embryonem figuram humanam affectare, & anima humana carere.

His igitur iterum consideratis ad controversiam principalem vnico Syllogismo respondeo.

Infans, qui probabiliter vivit (qui probabiliter Anima rationali informatur) debet saltem sub conditione baptiZari. Nota illud *debet.*

At embryonem tertia ad summum die informari Anima rationali est probabile.

Ergo baptiZari debebit, si per abortum emittatur.

Uale Uir doctissime, & Deo, cujus causam agimus; me in tuis Sacrificijs commenda. Neapoli 23. Novembris 1663.

Tuæ doctissimæ, & Eruditissimæ
Dominationis humillimus Servus

Caramuel, &c.

Censura Reverendissimi Patris Magistri Fratris Michaëlis de Alcantara Vicarij Generalis Italiæ, & Siciliæ, & Procuratoris Generalis totius Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, Sanctæ Inquisitionis in Hispania qualificatoris, & Sacræ Congregationis Indicis in Vrbe Consultoris.

X.

DE mandato Reverendissimi P. Francisci Guinisij Religiosissimæ Congregationis Clericorum Regularium Matris Dei Rectoris Generalis, Præsulis quidem eximij, & mihi quamplurimis

plurimis titulis summa observantia colendissimi, sedulò, ac attente perlegi Disputationem istam de ministrando Baptismate humanis fœtibus abortivorum Auctore R.P. Hieronymo Florentinio ejusdem Congregationis Alumno, & non modo nihil in ea offendi, quod Ecclesiæ Sanctionibus, aut bonis moribus, vel leviter repugnet, verum etiam, & illius Auctorem solidæ eruditionis virum, ac superiori laude dignissimum censeo, ut qui in re morali, in qua Doctores, uti Hercules in suis columnis Gaditanis non plus ultra videbantur inscripsisse, plus ultra aggredi, uti Columbus in novi occidui orbis inquisitione, ac adinventione, & conatus sit, & feliciter adeptus fuerit. Feliciter inquam imo & felicissime; perspicuè enim apparet novam resolutionem suam non tam topica ratiocinatione probare, quam Theologica demonstratione convincere, dum eam legitima consequentia infert ex quodam principio certo ex Præcepto Charitatis desumpto, ac ad fidem pertinente, & ex varietate opinionum circa animationem humani fœtus, quarum licet nulla transeat probalitatis metas, omnes tamen, cum quælibet sit assensus cum formidine alterius partis, evidenter concludunt, quod quamvis incertum sit determinatum tempus talis animationis, in quocumque tamen post conceptionem, seu receptionem seminis, ea potest contingere. Quapropter judico, prædictam resolutionem uti probatissimam omnino in praxi sequendam esse, excipiendamque fore cum magna omnium, Theologorum congratulatione, si typis detur, ut lucem videat simulque det lucem. Et hæc mea mens, cui lubens me subscribo sub meliori semper. Romæ in hoc Conventu S. Adriani Sacri Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum die 1. Novembris 1657.

Fr. Michaël de Alcantara.

Censura Reverendiss. D. D. Vicarij Generalis Illustriss. D. D. Episcopi Viennensis.

Stephanus de Zvvixschlag Sanct. Theolog. D. Præpositus Viennensis, & antiquissimæ Universitatis ibidem Cancellarius, S. C. M. Consiliarius, & Illustriss. ac Reverendiss. Principis Episcopi Viennensis, Officialis, & Vicarius Generalis.

XI.

DIsputationem de abortivis, & immaturis Fœtibus humanis conditionatè baptizandis, Authore R. P. D. Hieronymo Florentinio Congregationis MATRIS DEI Clerico Regulari conscriptam, magna mea consolatione legi, & censeo planè dignissimam esse, quæ in toto Orbe Christiano evulgetur, & typis sepius mandetur, quatenus, non tam animarum curæ Præfecti, quàm etiam omnes alij, qui parturientibus, aut abortum patientibus adsunt, hanc salutiferam doctrinam sequantur, & in plurium animarum salutem exerceant, caveàntque studiosissimè, ne hujusmodi fœtus humanus sine Baptismate subito quasi non esset animatus anima rationali de utero translatus ad tumulum, vita temporanea simul & æterna privetur. Ita censeo infrascriptus Viennæ Die 22. Decembris 1662.

Loco ✠ Sigilli.

Stephanus de ZWixschlag. Vicar Gener. Illustriss. Episcopi Viennen..

Cenſura Reverendiſs. P. Bernardi Geyer Societat. IESV D. Theologi.

XII.

EXimius hic libellus, & ſummè vtilis Orbi Chriſtiano, digniſſimus eſt, qui ſæpius recudatur, vt tam ſalutaris ejus Doctrina de adminiſtrando Baptiſmate abortivis, toti mundo ſecurè, quinimò (ut efficaciùs loquar, cum eruditiſſimo libelli Auctore ſect. 11.) etiam neceſſariò practicanda, per novas editiones amplius innoteſcat. Viennæ Auſtriæ 28. Auguſt. 1662. Ita cenſeo.

Bernardus Geyer è
Societate IESV.

Cenſura Reverendiſs. P. Michaelis Heintz Societat. IESV D. Theologi.

XIII.

DIſputatio de Miniſtrando ſub conditione (prout ſect. xj. explicatur.) Baptiſmo Humanis fœtibus Abortivorum, ab Adm. Reverendo. D. P. Hieronymo Florentinio Congregationis MATRIS DEI Clerico Regulari, vix dum quadriennio ab hinc primùm in publicum emiſſa, brevi ſuo Authori animos conciliavit, laudeſque Sapientum. Id merito quidem ſuo: præterquam enim, quòd nihil vel à S. Eccleſiæ mente, vel à morum regula alienum continet; flagrantem pro plurimorum ſalute zelum Doctiſſimi Viri abundè prodit, præſtanti eruditione conſpicuum, & ſolidis Theologiæ ſubnixum momentis. Vt omninò nihil obſtet: quin

libellus iste, mole sua exiguus, at amplissima vtilitate verè magnus, maximo animarum bono, secundis, & sæpius iteratis typis vulgetur. Neque vero ab eximio eius Authore desiderari quicquam possit: nisi, vt(postquam conatu felicis ingenij, publico Theologorum testimonio, effecit; vt Pusillorum populo in regione umbræ mortis periclitanti radius æternæ lucis affulgeret) porrò nunquam desinat, erudito, quo vtitur, ac sapiente calamo suæ, & alienæ salutis avidos, atque omnem sibi Theologiam demereri. Ita censui, Viennæ Austriæ Die 28. Augusti 1662.

Michaël Heintz è
Societate JESV.

Censura Rever. P. Maximiliani Reichenberger Societ. IESV D. Theolgi. ejusdemque in universitate Pragensi Professoris ordinarij, & facultatis Philosophicæ pro tempore Decani.

XIV.

Legi accuratè, & expendi Disputationem de Ministrando baptismo humanis fœtibus abortivorum, editam à Rev. P. Hieronymo Florentinio Congregationis MATRIS DEI, Clerico Regulari, & censeo sententiam asserentem, fœtus abortivorum, quocumque tempore ejectos, sub conditione baptizari posse, & debere; esse tum ex principiis intrinsecis, tùm propter gravium,& peritissimorum Medicorum authoritatem, valdè probabilem. In hujus rei fidem propria manu subscripsi Pragæ in collegio S. Clementis Societ. JESV die 3. Ianu. Anno 1663.

Maximilianus Reichenberger è
Societ. IESV SS.Theol.Doctor.

Censura Reverendiß. Raymundi Pinsger Ordin. Prædicat. S.Theologiæ Doctor. Generalis Studij Viennens. Regentis, & Convent. p.t. Vice-Prioris.

XV.

LIbellum hunc ab Admodum Reverendo Domino Patre Hieronymo Florentinio Clerico Regulari, non minùs vtiliter, quam ingeniosè elucubratum, perlegi; qui cùm de administrando humanis fætibus Abortivorum Baptismate, tractet, ejusdemque necessitatem, & obligationem ponderosis rationibus, & argumentis persuadeat, tanquam fœtus quidam intellectualis, ex fœcundissimo, ac subtilissimo Authoris ingenio quasi semine conceptus, jamjamque progenitus, per omnia sanæ Doctrinæ conformis, adeòque non abortivus, aut immaturus, dignissimus est, vt per novas editiones, iterum iterumque renascatur, quo sic uberrimis benevoli Lectoris suffultus alimentis, ad immortalem eiusdem Authoris gloriam multarumque animarum vtilitatem, & salutem magis magisque excrescat. Ita censeo, Viennæ Austriæ 1. Septembris, 1662.

Fr.Raym.&c.Pinsger Ord.Præd.

Censura Reverendissim. P. Christophori Spies Ordin. Prædicat. S. Theologiæ Doctor.

XVI.

CUm Disputatio hæc eruditissima, de Ministrando Baptismo humanis fœtibus Abortivorum conscripta, nil Fidei, aut bonis moribus contrarium contineat, quin potius plurimum

proximorum saluti consulat, dum Author in ea infantium, se ipsos tueri non valentium, zelosum agens Advocatum, fœtuumque Abortivorum partes, de Ministrando eisdem Baptismo, piè, & ingeniosè defendens plures Parvulos ad Dominum Parvulorum amatorem conatur deducere, opus hoc prælo dari, & publici juris fieri posse censeo.

Fr. Christophorus Spies, Ord. Prædic.
SS. Theologiæ Doctor.

Censura R. P. Vincentij Geitter. Ord. Præd. S. Theolog. Doct.

XVII.

Libellus hic à me infrascripto relectus, non supra arenam, sed supra solidissimam tum Auctoritatum, tum rationum petram fundatus subsistit. Proinde velut Civitas supra montem posita, abscondi non potest, sed potiùs dignus est, ut secundo prælo lucem non tam aspiciat, quàm aliis præluceat; velut lucerna accensa super candelabrum posita; quod maximè præstat erga humanos Abortivorum fœtus, æternis alioquin tenebris obnoxios, quos eximia instructione, & directione circa administrandum iisdem Baptismi sub conditione Sacramentum illuminat, & reducit ad lucem inaccessibilem, ut luceat eis cum Sanctis Dei lux ęterna, & qui erraverãt ab utero, dirigit in viã justitiæ, & veritatis: qui mox sederẽt in regione umbrę mortis, pręservat ad vitã, promovendo parvulos venire ad eum, qui est via, veritas, & vita ut sint Cives Sanctorum, & domestici Dei, qui fuerant vi peccati originalis patria extorres; prodeat ergò voto meo libellus hic in lucem communem, qui pro communi multorum pusillorum perpetua utilitate salubriter est conscriptus. Ita Censeo

P. F. Uincentius Geitter
Ord. Prædicatorum SS. Theol. Doctor.

Censura R.P. Iacobi Philippi Polini Magistri, Regen. & Lector. publ. in Conven. S. Dominici Bononiæ.

XVIII.

TAm multiplex,dissitaque Scolasticorum est complexio, ut admodum semper collaudaverim illud ad Ephes.3. *Multiformis*.textus Syriaci versionem. *Sapientia Dei differentiis plena.* Reticeo plures humorum varietates,quibus DD.constant:hanc dumtaxat meo instituto non absonam,observo. Quosdam enim capulari dogmatum vetustati expertus sum affixos, ut probro dent,quidquid novitatis umbram augurari conspexerint,mor-sibus placita recentiora corrodentes, & comminuentes. Alios recentiorum asserta ambabus ulnis vice versa amplexantes, & principia,tametsi pretioso veritatis unguento delibuta,non alio ab eisdem depulsa prætextu, nisi quia ex senili Parentum fonte perenni fluxu defluxerunt. Quamvis autem novitatis aliquid redolentia, nisi vetustissimis Angelici Doctoris innitantur principiis,mihi non multum arrideant,(hac namque ratione pronunciatum Christi illibatum custoditur, qui de Patre familias edisserens, De Thesauro suo nova,& vetera deducente,vetustatem haud propulsans, nec novitati interdicens, utramque tamen amicabili nexu conjungit) novissima tamen collimantes, Constantinopolitanæ Synodi sententia protectos, nempe *Beatus qui prædicat verbum inauditum*, prorsus non illaudo. Præsertim si ea,qua par est reverentia,veritatisque indagandæ causa pandantur;nec non spiritu non illaqueandi, sed Animas salvándi dirigántur: quæ cum summa industria, mira claritate, disputandi methodo pulcherrimo stylo, propria eruditione, in hoc perinsigni Libello de Baptismate fœtibus abortivis conferendo à Doctissimo Presby. Hieronimo Florentinio Congregationis MATRIS DEI Clerico Regulari, elaborato apprimè illucescant: Ego infrascriptus Sacræ Theologiæ Magister, ac in celeberrima Universitate Bononiensi Theolo-

gicæ

gicæ Cathedræ S. Thomæ Moderator,nec non ſtudij Generalis S.Dominici Regens (qui juſſus, ſedula pro viribus diligentia, non impari voluptate, hoc præclarum Opuſculum luſtravi) fateor nihil in eo reperiſſe Fidei Catholicæ Regulis diſſonum, Chriſtianæ vitæ moribus nihil contrarium: Quinimo authori non modicum ornamentum allaturum, omnibuſque ſtudioſis plauſibilem futurum cenſeo. Si quidem in arduis, vel altiſſimis voluiſſe; ſeu attentaſſe, commendabile judicatur; hinc conatus, ſtudium, vigilantia, pulſatio ad ſupernaturalem gratiam, virtutis non eſſe naturalis ſancitur in Concilio Arauſicano 2. *can.6*.Magiſque concupiſcimus ſcire modicum de rebus honorabilibus, & altiſſimis, quamvis topicè, ac probabiliter dumtaxat, quam multum certoque de minus Nobilibus, ſi credimus Philoſopho *libro* 11. *de animalibus* apud D. Thom. *libro primo de Anima lect.*1. Quid, quod in Theologica navigatione, quæ difficultates,quæ pericula ſuperanda ſint, qui leget,intelliget: Nos enim ſub aquis tam vehementibus non gemere tantum (quod, & magnis viris, ipſiſque etiam Gigantibus evenire, Scriptura teſtatur) ſed & opprimi, ac penè mergi non diffitemur,cum à ſpiritu procellæ exaltati fluctus aſcendant uſque ad Cœlos,& deſcendant vſque ad Abyſſos, ut in tanto diſputationum fragore, & illidentium undarum mole, omnis ſapientia noſtra (ſi tamen noſtra) plenè devorata ſit. Quid ni petere in tam luctuoſa tempeſtate portum, dirigendo puppim, movendo clavum,expediendo vela, dignum commendatione non prædicabitur? Laudetur ergo,pluribus celebretur titulis,conatus,ſtudium ſiderium, vigilantiaque præfati eximij viri. Datum Bononiæ in Conventu S. Dominici die 1. Julij 1663.

F. Jacobus Philippus Polinus.

Cenſura

Censura R. P. Alberti de Albertis Soc. IESV S. Theol. Doct. in Collegio Romano.

XIX.

Legi jampridem idem quoque pereruditum eiusdem Adm. Reu. Patris Hieronymi Florentinij Opusculum de Ministrando Baptismo, &c. testorque ingenuè, mihi illius sententiam legitimè probabilem visam esse, ea propter, quoniam apud cunctos Doctores extra controversiam est, toties sub conditione administrandum esse baptismum, quoties sub dubio negativo rationabili, vel sub opinione probabili est, an validè fuerit collatus vel omninò prætermissus. Vnde infero conferendum quoque esse sub conditione, quotiescumque sub dubio negativo rationabili, vel sub opinione probabili est, an fœtus sit rationali anima informatus; nec ne? Quandoquidem in utroque casu idem periculum damnationis æternæ imminet, ut consideranti perspectum est, facilèque evinci posset, si hic locus esset. Porrò omnia, quæ valdè erudite Author ibidem disceptavit, ex doctissimis Medicis, & Philosophis, & Theologis, vel opinionem probabilem, vel saltem dubium negativum rationabile, necessariò gignunt: an ille fœtus initio sit Anima rationali informatus Neque vllum hactenus argumentum audivi, *quod physicè, vel moraliter demonstret non esse in principio prædicto modo eum animatum*, sed certè prorsus sine prudenti formidine constare de opposito. Quare libenter subscribo supra expositæ doctrinæ, etiam quantum ad reliquas conclusiones, Salvo meliori Judicio, &c.

Albertus de Albertis è Soc. JESV
5. Julij 1663.

Censura R. P. Antonij Soc. IESV olim in Collegio Romano S. Theologiæ, & Philosophiæ Lectoris, & pro tempore Studiorum Præfecti.

XX.

LEgi disputationem de Ministrando Baptismo humanis fœtibus abortivorum Adm. Reu. Patris Hieronymi Florentinij Congreg. MATRIS DEI Clerici Regularis, in eaque laudavi ingenium, Pietatem, prudentiam, doctrinam, & eruditionem, ex qua sequentes mihi videntur satis probabiliter elici posse conclusiones.

Prima, in quocumque dubio rationabili etiam negativo, quod fœtus sit animatus, potest, imo ex charitate debet baptizari. Conclusionem optimè probat Author, & elicitur ex principiis moralibus evidentibus.

Secunda, Supposita incertitudine animationis fœtus, & probabilitate, quod statim primo animetur Anima rationali: Probabile est, posse baptizari fœtum quocumque tempore habett aliquod etiam dubium signum viventis, quamvis non appareat sensibiliter organizatio accidētalis membrorum, &c. quia adhuc potest esse homo substantialiter cum Anima, quæ contraxit peccatum originale, & à qua formatur organizatio accidentalis membrorum, &c.

Primam, & secundam partem eruditè probat Author, ex quibus satis probabiliter deducitur conclusio.

Ex his

Infertur, viros doctos data opportunitate, debere ex Charitate hanc doctrinam propalare, præcipuè Parochis, ut illam suis Parochianis insinuent, præsertim Obstetricibus, & Medicis: Uerum magna opus est prudentia, & suavitate, hisce initiis propter Pusillos, ne excitetur in illis turbatio, quā solet parere novitas; quamvis hæc non sit novitas, sed antiqua veritas, noviter tamen deducta, sicut quotidie fieri solet; Paulatim enim usu mollescit.

† sicut

ſicut factum eſt in multis, ut Author eruditè oſtendit in conferenda abſolutione moribundis, &c.

Nec obſtat, quod Eccleſia huc vſque hanc veritatem non docuerit fideles; Nam ſicut ſarctum tectumque eſt, ipſam non poſſe docere falſum, ita indubitatum eſt non teneri docere omnes veritates, præſertim, quando tradita ſunt talia principia, ex quibus aliæ veritates *deduci poſſent expreſſius, ut paulatim fieri videmus.* Jta ju dico Salvo, &c. 6. Julij 1663.

Antonius Caſilius Societatis JESV.

Cenſura R. P. Michaelis Baſſani Soc. IESV, Doctor. Theologi, & librorum in Italia imprimendorum Cenſoris.

XXI.

DIſputatio de Miniſtrando Baptiſmo humanis fœtibus abortivorum Auctore Admodum Rever. P. Hieronymo Florentinio Congregat. MATRIS DEI Clerico Regulari, licet quæſtionem contineat à Theologis tam Scholaſticis, quàm moralibus non agitatam, eam tamen ſingulari eruditione ſacra, & profana, ita ſapienter contextam, tantoque authoritatis, & rationum pondere communitam proponit, ac diſſoluit, ut ſi qua inter opiniones, de re morali valde dubia, & obſcura ſupremum probabilitatis gradum attigit, hanc, de miniſtrando Baptiſmo humanis fœtibus abortivis, opinionem auctoris ſui ſolertia, & ingenio, illum feciliter attigiſſe non dubitem Ita judico ego

Michaël Baſſanus Soc. JESV.

Censura R. P. Nicolai Martinez Soc. IESV D. Theol. in Collegio Romano p. t. S. Theol. Primarij Lectoris.

XXII.

Vidi eruditam Disputationem doctissimi Uiri Hieronymi Florentinij Congreg. MATRIS DEI Clerici Regularis, de Ministrando Baptismo Humanis fœtibus abortivorum: & reperi plenam eruditionis, & Theologicæ Doctrinæ, adeo ut argumentum sibi propositum omninò impleat. Circa resolutionem Authoris judico, illum modestissimè agere, dum contentus rem in utramque partem problematicè examinasse, tandem concludit, se in illam magis inclinare, quæ Baptismum infantibus immaturè editis, concedit. In quam eandem Conclusionem ego libenter eo.

Primo, quia quoties prudentibus fundamentis dubitatur, an vivat nec ne, hujusmodi Infans baptizandus est; nec modo potest, sed & debet baptizari ab iis, ad quos spectat. At certum est, hujusmodi fœtus imperfectos non vivere incertum esse; & de illis, an vivant dubitari cum prudentibus fundamentis posse Ergo & baptizari debent, & possunt. Major est omninò certa in re morali, & si illa non admittatur, ut certa, corruere necesse est innumeras conclusiones, quæ quasi certa dogmata in praxi Ecclesiæ communi recepta sunt. Minor verò evidenter ostenditur ex iis omnibus, quæ in hoc tractatu aureo disputantur à pr. sect. usque ad 11.

Secundo, quia quoties concurrunt duo Præcepta incompossibilia, hic, & nunc, quod minus est, cedit majori; & majori obtemperandum est; remittente interim minore suam vim obligandi. At hic concurrunt duo præcepta, alterum Charitatis erga Deum, & Proximum, in materia spiritualissima, in qua agitur de summa rerum, hoc est de salute æterna Animæ: Alterum de reverentia servanda Sacramentis. Illud primum majus est, & strictius obligat, quam hoc secundum, ut patet tum à priori,

quia illud præceptum pertinet ad Charitatem Dei, & Proximi quæ proculdubio est major virtus, quàm religio: Tum à posteriori, quia in similibus casibus ejusdem Concursus sivè occursus præceptorum, semper charitati obtemperamus, subveniendo Proximo periclitanti spiritualiter, & præceptum religionis, ut hic & nunc non obligans, omittimus; sic moribundo sensibus destituto, de quo dubitatur, an sit dispositus, absolutionem sub conditione impendimus, Infantem morti proximum cum adest solum aqua, de qua dubitatur, an sit naturalis, baptizamus, &c. Ergo hujusmodi fœtus imperfecti etiam baptizandi sunt sub conditione.

Nec obstat consuetudo contraria. In primis, quia in hac re praxis est anceps, & varia, secundum opinionem Medicorum, & Obstetricum. Nec potest probari in Vniversa Ecclesia viguisse, aut etiam nunc vigere praxim vniformem omninò contrariam. Secundo, & maximè quia Pastor universalis, sicut nec quicumque alter legislator descendit ad casus particulares specificè, & in individuo, qui propter circumstantias infinities combinabiles, sunt infiniti; sufficientissimè salvatur Providentia Sanctæ Matris Ecclesiæ circa salutem horum parvulorum minimorum, si dicatur sub principiis, legibus, & regulis generalibus de Baptismo parvulis Ministrando, etiam hos, de quibus est sermo, fuisse comprehensos. Ita sentio, & judico, salvo semper Doctiorum, & præcipue Superiorum meorum Judicio, cui me, & resolutionem hanc submitto, dum subcribo. Romæ in Collegio Romano Societatis JESV die 21. Julij 1663.

Nicolaus Martinez
C. in Coll. Rom. S. Theol. Lect. &c.

Censura

Censura Reverendissimi Patris Ioannis Trybault Societat. IESV Doctor. Theologiæ & olim Sacræ Theologiæ Lectoris Lovanij.

XXIII.

Exhibita mihi fuit hæc propositio. *Fœtus Abortivi quocumque tempore edantur in lucem etiam primis diebus cum dubium sit, illos vivere Anima rationali, Baptizandi sunt sub conditione.* Et expensis rationibus, quas pro ea affert Reverendissimus Petrus Hieronymus Florentinius Congregationis MATRIS DEI Clericus Regularis; Censeo, propositionem probabilem, & practicè sequendam: modo fœtus illi humanam speciem præseferant, & non planè constet esse mortuos.

Datum Antuerpiæ 8. Martij 1664.

Joannes Tribault Societatis JESVS Sacræ Theologiæ Lovanij quondam Professor.

Censura Excellentissimi Dom. Dom. Ioannis Baptistæ Solerij Medici Ianuensis.

XXIV.

OPinionem de incertitudine temporis, quo Anima rationalis fœtui in utero Matris existenti, infunditur, ab Ad. Reverendiss. Hieronymo Florenio, Congregat. MATRIS DEI, Clerico Regulari, in suo doctissimo opusculo de Ministrando Baptismo humanis fœtibus abortivorum assertam, probabilissimam esse omnino censeo; vt varietas doctissimo-

rum virorum in hoc tempore decernendo manifestè ostendit: quod soli Deo cognitum esse, certè credo; Probabiliorem tamen in tanta incertitudine existimo sententiam opinantium, Animam rationalem primis diebus à concepto fœtu, infundi; quia sive fiat delineatio, & formatio immediatè à Deo; sive ab Intelligentia, sive ab Anima vegetante, ut doctissimis viris placuit, cum otiosa non sit facultas; & omnia membra simul, & eodem tempore formentur, credibile est statim, ac primis diebus ad eam formationem devenire, in qua Anima rationalis decenter infundi possit; Hanc formationem in provocato abortu die septima observavit Hippocrates, qui ex sententia Macrobij nimis tamen audacis, nec falli, nec fallere potuerit.

Nec obstat, quod in abortivis fœtibus hæc non observentur quotidie: quia multa concurrere possunt ad has obtenebrandas delineationes; præterquam quod natura tanta subtilitate sua perficit opera, quæ possint potius intellectu, quam sensu percipi omninò. Acarus habet motum progressivum, & per consequens pedes, crura, nervos, spinam, & caput, aut quid illis respondens; & totum animal ope etiam Miscroscopij vix intueri quis potest; Stat igitur verum, incertum, & valde dubium esse tempus, quo Anima rationalis à Deo creatur, & corpori infunditur, & probabiliorem esse sententiam, quæ hoc primis diebus fieri asseverat, Et ita ego sentio salvo, &c.

Ioan. Baptista Solerius
Medicus Januensis.

Illustriss.

Illustrissim. & Reverendissim. Patres, viginti numero S. Theologiæ Professores, Doctores, & Magistri, in celeberrima, & Dignissima Universitate Salmanticensi, visa mea prima Disputatione, De Baptismo Abortivorum edita Ludugni anno 1658. & lecto etiam folio, eadem de re, Lucæ impresso anno supperiori 1663. non solum approbarunt etiam ex professo, meam Prothesim de Baptismate humanis fœtibus quocumque tempore ab utero Matris fundantur, ministrando: Sed imò, tanto studio, & animi propensione periclitantes Animulas juvandi, hujusmodi veritatem amplexi sunt, ut Illustrissim. D. D. Laurentius Cenamius, nunc pro nostra Excellentiss. Rep. Lucensi apud Philippum IV. Orator dignissim. datis ad me litteris sub die 8. Octobris hujus præsentis Anni 1664. scripserit, Reverendissim. Salmanticenses Theologos ad omnes Hispaniarum Episcopos, significasse per Epistolas, meam prædictam Propositionem, esse usu recipiendam, & sequendam in praxi.

Sequuntur Censuræ Illustrissimorum, & Reverendissimorum Patrum Salmanticensium, quarum prima est, imo Opusculum Reverendissimi Patris Ioannis Barbiani Societatis I E S V, in quo doctissime, breviter, & dilucidè perstringit, omnia, quæ ego tribus sequentibus Disputationibus, & præsertim

Tertia

Censuræ

Tertia jam impressa, fusè, & sparsim asserveram; Veritas, enim vna est, & vbique, omnibusque illam amantibus, se prodit cognoscendam.

XXV.

VIDI, & accurate perlustravi libellum Reu Adm. P. Hieronimi Florentinij Congregat. MATRIS DEI Clerici Regularis Lugduni editum, cui titulus est, *De administrando Baptismate Humanis fœtibus abortivorum*, eximiè jam laudatum, & comprobatum ab Illustriss. Domino Caramuele. Uidi etiam, & duo ejusdem authoris folia seorsim typis mandata, in quibus novâ luce donatur propositio illa: *Fœtus abortivi quocumque tempore edantur in lucem, etiam primis diebus, cum dubium sit illos vivere anima rationali, Baptizandi sunt sub conditione.* Existimo autem prædictam propositionem, quæ est totius doctrinæ summa in libello contentæ, non solum esse probabilem, & ab omni prorsus censura, sive Theologica, sive Philosophica immunem, sed veram etiam, & in praxi ab omnibus observandam; dignumque esse authoris studium, quod totus litteratorum Orbis cum laude, ac plausu excipiat; cuique de asserta, vel asserenda forsan tot animarum in abortivis fœtibus delitescentium salute. Catholici omnes gratulentur. Ecce enim duo tantum continet illa propositio. Primum est, posito quod prudenter dubitetur, an sit anima rationalis in humano fœtu à primis etiam diebus, cum conformari jam incipit, si eum aboriri contingat, posse ac debere sub conditione Baptizari; ac de hoc quidem dubitari minime potest. Alterum est, incertum nobis esse absolute, atque omninò dubium, quo temporis puncto humanus fœtus anima rationali vivere incipiat, ac sententiam esse, vel possitive, vel saltem negative probabilem, quæ docet animam rationalem mox à principio concepti fœtas infundi, nec expectandum esse quo adusque omnibus organis humanæ proli convenientibus

corpusculum

corpusculum illud distinctum perfectumque sit. Et quo ad hanc etiam partem spectat, plane in ea sum sententia, vt quod anima rationalis sit primis diebus in fœtu, videatur posse prudenter dubitari, Id enim & ex authoritate scripturæ, ac SS. PP. & ex tot relatis Philosophorum sententijs, rationibusque ab Authore diligenter adductis, efficaciter comprobatur. Quo circa, quamvis nihil Omnino desiderandum nobis reliquerit Authoris industria, adnotare hic tamen breviter placuit, quæ novissime scripsit Petrus Gassendus Sacræ Theoloiæ Doctor, ac Philosophiæ quidem peritissimus, qui solus hac de re latuisse videtur authorem libelli, forte quia Jtaliam ex Gallia non dum transcendit.

Hic igitur tom.2.sect.2. Physicæ, membro posteriori lib.4. capite quarto sic habet: *Quandoquidem vero dubium superest, de tempore quo rationalis anima in corpus infunditur, fatendum est sane rem esse obscuram, nihilque de ea definiri posse, quo ad usque sacra fides, qua creari, & infundi docet quo tempore id fiat definierit. Quippe cum res pendeat ex Dei arbitrio, nemo, mortalium scire id possit, nisi cui forte Deus revelet, aut quis sit, qui gloriari possit esse se Deo à consiliis.* Tunc postquam proposuit, & ex principijs Sacræ Fidei rejecit Stoicorum sententiam, quia asserebat animam rationalem non prius, quam à partu seu nativitate, homini advenire, subjungitur: *Longe esse planius videretur, ut putaremus infusionem fieri ab ipsa usque conceptione, seu à quo usque tempore, semina eo pacto excepta, commixtaque in utero sunt, ut conformationis actio inchoetur quippe propter illum tenorem, quem jam inculcavimus* (scilicet quo fœtus ita paulatim formatur, vt ab obscuris quibusdam rudimentis, ad majorem semper majoremque distinctionem insensibiliter procedatur) *nullum reperitur commodius momentum, cum assumpto quolibet alio, incredibile fiat, cur non tantisper antea dispositio idonea fuerit, aut cur tunc adeo fuerit idonea, vt non tantisper amplius expectari debuerit. Nam quod credunt quidem Aristoteli agnoscenti in*

 fætu

fætu ex semine usque vegetalem animam, decentique temporis progressu sensilem recipi, qua animal fiat, ac postremo accedere extrinsecus mentem, qua evadat homo; Ecce, *si requiratur cur non ab initio, sentiens quoque anima sit? Respondent, quia tunc non sunt adhuc organa ad sentiendum apta; & si instetur, cur cum est etiam sentiens, rationalis quoque non sit. Respondeant oportet, quia non sunt tunc quoque organa ad ratiocinandum idonea. At verò admittuntnè fætum in utero ratiocinari, ex quo rationalis adest anima, quod jam sint inservientia ratiocinationi organa idonea? Nam perspicuum est homines ratiocinari non posse nisi longè à nativitate, &c. Quare organorum dispositio videtur quidem necessaria, ut operari anima, non ita ut inesse possit; adeo proinde ut cum anima fætui infundatur intra uterum, dum illi tamen nullus esse rationis usus conceditur, nihil esse videatur magis consentaneum, quam ut ab initio usque infundatur.* Hæc Gassendus. Ex quibus & si cœtera deessent, constare satis videtur, quam prudenter dubitari possit de infusione animæ rationalis ab ipso usque humani fœtus exordio. Nec obesse quidquam potest, quod immediatè Gassendus subjungit. *Verumtamen aliqua sunt, quæ id fieri ratum minimè patiuntur. Nam primo sunt aliquæ leges tam canonicæ quam Civiles, quæ procurationem abortus, aut alias occisionem fætus in utero pro homicidio non habent, nec puniunt, nisi ille fuerit formatus animamque acceperit.* Deinde *praxis non est Ecclesiæ, ut fætus qui sunt informes baptizentur, etiam sub illa conditione, si animatus quidem est, &c.* Nihil, inquam, obesse hoc potest; Nolumus enim *ratum esse* quod anima rationalis sit primis diebus in fætu, sed solum, quod sit probabile, aut de quo saltem dubitari meritò possit; nec argumenta quæ Gassendus insinuat, ab ipso adducuntur, quasi manifestè demonstrent, dari post conceptionem tempus, quo rationalis anima nondum creata sit, ac infusa, sed quia rem probabilem faciunt, & sententiam oppositam, quam velut probabiliorem amplectitur, *ratam esse* non sinant. Et certè

quod ad primum attinet, ut leges tam Canonicæ, quam Civiles procurationem abortus pro homicidio non habeant, donec ille formatus jam sit, satis est, quod ante formationem fœtus non constat illum esse animatum, quamvis dubitari possit, an etiam ab initio animam rationalem acceperit. Nam in dubio an fœtus sit animatus, forum externum præsumit pro inanimatione in favorem delinquentis, ut ait Navarrus consil. 46. de homic. Ergo quod procuratio abortus in foro externo, non semper reputetur esse homicidium, nihil obest; quominus prudenter dubitari possit, an fœtus ab initio anima rationali vivere incipiat. Quod vero attinet ad praxim de non Baptizando fætu adhuc informi, ea ipsa est quam cavere intendit Author libelli, & quam revera probat non esse ipsius Ecclesiæ praxim, sed Parochorum, aut obstetricum inscitiam, vel incuriam.

Prosequitur deinde Gassendus, & concludit probandam non esse sententiam illam, quæ asserit animam in maribus quidem circiter quadragesimum, & in fæminis circiter octogesimum diem, infundi, *quia articulatio fætus conspicua tantum temporis non expectat; ac præter memoratum*, inquit, *fætum dierum duodecim, observata est etiam ab Hypocrate delineatio in fætu dierum non amplius septem; idcirco supposita etiam delineationis necessitate ad infusionem animæ, videretur animæ infusio reduci saltem posse ad septimum diem, neque esse trigessimum aut quadragesimum expectandum. Quamquam idnè adhuc tempus congruum sit, Deus solus hactenus novit.* Sive igitur organorum distinctio necessaria sit ad introductionem animæ rationalis, sive non sit necessaria; dubium tamen esse potest, an fætus abortivus paucis à conceptione diebus vivat anima rationali, cum intra paucos dies à concepto fætu, dari absolute possit corpus organicum, licet ejus dearticulatio communiter in tam exigua quantitate observetur.

Imo exinde suaderi probabiliter potest, advenire animam rationalem statim, ab initio conformationis fætus; quoniam

anima rationalis non requirit ad actuandum corpus, exquisitam perectamque ipsius organizationem, ut patet in infantibus, quibus afdhuc sunt organa rudia, & confusa, ut proinde rationis vsu tandiu careant, donec sint omnino distincta, & elaborata: Ergo sufficere debet organizatio quamvis imperfecta, & obscura; a t fœtus mox à principio habet aliqua organa, non illa quidem eo modo distincta, quo sunt temporis progressu futura, sed confusa tamen, soluta, ac rudia, cum natura statim à concepto fœtu prima hominis lineamenta ducere incipiat. Ergo dici probabiliter potest mox, à principio animam rationalem infundi, cum etiam sit prorsus consentaneum illam è Dei manibus recens natam, non exigere adhuc nisi corpus nascens, seu organis nascentibus, rudissimis scilicet constans.

Confirmatur primo: quoniam, si certo quodam momento, corporis dearticulatio fieret, ac membra velut erumperent; tunc fortè probabilius, certiusvè esset, animam rationalem simul cum iis advenire; at quia res potius ita fit, ut à rudissimis rudimentis ad majorem semper, majoremque distinctionem insensibiliter procedatur, ut loquitur Gassendus, probabile jam est ab initio usque animam adesse, quæ actuosa ex se cum sit, non cesset unquam incumbere qualibuscumque functionibus potest.

Confirmatur secundo. Namque in humano fœtu, dispositiones, quæ sufficiunt ad animam vegetativam, & sensitivam, sufficiunt etiam ad rationalem; tum quia anima rationalis apta est per se exercere operationes vegetativas, & sensitivas: Tum quia ulterius expectare non potest ad primam sui existentiam, ut materia sit capax discursus: certum enim est, & apud omnes in confesso, imo sæpe insinuatum in scriptura nasci homines, & vivere anima rationali, etiam tunc, cum nullum rationis actum elicere possunt. Atqui dispositiones ad animam vegetativam, ac sensitivam, citissimè adsunt, quando fœtus formari jam incipit; Ergo non improbabiliter dici potest fœtum humanum ab initio usque animatum esse anima

rationali

rationali. Minor prob. Nam, ut expressè advertunt Patres Conimbricenses in libro 2. de anima capite primo quæst.4. artic.2. *Fœtus confestim post conceptionem nutritur sanguine, quem ei Mater per venam umbilicarem ad id muneris destinatam transmittit, &c. Deinde aliquot post diebus moveri incipit, et si tenui & obscuro motu; ut in iis qui aborsu eiiciuntur, observari poterit: si enim pungantur, contrahent se se, quod pertinet ad animam sensitivam.* Igitur ab initio fœtus adsunt dispositiones requisitæ ad animam vegetativam, quandoquidem adest anima ipsa, & paulo post sensitiva se prodit. Ergo & ab initio etiam adesse oportet dispositiones ad animam rationalem, atque adeo ipsammet corpori infundi; quando quidem cum primo creatur, & infunditur, non alias quam vel vegetativas, vel sensitivas operationes exercere potest, aut petit. Quare vel hoc argumento constat opus non esse, ut materia fætus informetur primum sola anima vegetativa; deindè verò sensitiva, ac demum rationali, cum dispositiones quæ sufficiunt ad animam vegetativam, aut sensitivam, sufficiant etiam ad rationalem.

Hinc vero statim suboritur Tertia confirmatio. Quamvis enim propter authoritatem Angelici Præceptoris probabile admodum sit, animam vegetativam, ac sensitivam præcedere rationalem in eadem materia; probabilius tamen, magisque receptum est, solam esse in humano fœtu animam rationalem, quæ prius quidem actiones vegetandi, deinde sentiendi, ac tandem suo tempore intelligendi munera obeat: Quod præter ea, quæ author libelli adducit præsertim sect.3. probari ulterius potest tum ex proximè dictis; tum, quia captum fugit, generationem hominis non nisi alterius animalis morte constare, & quod natura eo solum fine animal illud pariat, ut brevissime pereat; tum denique quia cum dispositiones unius animæ sint subordinatæ, nedum incompossibiles, cum dispositionibus alterius animæ, deberet potius in eodem vivente remanere præcedens anima, & sequi pluralitas animarum simul, contra Doctores. Quis enim credat animam vegetativam,

aut sensitivam informare fœtum adhuc informẽ,cum imperfectè solùm,aut obscurè agere possunt, ac demum, cum adeptæ jam sunt materiam exquisitè organicam, in qua operari perfectius possent, procul ab ea expelli? Quippe nulla unquam substantialis forma esse desinit, nisi dispositiones sibi contrariæ in materiam prius introducantur. at vero anima vegetativa, vel sensitiva,quæ rationalem præcederet, tunc potius peritura foret, cum materia jam esset perfectè disposita ad actus sentiendi,& vegetandi; quod plane videtur, absurdum. Dicendum est igitur, ante adventum animæ rationalis, nullam aliam præcedere in fœtu vel vegetativam, vel sensitivam; atqui fœtus ab initio est absolutè animatus, siquidem continuo per nutritionem augetur,atque intus se se in omnem partem figurat, & format Ergo ab initio usque vivere incipit anima rationali.

Denique confirmatur: quia quæcumque alia forma, præter animam rationalem, nutritionem, & incrementum fœtus, & elaborationem illam organorum peragat, ipsamet sibi suam destructionem moliretur; siquidem postquam sunt jam organa distincta, & elaborata, cum advenire debeat anima rationalis, ipsa operi suo superstes esse non poterit. Ergo forma illa quæ embryonem format, nisi sit anima rationalis, directè operabitur in sui ipsius interitum: at hoc absurdum esse videtur ergo dicendum est, animam rationalem esse,quæ sola ab initio, fœtus conformationem aggreditur; æqujus,enim est,ut quæ organizatum jam corpus sola possidet, organizationi prius incumbat,& in sui emolumentum laboret;quam ut alia quævis forma nihil sibi profuturo labore defatigetur, & propriam sibi mortem adsciscat.

Jam quod attinet ad parvitatem humani corpusculi quamvis illud primis diebus hordeacei grani magnitudinem non excedat, ut ex sententia Medicorum docet Author libelli, nihil obest quominus in ea quantitate adeo parva existere possit anima rationalis. Nam minimum quantitatis, in qua potest anima rationalis primum infundi, non excedere quantitatem

titatem formicæ, docet ex Aristotele D. Thomas in 3. dist.3. quæst.5. art.2.& Abulensis in cap.1.Matthæi, parte 1. quæst.53. Atque id quidem mirabili artificio Divina Sapientia instituit, ut viventia creata in suis initiis sint adeo parva, & minimum quod fieri possit accipiant à generante, nempe ut cætera vitaliter, & ab intrinseco obtineant, imitando modum illum quo Deus se habet. Quare homo, qui est inter viventia omnia corporea excellentioris naturæ, eo ipso debet in exigua valde quantitate produci, vt totam ferè magnitudinem suam sibi debeat, ac naturam Divinam, quoad fieri possit, æmuletur. At qui hinc etiam facilè rejicitur, quod communiter dici solet, non decere vt anima rationalis, quæ est forma omnium perfectissima, in rudem, & incompositam materiæ molem ab initio fœtus introducatur, sed in corpus organis aptè, concinneque elaboratum. Hoc inquam facile rejicitur, quia, cum modus habendi perfectionem à se sit proprius Dei, & maxima omnium perfectio, tanto aliquod vivens erit perfectius, magisque ad Deum accedens, quanto magis habet à se perfectionem suam. Igitur major erit perfectio hominis, si anima rationalis ab initio, fœtus conformationem peragat, ac totam corporis sui concinnitatem, & elegantiam à se ipsa vitaliter obtineat, quam si corpus organis jam suis distinctum, & elaboratum ab alio accipiat. Namque hoc pacto poterit anima corpus agnoscere tanquam aliquid plane suum, hoc est tanquam adæquatè à se ipsa in eam figuram conformatum. Sic invenire aliquam pulcherrimam veritatem proprio ingenio, melius est ac delectabilius, quam illam discere ab alio; & universim, quod modus possidendi aliquod bonum tanquam à se partum, augeat pretium ipsius boni, docuit Aristoteles 1. rethoric. cap. septimo. Non igitur dedecet animam rationalem, vt in rudem, & incompositam materiæ molem prius infundatur, quando ipsa sibi confestim elaborare illam potest, quin alteri formæ debeat organorum omnium, & corporis sui apparatum.

Sed finem hic facio, ne amplius videamur ligna in sylvam adducere.

adducere, vel lumina in solem; quando in libello Authoris nihil omnino desiderari possit ad stabiliendam suæ propositionis veritatem. Quare iterum censeo, prudentissimè dubitari posse, an fœtus abortivus à primis diebus vivat anima rationali, & consequenter eum sub conditione Baptizari debere etiam, in quantitate grani hordeacei. Salvo, &c. In hoc Regali Collegio Salmanticensi Societatis JESV Decimo octavo Kalend. Jul. anno Domini 1664.

Joannes Barbianus.

Richardus Lynceus.

XXVI.

EXistimo hanc propositionem, *Fœtus abortivi quocumque tempore edantur in lucem, etiam primis diebus, cum dubium sit illos vivere anima rationali, baptizandi sunt sub conditione*, Quæ est scopus totius libelli R. P. Hieronymi Florentinij, probabilem esse, & laudabiliter in praxi observandam; quam solidissimis rationibus Author persuadet, & conformem judicio communi doctrinæ Theologiæ moralis docentis fœtum esse baptizandum sub conditione, quando dubitatur an habeat animam rationalem, ut si haberet caput ferinum, & cætera humana. In præsenti autem prudentissimè dubitatur, an anima rationali informentur fœtus abortivi quocumque tempore, & sub quacumque brevi quantitate in lucem edantur; cum in tot placita sint Doctores divisi, & aliqui doceant septima die anima rationali vivere, alij tertia die, ut refertur sectione septima libelli, & tandem alij in ipso momento conceptionis, vel intra septem horas à retentione seminis in utero, ut constat ex his, quæ congerit Author sect. 8. & 9. Quis autem negabit prudens judicium adesse, ubi est tanta sententiarum diversitas, quarum quælibet non contem-

nendo

nendo fundamento ſuadetur, quarum nulla evidenter falſitatis convincitur.

Confirmatur. Prudenter poteſt dubitari an fœtus abortivi habeant animam nutritivam, quocumque tempore, in quacumque brevi quantitate edantur in lucem; cum ad operationes nutritionis minor quantitas, minorque organizatio, quam ad ſentiendum, & intelligendum ſint requiſitæ, & quantitas grani hordeacei ad nutritionem videatur ſufficiens, ſed quando prudenter dubitatur, an fœtus abortivus habeat animam nutritivam, & diſpoſitiones ſufficientes ad actionem nutritionis tantum, prudenter etiam dubitatur an informetur anima rationali, quia eſt ſententia probabilis corpuſculum non prius habere animam nutritivam, quam rationalem, ſed ubi primum diſpoſitum eſt ad operationes nutritionis animam rationalem infundi, quæ pro tunc tantum eſt principium nutritionis, & operationum communium plantis; creſcentibus quoque paulatim diſpoſitionibus eadem anima rationalis principium eſt ſenſationum; tandemquè poſteriori tempore ad infuſionem animæ rationalis organizatio perfecta ad intelligendum exacta producitur; quam ſententiam docet, & ut veriorem tuetur P. Rodericus de Arriaga diſp. 1. de Anima, ſect. 12. à num. 348. Et eiſdem probat rationibus, quibus ſuam confirmat Petrus Gaſſendus à Sapientiſſimo P. M. Joanne Barbiano adductus, quo ſicut prudenter poteſt dubitari, an fœtus abortivi, quocumque tempore, & ſub quacumque brevi quantitate in lucem edantur, habeant animam nutritivam, poterit etiam dubitari prudenter an habeant animam rationalem. Sic ſentio, ſalvo &c. In hoc P. N. Divi Bernardi Salmantino Collegio die 2. Menſis Julij, anno Domini 1664.

Franc Antonius de San Pedro, &c

XXVII.

Libellum hunc, & Reverendissimorum Patrum censuras perpendi, contra quem nullum censeo impugnatorem posse prævalere, neque si, teste Regio Vate, qui ex ore infantium, & lactentium perficit laudem, inimicum facile destruit, & ultorem qui linguis nondum formatis non dum lactentium, sed abortivorum adhuc, quasi novus redemptor jure optimo plauditur, nullius poterit opprobrio subjacere, maxime cum quidquid in eo supponitur totum sit ad minus speculativè probabile, & quidquid infertur, certum, pium, & in praxi securum. Sic sentio in eodem Parentis D. Bernardi Collegio Tertio Non. Julij anno 1664

Mag. Franciscus de Roys, &c.

XXVIII.

QVa cura potui, & diligentia libellum hunc Reverendi admodum Patris Hieronymi Florentinij, *de Ministrando Baptismo humanis fœtibus arbotivorum*: Cum sua assertione, nempe *Fœtus abortivi, quocumque tempore edantur in lucem, etiam primis diebus, cum dubium sit illos vivere Anima rationali, baptizandi sunt sub conditione*; Et cum supra positis censuris, perlustravi, haudque modica aviditate relegi; legique formosissimos ex Florentinio flores, ex lucubrationibus de abortivis fœtibus, partus uberrimos concinnavi. Nec mirum, quippe ab ortu libelli, quasi Solis ortu, quidam mihi collucere visi sunt radij, novamvè fulsisse lucem, qua abortivis oriatur splendor, qui nescit Occasum. Misera plane esset ignavia, æternitatis aditum occludere parvulis; parvulis, inquam, qui mortalium infelicitate; adhuc intra materna viscera sunt periclitati. Hæc florida serta, hæc gariophylla dedit vobis (O insontes) Florentinius, quibus per tempora, intempesto tempore licet nati, Redimiamini, & Redimamini; Si Ibero Vati sidditis Martialis.

Extra

Extra fortunam est, quidquid donatur egenti;
Quas dederis solas semper habebis opes.

At qua doctrina, acumine quanto? Miror in tali Corpusculo, hos Spiritus: Sed experiri fas erit gemmatas tantillo ambitu contineri thecas, quas molybdena sive plumbi ingens quantitas haud æquarit, Quid immoror? *Tamen* (cum Floro loquor) *quia ipsa sibi obstat magnitudo; verumque, diversitas aciem intentionis obrumpit: faciam, quod solent, qui terrarum situs pingunt, in brevi quasi tabella, totam eius imaginem amplectar, non nihil, ut spero, ad admirationem collaturum, si pariter atque in semet, universam magnitudinem ejus ostendero.* Ita Apellæam lineam contuebor. Qua enim claritate, qua præstantia, proprosita difficultate, sectione pri. & per sequentes variis ad quæstionis intelligentiam adnotatis, placitis Vniversis de animatione humani fœtus explosis; propria & certissima sententia, de incertitudine rei; tum ex Scripturis, tum ex ratione, comprobata: tandem assertum expendat sect. 11. (nimirum quod cum probabile sit, in quacumque quantitate fœtui humano inesse rationalem Animam, debet ei semper sub conditione, vel mente concepta, vel verbis expressa, largiri Baptismum) oppositasque machinationes perfacile, scite, erudite, & compte dissoluit? Et meritò sic processit, cum omnino pendeat resolutio à tempore, quo Anima rationalis, carnis ergastulum inhabitat primo; taleque dogma figendum, ut parvulis utile, doctis jucundum, & quod mage, undequaque securum. Sic censeo cum Sapientissimis Patribus Magistris hujus nostri Salmantini Musæi, Salvo, &c. In hoc Patris nostri, & Divi Bernardi Collegio die 10. Julij Anni Dominici 1664.

Lib. 5. Epig. 43.

Fr. Petrus de Oviedo,

XXIX.

SEmel probato, & constituto, neque leviter quidem, sed efficaciter omnino, dubium esse, nil certum, imò utrinque probabile, juxta varias sententias Philosophorum, atque Medicorum, de tempore, quo fœtus animetur in utero, vita nimirum rationali; infertur planè, quod intendit Doctissimus non minus, quàm pius Pater Hieronymus Florentinius hoc libello pulchro, & erudito, de Ministrando Baptismo Humanis fœtibus abortivorum, nempè secure posse, imò deberi, ex charitate saltem, illis ministrari sub conditione tacita, aut expressa quocumque tempore Baptisma, nè in salute periclitentur, quæ modis omnibus possibilibus procuranda est omninò. Quarè subscribo libentissimè, & gratulor sententiæ, ingenio, atque pietati prædicti Patris Florentinij; maximè vero roboratæ tot gravium Magistrorum approbatione, atque consensu. Salva semper, &c. In hoc nostro Collegio Divi Parentis Bernardi Salmanticensi, undecima die Julij, anno salutis Christianæ 1664.

Fr. Michaël de Fuentes, &c.

XXX.

ITa probabilis, pia, & utilis apparet mihi doctrina P. Hieronymi Florentinij, quam in suo libello, De Ministrando Baptismo humanis fœtibus abortivorum, tradit; ut quidquid sit de opposito, in praxi jam tantummodo possem, firmiter adhærere huic sanè proficuo judicio. Sic sentio, Salvo meliori. In hoc Salmantino Parentis D. Bernardi Collegio die 16. Julij Anni Dominici 1664.

Fr. Ildephonsus Herbas, &c.

XXXI.

CUm evidenter non constet de tempore, quo infunditur in corpus anima rationalis, merito probabiliter dubitari potest

de

de quocumque in lucem edantur abortivi fœtus, an ſcilicet ſint animati anima rationali nec ne, etiam primis diebus: conſequenterque poſſe ipſis adminiſtrari Sacramentum Baptiſmi abſque aliqua iniuria ipſius ſacramenti. Vnde ſtudium, piamque reſolutionem R.Adm.P.Hieronymi Florentinij in ſuo libello aureo de adminiſtrando Baptiſmo humanis fœtibus abortivorum, ne dum immunem ab omni prorſus cenſura tam Theologica, quam Phyloſophica exiſtimo; verum etiam ſumma laude dignam, ſumma pietate plenam, in praxiquè probabilem.

Neque ei obeſt; imò prodeſt, quod hucuſque ſententia iſta piiſſima in tenebris delituerit, neque ei fuerit exorta Theologicæ diſputationis lux; eſt enim hoc majus Auctoris encomium: dicebat enim Picus Mirandulæ Comes in apologia: *Profecto ingenerosum eſt, ait Seneca, Sapere ſolum ex commentario quaſi majorum inventa noſtræ induſtriæ viam præcluſerint; & quaſi in nobis effœta vis naturæ nihil ex ſe parere, quod veritatem, ſi non demonſtret, ſaltim innuat, vel de longiquo: quod ſi in agro colonus, in vxore maritus odit ſterilitatem, tanto magis infæcundam animam oderit illi, complicita, aſſociata Divina mens, quanto inde nobilior, longè proles deſideratur: propterea præter communes doctrinas plurima quoque per nos inventa, & meditata diſputando propoſuimus,* Salvo meliori &c. In hoc noſtro Collegio Divi Vincentij Salmantini Ordinis Sanctiſſimi Parentis noſtri Benedicti die 6. Aug. Anni Domini 1664.

M. Frater Maurus Semocoi &c.

XXXII.

IPſa incertitudo de tempore animationis, (quæ ſatis conſpicua oſtenditur à R.Adm. P.Hieronymo Florentinio, ex multiplici facultatis Medicæ argumento, ex quo ſaltem conſtat apud Artis Medicæ peritiſſimos, nullum fixum ſtabiliri momentum

animationis) simul cum pietate administrationis Baptismatis pro salute æterna necessarij,comprobat mentem quam intendit R.Adm.P.Hieronymus Florentinius,in suo libello Lugduni edito;cui titulus est,*de administrando Baptismate humanis fœtibus abortivorum.* Quare, censeo nec pietatem nec probabilitatem Theologicam deesse huic Authori in re ista,quam noviter excogitavit; sed ex novitate, quam spero in æternam plurimarum animarum fælicitatem excipiendam fore, merito laudandus,cui adgratulor, subscribens RR. PP.Magistrorum præcedenti judicio etjam.In nostro Benedictinorum,apud Salmanticenses D. Vincentio Collegio Sacro Die 6. Augusti Anno Domini 1664.

M.Fr.Placidus de Puga,&c.

XXXIII.

OPinionem valde probabilem, & ab omni prorsus censura sive Theologica,sive Philosophica immunem,existimo asserentem dubium esse tempus,& incertum,quo anima rationalis à Deo creatur,& in corpus infunditur,quam supra laudatus R.Adm.P.Hieronymus Florentinius Congr. MATRIS DEI Clericus Regularis satis efficaciter suadet tum ex sacris literis, tum ex Sanctis Patribus, tum ex ratione, & experimentis. Qua sententia supposita censeo ex illa per legitimam consequentiam inferri posse sub conditione tacita, vel expressa tuta conscientia, immo & deberi ministrari baptisma humanis fœtibus abortivorum,quod in suo libello Lugduni edito præfatus author intendit,ne tot animæ pereant,& periculo damnationis æternæ exponantur: nec est cur hæc sententia,quæ animarum saluti favet, & præter Christianam pietatem maximam continet probabilitatem,non sequatur in praxi.Ita censeo salvo meliori, &c. In hoc nostro Benedictinorum apud Salmanticenses D.Vincentio sacro Collegio die 20.Aug.Anno Domini 1664.

M.Fr.Antonius de Castillo, &c.

Uidi

XXXIV.

VIdi disputationem hanc de Ministrando baptismo humanis fœtibus abortivorum à R. Adm. P. Hieronymo Florentinio, tam recenter, quam piè in veritatis semita inductam; vere, & luculenter discussam, & non minori, imo maximæ animarum facilè pereuntium subventioni haud difficilè incumbentem. Felix inventio, Non siccis ingeniorum phaleratis structuris male fœcunda; Sed pietatis stillicidiis, sed salutari rore, sed caritatis flamma, non pinguis campus, sed bibula nubes, quæ pientissimi cordis ardore liquida se se in aridum abortivorum campum irrorantem agit, vt in meliorem frugem, incuria colonorum marcidam, reducat. Gratulatorem potius quam Censorem, vel primis labijs egi. Cœpi fateor, Ast, si hacce in difficultate nihil censura dignum, quid agerem? Scio quid agendum: dolere, sic angustijs horarijs premi, quod latiori, ut æquum erat, calamo Authori haud quaquam pro tam ingenti animarum beneficio gratulationem facere possim. Salmanticæ ex nostro Benedictino Collegio D. Uincentio Sacro die 26. Augusti à Christi Nativit. 1664.

M. Fr. Joseph Gomez, &c.

XXXV.

LIbellum de Ministrando Baptismo humanis abortivorum fœtibus sub conditione; qui noviter in lucem prodiit per R. P. Hieronymum Florentinium ex Cong. MATRIS DEI, dignum quidem judico, ut ab omnibus in praxi habeatur; Jmò potius doleo tot ante acta sæcula non haberi: & sic animarum sine dubio perdita salus tam facili lucraretur medicamine. Sic judico in nostro Benedictinorum Salmanticensi Collegio B. Vincentio Sacro, die 27. Augusti anno 1664.

M. P. D. Philippus Vahamonde, &c.

Collegium

Collegium Veræ Crucis Regalis Ordinis B. MARIÆ de Mercede Redemptionis Captivorum Salmantinum.

XXXVI.

AVreum opus R.P.Hieronymi Florentinij de administrande Baptismate humanis fœtibus abortivorum, jam diu typis excusum avidè volvimus, atque relegimus. Authori gratulamur, quod habitantibus in regione umbræ mortis lucem afferat, vt lumina videant. Jn hac ergo disceptatione subtilissima, atque neruosa sic ex Concilijs, sic ex Patribus, Theologicis, & Phylosophicis momentis solida fundamina jacit stabilire thesim; vt nihil in ea non securum occurrat, nil ruinosum immineat, nil addendum, nihilque dolandum obuiet. Absolutissimum censemus opus, & de manu eruditissimi Authoris strenuè clypeatum: nodos solvit cæcos hucusque: exitiali parvulorum infortunio medetur: nova debellat climata salutaria calamo perennaturo, pio genio, clarissimo ingenio. Ipsi procul dubio de innumeris benemerito infantibus nullus non ante eiulatum primum abjectus è vulva concinens plaudet cum Davidico Psalte: *Misericordia tua magna est super me: eruisti animam meam*
Psal.85. vers.13. *ex inferno inferiori.* Et à præservatrice novissima idæa plerique redempti de carcere cœco melos dabunt in choris, cum illo centesimo vigesimo-tertio cantieo graduum: *cum exurgerent*
Psal.123. ver.3.ad 7. *homines in nos, fertè vivos deglutissent nos. Cum irasceretur furor eorum in nos forsitan aqua absorbuisset nos. Torrentem pertransivit anima nostra* (baptismatis exponimus) *forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem. Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium: laqueus contritus est, & nos liberati sumus.* Pateat ergo, quod latuit; nanque dubium prudens & posse, & debere efformari de rationali animatione fœtus abortivi quantumvis minimi post illius efformationem citra dubium videtur; serio inspectis, quæ Reverendissimus, ac peritissimus P.M.Joan.Barbianus congessit. Ex quibus subducitur quempiam teneri

teneri ad ſalutarem aquam ſub conditione effundendam ſupra fœtum quantumvis rudem incomptum,& lineamentis non apparentibus,ut à morte æterna animam,quam ibi laticare dubitat prudenter, ſi poſſit, eripiat, ut in monſtroſis fœtibus perſæpe contingit: ſatius enim eſt aborſum fœtum cum dubio Sacramento decedere,quàm ſine tanto juvamine perire.Subſcribimus ergo,& nos tot Academiæ noſtræ Doctorum judicio. Subſcribimus & illi viro magno noſtri Collegij alumno,Sacræ Indicis Romanæ Congregationis Conſultori,R.P.Magiſtro Fr.Michaëli de Alcantara Italiæ,& Siciliæ Uicario,& apud Sanctam Sedem Procuratori Generali,Theologo inſigni,& operis hujuſce Cenſori, atque ex calculo Approbatori. Salmanticæ in noſtro Ueræ Crucis Sacri, Regalis, ac Militaris Ordinis Redemptorum S. UERBI paræ de Mercede Collegio pridie Kalendas Septembris,noſtro Sacra Hiſpaniarum Cardinali Raymund.anno 1664.

M.Fr.Jo:Baptiſta de Candanedo,&c.
M.Fr.Didacus de Uillavicenero,&c.
M.Fr.Joſeph Gonzalez, &c.
M.Fr.Ferdinandus de Carvajal.&c.
M.Fr.Ildelphonſus Gundiſaluus del' Alma
Salmantinus,Theologiæ Profeſſor.

XXXVII.

DVm tot Sceleribus, æternæ vitæ aditum ſibi præcludunt Adulti,Opportunus is quoque ſtrenuiſſimus, miſericordiæ ſuperexaltantis judicium, vindex adeſt R. P. Hieronymus Florentinius è MATRIS DEI, miſericordiæ opificis,Congregatione Clericus Reg. Conſulit quippè humanis fœtibus immaturis,anima rationali adhuc ſub Judice:ipſiſquè impervium (proh dolor!)hucuſque aditum vitæ æternæ patefacit,egregia diſputatione de baptiſmo eiſdem miniſtrando.Scopum collimaſſe dexterrimè,lectio evincet breviſſima:nec enim anguſtia temporis, ultra tempus,& tempora laboraturis animulis proſpiciens; tot

occupationũ mole laborantibus animis, tẽporis infert dispendiũ Herclè doctissimæ huic disputationi praxim tutè accessuram censeo ingenuè. Cupio quoque isthæc diffundi copiosius, ut ex. Doctiorum manibus (quibus, Homeri invidia, & si intra Darij deliciosum scriniolum teguntur) evulgata; vel cunctos in baptisma sub conditione conferendum erigant, vel saltem Illustriss. Præsules in subsidium horum, pereuntium certò, & fortè salvandorum accingant, quatenus subditis possunt injungere praxim adeo probabilis resolutionis; qua practicata à Paradiso exclusæ, propter opinantium (ne dixerim nimis credentium, minus quam discutientium) varia placita istæ animæ amphibiæ, forsan Ecclesiæ concinent, Paradisi Portæ per te nobis apertæ sunt. Sic Salvo, &c. voveo ex animo qui subscribo, Salmanticæ in nostro Canonicorum Regularium Præmonstratensium Collegio die 2. Septembris 1664.

M. Fr. Joseph Bravo, &c
de Uillalobo.

XXXVIII.

CUm satis efficaciter authoritatibus, & rationibus tã Philosophorum, quàm Medicorum probabilitas ergaincertitudinem temporis in quo fœtui anima rationalis infunditur stabiliatur, abortivis Baptismatis Sacramentum sub conditione impertiendum esse (ut luculenter opinatur in suo erudito libello de Ministrando Baptismo humanis fœtibus abortivorum R. P. Hieronymus Florentinius) in praxi securè, & fine aliquo neque contra Philosophiam, neque Theologiam piaculo censeo, libenterque doctissimis nostræ Salmanticensis Academiæ Magistris hac in re subscribo. Salmanticæ die 3. Septembris anno 1664.

Mag. D. Petrus Cardoso
& Ualdes, &c.

De

XXXIX.

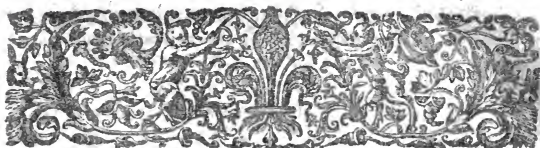
De mandato Rev.D.mei Vicarij Generalis,vidi, & accuratè perlegi tam primam jamdiù Lugdunicis typis excusam,quam alias mox additas disputationes *de Baptismo Abortivis sub conditione ministrando* Adm. R.P.Hieronymi Florentinij Religionis Matris Dei, in præsenti Libello contentas, & quo ad primam, post tot Insignium Accademiarum, & Præstantissimorum tum Theologicæ Scientiæ,tum Medicæ facultatis Professorum, ne dum approbationes, sed Elogia initio operis præmissa, quid ego? Faculam nempè sibi admoveri ad proprij luminis incrementum Sol dedignatur. De reliquis hoc vnum. Accessorium sui principalis naturam sequi, vulgare est effatum. At posteriores hasce, quæ priori accesserunt disputationes, Operis pretiositate, & eruditissimi sui Authoris ingenij redolentia illam præire verius,quam sequi dixerim. Hunc igitur Libellum innumerabili propè Parvulorum numero hactenus clusum ad æternam vitam aditum referare gestientem, ut æternum, & ipse vivat, publica eius facta impressione, in lucem edi cum Catholica Fides non renuat, & Christiana pietas non exigat modò sed vrgeat, imprimendi potestatem faciendam censeo.

Ego Ludovicus Cittadella Prior Insignis Collegiatæ, & Parrochialis Ecclesiæ SS. Joannis, & Reparatæ.

INDICVLVS SECTIONVM Disputationis primæ.

DE

DE MINISTRANDO

BAPTISMATE

HVMANIS FOETIBVS ABORTIVIS

Disputatio Prima.

PROLOQVIVM

SVMMARIVM.

1 *Parvuli baptizandi sunt propter originale peccatum, quod verè contrahunt.*

2 *Pelagiani id negant, & solum concedunt requiri Baptisma ad Regnum Cælorum comparandum.*

3 Wiclef, & *alij hæretici negant esse necessarium ad vtrumque effectum.*

4 *Calvinus, Bullingerus, & Lullardi asserebant parvulos Christianis parentibus genitos sine Baptismo nasci sanctos.*

5 *Sancta mater Ecclesia necessarium esse Baptisma parvulis quibuscunque, & præsertim periclitantibus semper docuit.*

6 *Opinio quorumdam Philosophica potest esse causa periculi quoad parvulos Abortivos.*

7 *Quod Animæ quorumdam Abortivorum damnentur, pœna est originalis peccati.*

A GRAVISSI

RAVISSIMAM difficultatem, quam antiquiſſimam etiam dicerem, cum ab Orbe redempto diſputari debuerit, ſed à nullo tam ex antiquis, quam ex recentioribus, quos viderim diſcuſſam, vel excitatam, imo ab omnibus diſſimulatam, & neſcio qua fatali conniuentia prætermiſſam, in examen adduco. Non quidem vt de ea quidquam certi conſtituam, ſed vt quam probabilis ſit ſententia, quæ animarum ſaluti fauet, oſtendam: & ſimul etiam, ut ſapientioribus magiſtris, à quibus me didiciſſe non pœnitebit, dubium indicem, & occaſionem exhibeam decernendi.

De Baptiſmate quippe fœtibus Abortiuorum, ſiue miniſtrando, ſiue ſubtrahendo agitur: hoc eſt, de plurimarum animarum ſalute, vel æterna damnatione. Et quidem de fide penes Catholicos certum eſt, ex *c.3. Ioannis; quod niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non poteſt introire in regnum Dei.* Et ſæpius antea à Conciliis, & nouiſſimè à Sacro Tridentino.
1 *ſeſſ.5.can.2.&* 4. Decretum eſt parvulos eſſe baptizandos & ab originali peccato, quod verè contraxerunt, liberandos; id quod contra Hæreticos ſtatutum meritò fuit: nam Pelagiani
2 dicebant Baptiſma non eſſe neceſſarium ad peccatum Originis delendum, ſed ſolum ad Regnum Cœlorum comparandum. Wiclef negabat ad vtrumque effectum eſſe neceſſarium,
3 quem ZWinglius, & Bucerus ſequuti ſunt. Caluinus docebat
4 parvulos ex Chriſtianis parentibus genitos ſine Baptiſmo eſſe Sanctos, cui adhæſerunt Bullingerus, & quidam Hæretici nuncupati Lullardi, qui ſtatim ac anima rationalis corpori vnitur infundi ei gratiam Spiritus Sancti affirmabant, vt videre eſt apud *Thomam Waldenſem tom. 3. tract. d.c.53. Bellarm. tom. 2. de Sacram. Baptiſmi. lib.1. cap. 4. Valent. tom.1. controuerſ.*
5 *de Baptiſ. Paruulorum. Iodocum Coccium in Theſauro, tom. 2. lib. 5. art.6.*

At Sancta Mater Eccleſia ſemper neceſſitatem Baptiſmi ab ipſa Chriſtianitatis origine recognoſcens, parvulos eſſe Baptizandos firmiter docuit, & affirmauit: & quia olim ſtatis quibuſdam diebus dumtaxat Paſchæ videlicet, & Pentecoſtes hoc Sacramentum publicè miniſtrabatur, illud ſemper enixis ver-

bis

bis declarauit paruulis periclitantibus esse statim tam necessario remedio subueniendum; & quidem tali loquendi modo, vt etiamsi noluerit Philosophicam quæstionem de tempore, quo 6 fœtus viuere incipiat anima rationali, dirimere : attamen particularibus ministris occasionem dederit satagendi, vt quicumque humani fœtus extra vterum maternum viui egrediantur, possint hoc Sacramento à communi culpa liberari.

Cæterum aliqui in Christiano negotio fortasse nimis Philosophorum sententiis addicti, & persuasi, vt humani fœtus, qui immaturi prodeunt in lucem prius tempore viuant anima sensitiua, quam rationali, etiamsi videant illos non integrè, sed ex parte formatos, & aliquem ab intrinseco motum habere propter quem fatentur viuere vita sensus, negligunt tamen baptizare, putantes ipsos anima rationali carere: Id quod veluti sub opinione positum sicuti dubium est, si falsum esset, & re vera anima rationalis adesset, quis non videat perplures animas propter solam Philosophiæ opinionem in æternum damnari?

Quod vero aliqui fœtus in vtero matris antequam perfectè conformentur decedant, & animæ inexistentes damnentur pœna est originalis peccati, & iudicium Dei imperscrutabile, vti docent, *D. Augustinus de bon. perseue. c. 12. & lib. de natur. & grat. c. 8. in fin. & S. Thomas 2. 2. q. 1. art. 1. ad tertium. D. Prosper. 1. de vocat. gentium c. 13. Bellarm. lib. 2. de grat. c. 3. ad finem, & Suarez 1. tom. in 1 p. lib. 4 c. 3. n. 13.*

At quod Parochi fere omnes, & obstetrices fœtus immaturos baptizari non curent, nisi ad certum tempus triginta vel quadraginta dierum peruenerint, quando membra omnia perfectè conformata videntur, est illud, quod apud me totum facessit negotium; & vereor, ne ex nimia quorundam securitate, plurima, eaque grauissima damna sequantur animarum. Idcirco valdè vtilè, & necessarium duxi præsentem disputationem instituere, & veritatem hucusque latentem, & indiscussam, si non ostendere indicare saltem, & aliis qui perspicaciori vtuntur microscopio ad huiusmodi animulas, si existant, in fœtu discernendas, materiam præbere, & excitamentum.

SECTIO I.

Proponitur status difficultatis, & supponuntur aliqua.

SVMMARIVM

1 *Quando in fœtu immaturè edito apparent humana membra cum motu, absolutè esse baptizandum docent omnes.*
2 *Difficultas est, an conditionaliter sit baptizandus fœtus, quando est adeo exiguus, vt grani hordeacei magnitudinem non excedat, & vix apparent vitæ signa.*
3 *Intentio conditionalis habet motivum, tum quia non est certa Animæ rationalis inexistentia, tum quia Verbum, Baptizo, dubium est, an verificetur propter inuolucrum secundinarum.*
4 *Baptismus collatus puero secundinis inuoluto, valet; sed in dubio; & ideo sub conditione collatus, sub conditione est reiterandus.*
5 *Actio Ministri Sacramentorum debet esse prudens.*
6 *Minister Sacramenti Baptismi debet formare iudicium prudens de baptizando hic, & nunc, non tamen debet scire Philosophiam, & Medicinam.*
7 *Sed saltem Auctoritatibus innixus, debet posse iudicare an hic, & nunc fœtus sit animatus.*
8 *Datur in fœtu humano organizatio accidentalis, & quaenam sit?*
9 *Organizatio substantialis quæ sit?*
10 *Vtraque organizatio infert esse à causa intelligente.*
11 *Homo inter animalia ovipara quodammodo reputatur.*
12 *Datur Ovum humanæ conceptionis, & quomodo formetur?*
13 *Secundinæ formantur, & intra eas fœtus humanus concluditur.*
14 *Humanus fœtus in ovo formatur, sicut pullus.*
15 *Punctum saliens est primum, quod mouetur in fœtu humano motu composito ex Systole, & Diastole.*
16 *Mola in vtero quid sit, & quam multos decipiat.*
17 *Homunculus vnius mensis in ovo conceptionis quam paruus.*

Non

NOn eſt dubium quod formato iam fœtu, & apparentibus 1
in eo omnibus humanis membris unà cum motu, quæ ſunt vitæ certiſſima argumenta debeat homunculus ille baptizari: hos enim omnes Catholici admittunt, & abſolutè, non conditionaliter baptizant. Præſens difficultas eſt quando hæc ſigna non apparent, & certum eſt conceptionem iam eſſe inchoatam, & humani opificij prima filamenta deducta; ſed dubitatur an anima rationalis adhuc informet corpuſculum illud, quod aliquando grani hordeacei, aut minoris phaſelli magnitudinem non excedit, vt Anatomicus Gallus *Ioannes Riolanus l.6. Anthropographiæ, c.6. ex Varolio* obſervavit, & tunc 2
maximè procedit difficultas, an ſaltem ſub conditione poſſit tuta conſcientia, & debeat baptizari?

Quia vero conditio, quæ à Miniſtro Baptiſmi in huiuſmodi caſu dubio debet eſſe ſaltem mente concepta poteſt ex duplici motivo dependere: primò nimirum ſi fœtus vivat anima rationali: ſecundò ex hypotheſi quod ita vivat, an ſit capax, ut 3
de illo homine verificentur verba formæ Sacramentalis *Ego te Baptizo*, id eſt lavo: nam cum fœtus huiuſmodi ſecundinis ſit involutus, iam non videtur lauari infans cum aqua eius ſubſtantiam non attingat, ſed involucrum illud ſecundinarum; duplex hic eſſet explicanda difficultas.

Prima, an poſito dubio, quod in fœtu eſſet anima rationalis miniſtrandum ſit Sacramentum tantæ neceſſitatis ſub conditione ſi vivat anima rationali? Secunda, an interpoſitis ſecundinis miniſtrandum ſit Sacramentum ſub alia conditione, ſi nimirum verificentur verba formæ? in hoc ſecundo ſenſu non intendo examinare præſentem difficultatem, cum luculenter ab eruditiſſimo P. Diana reſolvatur pro affirmativa, licere nimirum ſub conditione baptizare infantem ſecundinis involu- 4
tum ita ille, *p.5. tract.3. reſol.4. & 112. & p.10. tract.16. reſol.18.* Quamvis huiuſmodi Baptiſmum poſtea reiterandum eſſe ſub conditione affirmet cum Diana Eminentiſſimus de Lugo in *reſponſ. moral. lib.1. dub.1. n.10.* Sed in primo ſenſu procedit difficultas, an ſcilicet ſub conditione, quod in fœtu ſit anima rationalis ſit miniſtrandum Baptiſmi Sacramentum? Et in hoc

sensu ab Auctoribus (quod valde miror) neque propositam disputationem aggredior.

Pendet difficultatis in hoc sensu propositæ decisio a periculo cui exponitur fœtus amittendi perpetuo salutem animæ, si viveret vita rationali: & ideo videndæ sunt, & expendendæ diligenter rationes dubitandi, an fœtus tali anima viuat hic & nunc, quando casus occurrit, ita vt prudenter iudicare quilibet possit ministrandum esse Sacramentum. Actio enim Ministri Ecclesiæ debet esse prudens, cum sit illius, de quo dicitur, *Matth. c. 24. n. 45. Fidelis seruus, & prudens, quem constituit Dominus*
5 *super Familiam suam.* Sed quia ad formandum hoc iudicium practicum non est necesse scire, & scientifice cognoscere omnes rationes Philosophicas, & Medicorum sententias penetrare, quæ de humani fœtus animatione agitantur in scholis, vt patet, cum quilibet possit esse necessarius Baptismi Minister, & teneatur saltem ex charitate in casu contingente formare huiusmodi iudicium, non tamen possit, aut debeat esse Philosophus, vel Medicus, satis esset si in præsenti indicaremus varias Philosophorum, & Medicorum hac de re sententias, cum Auctoribus quibus tales conclusiones defendi possunt, vt sal-
7 tem per rationes extrinsecas liceret iudicare rem esse dubiam, & vtrimque rationes probabiles adesse, ad iudicandum fœtum esse animatum, vel non animatum anima rationali: nam posito dubio huiusmodi, locum habebit, vt videbimus, Theologica resolutio. Cæterum ad pleniorem doctrinæ explicationem non grauabor etiam rationes aliquas Philosophorum afferre, & explicare, vt solidiori fundamento resolutio danda subsistat.

Et ne frustra laboremus in æquiuoco antequam huiusmodi sententias expendamus, præmittendum est duplicem in humano fœtu dari organizationem, seu præparationem materiæ ad animam recipiendam.

Prima est accidentalis, & est illa, qua materia seminalis, à virtute plastica præparatur, & afficitur diuersis accidentibus proportionatis ad formandas diuersas partes heterogeneas; nam frigidum temperamentum ad formandum cerebrum,

calidum

calidum ad cor, ſiccum ad oſſa, humidum ad carnem requiritur, & ſic de aliis.

Altera ſuſtbantialis, quæ conſiſtit in variis membris, & partibus ad inuicem ſubſtantialiter diſtinctis, vt ſunt caro, oſſa, 9
venæ, pulmones, brachia, caput, & ſimilia, de quibus Medici, & etiam Theologi: inter quos admittunt hanc diſtinctionem communiter receptam *Scotus in 3 diſt 2. q.3. verſ. quantum ad ſecundum. Suarez in metaph.diſp.*18.*ſect.*2,*n.*32. & rurſus *l.*1. *de An.c.*2.*n.*7.30. & 31. *Hurtadus de Mendoça de Generat. diſp* 2. *ſect.*6.*n.*86. Vtraque organizatio eſt adeo artificioſa, & mirabilis, vt valde laborent Philoſophi in aſſignanda cauſa efficiente creata tam ingenioſi opificij. *Scotus de cæl.comm.*69.& *ſeq. dixit ſemen agere virtute Diuina, & 7.metaph.*text.31. *vir-* 10
tutem ſeminis eſſe Diuinam, & artificioſam, & intellectualem. Galenus in lib. de fœt. format. ſentit admirabilem operationem ſeminis non eſſe abſque aliquo rationis, & intellectus compote.

Vt autem melius humanus fœtus cogitatione concipiatur, & intelligatur quid ſit illud, cui miniſtrandus eſt Baptiſmus, ſciendum imprimis, quod forte alicui incredibile videbitur, ho- 11
minem inter ovipara animalia non male connumerari aliquo modo poſſe; & eſſe adeo verum, vt etiam ipſi fabularum inuentores, vt in auditorum animis ſibi fidem conciliarent, illi quam adinuenerunt fabuloſæ commentationi, hanc veritatẽ pro fundamento ſuppoſuerunt. Vnde, Lædam ex Iove in Cycnum conuerſo, grauidam, ovum peperiſſe, ex quo gemini prognati Caſtor, & Pollux refert *Theatr.vit.hum.to.*4.*f.*1.*Clearchus in amatoriis apud Athenæum l.*2.*c.*17. Helenam ex ovo natam fuiſſe teſtatur; imo Selenitidas mulieres ova parere, indeque naſcentes homines quinquies decies nobis grandiores approbat *Herodotus Heracleotes*: & refert *Aldrouandus de Hiſtor. monſtr. initio.* Sed fabuloſis iſtis omiſſis veniamus ad ea, quæ apud oculatos teſtes, & expertos Autores ſunt certiſſima, & receptiſſima, & præſertim apud *Aldrouand. ibid. cap.* 1. *fol. mihi* 48. Quod mixtis ambobus ſeminibus, maris ſcilicet & fœminæ in odem utero, quædam ſubſtantia ſubito producitur, quam

Placentam

12 Placentam vocant, siue ex eadem genitura, ut communior opi-
nio Medicorum asserit, remanente pro subiecto transmutatio-
nis: sive post actum prolificum utero fœcundato resolvantur,
& euanescant eadem semina, ut per exactissimas observatio-
nes in sectionib. Damarum factas, deprehendisse credit *Harueus*:
arteriarum osculis in uteri cauitate apertis, paulatim sanguis
tunc effluat in illum locum, & ex uteri prolifico calore concres-
cat, ut sentit, *Nathanael Highmerus in disquisit. anatom. corpor.
human. l.1.p.1.c.5. vers. Atque sic.* Illico quadam tenui pellicu-
la superinducta, huiusmodi Placenta quasi intra tenuissimum
ovi putamen concluditur. Iam post huiusmodi conceptionem
munimenta fœtus, nimirum duæ tunicæ producuntur, qua-
13 rum prima Allanthoides, secunda Amnea; & duarum simul
compago Chorion appellatur. *Vesal. l.5.c.17.* Deinde tres Am-
pullæ, ut testatur etiam cit. *Riolanus l.1. Anthropograph. c.6.*
ibidem formantur instar vuarum racemi, in quarum me-
dia punctum seu corpusculum generatur, quod vel est Iecur,
vt sentit Galenus; vel, vt cum Aristotele philosophantur Aui-
cenna, & alij, est cor, aut certe fundamentum totius corporis:
& ab hoc puncto, inquit, totius corporis generatio inchoatur.
Aliæ duæ vesiculæ nihil præter aquam continent pellucidam,
quæ in alimentum convertitur illius corpusculi; & hanc esse
primam hominis formationem asserunt artis professores, &
ovum conceptionis appellant.

14 Addendum etiam, quod ista prima hominis conceptio in
utero mulieris eo modo se habet, sicuti Pullificatio, seu pulli ex
ovo formatio; id quod docuit *Hippocrates in l. de nat. puer.* &
adhæret *Aristoteles l.7. de Histor. animal. c.7. & lib.3. de generat.
animal. c.9.* idemque confirmat *Riolanus* ex practica observatio-
ne, *& Iacobus Rueffus in libello de concept. hom. c.2.3.4.5.6.* At ve-
ro contingit in pullificatione, vt fieri observarunt multi, &
præsertim *Vlysses Aldrovandus Ornithologiæ l.14. pag. mihi 127.
Guillielmus Harveus exercit.17. de tertia oui inspect.* quod in prin-
cipio quartæ diei ab incubatione Gallinæ apparet punctum
quoddam sanguineum saliens, quod iam movetur, ut animal,
15 inquit *Aristoteles de Histor. anim. l.6.c.3.* & pulsatione rythmica
seruat

ſervat ordinem compoſitum ex Syſtole, & Diaſtole. Ex hoc puncto ſanguineæ venæ in ramuſculos diffuſæ apparent: & ita, prorſus contingit in prima hominis generatione, ut teſtatur etiam *Hippocrates lib. cit. de natur. puer.* ubi docet ſe obſervaſſe in illo ſex dierum fœtu à ſaltatrice Muliere excreto quod detracto ovi putamine apparuit rotundum quoddam corpuſculum rubrum, & circa ipſam fibræ venulæ, quæ albæ quidem, ſed exterius erant ſanguineæ.

Hæc ſunt quæ de prima hominis conceptione præcogitanda ſunt, ut ſciamus diſtinguere in hoc primo tempore fœtum humanum à mola, quam etiam mulieres interdum geſtant in utero putantes ſe eſſe fœcundas cum non ſint. Nec mirum quod 16
mulieres errent in geſtatione molæ, cum inter molam, & fœtum quandiu ſunt in utero, tanta ſit convenientia, ut innumeros aberrare fecerit Medicos. teſte *Nicolao Rocheo de morb. mulier. c.* 7.

Eſt autem mola, ut *Hippocrates deſcribit lib.* 1. *de morb. mulier.* fruſtum vel plura fruſtula carnis concepta ex abundantia menſtrui, & paucitate ſeminis. Hanc vero molam, quia fœtus non eſt, à noſtra conſideratione penitus ablegamus, & advertimus hanc non eſſe, de qua præſens procedit diſputatio, quando quærimus, an fœtus nondum formatus, ſit baptizandus.

De ovo igitur in prima hominis conceptione formato, & de corpuſculo, quod intra ipſum ovum genitum apparet diſputandum eſt: quod ſane corpuſculum eſt adeo puſillum, vt ex 17
Botallo l. de miſſ. ſanguin. c. 3. *Riolanus loc. cit.* dixerit fœtum menſtruum vix accedere ad pondus unius drachmæ quamvis integerrimè ſit formatus: & de hoc incerto virunculo, quærimus an baptizandus ſit, ſaltem ſub conditione.

Neque alicui id videatur incredibile, vel abſurdum; nempe hominem adeo puſillum omnibus partibus, ita eſſe figuratum, ut plures & primarij Medici fateantur in eo animam rationalem exiſtere; nam culices, muſciculæ, pediculi, aliæque beſtiolæ, ut ope microſcopij intueri licet (& ego ſæpius vidi) pluribus diſtinctiſque organis, oculis, & pupillis præditæ ſunt, quæ tamen ſenſum effugiunt, niſi ad oculum ſpecillis augeantur: &

B tamen

tamen integra sunt animalia, & animam in suo gradu perfectam habent.

SECTIO II.

Referuntur variæ sententiæ.

SVMMARIVM.

1 *Embryonem esse animatum anima matris, refellitur.*

2 *Non sunt in humano corpore tres animæ distinctæ.*

3 *In humano fœtu primò esse animam vegetativam, mox ista corrupta succedere sensitivam, tandem pereunte sensitiva creari animam rationalem docet S. Thomas.*

4 *S. Thomas non determinat tempus, in quo fœtus humanus vivat tantum anima sensitiva.*

5 *Christi corpus fuit in primo instanti perfectè formatum.*

6 *Explicatur* S. Augustinus, *de perfecta Christi corporis formatione usque ad partum, quando dicit tot diebus fuisse formatum Christi corpus, quot annis Templum Hierosolymitanum fuerat ædificatum.*

7 Jobi c. 10. *describitur formatio humani fœtus similis primi hominis creationi.*

8 *Aliqui ex Sanctis Patribus sentire videntur luteam Adami statuam prius tempore fuisse organizatam, deinde animatam.*

9 *Sed explicantur commodè de accidentali organizatione.*

10 *Angelicum ministerium in creatione Adæ, si forte interfuit, solum fuit ad deferendum, & congregandum lutum in loco creationis.*

11 *Sed dato, quod illa organizatio prævia fuerit substantialis, fuit tanta celeritate facta, ut Angelorum ministerium præuenisse sentiat Suarez.*

12 *Ex cap. 10. Iob re vera solum infertur, quod organizatio illa in prioritate naturæ, non temporis, præcesserit animationem.*

13 *Videtur inutilis organizatio substantialis, quæ tempore præcedat,*

cedat, ſi datur reſolutio vſque ad materiam primam.

14 *Etiam in ſententia aſſerente dari formas partiales in materia præcedentes, ex cit. c. 10. Iob, non infertur prius tempore materiam illam fuiſſe ſubbſtantialiter organizatam.*

15 *Probabile eſt, quod formatio illa materiæ, & creatio animæ in illa fuerint actiones ſimul, & in inſtanti à Deo factæ.*

16 *Deus in productione aliorum animalium operatus eſt in inſtanti, & non ſucceſſiue, & per partes, vt faciunt Agentia naturalia.*

HIs præmiſſis: prima ſententia eſt eorum, qui dixerunt Embryonem eſſe inanimatum, operationes autem vitæ, 1 quæ in ipſo apparent, vel eſſe ab anima matris, vel à virtute formatiua ſeminis.

Sed hanc refert, & refellit *S. Thom.* 1. *p. q.* 118. *art.* 2. *ad* 2. quia opera vitæ, qualia ſunt ſentire, nutriri, & augeri non poſſunt eſſe à principio extrinſeco, cuiuſmodi ſunt tam anima matris, quam virtus formatiua ſeminis.

Secunda ſententia eſt aliorum dicentium, tres animas omnino diſtinctas eſſe in homine, vegetatiuam, ſenſitiuam, & rationalem, eaſque ſibi inuicem paulatim ſuccedere, & tamen ſimul in eodem corpore, quandiu viuit, permanere.

Sed rejiciuntur communiter præſertim à *S. Thoma* 1. *p. q.* 76. 2 *art.* 13. & 2. *contra gentes c.* 50. & 59. *Hurtado de generat. diſp.* 2. *ſect.* 8. *n.* 104. 105. 106. 107. & *de An. diſp.* 1. *ſect.* 4. *num.* 24. 25. 26. 27. 28. quia homo non eſſet vnum compoſitum ſubſtantiale: eſſent enim in in eo tres formæ diſtinctæ: & vnum aggregatum ex pluribus compoſitis, nimirum arbore, bruto, & homine: tum quia cum anima ſenſitiua ſit formaliter vegetatiua, vt patet in brutis, etiam anima rationalis eſt formaliter ſenſitiva, ſicut homo eſt formaliter ſenſitiuus, non minus, quam alia bruta. Vide *S. Thom. q. vnic. de An. art.* 11. & 1. *p. q.* 76. *art.* 3 & 4.

Tertia ſententia eſt illorum, qui moti ſupradictis rationibus, 3 & aliis quas proſequitur. S. Thom. cum ſuis, dixerunt in homine, ſeu embryone hominis, eſſe vnam tantum animam; ſed hanc à principio dicunt eſſe ſolum vegetatiuam, deinde virtute for-

tiua seminis produci animam sensitiuam, & illam priorem corrumpi, cum sensitiva sit etiam vegetativa: tandem ab extrinseco venire, ut loquitur *Aristoteles l.2.de generat.animal.c.3.* hoc est Deo creante, produci animam rationalem, ita *S.Thomas p.1. quæst.76.art.3.ad 3.& q.118.art.2.ad 2.& 2.contr.gent.c.89.vers. Nec est inconueniens*: sequuntur omnes Thomistæ, & alij etiam *vt Conimbr. l.2.de An.c.1.q.4.art.2.* & plures è schola Medicorum. Et probant, quia materia fœtus prius disponitur, ut solet natura ad vitam imperfectam, id est vegetativam, deinde ad perfectam, & tandem ad perfectiorem. Exemplum afferunt amygdalarum, quæ prius habent aqueum humorem, deinde duriorem, cum quo educitur nuclei forma. Hoc fundamento procedunt ij auctores, & quia Medici, & Parochi vident huius sententiæ Antesignanum S.Thomam, facile docent, non debere nos circa hos fœtus, in quibus apparent primæ operationes sensitivæ, quales sunt constringi, si acu pungantur, dilatari secundum aliquas partes; si in aquam immegantur, innatare, & moveri in ea tamquam pisciculos; non inquam debere nos esse valde sollicitos, vt illis ministretur Baptismi Sacramentum, nisi post diem trigesimum vel quadragesimum, quia ante hoc tempus vivunt solum anima sensitiva, ut Sanct.Thomas, loc. cit. & aliqui Medici asserunt, quos infra citabimus.

4 . Sed re vera licet S. Thomas dicat humanum fœtum prius vivere anima sensitiva, quam rationali; at nec loc.cit.nec alibi dixit observandos esse illos, vel alios dies ad formandum iudicium de inexistentia animæ rationalis: imo vero, cum *in 3.p. q.3 art.1.ad 1.* responderet ad difficultatem factam ex auctoritate *S.Augustini l.4 de Trinit.c.5.& l.83.quæstionum, q.56.* hanc Medicorum observationem, nequidem indicat: cum enim posuisset hanc conclusionem, quod corpus Christi fuit perfectè
5 organizatum in illo primo instanti, quo materia sanguinis congregata pervenit ad locum conceptionis, & contra se in primo argumento objecisset, quod quadraginta sex diebus fuerat formatum Christi corpus, nam quadraginta sex annis ædificatum fuit Templum Hierosolymitanum, quod *ex c.2.Ioan.* figurabat

Christi

Chriſti corpus, & *quot anni fuerunt in templi ædificatione tot dies fuerunt in corporis Dominici perfectione* inquit *S. Auguſtinus*, reſpondet *S. Thomas*, dicerem D. Auguſtinum verificari non de ſola formatione Chriſti corporis, ſed de illius perfectione, & augmento vſque ad Natiuitatem: & expreſſe S. Auguſtinus dicit, quod ſi dies quadraginta ſex ducantur in numerum ſenarium, conflabunt dies ducentos ſeptuaginta ſex, qui novem menſes, & ſex dies, comprehendunt à, vigeſima quinta die Martij, vſque ad vigeſimam quintam Decembris. Hunc ſolum dierum numerum circa humanum corpus obſervat S. Thomas ibi; non autem tempus formationis tantum: verum quidem eſt, quod ibidem S. Auguſtinus refert, & non refellit dies, quos nonnulli è Schola Medicorum obſervant circa humanam conceptionem; vt nimirum ſex primis diebus fœtus habeat ſimilitudinem lactis, ſequentibus novem diebus conuertatur in ſanguinem, deinde aliis duodecim ſolidetur, reliquis decem, & octo formetur homunculus, vſque ad perfecta lineamenta membrorum, & tandem perficiatur uſque ad natiuitatem. Sed hanc obſeruationem S. Auguſtinus non affert tanquam ſuam, vel tanquam alienam, vt approbet; ſed ſolum refert his verbis: *Dicitur autem conceptio humana ſic procedere, & perfici, vt primis ſex diebus, &c.* & eam adducit ad ornamentum, & eruditionem, non quia eſſet ad proprium inſtitutum neceſſaria, cum ſatis ſibi foret multiplicare numerum quadraginta ſex per ſenarium, vt auctoritatem Ex Euangelio petitam de ædificatione templi, interpretaretur de perfecta Chriſti corporis formatione uſque ad partum: quare neque S. Auguſtini, neque S. Thomæ, auctoritate poteſt prædicta dierum obſeruatio confirmari.

Nihilominus hæc ſententia S. Thomæ, & quibuſdam Medicis adſcripta videtur non male probari ex *c.* 10. *Iob verſ.* 10. 11. *&* 12. vbi deſcribens primo loco S. Job tum primi hominis in Paradiſo formationem ex luto, tum omnium deinde in vtero matris generationem dicit: *Memento quæſo, quod ſicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me, nonne ſicut lac mulſiſti me, & ſicut caſeum me coagulaſti? pelle, & carnibus veſtiſti me, oſſibus, & nervis compegiſti me: vitam, & miſericordiam tribuiſti mihi* &c.

In quibus verbis præmissa Adæ ex luto formatione, statim quasi ad eius imitationem fiat ipsa naturalis procreatio, dicit ad instar lactis,& casei ex semine viri tanquam ex coagulo, & ex sanguine mulieris tanquam ex lacte materiam generationis in vtero primum concrescere;quæ similitudo ex caseo coagulato desumpta non solum indicatur à Salomone *Sap.c.7.vers.2.* sed eam latè docet *Glossa* in hunc locum *Iobi*, *Aristotel.2. de gener-animal.c.4.Galenus lib. de semine. Plinius lib. 7. c.16. Gellius l.3.c.16.*Sed Medici omnes admittunt. Deinde subdit S. Job partes omnes dissimilares figuratas, & conformatas, pellem, carnes,ossa,neruos, &c. varia membra constituisse,ex quibus tandem integratum corpus organicum,*vitam*, id est animam, & *misericordiam*,id est animæ vitam, sanctitatem à Deo infusam accepisse vt sit homo.

Cum autem hominis generatio describatur cum successione materialis præparationis, vt prius intelligatur corpus organicum esse factum,& instructum suis partibus,deinde animatum; & hoc totum fieri ad imitationem primæuæ creationis, constat,& probatur prius tempore hominem viuere vita sensitiua, quam rationali, quia præcessit organizatio substantialis. Et videtur esse sententia S. Augustini in lib. quæstionum veter. & nou.testam.quæst.23.vbi habet:*Contemplemur facturam adæ, in Adam enim exemplum datum,&c.quia primum oportebat domum compaginari,& sic habitatorem induci*, &c. Verum huius libri Auctor,ut infra videbimus non est *D. Augustinus*, sed aliquis Hæreticus. Idem sentire videtur *Auctor libri de spiritu,& anima c.9.*qui tamen licet sub nomine Augustini,est cuiusdam viri docti,ut observavit Bellarminus,consentit etiam *D.Hugo Eterianus tom.9.Bibliothecæ veterum Patrum lib.de An.regress.c.4.*

8 Quod autem prima Adæ ex luto creatio facta fuerit, ita ut prius tempore non solum figurata fuerit à Deo exterius,sed etiam interius formata,& organizata cum omnium membrorum internarumque partium delineatione, & distinctione docent multi ex Patribus,ut *S. Augustinus 1.retract.c. 10. & lib.13. de ciuit.c.24.Chrysostomus homil. 12. & 13. in Genesim Hilar.in Psalmum 118.Cyprianus epist.64.Diodor.apud Lippoman. in caten. Abulen.*

*len.in c.2.Genesis.D.Bonauentura in 2.d.17.n.3.D.Alcimus cap.6. Tined.in Iob.c.*10.Qui omnes ita de ea loquuntur, vt videantur sentire quod lenior esset pars in carnem conuertenda, durior quæ in ossa, politior quæ in cutem, flexibilior quæ in neruos, & quæ in medullas mollior, & sic ante animationem corpus esset organicum potentia vitam habens, ut ait *Aristot.2.de An.c.*1.& 2.Imo videntur hi Patres indicare, quod ita in prima creatione hominis Deus obseruauerit, vt præluderet eiusdem generationi, & minus miraculosè, quam oporteret, formaretur homo, suæque naturæ conformior, cum sine necessitate Deus miracula non faciat.

Sed respondetur, quod licet in argumento assumantur multa tanquam certa, quæ sint valde dubia, & fortasse non vera, non tamen probant hanc sententiam: nam licet concedamus Deum prælusisse in prima hominis creatione eiusdem naturali propagationi; & licet vera esset sententia illorum Patrum, qui dicunt prius formatam esse luteam illam statuam, & deinde animatam; licet etiam demus organizatam fuisse interius, & non tantum figuratam exterius; hæc tamen nec simul sumpta, nec seorsim concludunt intentum.

Et vt ab hoc vltimo incipiam; certum est, quod in luto tota illa diuersitas partium interiorum consistit solum in maiori, vel minori duritie, asperitate, lenitate, & mollitie eiusdem luti, & varia delineatione, & figuratione, ergo in accidentali tantum dispositione.

Deinde concessa illa Patrum sententia tanquam probabili, quod nimirum prius tempore corpus Adami sit à Deo formatum, nihil tamen infertur pro hac tertia sententia, quæ asserit ante trigesimum, vel quadragesimum diem corpus humanum non animari anima rationali; nam ob creatoris infinitam virtutem, & omnipotentiam, & ob perfectissimam creaturæ subiectionem, cum tanta, imo maxima celeritate facta est statuæ illius formatio, & præparatio, ad animam recipiendam, ut *Suarez in lib.de opere sex dierum lib.*3.*c.*1. *n.*15. putet Angelorum ministerium non interfuisse, sed ad summum potuisse solùm inseruire ad congregandam materiam, & lutum in illo loco 10

determi-

determinato:at vero nullatenus ad lutum comprimendum, & formandum,ſed formationem illam ſuperaſſe omnem Angelorum virtutem,& velocitatem:quare ſi Deus voluit, vt hanc formationem imitaretur naturalis in vtero generatio, ſolum infertur, quod breuiſſimo tempore præceſſerit Animæ ratio-
11 nalis creationem,& infuſionem organizatio illa à S.Jobo deſſcripta, ut aliqui ex Auctoribus pro quarta ſententia afferendis exiſtimant de facto contingere.

Præterea ex auctoritate,& ex modo,quo S.Job deſcribit propagationem humanam non ſequitur,quod prius tempore organizatio præcedat animationem,ſed ſatis eſt,quod prius natura;vt etiam Pineda aduertit,in ordine ad operationes, quas anima in ſuo ſubiecto exercet; quia reſpectu illarum corpus organicum habet rationem cauſæ materialis.Imo in ſententia *S.Thom. & Thomiſtarum*, qui vt in præſenti aduertit bene
12 *Auerſ.q.45.de corpore animato ſect.2.verſ.aſſerendum*, cum rejiciant in univerſum omnem formarum pluralitatem in vna materia, & dicant in mutatione ſubſtantiali dari reſolutionem vſque ad materiam primam non apparet ad quid tempore præcedente adſit in materia primum anima vegetativa, & deinde iſta corrumpatur adveniente ſenſitiva, & eodem modo,adveniente rationali,hæc deſinat eſſe;nam ſemper anima,& quælibet forma ſubſtantialis in hac ſententia advenit materiæ nudæ, & reſolutæ ab omni forma etiam accidentali.

Dices inſeruire ad ſigillandam, & determinandam materiam,vt ita determinata naturaliter exigat talem formam.

Sed contra, quia hæc determinatio, præter quam quod, eſt mera denominatio extrinſeca,cum nulla forma ſit in materia, quando denominatur,bene,& ſufficienter intelligitur facta per talia accidentia abſque multiplicatione animæ vegetativæ primum,& deindè ſenſitivæ; ergo ſuperflua eſt iſta animarum præceſſio:ideo refert Viguer.eiuſdem familiæ alumnus c.1.Inſt. §.2.verſ.1:ab Oxonienſi Academia fuiſſe reprobatam.

Quod ſi,ut alij philoſophantur,dentur formæ partiales heterogeneæ,quæ præcedant animam,& cum anima remaneant in materia,vt voluit *Scotus in 4. diſt.21.quæſt.3.art.2.* cum ſuis, &

Medici

Medici communiter aſſerunt apud *Bannes* 1.*de generat.c.*4.*q.*8. *art.*4. quos refellit *Auerſ. loc. cit.* adhuc reſpondetur ex hac Iobi deſcriptione non probari intentum, quia ex modo loquendi ipſius ſolum habemus, prius enumerari partes heterogeneas corporis, & deinde animæ creationem: at çum non potuerit omnia ſimul, & vno verbo recenſere, ideò vnam formam poſt aliam neceſſariò numerauit; id quod etiam in illa ſatis probabili ſententia ſeruandum fuiſſet, quæ dicit ſimul cum anima,& non prius eſſe in corpore partes heterogeneas,quatenus ſunt eius effectus proprij:quam ſententiam latè, & efficaciter tuetur *Suar.de An.lib.pr.c.*1.*n.*6.22.13. *&* 24. *& Auerſ.loc cit.*vbi docent, quod iuxta variam accidentium diſpoſitionem iam introductam in materia ſiue à calore vteri,ſiue à plaſtica virtute ſeminis, ſiue etiam à ſolo Deo, vt infra videbimus,vna & eadem anima indiuiſibilis diuerſo modo ſe vnit, & communicat diuerſis partibus materiæ.

Tandem aſſumitur etiam in argumento ex Auctoritate S. Jobi deſumpto tanquam certum, quod prima humani corporis ex luto facti formatio tempore præceſſerit animæ rationalis creationem, quod non eſt certum; imo in contrarium ſatis probabiliter ſentiunt *Damaſcenus*, *lib.*2.*de fide c.*12.*Nyſſenus lib.de opif.hom.cap.*28.*&* 29 *S.Auguſtinus*, qui licet loco ſupra citato valde propendeat in illam ſententiam,tamen hanc oppoſitam probabilem putat,& tenet *lib.*2.*de Geneſ. contra Manichæum c.*8.*& ipſe S.Thomas* 1.*p.q.*91.*art.*2.*& ſequent.*& præſertim *art*.4 *ad* 3. & probabiliorem vocat,& tuetur *Suar. de opere ſex dierum lib.*3.*c.*1. *num.* 13. nimirum ſubito, & in momento, ac ſimultanea operatione Adami corpus eſſe compactum, & in corpore animam à Deo fuiſſe productam; & probat, tum quia magis conſentanea eſt hæc ſententia illis verbis Sacræ Scripturæ: *Faciamus hominem ad imaginem*, &c. *Creauit Deus hominem*, &c. *Et formavit Deus hominem*, &c. tum quia hac ſimultanea & inſtantanea mutatione videtur Deus creaſſe cætera animantia, tam quoad accidentalem quam quoad ſubſtantialem organizationem, cum ea produxerit ſimplici, & abſoluto vocis imperio: & tertio, quia non fecit alias

C creaturas

creaturas eo modo, quem postea naturalia agentia deberent imitari, licet ex præjacente produxerit materia: vt patet in productione volucrum ex aquis,& aliorum animalium ex terra,sed altiori,& nobiliori modo operatus fuit,utpote ad instar creationis subitò,& in instanti,non autem per partes,& successivè,sicuti fit ab agentibus naturalibus; & quidem meritò, vt distingueretur modus operandi Divinus, qui est à virtute independente, & infinita, à modo operandi creaturæ, quæ in esse, & operari dependens est, & limitata; quare non potest dici quòd in formatione primi hominis debuerit, aut voluerit præludere naturali hominum propagationi. Ideo hæc tertia sententia non satis efficaciter probatur ex auctoritate Jobi.

SECTIO III.

Proponitur quarta, & quinta sententia de tempore, quo anima rationalis incipit informare corpus humanum.

SVMMARIVM.

1 *Embryonem prius vivere vita vegetiva,sentiunt aliqui.*

2 *Ioannes Gallego Philippi tertij, & quarti Hispaniarum Regum Medicus reprehendit eos, qui dicunt animam rationalem creari in materia generationis.*

3 *In instanti, in quo creatur anima rationalis in materia, dicit idem auctor corrumpi dumtaxat formam Embryonis, quæ ibi tantum præcedebat.*

4 *Non placet idem auctor,dum dicit contra sanctæ Romanæ Ecclesiæ sensum,& reuerentiam animæ rationali debitam facere,qui illam in humida materia ponunt.*

5 *Anima rationalis non educitur de potentia materiæ,sed creatur ex nihilo.*

6 *Non*

6 *Non præcedit tempore ſuum corpus,ſed in ipſo creatur.*

7 *In vnoquoque homine eſt vna tantum anima.*

8 *Anima rationalis eſt immortalis,& eſt vera forma informans corpus,& contrarium dicere,eſt gravi cenſura dignum.*

9 *Fœtus à principio ſtatim ac eſt complete accidentaliter organizatus informatur anima rationali ibi à Deo creata.*

10 *Explicatur Ariſtoteles quando dicit hominem prius vivere vita plantæ, deinde animalis,& tandem hominis.*

11 *Vita apud Ariſtotelem duplex eſt,altera ſubſtantialis,quæ conſiſtit in actu primo,& altera accidentalis,quæ conſiſtit in operationibus.*

12 *Sententia affirmans animam rationalem creari in materia ſtatim,ac perfecta eſt accidentalis organizatio eſt multorum veterum, & recentiorum,& probatur multis.*

13 *Hac ſententia melius explicat miraculoſam Chriſti conceptionem abſque tot miraculorum ſuperflua multiplicatione.*

14 *Chriſti corpus fuiſſe in primo inſtanti perfectè organizatum,formatum,animatum, & aſſumptum à verbo Divino certum eſt ex Conciliis, & Sanctis Patribus, & contrarium eſt temerarium, & erroneum.*

15 *In hac ſententia melius explicatur cur non debuerit naſci ante novem menſes, & cur non creverit in maiori quantitate.*

16 *Afferuntur, & explicantur aliqui Sancti Patres, & interpretes de parvitate Chriſti corporis in inſtanti incarnationis.*

17 *Aſſignatur cauſa efficiens humani fœtus, tam ingenioſè organizati.*

18 *Abſurdum videtur,quod aliquando corpus humanum ſit animatum, & non ab anima rationali.*

QVarta ſententia eſt cuiuſdam recentioris exiſtimantis ſupradictam tertiam ſententiam nimis de trahere animæ rationalis dignitati,quãtenus illam in fæces ſeminales,& ſãguineam materiam Auctores immergunt.Hic autem dicit fœtum vivere prius vita vegetativa,quam ipſe vocat Embryonis:hic eſt

Joannes Gallego Hispanus,& Philippi tertij, & quarti Medicus, qui anno 1634. edidit tractatus quinque de generatione, vbi præsertim *lib.1.tract.1.cap.19.vers. Quapropter.* temerarium
2 dicit asserere quod anima rationalis à Deo creetur in solo semine, vel in massa ex semine, & sanguine permixta: Idem repetit *cap.35.vers. Quam vero.* vbi dicit contra Sanctissimæ Matris Ecclesiæ Romanæ receptam opinionem sentire, qui dicunt in liquido adhuc existente humore, defluique paratissimo, animam pretiosissimam introduci. *Et cap.33.vers.Nobis tamen,* dicit superfluam esse animam sensitiuam, ad introductionem animæ rationalis, propter rationes iam factas contra tertiam sententiam, & sufficere formam Embryonicam viuentem anima Embryonis.

Probatur hæc sententia, quia nulla ratio Physica conuincit, vt inter vegetantem,& rationalem sit forma intermedia sensitiua; imo potius est impedimento; nam ad introductionem rationalis, satis est debita attemperatio, & organizatio corporis: Sed hæc omnia sufficientissimè præstat anima Embryonica actu recipiens influxum, seu directionem ab anima matris, quæ est agens principale vniuocum. Et ita intelligit *Galenum lib.1. de sem.* loquentem de hoc principio cum ait. *Illud habere fœtum quatenus, vt planta gubernatur, & solum viuere, ut vivunt*
3 *plantæ vsque ad expressam formationem quæ apparet in tertio tempore, quando iam distinguuntur hepar, cerebrum, & cor, cum omomnibus vehiculis, per quæ fit cõmunicatio,* &c. Et vers. *Quapropter,* docet, quod in eodem instanti in quo absolutũ est hoc modo cor, cerebrum, & hepar, creatur in illo corpusculo anima rationalis à Deo,& corrumpitur anima Embryonis, & anima rationalis continuat actiones iam inchoatas nutritionis, augmentationis, exsiccationis, omnium partium separationis, ac perfectæ elaborationis; & propterea dicit *Galenum 1. de sem.* dixisse *plantam hanc, cum fit animal, non amittere quam habebat facultatem, sed alia insuper acquisita animal reddi,* &c.

Cæterum licet quæ Gallego dicit de anima Embryonica,& de introductione animæ rationalis satis probabiliter disputet,

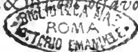
&

& non male ab omnibus audiantur, illud tamen, quod de anima rationali addit, nempe in irreverentiam hujus nobiliſſimæ formæ eſſe excogitatum, & contra Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſenſum quod in immundam materiam introducatur, nimis ſcrupoloſè, & immeritò exaggeratur; nam quod ſubſtantia ſpiritualis informet impuram materiam, neque phyſicè, neque moraliter detrahit illius dignitati, cum ex parte animæ imma- 4
terialis & incorporeæ non detur contactus quantitativus, qui ſolus eſt conſpurcationis periculoſus: ſicuti re vera, licet totus homo compoſitus ex anima rationali tamquam ex nobiliſſima forma dicatur *Iob.cap.14.n.4.de immundo conceptus ſemine*: non tamen propterea detrahitur aliquid formæ præſtantiſſimæ, ſed magis declaratur admirabilis Dei ſapientia, quod gemmam pretioſiſſimam abſque ſui vilitate intra luteum vas collocaverit; ſicut radius ſolis impura tangit, neque tamen contaminatur.

Et ipſe Gallego fatetur animam rationalem advenire ad exſiccandas, magiſque diſcernendas partes diſſimilares, & membra: ergo ſi tunc non eſt periculum, vt in illa humida, mucoſa, & non adhuc exſiccata materia fœdetur, cur paulo ante tam ſcrupuloſe timet Catholicus auctor? neque Sancta Romana Eccleſia, vt huiuſmodi periculum præcaveret, fuit vel minimum ſollicita: ſed ſolum declaravit aliqua de fide circa ſubſtantiam animæ rationalis. Quæ autem ſunt de fide ab Eccleſia determinata circa animam rationalem ſunt hæc.

Primò animam rationalem non educi de potentia materiæ, vt cæterorum viventium formæ educuntur, ſed ex nihilo à Deo eſſe creatam, & eſſe ſpiritualem. Ita in *Conc. Lateranen. ſub Innocentio III. c. Firmiter. de ſum. Trinit. & Fide. V de Mag. in 2. d. 18. S. Thom. 1. p. q. 118. art. 2. Bellarm. tom. 3 de amiſſ. grat. l. 4. c. 11. verſ. Quod vero. Suar. de ani. l. 1. cap. 9. n. 11. & de Ang. lib. 1. cap. 5. num. 7.*

Secundo non eſſe creatam ante corpus, vt male ſenſit Origenes: cuius error damnatur *à Leone I. Pontific epiſt. 31. & in 1. Conc. Bracar. cap. 7.* ſed creari in ipſo corpore, vt *Leo I.* ſtatuit *in epiſt. ad Toribi.* & *in Conc. octavo Conſt. act. 11.*

Tertio non esse in unoquoque homine nisi unam animam: id quòd repetitur *in Conc. octauo Constan. Can.* 11.

Quarto esse immortalem, & à corpore independentem, in alio *Conc. Lateranens. sub Leon. X. sess.* 8. Esse autem in homine veram formam in formantem, licet expresse non sit definitum: est tamen apud Theologos ita certum ut contrarium censura gravi sit dignum, quod docet Suarez *lib.* 1. *de An. cap.* 8. *n.* 4. & merito cum in dicto *Concil. Lateranens. sub Leone X. sess.* 8. post quam gravissimis verbis damnatus fuit error contra animæ rationalis immortalitatem, statim dicitur: *cum illa non solum per se, & essentialiter humani corporis forma existat, verum immortalis: &c.*

Hæc sunt quæ Catholici communiter fatentur, & sunt certa; cætera autem Sancta Ecclesia relinquit Theologorum, & Philosophorum considerationi; Itaque hæc sententia Gallegi Ecclesiæ auctoritate non probatur.

Quinta sententia est illorum, qui dicunt fœtum à principio habere virtute seminis accidentalem organizationem; sed statim ac perfecta est, & completa huiusmodi organizatio, itaut naturaliter exigat materia istam vnionem cum forma substan-
9 tiali, creari ibi à Deo animam rationalem, quæ non statim omnia munera vitæ exerceat, sed ea primum quæ sunt vegetativæ, deinde quæ sensitivæ, & demum suo tempore quæ intellectivæ sunt animæ; & ita intelligunt quod auctores communiter dicunt *ex Aristotele, lib.* 2. *de generat. animal. c.* 3. *Hominem
10 prius vivere vita plantæ, deinde animalis, & tandem hominis*: hoc est gradatim procedere in exercitio harum operationum, quia primo tempore apparent operationes vegetativæ, secundo sensitivæ, & postremo rationales.

Et quidem negari non potest, hanc interpretationem esse ad mentem Aristotelis; nam apud ipsum vita, vel vivere, duplici
11 significatione accipitur: primo modo substantialiter, ut idem sit vita, vel vivere ac animam esse vnitam corpori, & illud substantia sua informare: secundo modo accidentaliter, ut importet operationes, & actus, qui accidentia sunt, sed magis sensibilia, & nota.

Est

Est autem hæc distinctio ipsius Aristotelis, *lib.1.Ethic cap.7.* ubi loquens de illo animali, quod rationem habet, hoc est de homine, præmittit hanc eamdem distinctionem, & asserit vitam accidentalem dici magis propriè; hoc est, ut ego intelligo, magis communiter, cum ait *quandam esse vitam rationem habentis, sed cum hæc bifariam dicatur, exponenda est, quæ est actu, & hæc magis proprie dicitur vita. Et l.10. Ethicor. cap.7.* ait *Vita quadam est operatio.* De priori autem acceptione loquitur, *l.2. de anim. text.37.* cum dicit, *Vivere in viventibus est substantiale, &c.* At vero cum loquitur in allegato *c.3.lib.2.de gener.anim.* de vita hominis, quod intelligat in secundo sensu constat ex eo, quod dicit in eadem significatione; *l.5.de gener.anim.c.1.animalia quadam cum dormiunt, vivere vita plantæ*, &c. At manifestum est animalia cum dormiunt vivere vita plantæ, non solum substantiali, sed etiam vita accidentali, seu quoad operationes: & hanc Doctrinam docet etiam *S.Thomas 1.part.q.118.art.1.ad 4.* Cum igitur ibi Aristoteles sit intelligendus de vita quoad operationes, non est contra ipsum hæc sententia, quæ dicit humanum fœtum, statim ac animatus est, vivere vita rationali, quoad esse substantiale.

Huius sententiæ inter antiquos Philosophos fuit *Philoponus* 12 *in Comment.ad text.3.& 24.l.2.de An. Albertus Magnus in summa de homine quæst.18.&* plures alij, quos citat *Dandin.lib.2. de Ani.Comment.13.digres.8.p.3.vers.His duobus scl. Mihi 790.791. Hugo de S.Victore tom.1.lib.4. Alleg.in Euang. Lucæ ad* ea verba *Et exultauit: Beda tom.1.lib.de mun.const.vers.De certa.* D.Gregor. Nissen. de *ani.& resurr.*& S. Cesarius Dial.3.in resp.ad 115.interrog. Est etiam expressa sententia *Hipocratis, Galeni, Auicennæ*, & plurimorum Medicorum, qui hac nostra tempestate hac de re, ex professo scripserunt, quos infra citabimus. Inter recentiores hanc defendunt *Petrus Garc.disp.38.c vers.2. vers. Sed licet, &c.Hurtadus de generat.disp.2.sect.8.n.108. & 109. & P.Theophil. Raynaud.de ortu infant.c.10.n.48.*P.Gass. *tom.2.sect.2.phisicæ membro posteriori l.4.c.4.*P.Roder.Arriaga *Disp.1. de ani. sec 12. num.* 318. P. Bambian. *in censur.supra fol.* 27. & alij *in manuscript.*

Primo,

Primo, quia nullum inuenitur commodius tempus, absoluta accidentali organizatione, quo dicatur anima rationalis adesse in materia disposita, quam illud, quo inchoatur formatio prima hominis. Ergo tunc adest. Antecedens patet, nam dato quocumque posteriori tempore nulla ratio potest assignari cur non tantisper antea fuerit ibi producta anima rationalis, & quocumque tempore assignato, aliud anterius semper peti potest, usque ad illud tempus primæ formationis.

Dicunt Authores contrariæ sententiæ rationem esse, quia non sunt adhuc ibi organa necessaria, ad operationes rationales.

Sed contra quia quousque filius est in vtero matris; imo etiam, & multo tempore post egressum ex vtero non exercet operationes rationales, & tamen creatur anima rationalis in corpore, antequam egrediatur ex utero, & est homo vivens anima rationali, aliquo tempore, quo manet in vtero. Ergo carentia organorum non probat ibi illo primo tempore quo inchoatur formatio non adesse animam rationalem sicut carentia oculorum, aurium, dentium, &c. vel impotentia operationem, non probat, ibi non esse animam sensitivam.

Secundo quia anima rationalis vbi primum est completa accidentalis organizatio, exigitur naturaliter tanquam forma debita illi materiæ Ergo Deus tanquam naturale agens nisi velit alterare concursum generalem; tenetur illam ibi creare. Ergo adest.

Tertio quia, in humano fœtu dispositiones, quæ exigunt naturaliter animam vegetativam, & sensitivam exigunt rationalem; sed huiusmodi dispositiones ad animam vegativam, & sensitivam adsunt, vbi primum est completa organizatio accidentalis, seu ubi primum incipit formatio, & organizatio substantialis. Ergo tunc primo adest anima rationalis. Major patet, quia tunc illæ dispositiones, non exigunt illas formas nisi prout illæ constituunt hominem: sed hoc non præstant illæ animæ, nisi provt identificantur cum anima rationali. Ergo exigunt simul animam rationalem: & ideo non exigunt organa plantæ

quæ

quæ ſufficerent ad nutritionem; neque organa bruti, quæ ſufficerent ad ſentiendum. Sed organa humani corporis. Minor probatur, quia ſtatim fœtus attrahit ſanguinem per venam umbilicalem Matris, vt nutriatur, & ſtatim incipit moveri, ut patet in Abortivis, qui ſi pungantur acu ſeſe contrahunt; & patet in puncto saliente ſupra ſect. 1. n. 13. 14. 15. Vide Diſp. 4. ſect. 15. num. 18.

Quarto quia ſi illæ duæ animæ vegativa, & ſenſitiva præexiſterent ante animam rationalem, tanquam ab ea diſtinctæ deberent corrumpi adveniente anima rationali, ne plures formæ ſimul eſſent: hoc autem dici non poteſt, nam nulla forma ſubſtantialis corrumpitur in materia, niſi diſpoſitiones propriæ corrumpantur à diſpoſitionibus contrarijs formæ incompoſſibilis: ſed diſpoſitiones prærequiſitæ ad animam rationalem non ſunt illis contrariæ, imo convenientes; quia anima rationalis ipſis indiget ut nutriat, & ſentiat. Ergo ſi illæ adſunt à principio formationis, adeſt etiam anima rationalis, ab illis non diſtincta.

Quinto quia, ſi ut Authores contrariæ ſententiæ diſcurrunt deberent præcedere duæ illæ animæ, nutritiva, & ſenſitiva in communi deberent ei præcedere non ſolum in homine, ſed in Equo, Leone &c. Et tandem animæ vegetativæ anima hinniens & anima rugiens advenire; probatur ſequela; quia ideo præcedunt in homine, quia in hoc præcedunt operationes nutritivæ, deinde ſenſitivæ, & tandem ſequitur rationalis: ſed in Equo, & Leone pariter præcedunt huiuſmodi operationes, ergo deberent etiam in iſtis precedere anima vegetativa, & ſenſitiva in communi; & tandem advenire tertia conſtitutiva in ſua ſpecie Equum, & Leonem in ſua: conſequens autem nemo philoſophorum huc uſque conceſſit, ergo falſum eſt antecedens.

Sexto quia, inquit Arriaga, illa anima ſenſitiva præcedens in homine, vel eſt rationalis, vel irrationalis: ſi primum habeo intentum: ſi ſecundum ergo conſtituit brutum. Ergo homo prius eſt beſtia, quàm homo. Deinde ſi eſt ſenſitiva non debet eſſe generica quia genus à parte rei ſine ſpecie non datur:

si est specifica. Ergo ante istam datur alia in genere: probatur dari; ideo enim ante rationalem ponunt sensitivam, quia materia priùs per ipsos disponitur ad operationes cõmunes sentiendi quam ad rationales; ergo prius fuit anima sensitiva disponens ad operationes sensitivas in communi; ante quam disponeret ad proprias talis animæ sensitivæ, ergo ante illam fuit alia, & alia, & sic in infinitum.

Septimo quia, cum anima rationalis sit inter omnia animalia imò, & omnia corpora præstantissima forma debet, inter omnia magis accedere ad Deum, & assimilari illi, qui est agens excellentissimum: hæc autem excellentia in operando, est summa independentia, & esse à se: ergo quod anima rationalis ipsa sit agens, & producens sibi membra in corpore incipiens à prima formatione non solum non dedecet ipsam, sed suæ perfectioni est maximè conueniens; quia sic propius accedit ad Dei perfectionem. Ergo est ibi presens, & à principio sibi corpus conformat.

Octauo quia superflua est illa animarum productio, & corruptio, cum per solam animæ rationalis infusionem, omnia satis & bene explicentur.

13 Nono, quia in hac sententia facilius intelligitur conceptio corporis Christi, eiusque animatio, neque tot miracula multiplicantur, sicut in superioribus sententijs, quarum exinde sumitur inverisimilitudo; quia absque necessitate coguntur multiplicare miracula. Nam cum corpus Christi in instanti formatum perfectè organizatum, & animatum sit, vt dicitur in 5. *&* 6. *Synodo*, *&* *in Conc. Ephes.* nec non *in epist.* 11. Leonis
14 Papæ *simul carnem Christi fuisse formatam*, *&* *animatam*, *&* *assumptam à Verbo*; & hæc omnia in primo instanti, vt docent *D. Basilius*, *Damascen.* & bene *Suarez tomo 2. in 3. p. disp.* 11. *sect.* 2. probat hanc conclusionem esse Theologicam, omnino certam, & contrarium sentire, temerarium, & erroneum: sequitur quod non possint Auctores contrarij rationem reddere, cur non fuerit Christo necessarium exire de vtero Matris ante novẽ menses; cum enim alij infantes in illorum sententia egrediantur ante octavum mensem, qui animantur post 35. vel 40. diem

diem à conceptione; corpus Christi, quod fuit animatum in primo instanti suæ conceptionis, fuisset sub majori quantita- 15
te,& mole, quam naturaliter esse posset; supposito, quod in utero Matris steterit spatio nouem mensium, ut uniuersaliter recipit Ecclesia & toto illo tempore creuerit.

Respondent aliqui; naturaliter debuisse quidem nasci ante nouem menses; sed miraculo factum esse, vt spatio nouem mensium ibi fuerit; tum vt occultaretur mysterium; tum ne monstrosa, & præternaturalis natiuitas videretur: Augmentum autem illud cum fuerit factum spatio quadraginta dierum, non videtur fuisse adeo magnum, ut ad sensum appareret, & videretur præternaturale. Ecce igitur quomodo multiplicant miracula sine fundamento, & necessitate, & ideo à *Suarez loco citato* reprehenditur hæc responsio.

Alij dicunt augmentum illius corpusculi fuisse ita temperatum, & paulatim factum, vt non cresceret spatio nouem mensium, nisi quantum alij pueri solent crescere spatio octo mensium. Verum hæc etiam responsio merito displicet *Suarez ibidem*, quia ista retardatio augmenti fuisset perpetuum miraculum non enim fuisset naturalis, sed ex divina supernaturali prouidentia.

Ideo ipse Suarez, & alij recentiores dicunt, quod organizauit quidem Deus corpus Christi in primo instanti; sed quia minima, & maxima infantilis corporis quantitas non consistunt in indiuisibili, sed aliquam habent latitudinem; potuit in primo instanti, esse sub minima quantitate possibili ad recipiendam naturaliter formam humanam, & infans spatio novem mensium potuit naturaliter crescere usque ad maximam quantitatem, quam talis puer intra talē vterum posset iuxta suam complexionem naturaliter habere; & sic potuit compensari excessus quadraginta dierum, quibus aliorum corporum animationem præcessit.

Sed neque hæc responsio placere omnino potest, nam imprimis diuinare videtur; & deinde non vitat omnem multiplicationem miraculi. Inquiro enim quis novit, aut unde sciri potuit ab illa corporis pusillitate, quæ fuit à principio, tale incre-

mentum paulatim ita fuiſſe incohatum,& ſenſim factum,uſque ad præfinitum tempus Natiuitatis Chriſti, vt exacte potuerit peruenire Diuinus Infans ad maximam illam quantitatem, quam puer perfectæ complexionis, qualis erat Chriſtus intra talem uterum naturaliter exigebat: & quod potius non ſatis fuerit illa paruitas ſufficienter recompenſata per exceſſum illum quadraginta dierum, quo fuit animatus fœtus ante tempus communis animationis?

Reſpondent à Deo tantam quantitatem ex puriſſimis Beatæ Mariæ ſanguinibus fuiſſe determinatam, & congregatam in utero, quanta ſatis erat ad naturalem paruitatem infantilis corporis, ut poſtea ex incremento continuo ad illam maximam quantitatem perueniret, quæ naturaliter exigebatur in tali puero naſcituro.

Sed contra quia hæc eſt manifeſta diuinatio, ad quam cogit ſupradicta ſententia.

Deinde, cum Beata Virgo propter optimam complexionem, & perfectum calorem nullam haberet, nec in ſanguine, qui fuit materia conceptionis, nec in utero imbecillitatem, aut imperfectionem, ſed omnia requiſita, quæ habent aliæ mulieres perfectæ complexionis, & virtutis, vt omnes admittunt, & notauit *Suarez diſp. 10. ſect. 2. verſ. ſed adhuc.* Sequitur quod minima illa materiæ portio, non eſſet in ea naturaliter exigita, ſed potius maior portio illi vtero deberetur, vt poſſet concipi corpuſculum majoris quantitatis, ſub qua infans naturaliter exigebat animari in vtero materno optime diſpoſito.

Cum igitur debuerit Deus tanquam naturalis concauſa illa ſola præſtare, quæ præſtitiſſet vir, ſi beatiſſima Virgo humana operatione concepiſſet, ſequitur, quod determinatio illa ſanguinum fuerit miraculoſa; tum quia in aliis conceptibus humanis virilis concurſus illam non faciat; tum quia determinatio parvæ quantitatis erat contra naturalem exigentiam talis vteri: ſuperaddit igitur etiam hæc reſponſio miracula, & diuinare cogitur.

16 Sed adhuc in fauorem tertiæ & quartæ ſententiæ video hic multiplicari poſſe, quæ à quibuſdam Sanctis Patribus, & Sacræ

Scripturæ

Scripturæ interpretibus dicuntur de paruitate corporis Christi in puncto Incarnationis ad ostendendum, quam singularis, & supernaturalis fuerit illius Sanctissimi corpusculi organizatio, nam *Petrus Comestor. in Histor. Euang: cap.2.* dixit quod postquam Sanctissima Virgo protulit illa verba. *Ecce Ancilla Domini*, quibus Angelicæ legationi consensum præbuit *statim conceptus est Christus de Virgine plenus homo in anima, & carne: ita tamen quod lineamenta corporis, & membrorum oculis discerni non possent, &c. Tostatus in Paradoxo primo, cap.27.* dicit *quod fuit parua quantitatis, minus quolibet alio corpore humano, cum perfectam organizationem attigerit, &c. Dionysius Cartus. in cap.2. Lucæ art.3.* dicit, *quod distinctio membrorum oculis perceptibilis vix fuisset ob corporis paruitatem, &c. S.Thomas 3.part. q.33. articulo secundo, ad secundum,* dicit de quantitate huius diuinissimi corporis, quod *non erat tam parua, vt in ea non posset ratio humani corporis conseruari; cum in tali quantitate quorundam paruorum hominum corpora animentur, &c. & S. Bernardinus Senensis tom.1. serm. fer. 3. post Dom. 2. quadrag. artic. 2. cap. 7.* dicit *quod cum Christus in vtero Virginis venit, carnemque assumpsit, tanta breuitate circumamictus est, vt si iam conceptus in Virgine positus fuisset super papyrum, vel palmam manus, vix eum humanus oculus percepisset; licèt Diuinitus, & anima, & corpore, atque omnibus interioribus, & exterioribus membris, & lineamentis perfectè completus fuisset, vt verificaretur, quod Isaias 10. versiculo vigesimo tertio, & Apostol. ad Romanos cap. 9. 27. de Christo testati sunt. Verbum abbreuiatum faciat Dominus super terram*; Ex quibus patet omnes vnanimiter admittere, quod illa corporis Christi pusillitas fuerit supernaturalis, & singularis: Non ergo est communis aliis humanis fœtibus.

Sed respondetur facilè nullos ex Sanctis Patribus, & Interpretibus dixisse quod fuerit singularis illa Christi corporis organizatio, quoad paruitatem, sed solum quoad causam, vnionē, & modum quibus fuit producta, quia scilicet facta fuit virtute Spiritus Sancti, & quoad durationem fuit in instanti, & quoad

unionem, quia in eodem instanti fuit personaliter assumpta à Divino Verbo. Bene verum est, quod omnes cum admiratione, & exaggeratione consideraverunt illam parvitatem, quatenus
2 sub illa Divina Majestas totam se quodammodo abbreviaverit: quomodo *D. Paulus ad Philippenses cap. 2. num. 7.* admirabatur Divinum Verbum exinanitum in forma serui: & tamen nemo dixit hucusque, huiusmodi exinanitionem, & depressionem fuisse factam infra terminos naturaliter conuenientes humanæ naturæ.

Jmo D. Thomas expresse videtur dicere, quod licet parvitas Christi corporis in puncto Jncarnationis fuerit considerabilis, non tamen fuit adeo minima, vt sub ea non posset naturaliter ratio humani corporis conservari, & animari, & in hoc sensu, qui allegoricus est, non litteralis, accipienda sunt verba illa *Isaiæ 10. v. 23.* iuxta translationem *septuaginta Interpretum*, quos sequutus est *D. Paulus ad Romanos. c. 9. 27.* quod nimirum in Jncarnatione Divinum Verbum breviaverit semetipsum, uniendo sibi personaliter animam Christi, & corpusculum ita parvum in instanti factum, sicut solent aliorum hominum corpora postea in tempore organizari. Quare ex huiusmodi locutionibus Sanctorum Patrum, & Interpretum nihil peculiare colligitur pro tertia, & quarta sententia.

27 Decimo principaliter probatur quinta sententia, quia melius saluatur quomodo homo sit vnum substantiale, & bene redditur ratio, & assignatur causa efficiens tam ingeniosi opificij, ipsa nimirum anima rationalis, aut Deus ipse solus iuxta septimum modum infra afferendum.

28 Vndecimo quia ridiculum, & præter rationem videtur, esse humanum corpus sine anima rationali bestiam nasci dicamus, vt ratiocinatur *Hugo de Sancto Victore, loc. cit.*

Duodecimo quia sicuti triticum, verbi gratia, ex tritici semine, & alia similia ex similibus seminibus perfecte, nascuntur: sic ex humano semine non nisi rationale animal nasci debet; vt argumentatur *Galenus in l. An quod in vtero est animal. c. 4. & 5.*

Et confirmatur, quia, statim ac in morte separatur anima rationalis à corpore, desinunt omnes operationes vitales, tam vegetativæ,

getativæ, quam ſenſitivæ; ergo ipſa ſola, ſe ipſa eſt omnium principium.

Hæ ſunt principales ſententiæ, quæ de humani fœtus animatione inveniuntur: ſunt autem varij modi, quibus, tum Medici, tùm Anatomiſtæ conjectant tempus illud, quo tunc primum anima rationalis informat materiam: omnes tamen ad aliquam ex dictis ſententijs referuntur. Et quia non vno modo ſe explicant, vt clarius conſtet, quam dubium ſit, & incertum tempus primæ animationis, expedit illos modos ſeorſim referre.

SECTIO IV.

Afferuntur varij modi explicandi ſupradictas ſententias quoad tempus animationis.

SVMMARIVM.

1 *Animationis tempus iuxta diuerſas diſpoſitiones, tum ſubjecti, tum agentis eſt varium; ſed hæc varietas, vt Medici dicunt clauditur ſpatio quindecim dierum.*

2 *Quando fœtus non eſt perfecte formatus, eſt tamen animatus.*

3 *Sed re vera hoc ſpatium eſt excogitatum à Medicis, non tam ad deſignandum tempus animationis, quam perfectæ formationis.*

4 *Spatio primi menſis Medici, & Anatomici fatentur, ſe non poſſe obſervare fœtum humanum propter parvitatem, & teneritudinem.*

5 *Quando Medici aſſignant tempus animationis, non poſſunt loqui, niſi de perfecta corporis formatione.*

6 *Avicenna credit primis ſeptem diebus, fœtum eſſe ſpumoſum; nona die delineari; decima quinta eſſe ſanguinolentum; vigeſimaſeptima carneum; trigeſima ſexta habere membra diſtincta; quadrageſima, vel ad ſummum quadrageſimatertia die eſſe integrè formatum.*

7 Con

7 *Concluditur diem trigesimam, trigesimamquintam, quadragesimam, & quadragesimamquintam non de animatione, sed de perfecta formatione assignari.*

8 *Ideo non bene infertur tempus certum animationis esse à trigesima, vsque ad quadragesimam diem.*

9 *Puerperia in partu masculi durant triginta dies; in partu fœminæ quadraginta.*

10 *Asserunt aliqui, tum ratione, tum auctoritate vtriusque Iuris fœtum humanum non esse baptizandum ante trigesimam diem.*

11 *Sed neque ex puerperijs, neque alio modo id bene probatur.*

12 *Rituale Romanum nulla habita ratione dierum, si vivus est fœtus, monet esse baptizandum.*

13 *Liber quæstionum veteris, & novi testamenti, non est D. Augustini, sed cuiusdam Hæretici, qui ante illum scribebat.*

14 *Et quisquis sit ille Auctor, meritò irridetur à Glossa.*

1 PRimus modus assignandi tempus, quo fœtus animatur, est quorumdam Medicorum, qui iuxta Doctrinam *Galeni lib. de fœt. form.* monent non in omnibus fœtibus statuendùm esse idem tempus: nam ex diuersitate caloris, & maiori dispositione materiæ variatur; & tardius fœminæ, celerius mares & inter mares citius calidiores, & ficciores animantur: sed hanc diversitatem claudi spatio quindecim dierum; ideo animationis terminum primum, dicunt aliquando esse diem trigesimum, vel trigesimumquintum, vel quadragesimum, vel quadragesimumquintum, vel quinquagesimum. Sed ut notavit *Levius Lemnius, cap.* 11. *Gallego tract.* 1. *lib.* 3. *de nat. infant. c.* 35. *vers. cum igitur, & vers. ex quibus.* Interdum hoc tempus anticipatur; nam multæ mulieres masculum perdiderunt, vt ipse fatetur ante trigesimum diem, quo tempore deprehensus fuit in articulatus fœtus; &, vt ipse se explicat, non perfecte formatus, quare huiusmodi termini à Medicis assignati, videntur potius ad designandam perfectam formationem, quam fœtus animationem, id quod etiam notavit Daniel Sennertus l. 1. de partu c. 10. & novissime Riolanus lib. 3, Anthropograp. c. 6. his verbis: *Cæterum quæ de generatione partium corporis humani traduntur*

traduntur à Medicis, Anatomicis, ea in perfectis, & absolutis fœtibus contemplati sunt, & adnotarunt; vt prudenter animaduertit Varolius dicens quod pauci, vel nulli productionem, siue procreationem partium quæ fit ab eo tempore concreti seminis vsque ad mensem integrum obseruarunt, & descripserunt. At sane huiusmodi opificium nostris oculis impervium, & inaspectabile solo mentis discursu vel ex aliorum animalium fœtificatione deprehendi potest. Quis enim adeo crudelis, & inhumanus viuentis mulieris alvum incideret, ad huius rei inuestigationem? in effluxu, siue in abortu artificium structuræ sæpius destruitur; & ob paruitatem pusilli corpusculi, vel spernitur, vel non potest accuratè discerni delineatio, etiamsi conspicilia adhibeas, quæ res multiplicare, & augere possint, &c.

Hæc Riolanus, opportunè aduertens, Medicos cum tempus 5 prædictum assignant non loqui de animatione, sed de perfecta corporis formatione: ipsorum enim est ea solum, quæ ad corporis sanitatem spectant obseruare principaliter, & tanquam proprium obiectum considerare.

Et Auicenna reprehendens eos qui cum Galeno, & Hippocrate terminos fixos ponentes, masculum trigesima, & fœminam quadragesima die formari aiunt, ipse audacior illis, tempora designat. Spatium spumæ inquit sex, aut septem sunt dies; nonum diem, vt plurimum censet esse terminum primæ delineationis; in quintodecimo, genituram esse sanguinolentam; in vigesimo septimo carneam habere effigiem in vigesimo sexto, fœtum habere caput separatum ab humeris, & brachia, & crura à lateribus distincta; adeo ut iudicari possit fœtus formatus quadragesima die, vel ad summum quadragesima tertia. 6

Constat igitur, quod Medici, quando assignant diem trigesimum, trigesimumquintum, quadragesimum, & quadragesimumquintum, non de animatione, & vita, sed de perfecta membrorum formatione loquuntur, quã Gallego substantialem formationem appellat, consequentem ad accidentalem organizationem ab ipso embryonicam appellatam *ibidem vers. Auicenna*. Vbi statim infert, fœtum accipere animam à Deo per 7 8

creationem, cum primum absoluta est formatio accidentalis; & hoc quod vocant instans creationis, *qui sciret, vtique*, ait, *sciret tunc primò fœtum esse animatum anima rationali*: Sed cum sit incertum, conjiciunt aliqui esse à trigesimo die, vsque ad quadragesimum.

9 Probat primo Gallego hunc dicendi modum, quod nimirum ante trigesimum diem fœtus non sit humana forma animatus, *ex Hippocrate lib. de nat. puer.* argumento desumpto ex mulierum parturientium puerperiis: hæc enim post masculi partum durant dies triginta; post partum vero fæminæ dies quadraginta, & quadraginta duos, quàm longissimè.

Secundo, quia etiamsi Ecclesia moneat, vt Mininistri Sacramentorum diligenter caveant, quod fœtus non pereant, sine Baptismo; Parochi tamen & obstetrices id non curant ante trigesimam diem.

10 Tertio probatur auctoritate desumpta ex D. Augustino, relato paulo ante *ex c. Moyses* 32. *q*. 2. nam ibi disputans, an ex traduce sint animæ sicut, & corpora; & defendens Catholicam veritatem, quæ docet animas rationales, non ex traduce fieri, sed à Deo creari ex nihilo, ita ratiocinatur. *Si cum semine statim existit anima; vt sentiunt, qui ex traduce faciunt, multæ animæ quotidie pereunt, cum semen fluxu quodam non proficit natiuitati*; quam sequelam non tam probat, quam supponit, vt certam; Ruunt igitur Catholicæ veritatis præcipua fundamenta, si non existit aliquando corpus sine anima.

Quarto; quia Jura civilia non puniunt, ut homicidam pœna capitali nisi illum, qui causavit abortum animatum, *l. Diuus ff. de extraord. crim. & l. penult. C. ad l. Cornel. de Sicar. & l. si mulierem, ff. eo, & l. Cicero, ff. de pæn.* Et Jura Canonica non imponunt pœnam irregularitatis, nisi quando fœtus est animatus; nam *in cap. consuluisti* 2. *quæst*. 5. Stephanus V. respondens Episcopo Moguntino dicit homicidam esse, qui conceptum in vtero abortum deleuerit, vbi glossa explicat de abortu formato; iuxta *cap. Moyses* 32. *q*. 2. vbi ex D. Augustino, pro eodem accipitur abortus formatus, & animatus: imo expresse docet in fœtu non esse animã ante ipsius formationem, & *c. sicuti* 32. *quæst*. 2.

q.2. deſumpto ex Epiſtola D. *Hieronymi ad Algaſiam* dicitur *ſicuti ſemina paulatim formantur in vteris, & tandiu non reputatur homo, donec elementa confecta ſuas imagines, membraque ſuſcipiant.* Igitur antequam imaginem, & lineamenta acceperit fœtus, id quod non ſtatim in conceptione fit, non erit ille homo; nempe forma ſubſtantiali humana, quæ eſt anima rationalis, caret. *Et in c. ſicuti ex litterarum de homic.* Innocentius III. declarat, illum Monachum, qui abortum cauſaverat, eſſe irregularem, ſi conceptus erat *vivificatus*, minimè vero ſi non erat *vivificatus.* *Et Sixtus V. in ſua conſt. 77 in præfat.* deſumptis verbis ex *D. Auguſtino l. 1. de nuptiis, & concupiſcentia c. 15.* relato *in c. aliquando 32. q. 2.* dixit, abortum procurantes eſſe in cauſa, vt proles prius intereat, quàm vivat, & §. 1. diſtinguit inter fœtum animatum, & inanimatum, formatum, & informem, provt etiam diſtinguit inter animatum, & inanimatum *Gregorius XIV. in ſua Conſt. 8. §. 2. & 3. & Clem. VIII. in decreto ſuper Caſuum reſeruatione pro regularibus.*

Sed hæc argumenta non probant efficaciter intentum: ad primum enim reſpondetur, quod purgatio illa mulierum non concludit neceſſario, quod animatio fœtus non poſſit præcedere diem trigeſimum; ſed ſolum probat, quod in partu maſculi purgatio ſit brevior, & in partu fœminæ longior; iuxta maiorem ſanguinis copiam. Imo Medici illi, qui cum Avicenna admittunt prima vitæ filamenta inchoari nono die, non videntur ſibi ſatis cohærere, dum fatentur ante trigeſimum diem, iam adeſſe in fœtu actiones vitæ, nempè nutriri, & diſtingui membra: negant autem vitæ principium. 11

Ad ſecundum, Reſpondetur eſſe illud, quod cavere intendimus, ideo non probat. Et ipſe Gallego admittit aliquando, intra brevius tempus ordinariæ formationis, fœtum poſſe eſſe animatum, & plures mulieres ante trigeſimum diem maſculum perdidiſſe: non igitur conſequenter loquitur, dum monet baptizandum eſſe Infantem conſtitutum in periculo mortis, ſi ſit vivus; & concedit fieri poſſe, vt vivat ante trigeſimũ; & ante hunc dicit non eſſe baptizandum. Imo, quod eſt valde notandum, Rituale Romanũ Pauli V. præcipit, vt ſi quando 12

contingat matrem prægnantem mori vivo fœtu intra viscera remanente, extractum ab vtero esse baptizandum: non tamen obligat ministrum ad baptizandum post triginta dies tantum, sed tunc qualecunque sit tempus periculi, quod prudenti ministrorum judicio determinandum reliquit. Quare nostræ intentioni favet Ordo Ecclesiæ quatenus mortua matre prægnante, eaque secta, statuit vt sine aliquo respectu ad tempus, baptizetur fœtus, si sit vivus.

Ad tertium argumentum pariter facilis est responsio; nam librum illum *Quæstionum veter. & nou. testam.* ex quo desumitur *cap. Moyses* esse Auctoris Heretici, testatur Bellarminus, & pluribus illum erroribus indignis tanto Doctore, conuincit: præsertim vero non esse librum D. Augustini constat *ex q.* 44. in qua dicit Auctor ab Excidio Hierosolymitano, vsque ad tempus in quo ipse scribebat, fluxisse annos trecentos septuaginta duos à Natiuitate Christi sed D. Augustinus mortuus est anno Christi 430. ætatis suæ annorum 76. Cum ergo natus sit anno 354. sequitur quod anno 372, quo scriptus est hic liber, esset Augustinus annorum sexdecim: at ipse non potuit cœpisse scribere, pro Christiana fide, nisi post susceptum baptismum quem anno suæ ætatis trigesimo suscepit & fuit annus post Christum natum 384. Et sic anno duodecimo postquam scriptus fuit liber *Quæstionum veter. & nou. testament.* Non igitur est veri Augustini hic liber, sed alterius sub eius nomine: & idem sentiunt DD. Louanienses.

Minus probat ratio allata siquidem sequela illa, quam supponit de Animabus quotidiano seminis fluxu pereuntibus, valet contra illos, quos ille Auctor redarguit, qui dicebant animam rationalem fieri ex traduce Non valet autem contra Catholicos, qui dicunt creari ex nihilo in materia, saltem accidentaliter disposita, vt supra *sect.* 1. iam vidimus, quæ quidem natiuitati proficit, cum sit necessarium subiectum; neque consistit in fluxu seminis, licet adhuc substantialiter, organizata. At verò quicunque sit Auctor illius libri, sané nullius est nominis, & ideo merito irridetur à Glossa; nam volens Auctor ibidem probare quod anima rationalis non potest

præcedere

præcedere organizationem seu formationem corporis, ait *Anima certe, quia spiritus est, in sicco*, id est rudi, & informi corpore *habitare non potest*. Glos. V. *in sicco dicit argumentum esse pro Normannis, & Anglicis, & Polonis, vt possint fortiter bibere, ne anima habitet in sicco.*

Ad quartum argumentum responsio non est ita brevis, ideo commodius rejicitur in sequentem sectionem.

SECTIO V.

An ex distinctione Iuris Ciuilis, & Canonici de fœtu animato, & inanimato inferat benè Gallego huiusmodi humanum fœtum ante mensem non esse baptizandum.

SVMMARIVM.

1 *Ex judicio jurisperitorum dubitari potest fœtum ante trigesimum, vel quadragesimum diem esse animatum.*

2 *Refertur sententia eorum, qui dicunt, quod iura non puniunt eos, qui dant causam abortui, nisi quando infans est iam natus.*

3 *Homo non dicitur nisi postquam natus est.*

4 *Pœna capitali, sed non pœna mortis punitur, qui causavit abortum animatum.*

5 *Qui in vtero est, pro iam nato habetur, in iis, quæ sunt sibi vtilia: non autem in ijs, quæ aliis nocent.*

6 *Alij dicunt tunc puniri abortum tanquam homicidium, quando fœtus erat formatus.*

7 *Nulla Iura Ciuilia puniunt abortum pœna mortis.*

8 *Sunt, qui putent fœtum non esse formatum, nisi post octavum mensem.*

9 *Sed hi Auctores præterea plura requirunt, ad effectum, vt deli-*

ctum abortus puniatur pœna mortis; & primò, vt sit vitalis id est non octimestris.

10 *Secundò: ut sit dolose causatus.*

11 *Tertiò: ut sit procuratus à sciente, mulierem esse prægnantem.*

12 *Quartò: ut non sit causatus abortus, ex fine salvandi mulierem.*

13 *Quintò: ut non ad turpitudinem matris occultandam.*

14 *Sextò: ut mater, quæ sibi abortum causavit, sciret, & adverteret, se esse gravidam.*

15 *Septimò: nec punitur mater, si dicit se peperisse filium mortuum.*

16 *Ipsi iurisperiti monent, salvandam esse baptismo animam fœtus; etiamsi, qui illum delevit eximatur à pœna.*

17 *Et confessarios debere attendere in absolutione à peccato abortus, an fœtus esset animatus.*

18 *Qui fœtum animatum, vel inanimatum delet, peccat mortaliter.*

19 *Irregularitatis pœna non imponitur abortui, nisi fœtus sit animatus, imo vivificatus.*

20 *Affertur textus D. Augustini, in quo dicitur, quid sit fœtum esse vivificatum.*

21 *In sententia D. Augustini, dubitari potest, an fœtus, qui non est formatus, sit animatus.*

22 *In eiusdem sententia fœtus vivificatus est, quando exercet operationes sensibiles.*

23 *Fœtus, qui non habet vitam in actu secundo, non potest occidi in ordine ad pœnam irregularitatis.*

24 *Laudatur Censura Reuerendiss. P. D. Hilarionis Rancata.*

25 *Fœtus dicitur vivificatus non solum quando est animatus; sed præterea quando habet operationes animæ sensitivæ.*

26 *Iura Civilia, & Canonica quando puniunt abortum fœtus animati, pro animato intelligunt vivificatum, seu animatum in actu secundo; quia ex operationibus sensitivis indicant abortum, esse homicidium.*

27 *Deus ipse huic iudicio se accommodavit Exod. 21. quia humano iudicio rem esse dubiam consideravit, quod in fœtu informiter animato sit anima.*

28 *Ideo D. [illegible] conueniunt abortum masculi ante quadragesimum,*

[illegible] fœmina

fœmina vero ante octogesimum, non esse punibilem tanquam homicidium, quia res est dubia.

29 *Non ergo datur tempus ante quadragesimum, vel octogesimum diem, in quo certum sit fœtum non vivere anima rationali.*

Existimat Gallego, opinionem suam de non baptizando humano fœtu ante trigesimum diem, firmiter esse fundatam, in vulgata distinctione fœtus animati, & inanimati: sed ut videamus, quam insufficiens sit hæc ratio; quod nimirum, quia tam Jus Canonicum, quam Ciuile non puniunt, nisi occisionem fœtus animati: ergo omnes fateri debemus dari tempus ante mensem, in quo fœtus non sit animatus, & sic non potuit ante mensem baptizari, oportet vt aliquantulum immoremur in recensendis variis Doctorum opinionibus, de hujusmodi pœnis, quas vtrumque Jus imponit iis, qui causam dant, ut fœtus animatus intereat: nam ex diuersitate judicij, quod Prudentes Jurisperiti formant de hoc delicto, nos etiam inferre poterimus, quam prudenter, dubitare possimus, fœtum esse animatum, etiam ante illud tempus, quod Doctores exigunt, ut delictum hujusmodi puniatur pœna mortis. 1

Prima sententia potest esse illorum, qui dicunt numquam jura punire pœna mortis eos, qui procurant abortum fætus animati, sed solum quando infantem iam natum occidunt; ita videtur sentire *Alex. in l. quod dicitur n.3. ff. de liber. & posth* & ante ipsum *Bald. ibid Decius cons* 535.*n.*3. *Fulgos in l. si mulierem num.*1. *ff. ad l. Corn el de Sicar. & Marsil. ibi num.*5. adhærent *Thesaur. Pedemont. decis.* 12. *num.*8. *&* 9. *& Menoch. de arbitr. cas.* 1357. *num.*7. quia inquit *Menochius*, etiamsi fœtus sit animatus, non tamen homo esse dicitur. Et *in l. si quis aliquid*, §. *Qui abortivi, ff. ad l. Cornel. de Sicar.* habemus, quod *si ex eo mulier, aut homo perierit, summo supplicio afficiantur.* At vero *Papinianus l. Falcidia ff ad leg. Falcidiam. Arist. libr.* 2. *de generat Animalium. cap.* 11. & latè *Thesaur. dict. decis.* 12. *num.*7 homo non dicitur nisi postquam natus est; aut si est homo, est homo tantum in spe, vt dicitur *in leg. cum in veteres Codice,* 2 3

de

de fideicommiſſis, ibi, *quod nondum natus ſperatur eſſe homo*: & cum minus ſit quod eſt in ſpe, quam quod eſt in re, ſeu quod iam habet eſſe productum, *l. minus, ff. de reg. iur.* inferunt huius ſententiæ auctores minori pœna, quam homicidij puniendum eſſe homicidium abortus animati nondum nati. Et ideo *Meno-*
4 *chius* poſt *Theſaurum* arbitratur homicidium abortus animati nondum nati puniendum eſſe non pœna mortis, ſed pœna capitali, cuiuſmodi ſunt pœna religionis, exilij perpetui, vel Triremium: juxta *l. ſecundam, & l. Capitalium, ff. de pænis.*

Quod ſi objicias *l. ſeptimam, de ſtat. hom.* in qua dicitur quod *qui in vtero eſt, pro iam nato habetur.*

5 Reſpondent aliud eſſe quod ſit tale, & aliud quod habeatur tali; & quod in illa *l. 7. Paulus Iuriſconſultus* ſe declarans, dicit, quod licet homo nondum natus in iis, quæ ſpectant ad ſuum commodum habeatur pro tali; at in iis, quæ reſpiciunt intereſſe alterius, non habetur pro nato; quare cum puniri homicidium pœna mortis, ſit maximum hominis præiudicium, hinc eſt quod hi Auctores, illum non puniant pœna vltimi ſupplicij, niſi fœtus ſit iam natus: cum igitur in ſententia horum Auctorum fœtus ſit animatus, & tamen qui illum interimit non puniatur pœna mortis, conſtat ex tali diſtinctione non deſumi argumentum efficax pro Gallego.

6 Secunda ſententia eſt eorum qui credunt, non eſſe expectandam infantis natiuitatem, ut procurans abortum tanquam verus homicida pœna mortis puniatur; ſed attendendum eſſe, an fœtus ſit formatus. Fundamentum huius ſententiæ eſt, quia
7 nullum Jus Ciuile affertur, quod vltimo ſupplicio hoc delictum puniat, & primo ex allatis legibus *l. Diuus*: punit matrem, quæ data opera partum abegit, & punit illam, ſola pœna temporalis exilij. *Lex penultima, C. ad l. Cornel. de Sicar.* expreſſis verbi loquitur, non de eo, qui fœtum immaturum abegit, ſed de eo, qui occidit infantem iam natum. At vero *l. ſi mulierem, ff. ad l. Cornel. de Sicar.* punit illum, qui poculo dato non ſolum fœtum ſed matrem etiam occidit: *& l. Cicero, ff. de pæn.* punit matrem, quæ accepta pecunia, medicamentis fœtum abortiri fecit: quod delictum, cum non ſit vnum, quia vltra homicidium

dium continet, etiam pecuniæ receptionem ad perpetrandum homicidium, & delationem hæreditatis ad secundos hæredes, nihil mirum, quod morte puniatur. Sed re vera non imponit lex ista mortem, sed pœnam capitalem. At vero cum simus, in quo Jura sunt interpretanda, oportet illa emollire potius, quam exasperare, *l. interpretationes, ff. de pœn.* & fauet huic explicationi Jus Canonicum quatenus *in cap. Moyses 32. quæst. 2.* nulla est distinctio de fœtu animato, & inanimato, sed solum de fœtu formato, & informi, quæ verba ex Pseudo-Augustino desumpta, sunt ab eo accepta *ex cap. 21. Exod.* vbi Deus non punit pœna mortis dantem causam abortui, nisi quando mater cum fœtu moritur.

Defendunt hanc sententiam *Menoch. de arbitr. cas. 357. &* 8
Thesaur. dict. decis. 12. num. 7. & 8. sed hic Auctor existimat fœtum non esse formatum regulariter, nisi post octavum mensem; in quo sane decipitur; nam formatio fœtus terminatur, vt vidimus ex sententia Medicorum, multo ante; sed ipse aliam circunstantiam involuit, quam putat necessariam ad effectũ ut hujusmodi delictum puniatur pœna mortis nempè vt fœtus sit vitalis; qualis non est fœtus octimestris; & ideo dum ipse Versellis iudicaret, cum duobus Senatoribus ex 9
quinque, qui rotam Vercellensem regebant, à pœna mortis liberauit mulierem quandam jam damnatam, quæ partum quidem formatum abegerat; sed quia partus erat octimestris, & ideo nullo modo vitalis, vt testatur. *Hippochrates lib. de octimestr. partu* mollito Jurium rigore, obtinuit in revisione sententiæ, vt mulier illa à pœna mortis liberaretur. Ex hac sententia plures modi, vltra jam indicatum, de partu octimestri re- 10
cedendi à rigore Jurium excogitati sunt ab Auctoribus, quos refert *Farinac. q. 122. n. 138.*

Aliqui enim dicunt, temperandum esse rigorem, etiamsi Mulier attingeret nonum mensem: quando percussio non fuit 11
dolosa hoc est animo causandi abortum. *Farinac. n. 152.*

Alij, quando qui causam dedit abortui nesciebat, mulierem esse prægnantem. *Menoch. d. cas. 357. numer. 18. Farinac.* 12
num. 153.

Alij, quando qui abortum causauit, pro muliere saluanda id fecit: nam in isto casu ab omni pœna Iure Ciuili imposita excusaretur. *Marian. Socin. seni. in cap. si aliquis. de Homicid. Menoch. ib. n.* 20. quia, qui vitam vnius perdidit vt alterius vitam tueretur, quando vtriusque vita periclitabatur, non deliquit

13 Alij, in Filia, quæ suasionibus impiæ Matris, abortum in se fecit, vt suam turpitudinem occultaret, nullam pœnam agnoscunt: *Decius cons.* 135. sed alij arbitrariam reputant, *Osasc. decis.*

14 60. *n.* 8. *Menoch. n.* 22.

Alij, quando mulier ipsa abortum inaduertenter sibi causauit nesciens, se esse prægnantem, *Osasc. ibid. Thesaur. decis.* 13. *n.* 3. *Menoch. ibid,* 23.

15 Et alij demum temperant rigorem pœnæ mortis, quando mulier dicit se peperisse fœtum mortuum, & illum sepulturæ tradidisse, quia sine dolo præsumitur fecisse: *Thesaur. d. decis.* 13. *n.* 7. *Menoch. d. cas.* 357. *num.* 24.

16 Patet igitur Jura Ciuilia non statim, ac fœtus est animatus punire illius extinctionem pœna mortis, sed sæpius à pœnis capitalibus, & aliquando etiam ab omni pœna excusare. Et quamvis tam variis excusationibus à pœnis, etiam imponendis vel abstineant, vel remorentur, tamen isti Auctores aduertunt, & præsertim *Thesaur d. decisione* 12. *n.* 7. & *Menoch. d. cas.* 357. *n.* 7. semper habendam esse rationem animati fœtus propter ministerium Baptismi: quia inquit *Thesaur.* grauissimum est peccatum in foro conscientiæ propter periculum animæ, fœ-

17 tum sine Baptismo perire. *Et n.* 9. Addit Confessarios nihilominus debere in foro conscientiæ attendere, an fœtus sit animatus, & pœnitentiam congruam imponere delinquenti: non est igitur tutum in conscientia negligere, seu omittere baptisma abortiuorum eo tempore, quo Jura Civilia illos qui fœtus interitum causant, aut pœna arbitraria, aut nulla puniunt, & hoc de Jure Ciuili, Sed iam videamus, quid ex eadem distinctione fœtus animati, & inanimati, sequatur inspecto Jure Canonico.

Et primo cum Jus Canonicum attendat, non solum ad imponendas pœnas iis, qui abortum causant, sed etiam ad digno-

scendam

ſcendam culpam huius delicti, declarat tam illum qui abortum delet animatum, quam etiam qui inanimatum peccare mortaliter; & licet non ſit verè homicida; in conſcientia tamen tanquam homicida cenſetur: vt eſt expreſſus textus *in c. ſi aliquis de homicid.* in quo ſtatuitur, quod qui ex paſſione potionem dederit ut impediret generationem, aut conceptum, ſiue etiam hominis natiuitatem, *vt homicida teneatur*, vbi Barboſ. idem notat n.3. cum multis, & ideo Tertull. in Apolog. cap.3. dicebat, quod *homicidij feſtinatio eſt, prohibere naſci: nec refert natam quis eripiat animam, an diſturbet naſcentem; homo eſt qui futurus eſt, nam fructus in ſemine eſt &c.* quibus verbis eandem culpam homicidij cognoſcit Tertull. in inanimati fœtus, ac in nece animati. Et tenent omnes cum *Couarr. in Clement. ſi furioſus de homicid. part. 2. §.3. n.1.* 18

At vero pœnam irregularitatis non imponunt Sacri Canones huic delicto, niſi quando fœtus eſt talis, vt eius deſtructio, ſit verum homicidium, quod aduertit *Sayrus lib.7. de cenſ. c.1. n.2. & Barboſ. d. n.3. Et in cap. ſicut ex litterarum de homicid.* quo in loco *Innoc. III.* vigilanti verbo vſus eſt, dum declarans, Monachum illum eſſe irregularem dicit, *ſi viuificatus erat conceptus*: pro cuius verbi intelligentia. 19

Aduertendum eſt ex D. Auguſtino quæſt. 180. in Exod. & refertur in cap. quod vero 32. quæſt. 2. quia cap. 21. Exod. n.22. cum Deus decreuerit, quod qui fuit cauſa, vt mulier prægnans abortiuerit, & ejecerit, vt Septuag. Interpretes declarant, infantem nondum formatum, pœna arbitraria puniretur: at vero ſi mortua fuerit ipſa mulier puniretur pœna mortis: dicit S. Doctor. *hic de anima quæſtio ſolet agitari, vtrum quod formatum non eſt, nec animatum quidem poſſit intelligi, & ideo non ſit homicidium; quia nec exanimatum dici poteſt, ſi adhuc animam non habebat, &c.* & deinde ſubdit *ſi ergo illud informe puerperium jam quidem fuerit, ſed adhuc quodam modo informiter animatum; quoniam magna de anima quæſtio non eſt præcipitanda indiſcuſſa temeritate ſententia, ideo lex noluit ad homicidium pertinere; quia nondum dici poteſt anima viua in eo corpore, quod ſenſu caret, ſi talis eſt in carne nondum formata, & ideo nondum ſenſibus prædita, &c.* 20 21 22

&c. Quando igitur anima, quæ est vita in actu primo non est in corpore vivens in actu secundo, hoc est, non tribuit illi operationes vitales, & quidem sensitiuas, tunc juxta S. Augustini
23 doctrinam in tali corpore, quod, inquit, *sensu caret* viva dici non potest. Non occiditur igitur id, quod non habet hanc vitam in actu secundo, etiamsi habeat in se principium vitæ, quod est anima: unde, & animatum in hoc sensu dicitur mori ea morte, quæ opponitur vitæ, quæ est in actu secundo.

24 Hanc ingeniosam interpretationẽ fœtus animati, & viuificati docuit me, & indicavit Reverendissimus D. Hilarion Rancata Ordinis Cisterciensis in Alma Urbe Præses Generalis dum ad instantiam Eminentissimi, & Reuerendissimi D. D. Marci Antonij Cardinalis Franciotti hanc meam primam disputationem legere dignatus est; & coincidit cum illa Doctrina Aristotelis, quam supra *sect. 2. vers. Et quidem, &c* tradidi, quod homo prius vivat vita plantæ, quoad vitam quæ consistit in operationibus.

Respondeo igitur ex doctrina S. Augustini, fœtum dici animatum, esse aliquid minus, quam esse vivificatum: animatus est enim, & dicitur fœtus, si habeat animam, seu vitam in actu primo: at vero fœtus significat aliquid amplius, nempe actum
25 primum, & secundum, id est animam, & functiones vitæ sensitiuæ ab eadem procedentes: quo sensu *Genesis cap. 2. n. 7.* Adam à Deo perfectè delineatus, & humana corporis imagine formatus, post insufflatam animam dicitur *factus in animam viventem*, cui *D. Paulus 1. Corinth. cap. 15. n. 45.* assimilat secundum Adam Christum *factum in spiritum vivificantem*; ut viuificans ibi sit idem, ac vivens in actu secundo. Plus est igitur esse vivum, seu vivificatum, quam animatum, juxta D. Augustini doctrinam qui non vocat puerperium vivum, quandiu sensu caret: caret autem quandiu non habet organa sensuum; etiamsi animam, quæ est principium sentiendi fortè habeat ante organizationem, siue, vt ipse loquitur, *sit informiter animatum; quod in præsenti est valde notandum.*

26 Ex dictis colligitur facilè, cur iura Civilia, & Canonica non

non puniant niſi eos,qui delent fœtus vivificatos; ut opportunè loquitur Jnnocentius III.cuius intelligentia, ut video fugit alios Canoniſtas, uno excepto Reverendiſſ. D.Hilarione, inter omnes oculatiſſimo interprete. Cum enim communis opinio pro eodem accipiat fœtum animatum, & animæ functiones exercentem, nam ex nullo alio ſigno poterant judices humani, & legum conditores dignoſcere (itavt homo, cui lex illa Exodi, & omnis alia lex, tam Canonica, quam Ciuilis eſt poſita, capax eſſet legalis obſervantiæ, quod aborciri facere mulierem, & puerperium necare, eſſet delictum homicidij) niſi ex formatione corporis organici, & vitalium functionum exercitio: ideo, ante talem formationem, vt dicebat D. Hieronym. *non reputatur homo*, licet fortè ſit homo; quia in fœtu jam vivat anima in actu primo, quod eſt dubium noſtrum. Quare in re dubia, fauorabilior pars pro delinquente fuit à lege eligenda; & huic dubio etiam Deus ipſe voluit ſe per Moyſem accomodare: ideoq; nolens rem Philoſophicam definire, ſequutus eſt hominum judicium; homines autem ex eo, quod non vident in fœtu formationem, vel operationes ſenſitivas, quæ ſunt indicia certa, quod ille fœtus ſit homo, exiſtimant rem eſſe dubiam, & putant probabile, quod ibi ſit anima: ſed quia hæc probabilitas non excludit dubium, cum non ſit aſſenſus certus, ideo ſtante hac incertitudine humani judicij, voluit Deus favere reo, ipſum à pœna mortis abſolvens, ſolàque arbitraria pœna puniens: melius eſt enim reum abſolvere, quam innocentem condemnare. 27.

Cum autem juxta ſententiam *Ariſtotelis l.7.de An. c.3. & Pliny l.7.c.6.* omnes Canoniſtæ, & Theologi, imo etiam S. Pœnitentiaria, teſte *Naldo in ſum.V. Abortus, n.2.& Diana part.7. tr.5.reſ.6.* admittat mares integrè formatos, & exercentes operationes ſenſitivas apparere die quadrageſimo à conceptu, fœminas vero die octogeſimo, & aliquando die nonageſimo; hinc eſt quod omnes conueniant in decernendis pœnis contra procurantes abortum, attendendum eſſe hoc tempus, in quo certum eſt fœtum vivere, cum vivat vita in actu ſecundo, *ſeu vivificatus ſit*, vt dicitur *in cit. cap. ſicut ex litterarum de homic.* & 28

 tamen

tamen certum eſt,ut fatetur Gallego,& omnes Medici,& Anatomiſtæ conſentiunt,quod ante dicta tempora,fœtus ſunt perfectè formati.

29 Infero igitur quod ſuppoſita communi diſtinctione fœtus animati, & inanimati; ſicut non licet dicere, quod ante hoc tempus fœtus non ſit animatus in actu primo, cum res ſit dubia, vt etiam melius infra videbimus, eo quod diſtinctio illa procedat de animatione in actu ſecundo; ſic non licet dicere quod detur tempus ex communi Doctorum,in quo fœtus nullo modo ſit animatus, quod intendebat argumentum quarto loco allatum.

Itaque ex hoc primo dicendi modo, ſolum eſt certum tempus perfectæ, & abſolutæ formationis triginta dierum in maſculo,& quadraginta, vel quadraginta duorum in fœmina.Nos autem tempus animationis in actu primo ſecundum animam rationalem inquirimus.

SECTIO VI.

Referuntur alij ſex modi, quibus ſtatuitur à quibuſdam Auctoribus tempus animationis fœtus humani.

SVMMARIVM.

1 *Albertus Magnus ſentit animam rationalem in fœtu maſculo aliquando eſſe vigeſima quinta die à conceptu.*

2 *Pythagorici,quos aliqui medici ſequuntur,dicunt fœtum maſculum decima-ſeptima,fœminam vero decima-nona die animari.*

3 *Thomas Thomay ſentit decima quinta die animari.*

4 *Aſtrologi die decima,fœtum humanum aſſerunt vivere.*

5 *Singuli planetæ opus humanæ conceptionis perficiunt; ſed Sol vivificat.*

6 *Alij sunt, qui dicant animã rationalem die septima infundi.*
7 *Et asserunt hanc esse sententiam* Hippocratis in lib. de Carn. *expressam; qui sane liber est Hippocratis.*
8 *In partubus perfectissimis gestandis requiruntur dies* 280. *ex sententia Hippocratis.*
9 *Beatissima Virgo mater Dei, suum Sanctissimum Filium gestauit diebus* 274. *in vtero; nempè sex diebus minus* 280. *respectu temporis in naturali conceptione exigiti; quia statim in primo momento fuit Christi fœtus perfectè formatus.*
10 *Imo ex hoc, non obscure colligitur fœtum viuere anima rationali ante diem septimam.*

SEcundus igitur dicendi modus est *Alberti Magni, qui lib* 9. *de An. tract.* 2. *cap.* 5. vult masculum aliquando animari die vigesimo quinto à conceptione. 1

Tertius modus est *Pythagoricorum apud Censorinum de die natali c.* 12. *Nicolai Roccheí in lib. Gyneciorum de morb. mulier. cap.* 2. 2 *Ricciard. in comment. Symbol. V. partus num.* 2. qui omnes numero senario apud ipsos sacro, diuidunt tempus partus septimestris dierum ducentorum decem, & decimestris, dierum ducentorum septuaginta quatuor, quos fatentibus Medicis, & comprobante experientia, solos vitales agnoscunt, & asserunt in septimestri,, die decima septima, in decimestri, die decima nona, fœtum esse sanguineum, nutriri, & vegetari, quare cum Anima vegetans dubitetur an distinguatur in humano fœtu à rationali, iuxta hunc dicendi modum dubitare quis prudenter poterit, quod fœtus humanus viuat anima rationali die decima septima, vel decima nona.

Quartus modus est *Thomæ Thomay Medici Rauennatis in lib.* 3 *cui titulus. Idea del Giardino del Mondo. cap.* 9. qui existimat fœtum decima quinta die esse animatum, quatenus dicit, hoc tempore apparere ex dilatatione pulmonum respiratjonem.

Quintus modus est, *Astrologorum ex eodem Nicolao Rocheo c.* 21. dicentium, die decima fœtum humanum uiuere; fundantur 4 *in proposit.* 51. ex Centiloquio Ptolemæi; quæ sic habet. *Vbi est Luna tẽpore natiuitatis, illud signum in conceptione ascendebat, &*

vbi

bi fuit in conceptione; illud signum in natiuitate ascendet, aut diametraliter, & oppositum. dicunt autem Astrologi, quod tres Planetæ superiores concurrunt ad primam fœtus formationem scilicet Saturnus suo frigore, & siccitate cōgregat, & constringit materiam generationis; Iuppiter suo spiritu illam viuificat; & Mars suo calore, & siccitate roborat, & firmat: atque hi tres Planetæ septem primis diebus operantes formāt tria præcipua membra, iecur, cor, & cerebrum. Sol deinde sua actione suggerit fœtui materiā nutritionis, & augmentationis membrorum, vt iam recipere valeat, id quod in triduo perficit. Ueneri quintam actionem adscribunt formandi membra, quam spatio complet dierum nouem, sextam actionem Mercurio tribuunt, qui assistit membrorum discretioni, & separationi, & formationi etiam instrumentorū, quæ ad vocem, & sensus exercendos sunt necessaria; & hæc omnia expedit diebus duodecim: septimam deinde actionem attribuunt Lunæ, quæ cum sit humidus Planeta toto deinde tempore, fœtum expolit, & perficit. Itaque iuxta Astrologos die decima influente sole vitam hoc tempore fætus viuit.

Sextus modus est *Ferdinandi Menæ in comment. de septimestr. part. Petri Garziæ, Carrerij, & Prosperi Martiani in notat. ad lib. Hippocr. de Carn. vers. 216. & Nathanaelis High. mori in corp. hum. disquis. Anat l. 1. c. 5. vers. atque sic, &c.* qui dicunt septima die, à concepto semine, animam rationalem infundi. Fundamentum huius sententiæ est in Hippocrate qui *lib. de carn.* sic habet. *Hominis spatium temporis conformandi septem dierum est; nam septem diebus habet omnia quæ corpus habere debet.*

Et hoc dicit se pluries expertum fuisse in Abortiuis Scortorum, & concludit: *clarum & ex hoc est, quod hominis in vtero conformandi tempus septem dierum est.*

Aliqui dicunt hunc librum *de Carn.* non esse legitimum sed compositum à Polybio Hippocratis discipulo.

Sed gratis opponunt; quia aliqui ex recentioribus Medicis, vt *Iacobus Schenchius lib. 2. de plastic. sem. facult. fol. mihi 4. Antonius Mirindolus* infra citandus, & *Mercurialis Censura in Hippocratem & Galen. in lib.* An quod *in vter. anim. cap. 3.* illum tanquam

quam librum Hippocratis adducunt & ideo *Ioannes Antonius Vender.lib.de ſcriptor.medicis* inter opera Polybi non recenſet. Præterea, vt bene monet *Martianus* liber *de Carn.* in ſenectute, liber vero *de Natu.puer.* in juventute conſcribi potuerunt;& ideo nihil mirum, quod in illo libro addat majorem experientiam, quam in iſto in quo dicit conceptionem ſexta die fuiſſe informem;& alioquin hic liber doctrinam Hippocratis continet ſolidam & receptam.

Deinde quia cuiuſcumque Auctoris ſit opus, quia adducit experientiam ſæpius repetitam, fidem facit,& eſt admittendus ad practicum iudicium formandum de exiſtentia animæ rationalis in fœtu, alioquin nemini credemus hiſtoriam referenti; quod ſi ſpatio ſeptem dierum, homo ex ſententia Hippocratis eſt formatus,& ex auctoritate Sacræ ſcripturæ *Exod.*21.22.quando homo eſt formatus datur anima pro anima, iam fœtus humanus ſeptima die animatus erit anima rationali.

Probat autem hunc modum dicendi Martianus, nam Sanctiſſima Dei Genitrix etiamſi in principio,& in fine miraculosè, virtute Spiritus Sancti conceperit, & parturierit Filium ſuum ſanctiſſimum; tempore tamen geſtationis, menſes obſervavit, ſicut aliæ matres; nam à die Conceptionis quæ incidit in vigeſimam quintam diem Martij, uſque ad partum, qui fuit media nocte præcedente vigeſimam quintam Decembris, ut com- 8
munis Eclesiæ teſtatur Auctoritas; dies ducenti ſeptuaginta quatuor fuerunt. At certum eſt ex doctrina Hippocratis quem præceptorem in hac materia recipiunt omnes, tempus, quo perfectiſſimi fœtus in vtero morantur, à conceptione, inquam ad horam partus, eſſe dierum ducentorum octoginta, vt ipſe teſtatur *in lib.de Septimeſtri partu verſ.*76. & clarius *in lib.de Carn. verſ.*240.

Cum itaque tempus geſtationis vteri communiter ſit dierum ducentorum octoginta, & qui ante hoc tempus naſcuntur, ob aliquam violentiam euenire docet idem *Hippoc.l.de Nat. puer.verſ.*470. tempus vero, quo Chriſtus Dñs in utero ſanctiſſ. 9
Virginis commoratus eſt, ſtatuatur ab Ecclesia dierum ducentorum ſeptuaginta quatuor; ſiquidē in momento, vt dictum eſt,

corpus fuit integrè organizatum; sequitur horum duorum temporum, nempe dierum ducentorum octoginta, & ducentorum septuaginta quatuor differentiam, in sex diebus consistere, quibus expletis, articulationem conceptus absolui, & rationalem animam infundi, ab Hippocrate statutum est.

Verum quia fieri potest, ut quod Hippocrates in Scortorum conceptibus violenter excussis observavit, etiam anteactis diebus factum esset, & humanam cognitionem latuerit: idèo Martianus concludit, positionem Hippocratis, quod articulatio fœtus septima die sit completa, non esse absurdam, sed rationabilem, & fortasse etiam veram, nam inquit indubitata veritas à solo Deo est.

Liceat igitur mihi addere, quod non propterea certi sumus hominem, non vivere anima rationali ante septimam diem,
10 & ideo sunt alij modi dicendi.

SECTIO VII.

Referuntur alij duo modi explicandi tempus animationis juxta quartam sententiam.

SUMMARIUM.

1 *Ante diem septimum, dicunt aliqui vivere anima rationali humanum fœtum.*

2 *Et videtur expressa sententia Aristotelis.*

3 *Ex admirabili artificio humani corporis infertur solum Deum esse eius causam efficientem.*

4 *Et probari videtur ex sacris litteris.*

5 *Alij recentiores dicunt tertia die à conceptione animam rationalem esse in fœtu, & videtur esse sententia Avicennæ.*

6 *Hi Auctores cum Scoto, Galeno, & alijs dicunt animam ipsam rationalem efficere tam elegantem sui corporis formationem.*

7 *Bersabea à Davide cognita non statim, sed post aliquot horas certificata est de conceptu.*

8 *Fœtus*

8 *Fœtus in sacris litteris ponitur pro fœtu animato.*

9 *Cum non videatur distinguenda causa efficiens fœtum à vi formatiua membranarum, & aliarum dissimilarium partium, quæ tertia die incipiunt formari, infertur, animam ibi esse tertia die.*

10 *Non potest membranarum formatio esse à solo vteri calore, vt crusta panis à calore clibani.*

11 *Membranæ autem, quod quinta, vel sexta die sint formatæ, au-ctoritate & experientia probatur.*

12 *Seminum mixtio in vtero fit subito: natura enim non est otiosa nec momento temporis.*

13 *In prima rerum effectione agens non operatur cum omnibus requisitis, quæ postea quando est in perfectiori statu exigit.*

SEptimus modus dicendi, & explicandi sententiam probabiliorem, quæ dicit in humano fœtu nullam animam præcedere vitam rationalem, est *Antonij Mirindoli Art. Med. par.* 1. *lib.* 4. *cap.* 8. *fol.* 118. *vers. Quare à &c.* qui sentit intra septem dies, & ante diem septimum fœtum nutriri, & esse animatum anima rationali; quia tunc viuit cum nutritur; moueri autem circa quadragesimum diem apparet; ergo priùs, inquit, viuebat anima vegetante; & coniectat hic auctor fœtum viuere, cum primum vitæ filamenta sunt formata; tunc enim ad conseruationem succo alimentari irrorante per vasa vmbilicalia nutritur, quæ ut vidimus ex obseruatione Hippocratis intra septem dies accidunt; *at*, inquit, *quocunque die viuat, eo ipso Deus animam rationalem per creationem infundit,* ita ille; cui fauere videtur *Arist. lib.* 7. *de Histor. animal cap.* 3. vbi ait: ***Sed si semen intra septimum diem intus permanserit, conceptum iam esse certum est***; Ad hunc septimum dicendi modum pertinet ***Fernelius lib.* 7. *de Homin. procreat*** quatenus dicit die septima membra situ, & substantia apparere discreta; & hanc sententiam asseruisse auctores illustres testatur ***Ludouicus Bonaciolus Muliebrium lib.* 2. *cap.* 2. *fol. mihi*** 708. & 716. qui etiam illam sequitur dummodo semen non sit effusum. Explicat seipsum, & defendit suam sententiam Mirindolus quatenus *dict. cap.* 3. discussis,

& excluſis variis ſententiis de prolifica hominis forma fatetur
ſe de fœtus humani formatione cauſam ambigere : nam cum
ſummam in huius fabrica, & ſapientiam , & potentiam vi-
deat,adduci non poteſt,vt credat,quod quæ in ſemine eſt ani-
ma vegetalis,fœtum ipſa formet ; cum non modo ſapiens non
ſit,ſed omni prorſus ratione careat ; & ideo docet hic auctor,
Deum ſolum , vel Angelum ad illius cuſtodiam deputatum,
3 cauſam eſſe illius ſubſtantialis , & admirandæ organizationis,
quatenus applicando actiua paſſiuis perfectam membrorum
formationem molitur.

Hic modus dicendi licet ſit parum philoſophicus non eſt
omnino inveriſimilis , nec improbandus quoad efficientiã ſo-
lius Dei;nam re vera Sacræ literæ ſpeciali quadam emphaſi,&
expreſſione loquuntur , quod humani corporis formatio ſit à
4 Deo;& quidem diuerſo modo,ac alij naturales effectus ab ip-
ſo producuntur,ſiquidem Jobi cap. 10. 8. dicitur: *Manus tuæ
Domine fecerunt me,& plaſmaverunt me totum in circuitu.*Pſalm.
118.verſ.73.*Manus tuæ fecerunt me,& plaſmaverunt me*,& Pſal.
128.verſ.5.& *6.Tu formaſti me,& poſuiſti ſuper me manum tuam:*
& quia opificium eſt apprimè mirandum ſubdit : *Mirabilis fa-
cta eſt ſcientia tua ex me*:vbi Lyran.exponit,*ob incomprehenſibilem
modum procedendi Divinæ bonitatis.*

Et ne aliquis putaret hæc dici à Davide de prima Adæ for-
matione addit : *Non eſt occultatum os meum à te quod feciſti in oc-
culto. Pſal.32. verſ.5. qui finxit ſigillatim corda eorum* : *Et Iſaiæ
cap.64 verſ.8.Et nunc Domine Pater noſter es tu , nos vero lutum,
& Fictor noſter es tu, & opera manuum tuarum omnes nos.Et Hie-
remiæ cap.1.verſ.5.Priuſquam te formarem in vtero novi te : Et
Machabæ. 2. c. 7.* illa mater ſeptem filiorum dicebat de illis,
quos ipſa conceperat in utero , *Singulorum membra non ego
ipſa compegi , ſed enim mundi Creator :* Et Lucæ 11. verſ. 40.
Chriſtus Dominus reprehendens Phariſæos , quia ſolum ad
externam corporis ſpeciem attenderent , non autem ad
animæ ornatum , eodem modo loquitur de corporis huma-
ni , & animæ formatione dicens : *Stulti , nonne qui fecit quod
de foris eſt , etiam id , quod de intus eſt fecit* ? Et paſſim alibi
ſacra

ſacra eloquia eodem modo loquuntur de animæ rationalis, & humani corporis à Deo formatione: Et Sancti Patres etiam, præſertim vero auctor *lib. de Eccleſ. Dogmat. c.* 14. dicit Deum eſſe noſtrorum corporum formatorem, & *Tertullianus*. qui de animæ noſtræ ſubſtantia non benè ſenſit *lib. de An. cap.* 37. dicit Angelum eſſe humani corporis opificem, hoc eſt, vt Mirindolus interpretatur, Angelum cuſtodem ſicuti eiuſdem animæ eſt efficiens ita, & corporis.

Sed licet falſum ſit, Angelum Cuſtodem animam rationalem creare, cum iuxta meliores Theologos: creare, ſit ſolius Dei; non eſt tamen incredibile ex modo loquendi ſacræ ſcripturæ quod ſicut Deus propter animæ noſtræ nobilitatem, & excellentiam (quod erudite probat P. Theoph. Raynaud, de ortu infan. cap. 10. n. 27. & 28. ita eſt eius cauſa, vt excludatur omnis alia naturalis concauſa, eodem modo ſit noſtri corporis Artifex propter ſtupendi operis elegantiam,

Octavus dicendi modus eſt *Auicennæ, qui lib. 9. de nat. animal cap.* 3. dicit animam rationalem infundi aliquando tertia die à conceptione, ita refertur ab aliquibus, & præſertim à *Bellochio de caſib. reſeru. p. 2. quæſt.* 8, *num.* 66. Sed ego attentè perlegi Auicennam, nec aliquid tale adinueni, ſolum vidi quod *l.* 16 *cap.* 1. quia in homine virtus ſenſitiua, & ratiocinatiua ſunt idem ſubiecto, ex hoc infert Auicenna quod dum ex materia ſpermatica; quam ipſe dicit butyroſam generatur homo; complentur ſimul membra pertinentia ad ſenſum, & ad rationem: non longe igitur abeſt Auicenna ab hoc modo dicendi, ſed quidquid ſit, hunc modum docet, & probat accuratè *Thomas Fienus* dum *lib. de vi formatrice fœtus quæſt. 8. concl.* 11. dicit tertia die completam eſſe organizationem accidentalem, & iam deinde mēbra formari, & vitæ filamenta apparere: id quod non malè ex præcitata obſeruatione Hippocratis ſuadetur: at vero Fienus ſubſtantialis organizationis videns nullam aliam conuenientem cauſam naturalem aſſignari poſſe, cum *Scoto*; *Galeno*, & aliis aſſerit, eſſe ipſam animam rationalem, quæ per creationem 6
ibi à Deo infuſa efficit ſui corporis ſubſtantialem organizationem. Et videtur non alienus ab hac ſententia *Ariſtoteles*

de An.cap.vitim.in fine qui dicit ipsam animam efficere sui corporis conseruationem, quia ipsa separata corpus interit, & tabescit. Ergo Ipsa erit formatrix membrorum.

Et quidem sententia Fieni habet etiam ex sacris literis probabilitatem, *nam lib.2.Regum cap.11.vers.5.* refertur Historia Dauidis cum Bersabea adulterantis, qui vt patet ex textu, & notauit *Abulensis q.11.*in hunc locum, statim ipsam per noctem cognouit, & primo mane, vt factum non innotesceret, remisit in propriam domum, quam historiam referens Spiritus sanctus ait, *dormiuit, cũ ea statimque sactificata est ab immũditia sua* id est mundata est à fluxu menstruo, quo tunc laborabat, vt *Sanctius*, & alij explicant; *& reuersa est in domum suam concepto fœtu; mittensque nuncia Dauid, & ait concepi, &c.* hoc vltimum verbum *concepi*, etiamsi nihil aliud addatur, intelligi debet de fœtu tum quia paulo ante dictum fuit *concepto fœtu* tum quia non potest significare nisi, vel fœtum, vel materiam, id est semen; at hoc secundum dici non potest; nam quando sacræ literæ nominant præuiam generationis materiam, illam disertis verbis exprimunt, *vt c.14.vers.4. Iobi*, dum de homine dicunt esse *de immundo conceptum semine*, tum quia si mulier voluisset monere solum modo Regem, quod semen conceperat commodius id fecisset per se ipsam, quam per nuncium, & antequam regiam domum egrederetur; tunc enim satis nouerat, se illud retinuisse, neque effluxum passam, sed ignorabat, an genuisset fœtum: ideo cum hoc scire non posset: nisi aliquot horæ laberentur, expectauit signum certum generationis, Ita explicant *Glos Hugo Cardinalis, & Pineda in Salom.lib.1.c.7.n.5.*

Manet igitur, quod de fœtu intelligatur verbum illud *Concepi*, ideo ex Hebraica radice *Marius de Calasco in concord.Hebra. tom.1.fol.1339.* transfert, *& concepit mulier, & dixit pragnans ego.* At vero quoties Sacræ Literæ vtuntur hoc nomine *fœtus* absolutè, & simpliciter prolato, intelligunt de fœtu animato, ideo *Genes. cap.28. vers.4.* de Uxore Judæ dicit vulgata: *rursumque concepto fœtu. Pagninus* transfert, *& concepit, & peperit filium*, & *Genes.cap.31.vers.8.* de pecoribus Jacob *Vulgata* habet: *Pariebant oues diuersos fœtus*; *Pagninus* vertit: *Pariebant omnes*

omnes pecudes maculis resperſas: *Et Levit.cap.22.verſ.28. Siue bos, ſiue ovis non immolabuntur vna die cum fœtibus ſuis*: *Pagninus.* habet: *bouem autem vel pecus ipſum & filium eius immolabitis die vna*: *Septuaginta, Vitulum, & ovem ipſam, & filios non jugulabis in die vno. Chald. bouem, aut ovem non immolabitis vno die cum filio, & Iob.c.21.n.10.Vacca peperit, & non eſt privata fœtu ſuo.Prou.c.17.12.expedit magis vrſæ occurrere raptis fœtibus, quam fatuo confidenti ſibi in ſua ſtultitia.* Cant.c.4.2.*dentes tui ſicut greges tonſarum quæ aſcenderunt de lavacro omnes gemellis fœtibus; & non eſt ſterilis inter eas, &c.* Hebræ.*omnes gemellos fœtus edentes.* Chald.*omnes pariebant gemellos.* Hierem c.31.2.*& confluent ad bona domini, ſuper frumento & vino, & oleo & fœtu pecorum, & armentorum.* Hebr.*& ſuper filios pecorum & boum.*

Itaque iuxta Sermonem ſacrarum literarum, idem erit *concepto fœtu*, & concepto filio. At vero notandum ex *Abulenſ. q.8.* Quod ideo Dauid remiſit illam in domum ſuam, ne vel ad breue tempus viſa mulier in Palatio Regis, malam ſuæ famæ ſuſpicionem excitaret; ergo intra breue tempus à Conceptione vel præparatione materiæ Anima rationalis eſt in fœtu.

Hic diſcurſus ſi quid probat, probat etiam, quod poſt aliquot horas materia generationis animatur vita rationali; ut videbimus in decimo modo.

Probat deinde Fienus ſuam ſententiam, ratione, primo; cum non ſint temere, & ſine neceſſitate multiplicanda entia, non eſt credendum vim formatiuam membranarum diſtingui ab illa quæ fœtum efficit; ſed vnam, & eandem animam rationalem formare primas membranas, & corporis membra; ſed quod format membranas debet tertia die eſſe in ſemine, ergo, &c. 9

Secundo quia membranæ fœtus gratia formantur, iiſque ſemẽ obducitur, ne ſordibus vteri, & ſanguine menſtruo fœdetur. néve diffluat, & utero excidat, aut ſpiritus inexiſtens exhalet.

Tertio; quia vaſa umbilicalia conformentur ab eadem cauſa, à qua fœtus: ergo & membranæ; debent enim membranæ cum venis umbilicalibus apte coniungi, & vaſa umbilicalia ipſis veſtiri, & ipſas perforatas pertranſire: at illa vnio, & connexio non poteſt fieri à conformatrice diuerſa.

Minorem

Minorem probat, quia cum causa efficiens sit prior tempore, vel saltem natura cum effectu suo, debet, vel antequam membranæ formentur vel simul, ac formari incipiunt, esse in semine, at membranæ formatæ sunt ad summum quinta, vel sexta die: ergo ad minimum formari incipiunt tertia die: videtur enim ad minimum biduum, aut triduum requiri, priusquam membranæ sint perfectæ, cum structuram satis artificiosam habeant, & venulas, & arteriolas, per substantiam suam decurrentes, quæ non possunt temporis momento formari.

10 Quod si dicas membranas non fieri à vi vlla formatrice, sed solum à calore vteri, sicut crusta panis à calore clibani, & pellicula in lacte à calore ignis.

Respondet generationem membranarum, & connexionem cum vasis vmbilicalibus, adeo esse artificiosam, vt à calore per solam exsiccationem fieri nequeat: præsertim quia specialiter à natura intenditur; quia sine ea formatus fœtus ex semine fieri nequeat: quare non fit ex sola necessitate naturæ.

11 Quod vero membranæ quinta, vel sexta die sint formatæ; primo probat experientia, & Medicorum obseruatione; nam *Hippocrates*, vt iam diximus *lib de nat. puer.* affert Psaltriam quæ genituram sexto die à conceptione, pellicula obductã, eiecerãt, & *Galenus* 1. *de sem, cap.* 4. ait Mulieribus sæpe, post tres, aut quatuor dies à conceptione, semen membrana circumuolutum excidisse, & *Macrobius de somno Scipionis lib.* 1. *c.* 6. & recentiores medici suis obseruationibus confirmant.

Probat quarto, quia ad animæ introductionem; non est opus alia actione, quam vt semina in vtero virtute, & calore eius

12 misceantur, fermentẽtur, & actuentur; ad hanc vero mixtionẽ, & fermentationem, non est opus longa temporis mora, natura enim, ne momento quidem temporis, est otiosa; sed mox à concepto semine incipit operari, & semini, non est opus vlteriori, & maiori in vtero alteratione, & elaboratione, vt patet ex seminibus plantarum, in quibus, quia sunt vltimæ dispositiones sæpius antequam terræ mandentur in tabulatis incipiunt sponte germinare. Hæc sunt quæ Fienus in summam redacta affert pro sua sententia.

Jnsurgit

Inſurgit contra hunc dicendi modum *Mirindolus cit. cap.* 8. *verſ Thomas*; quia difficile ſibi videtur, quod anima in materia non organizata poſſit, ſe ipſa immediatè membra delineare, diſtinguere, & formare, præſertim cum in probabili Philoſophorum ſententia, ſubſtantia non ſit immediatè operatiua.

Sed hæc inſtantia non tollit rationum efficaciam, ſiquidem in omnibus tam Phyſicis, quam moralibus, & artificialibus videmus, quod ab initio rerum, non neceſſario ſeruantur illa omnia, quæ deinde, quando agens eſt in ſuo perfecto ſtatu, obſeruat. Sic in prima orbis creatione, ante diem quartum in quo Sol, Luna, ac Stellæ facta ſunt à Deo, lucem primam creatam ab initio circumferebant nubes, ſeu aliud corpus lucidum, iuxta orbis indigentiam: ſic in prima hominis creatione, non ſunt obſeruata tempora naturalis incrementi; ſic in abſentia Gallinæ cubantis, calore ignis excluduntur pulli; & vermis ſerici vita ab adſcitio calore ex ſemine excitatur: ſic in arte, quæ confici ſibi ſua inſtrumenta, non ſtatim vtitur inſtrumentis perfectè elaboratis cum illa non habeat: ſic in principio alicuius Religionis approbatæ non eſt neceſſe quod primi profitentis vota acceptentur ab aliquo Religioſo eiuſdem Religionis, cum nullus præexiſtat; quod tamen eſt neceſſarium in ſecundo, tertio, & alijs, qui profiteri valide volunt, Et multa ſunt huius rei exẽpla, tam in naturalibus, quam in alijs. Itaque ſicut ſingularis eſt prima animæ rationalis creatio, propter ſui excellentiam, ita inconueniens non eſt, quod propter mirabilem illã organiſationem, ſingulares etiam ſint eiuſdem animæ primæ operationes, cum modus operandi ſequatur modum eſſendi.

SECTIO VIII.

Recenſetur nonus dicendi modus.

SVMMARIVM.

1 *Vopiſcus Fortunatus aſſerit cum alijs citatis à Farinac. in ipſo*

ipso conceptionis momento animam rationalem creari in materia, quia natura non est otiosa.

2 *Post tres, aut quatuor dies genituram membranis esse inclusam ait Galenus.*

3 *Probatur hic dicendi modus, etiam ex festo Immaculatæ Deiparæ Conceptionis.*

4 *Hac tamen probatio non est efficax.*

5 *Melius probari videtur ex conceptione S. Ioann. Baptistæ.*

6 *Conceptio S. Ioann. Baptistæ incidit in diem 24. Septembris.*

7 *Explicatur discrimen inter Christi, & eius præcursoris conceptionem.*

V*Opiscus Fortunatus Templius, Amstelodamensis artis, & Medicinæ Doctor, & in Academia Louaniensi. Trimarius lib. 2. de fundament. Medecin cap. 6.* laudat supradictam sententiam Fieni, & addit ipso primo momento conceptionis, animam humanam corpori increari, & huius sententiæ videntur aliqui, quos citat Farinac. q. 122. n. 139,

1 Primò quia natura ne momento quidem est otiosa, sed mox à concepto semine incipit operari, & statim in semine fiunt operationes; & *idem Galen. lib. 1. de sem. cap. 4.* docet post tres, aut quatuor dies, semen membrana esse inclusum.

2 Secundo, quia hic modus Ecclesiæ vniuersali videtur esse conformior, celebrat enim Ecclesia festum Immaculatæ Conceptionis Sanctissimæ Virginis Mariæ die 8. Decembris: natiuitatem vero die 8. Septemb. sed si 8. die Decembris in conceptu illo non adfuisset anima rationalis, celebraret conceptionē vel inanimatæ, vel cuiusdā brutæ massæ, quod non est dicendū.

3 Tertio, quia celebrat Immaculatæ Conceptionis festum, quatenus iuxta piam & communiter receptam sententiam illius anima non fuit, vel in primo momento suæ creationis, & vnionis cum corpore peccato originali infecta: ergo supponit in illa die 8. animam illā sanctissimam corpusculū suū informasse.

4 Verum ex hac Ecclesiæ festiuitate mihi non videtur satis efficaciter probatus hic nonus dicendi modus; nam bene potuit triduo, aut quatriduo ante octauum Decembris, iuxta modum

dum dicendi à Fieno traditum præcessisse prima seminis conceptio, & deinde completa accidentali organizatione anima eius, die octaua Decembris increari, & immaculata, & impoluta vniri, quod Ecclesiæ satis esset, ad immaculatam Conceptionem celebrandam.

Melius fortasse probaretur ex conceptione S. Joannis Baptistæ, nam *in Euangelio Lucæ cap.* 1. describitur tempus conceptionis dum dicitur *factum est, vt impleti sunt dies officij eius.* Zachariæ videlicet, *abijt in domum suam Zacharias; post hos autem dies concepit Elizabeth. lect. Arab. habet. grauida facta est*: *Euthymius in hunc locum* dicit quod *Zacharias post dies expleti ministerij congressus est cum vxore sua, vt filium sibi compararet, iuxta Angeli promissionem.* Euthymium sequuntur alij Patres. Post hæc; Angeli testimonio dicentis *& hic mensis est sextus illi, quæ vocatur sterilis,* computatur tempus sex mensium conceptionis, & cum præcursoris Natiuitas, celebretur die vigesima quarta Junij, hoc est tribus mensibus post diem vigesimam quintam Martij, in qua Angelus ita alloquebatur, sequitur eius conceptionem fuisse die vigesima quarta Septembris, vt testatur etiam *S. Ioannes Chrysostomus homil.* 11. *in Lucam*, quem omnes fere Sancti Patres sequuntur, & præsertim *Beda. Hugo Cardinalis, Haymon, S. Thomas in cat. & Dionysius Chartus. & aliquæ Ecclesiæ Christianorum, vt notauit Cornelius à Lapide* celebrant Præcursoris conceptionem, hac die vigesima quarta videre est *ex Martyrologio Vsuardi, & Molani.* At vero ab hoc tempore, vsque ad vigesimam quartam Junij sunt nouem menses vsuales, seu ciuiles; qui à medicis regulariter humano fœtui assignantur. vt perfectiori modo edatur in lucē & totidem ad amussim excurrunt ad vigesimā quintam Decembris, qua natus, ad vigesimā quintā Martij, qua conceptus est Christus, & sine dubio anima rationali animatus, vt supra vidimus.

Sed responderi facilè posset ex communi Patrum, & Theologorum sententia organizationem Corporis Christi, quia Spiritus sancti virtute infinita facta est, fuisse completam in instāti, & ideo: vt *S. Thomas 3. part. q. 33. vlt. in fine*, per hoc dicitur ipse *Filius Dei conceptus*, quod aliter dici non posset, hoc est

eius animam creatam, corpori vnitam & in eodem momento totam naturam humanam assumptam à Verbo. Hæc autem miracula non fuerunt in conceptione Præcursoris, sed solum quod mulier senex, & infœcunda opera viri conceperit; quod vero in prima conceptione seminis statim, vel paulo post, conceptus sit filius, non ex Evangelica Historia certum, nisi quis vim faceret in verbis Angeli dicentis, *& ipsa concepit filium in senectute sua, & hic mensis est sextus illi; &c.* id est à conceptione sicuti *S. Thomas l. citat. art. 2.* vim facit in verbis Symboli. *Qui conceptus est de Spiritu sancto*: Filius autem hominis in proprietate loquendi, vt S. Thomas modo relatus discurrit, non est massa carnis, aut genitura, sed compositum ex corpore & anima rationali.

Cæterum hæc prosequi, & probare non est mei instituti, quia solum varios dicendi modos de tempore animationis recenseo, & omnes in sua probabilitate relinquo; vt ex illis constet, quam varium sit, & incertum hoc tempus animationis.

SECTIO IX.

Refertur vltimus dicendi modus.

SVMMARIVM.

1 *Refertur sententia asserens in fine secundæ diei, permixtis seminibus, statim adesse animam rationalem, quæ totum opus molitur, & perficit.*

2 *Intra septem horas si semen fuerit ab vtero retentum, animam ibi adesse* ex Macrobio, Hippocrate, & Tertulliano, *Probatur.*

3 *Ex* SS. Greg. Nyssen. & Cæsar. *probatur animam simul, & in momento esse cum corpore.*

4 *Semen permixtum in vtero statim incipit vivere.*

5 *Infertur ex ante dictis dubium ad minus esse, quod anima rationalis sit, vel non sit ante 30. dies in fœtu.*

DEC

DEcimus, & vltimus dicendi modus est, *Danielis Sennerti Doctoris, & Medicinæ in Academia Vuittembergensi, Professoris*, qui in *Hypomnematibus Physicis Hypomnemate* 4. *cap*.10. 1
ubi commendasset doctrinam Fieni, dicentis tertia die, imo in fine secundæ adesse animam rationalem, ipse existimat quam primum in utero semina sunt permixta, id est spatio septem horarum ab una, & eadem anima rationali incohari, continuari, perfici, & absolvi totam corporis humani fabricam; additque contrarium sentientes in absurdissimas opiniones incidisse.

Probat suam sententiam *Sennertus* tum auctoritate, tum ratione, & primo ex Macrobio *lib.de Somn.Scipion.cap*.6. qui ait: 2
Semen quod post iactum sui intra septem horas non fuerit in effusionem relapsum, hæsisse in vitam pronunciatur. Et paulo post *Conceptum, quem quisquis vltra septem horas sustinuerit, esse ad vitam creatum*: Idem sentit *Ludovic. Mercatus lib*.3.*de morb.mulier. c*.6. *Hippocrates, lib.de genitur*. non à septima, sed ab ea, qua semen retentum fuit conceptionis initium computandum docet, dum ait: *Si mulier aliquando partum experta fuerit & aduertit quando genitura non exciderit, sed virtus permanserit, sciet qua die conceperit. Et Tertull. l.de An.* ait, *& in ipso & ex ipso feri hominem, & viuum esse à primordio semen.*

Et S.Gregor.Nyssenus de An.& resurrect.ait, *posteriorem esse originem animarum, ipsasque recentiores esse corporum constitutione, nemo sana mente praditus in animum induxerit, &c.* 3

Et *S.Cæsar.lib.Dialog.dialog*.3.*in responsione ad* 115. *interrogationem*, loquens de anima nostra, & corpore dicit neque alterum ab altero generatione prius est, sed vtraque ineffabiliter 4
propter bonitatem Deus in momento fabricavit: Et paulo post, *Longe etiam mihi velim ab illa resilias opinione, quod corpore posterior sit anima*, idem sentit *Beda de mun.const.§.de certa*.

Secundo ratione probat, quia imperfectum semen plantarum statim animatur, vt patet ex eo, quod sæpe sponte germinet, absque eo quod terræ mandetur; ergo & perfectius semen, nõ tantum hominis, sed brutorum, & conformatio membranarum, statim ac conceptum est, & fermentatum incipit eo

corrupto, adesse anima: & nulla alia causa est necessaria, quam ipsa anima, qua viuere debet tale animal, ergo adest ipsa non solum tertia die, sed statim, ac membranæ incipiunt fieri, nempe à primo conceptionis momento intra septem horas.

5 Hæc sunt quæ de prima animæ rationalis existentia dicuntur ab auctoribus; quæ nec euidentia sunt, nec certa, sed tantum probabilia; verum in tanta rerum varietate, illud ad minus videtur esse certum, quod tam dubium est, existere, quam non existere animam rationalem in fœtu, ante illud tempus triginta, vel quadraginta dierum perfectæ formationis à quibusdam præscriptum & ab obstetricibus nimis periculosè obseruatum.

SECTIO X.

Ponitur sententia Auctoris.

SVMMARIVM.

PRIMÆ PARTIS.

1 *Modus quo anima rationalis ingreditur corpus ignotus est Christi testimonio* cap.3. Joan.

2 *Infertur ex hoc quod etiam sit incertum tempus.*

3 *Ex* 10. cap. Job *probatur rem esse dubiam, an anima ingrediatur corpus, ante, vel post eius conformationem.*

4 *Ex* Psal. 128. *probatur ad literam, quod cognitio, & scientia de formatione humani corporis, est solius* Dei, *& hominibus omnino occulta.*

5 *Ex* cap. 11. n. 1. & 5. Eccles. *probatur esse hominibus ignotum tempus, & momentum, quo anima rationalis corpus informare incipit.*

6 *Ex* cap.3. n. 1. Job. *probatur incertum, & dubium esse tempus, quo humanus fœtus animatur.*

7 *Idem patet ex* lib. 2. Machab. c. 7. n. 22.

Vltima

VLtima igitur, & ſexta ſententia erit, quæ ex ſupradictis omnibus neceſſario colligitur, nimirum incertum eſſe & valde dubium tempus illud præcisè, quo Anima rationalis à Deo creatur, & infunditur in corpus, ſed ne prolixitas tædium pariat, dividemus præſentem Sectionem in tres partes; in quarum altera argumenta ex Sacris litteris; in altera ex Sanctis Patribus; & tandem ex rationibus iam adductis, & adducendis noſtram ſententiam referemus.

PARS PRIMA.

Probatur ex Sacris Literis, quàm ſit incertum tempus quo fœtus humanus Anima rationali vivere incipiat.

PRimum ex Sacris Literis argumentum petitur *ex c.3.Ioan.*
ubi cum Nicodemus audiret Chriſtum Dominum dicen- 1
tem neminem ſalvari poſſe, qui ex unda Baptiſmi non eſſet renatus, ignorans quomodo qui iam natus eſt poſſet iterato renaſci, neque huiuſmodi ſpiritualem regenerationem capiens dicebat, quomodo homo cum ſit ſenex regenerari poteſt, & renaſci, cui Dominus reſpondens eius inſcitiam redarguit, dicens, *Spiritus vbi vult ſpirat, & vocem eius audis, & neſcis, vnde veniat, aut quo vadat.*

Hæc verba triplicem literalem ſenſum admittunt, primus eſt
de Vento; ſecundus de Spiritu ſancto; tertius de anima homi- 2
minis, & hunc approbant *Hugo Card. in c.11. verſ.5. Salmer. tom.8. tract.5. fol. mihi 45. Maldonat. Barrad. & Cornelius à Lapide*, & non improbabilem vocat *Lorinus cap.11. Eccleſ. verſ.5.* Itaque juxta hunc ſenſum reprehendit Chriſtus Nicodemum, quaſi dicat ait Lorinus, *Anima, quæ vult, animat corpora, & ex mortuis viva reddit, vult autem non omnia, quæ homines volunt, ſed quæ ita ſunt affecta, vt animari ab illa poſſint: & vocem eius audis, quia loquentem hominem, hinnientem equum, rugientem leonem vides,*

&

& ipsam quodammodo loquentem animam audis, unde intelligis hominem viuere: nescis tamen unde veniat, aut quo vadat, quia ignoras quomodo Anima corpus ingrediatur, quomodo egrediatur, aut in quid desinat, quis inquit Eccles cap. 3. vers. 21. nouit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum, & spiritus iumentorum descendat deorsum? quid ergo mirum ô Nicodeme, quod non intelligas, quomodo fiat spiritualis animæ regeneratio, si naturalem prorsus ignoras?

2 Si igitur ex testimonio Christi nescitur modus, quo Anima corpus ingreditur, sequitur quod dubium sit tempus, & incertum, quo incipit homo viuere Anima rationali; nam inter alia, quæ hunc modum concernunt, præcipuum est; an statim ac coagulatum, & concretum est semen; an vero postea, quando accidentalis organizatio est completa, Anima corpus ingrediatur; siue potius, an expectet incohatam esse substantialem organizationem, saltem quoad formationem illorum trium, cordis nimirum, hepatis, & iecoris; an vero integram membrorum delineationem, & totius corporis completam formationem præstoletur. Cum ergo hæc omnia spectent admodum, & hic ex testimonio Christi sit nobis incertus, & ab homine ignoretur, sequitur etiam tempus esse dubium, & incertum; nam concretio seminis, organizatio accidentalis, substantia incohata, & completa, habent ex obseruationibus peritorum sua tempora, ergo intra quod tempus spiritus hominis incipiat vivere in fœtu dubium est.

3 Secundo *Iob c. 10. vers. 10.* vt Dei charitatem, & commiserationem erga se tot calamitatibus, & ærumnis affectum conciliet, exactissimè describit divinum opificium, & diligentiam, qua Deus ipse hominem molitus est, ut opus tam admirabile non patiatur oblivione, vel dissimulatione neglectum aboleri, & ad nihilum reduci, dicit enim: *Memento quæso quod sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me: nonne sicut lac mulsisti me, & sicut caseum me coagulasti? pelle, & carnibus vestisti me, ossibus, & nervis compegisti me; vitam, & misericordiam tribuisti mihi, & visitatio tua custodivit spiritum meum; licet hæc celes in corde tuo tamen scio, quia vniuersorum memineris, &c.* huiusmodi operis

ris modum, an nimirum anima primum in materia generationis à Deo creata, & existens sua sibi fabricaverit instrumenta, & ipsum corpus substantialiter organizauerit; an vero prius corpus fuerit elaboratum, & conformatum, & deinde in eo creata anima. S. Job fatetur soli Deo esse notum, dum dicit, *licet hæc celes in corde tuo*, & omnibus sint abscondita. At vero Deum ipsum hæc omnia recogitare, & omnium meminisse; sed dissimulanter illas ærumnas, & miserias immisisse, quamvis illum impense diligat. Fatetur igitur sanctus vir rem esse hominibus ignotam, & valde dubiam, quod anima ingrediatur corpus ante inchoatam figurationem, vel post ipsam completam,

Tertio quia *Psalm.* 128. *vers.* 6. dicitur *mirabilis facta est scientia tua ex me, confortata est, & non potero ad eam, &c.* Hic ad 4
literam sermo est de admirandis Dei operibus, in ordine naturæ factis sed præcipuè in hominis generatione naturali: ideo *septuaginta interpretes apud Agellium* vertunt: *hæc tua scientia, per quam omnia, & me inter cætera intimè nosti; adeo mirabilis, atque difficilis est ad cognoscendum, ut ad eam pertingere non possim, &c.* eodem modo interpretatur hunc locum *Nazianzenus Orat de Theolog. & S. Basil. Homil. 9. in Hexamer.* hæc scientia, quam Deus habet de hominis creatione, & constitutione est adeo excellens, vt hominis notitiam effugiat, & *confortata*, id est ut *Græcus interpres* ait, adeo elevata, ut ad illum David se non posse pertingere fateatur.

Et quod ibi sermo sit de naturali hominis generatione, patet ex *vers.* 15. quo dicitur, *Non est occultatum os meum à te, quod fecisti in occulto, & substantia mea in inferioribus terræ, &c.* Pagninus vertit *Non fuit occultatum corpus meum à te, quando factus fui in occulto, &c.* S. Augustinus & Arnobius existimantes melius esse à Grammaticis reprehendi, quam à Christianis non comprendi legunt, *non est occultatum ossum meum à te.* S. Hieronymus *non sunt occultata ossa mea*, id est, inquit Agellius, *occultissimum est, & inuestigari non potest, quomodo ex illa fluida, & molli materia ossa existant, & compingantur, &c.* Hæc autem res occulta, atque secreta minimè Deum latuit, quamvis illam in occulto, & abdito loco sit operatus, nempe in ventre

I matris

matris, *& ſubſtantia mea*, id eſt productio mei corpuſculi, ſeu ſtatura mea non te latuit, quamvis ea in inferioribus terræ, id eſt in ventre matris facta ſit.

Ad hunc autem ſenſum cohærenter ſequitur *verſ.16.imperfectum meum viderunt oculi tui*, Pagninus legit. *Embryonem meum viderunt oculi tui. Symmachus. Informem me viderunt oculi tui Hebræus. Inuolucrum meum*, id eſt fœtum ſecundinis, & ovo conceptionis complicatum diſtinctè cognoſcit ſolus Deus, *& in libro tuo omnes ſcribentur*: id eſt, inquit, *Cardinalis Bellarminus*, quia in libro mentis tuæ omnes homines ſunt deſcripti: *Dies formabuntur*, id eſt in dies formabuntur informia corpora, quorum opificium in molliſſima, & tenuiſſima materia eſt adeo remotum à cognitione, vt nemo inquit, *Agellius* hominum ſit, qui cognoſcat huiuſmodi abditiſſimum artificium.

Si ergo huiuſmodi operis cognitio eſt ſolius Dei, ſequitur rem hominibus eſſe valde dubiam.

Quartò ex *Ecclesiaſt.cap.11.verſ.1.vſque ad* 8. Spiritus ſanctus, vt obſeruat etiam *Cornel.à Lapide* hortatur diuites ad largas eleemoſynas; & inter alia motiva adducit, quod ipſe Deus arcana ſua providentia facit, ut divites eleemoſynarij nunquam depauperentur; ſed potius rebus affluant: opus ſanè Diuinæ munificentiæ admirabile, cuius effectum quotidie videmus, & experimur: tempus autem præciſum, & particulare in quo annui prædiorum fructus, & cenſus, non, inquam, percipiuntur ab homine; ſed multiplicati recolliguntur, & negotia omnia diriguntur ad lucrum; & damna, quæ aliis obveniunt, remouentur, ignoramus: huiuſmodi opus dicit eſſe tam ſecretum, & occultum ſicut incognitum eſt quomodo anima noſtra, quæ ſpiritus eſt, corpus Infantis ingrediatur, & quomodo ea viliſſima materia in diverſas effigies, ac lineamenta formetur, & vt loquitur *S Hieronymus; quomodo molleſcat in carnib. dureſcat in oſſib. in venis palpitet, & ligetur in nervis*: verba Spiritus ſancti *verſ.5. ſunt. Quomodo ignoras, quæ ſit via ſpiritus, & qua ratione compingantur oſſa in ventre prægnantis, ſic neſcis opera Dei, qui fabricator eſt omnium*, Quo loco nomine ſpiritus animam intellectualem intelligunt *S. Hieron. Lyranus,*

Hugo,

Hugo, Caietanus, Clarus, Vatablus, & alij & idem *Chaldæus* clare transtulit: *sicut non potest, ibi omnino esse perspectum, qua tandem via anima spirabilis, & vitæ capax in corpus infantis infunditur, & in fœtum qui visceribus vtero gerentis Matris continetur. & ignoras plane, donec in lucem edatur masculus ne sit, an fœmina: sic nec iudicare poteris opera Domini quæ omnia summa prudentia perficit.*

Hunc etiam locum interpretatus *Salmer. loc. cit. ait: spiritus, cui tribuitur vita & iungitur cum compactione ossium in ventre spiritus humanus siue animus noster, est, qui creatur, & infunditur corpori, ignoratur tamen via eius, quia nemo certè statuere valet momentum, quo creatur aut infunditur.*

Quintò, quia *Iob. cap. 3. vers. 11.* cum sibi extremum malum imprecatus esset, dicit: *Quare in vulua mortuus, egressus ex vtero non statim perij, nunc enim dormiens silerem, &c. aut sicut abortivum absconditum non subsisterem.* Notandum est in scriptura, abortiuum nunquam sumi pro fœtu non adhuc animato, vt hic putauit *Glossa* vsurpari; sed pro fœtu qui aliquando fuit animatus, ideo Exod. 21. vers. 22. de muliere percussa à rixante viro dicitur, quod *si abortiuum quidem fecit. Emanuel Sa in Aphorism. ex Hebræo.* intelligit de viuo fœtu, ideo *septuaginta*, legunt *Et exierit infans eius Tagninus: & egressi fuerint nati eius* Alij apud Lippomanum: *Et egressi sint pueruli: Et Numerorum cap. 10. vers. 12.* pro Maria sorore Mosis à lepra percussa rogat Aaron *ne fiat hæc quasi mortua aut sicut abortiuum, quod proijcitur de vulua Matris suæ*: vbi notat *Lorinus* duas afferri similitudines: alteram cadaueris, & hominis iam mortui, alteram abortiui, quod egreditur in frusta de vtero Matris à putredine consumptum, & quod *S. Augustinus infra referendus in Enchir. cap.* 88. dicit non posse negari absque temeritate, quod aliquando vixerit. *Et Ecclesia. cap. 6. num. 3.* de Auaro dicitur, quod *melior illo sit abortiuus.* quia auaritiæ peccato abortiuus non grauatur, sed vt hoc loco etiam ostendit *Cornel. à Lapide* significatur fœtus iam animatus, & qui deinde in vtero moritur; vel in ipso ortu; aut paulo post; ita vt eius memoria statim pereat. Sicut ergo abortiuus, ait *Cornelius*

in vanum recipit animam rationalem,ita Auarus; quia damnatur in Gehenna, *&* *D.Paulus* 1.*Corinth.cap*.15.*n*.9.appellat se ipsum. *Abortivum*, id est vt ait *D. Anselmus*, quem alij sequuntur, lumine oculorum orbatum,cæcum,& semimortuum, sicuti nascuntur Abortivi:ad differentiam aliorum Apostolorum,qui apertis oculis Christum sunt sequuti. Constat autem, quia semi mortuum, & cæcum se appellans vivum sine dubio existimavit. Igitur in sacris literis, abortivus dicitur ille, qui aliqnando animatus vixit, & oritur ante tempus. *At S. Iob.* vocat hunc *abortiuum absconditum* hoc est nemini notum, vt interpretatur Pineda: ergo incertum est, & dubium tempus, quo fœtus animatur in utero.

Sextò,quia sapientissimè Mater illa septem Machabæorum Eilios suos Divino spiritu alloquuta,ut ad Martyrium hortaretur dicebat *lib*.2.*Machaba.cap*.7.*n*.22.*nescio qualiter in vtero meo apparuistis,neque enim ego spiritum, & animam donaui vobis, & singulorum membra non ego ipsa compegi: sed enim mundi Creator, qui formauit hominis nativitatem, quique omnium invenit originem &c.*Et alia nonnulla essent ex sacris Literis testimonia,ad idem probandum,quæ brevitati studens omitto.

PARS SECVNDA.

Afferuntur Patrum testimonia, quibus probatur huius temporis incertudo.

SVMMARIVM.

1 Sancti Basilij,& Balsamonis, *sententia est, vt siue fætus sit formatus,siue informis,abortus est verum homicidium,& ideo pœna homicidij punitur.*

2 S. Augustini *testimonio ostenditur hominibus esse ignotum tempus,quo anima rationalis incipit esse in corpore.*

4 S.Junilij Episcopi Africani,*Auctoritate idem confirmatur.*

5 *Nec*

5 *Nec refragatur.* Origenis *locus ex* commentario in Iobum; *quamvis non ſit illius, ſed alterius opus, qui poſt ipſum ſcripſit.*

6 *Sed cuiuſcumque ſit Auctoris non probat intentum.*

7 Auctor libri de Eccleſiaſt. Dogmat. cap. 14 *dum videtur dicere animam creari in corpore, iam formato, non loquitur ex propria ſententia, ſed vtitur argumento ad hominem.*

8 *Quod anima rationalis fiat ex traduce eſt propoſitio damnata à* Leone I. Papa.

9 *Tempore* S. Auguſtini, *non erat hæc propoſitio damnata, & ipſe valde dubitat, & dicit eſſe de ijs, quæ Deus vult ab hominibus neſciri.*

10 Auctor libri quæſt. veter. & nou. teſtam. *iam ſupra à nobis eſt excluſus* ſect. 2. num. 7. & ſect. 4. num, 13.

11 Auctor libri *de ſpirit.* & *An. non eſt S. Auguſtinus, & quicunque ſit non eſt fide dignus, cum liber ille contineat errores.*

PRimo loco conſiderandus eſt & merito *S. Baſilius Cæſarienſis:* qui *in ſecundo Canone* tanquam nimis ſcrupuloſam reiiciens diſtinctionem inter fœtum informem & formatum, & quidem, vt ex Balſamonis Patriarchæ Antiocheni Commentario conſtat, propter eos, qui ante formationem negant fœtum eſſe animatum, ait, *Quæ de induſtria fœtum corrupit, cædis pœnas luat. Formati autem, vel informis ſubtilitas à nobis non attenditur. Hic non ſolum, quod naſcendum eſt, vindicatur, ſed etiam ipſa, quæ ſibi inſidias parauit quoniam vt plurimum huiuſmodi incertis, vna quoque mulieres intereunt: Ei autem accedit fœtus quoque interitus: alia cædes eorum quidem certe, qui hæc audent, exiſtimatione.* 1

In quem locum *Balſamonis commentarium*, ſic habet *Hoc autem dictum eſt propter eos, qui dicunt, quod quoniam ſemen in matricem deiectum non ſtatim formatur in hominem; ſed prius quidem fit ſanguis; deinde in carnem humanam concreſcit; deinde effingitur, & formatur in membra, & partes; non fit cædes quando abortio facta non fuerit fœtus; qui nondum eſt formatus; &c.* ex quibus conſtat D. Baſilij; & Balſamonis ſententiam eſſe vt fœtus ſit animatus, etiamſi nondum ſit formatus: & hoc non tantum in ordine ad culpam,

ſed vt abortus verè ſit homicidium,& homicidij pœna ſit punibilis.

2 Secundo *S. Auguſtini quæſt.* 80. *in Exod.* & refertur in cap. *Quod vero* 32.*quæſt*.2. & ſupra, *ſect*.5.*n*.19. expenditur; conſiderans fœtum ab vtero matris excuſſum,quando nondum formatus eſt, vocat quidem illum informem, ſed quodammodo *informiter animatum*.& deinde ſubdit, *ſi talis eſt in carne nondum formata, & ideo nondum ſenſibus prædita,&c.*quibus verbis conſtat quidem apud ipſum,quod potentiæ ſenſitiuæ non ſunt in carne,quæ nondum habet organa,vel nondum eſt formata at ipſe ſuſpenſus manet, & dubius, an fœtus ſit animatus ante formationem:& magis clarè in *Ench.c*.85. dicit,*ſcrupuloſiſſime quidē inter doctiſſimos quæri poteſt,ac diſputari,quod vtrum ab homine inveniri poſſit prorſus ignoro, quando incipiat homo in vtero viuere, &c.* & *lib*.4. *de orig. Anim. cap*. 4. ſcribens ad quemdam Uincentium Uictorem, qui interrogauerat ipſum,vt diceret ex qua ſubſtantia implerentur vtres quando inflantur,dicit,*infantiam ſuam quiſque non recolit, & putas hominem, niſi Deo docente poſſe cognoſcere, vnde in matris vtero viuere cœperit, &c. Tum me docebis, aut quemquam, vnde homines animentur, qui neſciebas adhuc vſque, vnde vtres, qui inflantur impleantur.*

Tertio *Auctor Dialog.de orig..An.*ſub nomine *S.Hieronymi* introducit S.Auguſt, qui ex illa dierum quadraginta quinque
3 diuiſione in Schola Medicorum,vt vidimus,recepta,qua dicitur iuxta verſum.

Sex in lacte dies,ter ſunt in ſanguine trini,
Biſſeni carnem,ter ſeni membra figurant,&c.

Uidetur aſſerere,figurari fœtum, vſque ad perfecta lineamenta,ſpatio dierum quadraginta quinque, & deinde animari.Sed Auctor Dialogi ocurrit in perſona D.Hieronymi.D.Auguſtino,eumque reprehendit,quod voluerit hac periodica noticia determinare tēpus,quo anima rationaliscorpus,ingreditur vtiturque S. Hieronymi verbis in *Comment.ad cap*.11. *Eccleſiaſtici.verſ*.5.dicentis:*Sicut neſcis viam ſpiritus, & animæ ingredientis in paruulum, & ignoras oſſium, & venarum varieta-*

tes

tes, in ventre pragnantis, ita Dei opera ſcire non poteris.

Et Bridefertus Rameſienſis in Gloſſa ſuper *Bedæ Presbyteri de nat rer.cap.*2.ait,*Beatus Auguſtinus,& Hieronymus nihil temere de anima aſſerere conati ſunt, ſed ingenioſè ſe ignoraſſe dixerunt; vnde fiat, vel quando ad corpus veniat, vtrum tempore conceptionis, an alio quolibet tempore;&c.*

Quarto quia *Iunilius Epiſcopus Africanus tom.*1*.Biblioth.veter. patrum lib.*2*.de Part.diuin.leg.cap.*13.dixit; *de abortiuorum, & ſtatu, & merito cauſa ſubtilis dubiuſque tractatus eſt.* 4

Dices aliorum Sanctorum Patrum doctrina eſt quod corpuſculum hominis non animatur, niſi poſt completam corporis formationem,vt Medici quidam aſſerunt atque ideo, ſicut datur tempus certum, in quo fœtus non eſt perfecte formatus, nempe triginta, vel quadraginta dierum; ita non manet dubium,vt hæc vltima ſententia aſſerit, tempus animationis.

Et Patres,qui hoc dicunt ſunt *Origenes, qui comment. in lib. Iob.Perionio interprete.cap.*10*.fol.mihi* 531.explicans ſupradictam 5
Jobi deſcriptionem de hominis generatione,ait:*Phyſicorum ergo more aptum ordinem ponit,principium quidem appellans ſeminis effuſionē,& eius concretionē:deinde partiū figurationem cutis,carnis, oſsiū neruorum formationem,poſtremo animi à Deo infuſionem,&c.*

Reſpondeo primo Medicos primarios non eſſe ex illis ſupra relatis pro tertia ſententia,ſed pro quinta,quæ docet ſtatim à principio adeſſe in fœtu animam rationalem.

Secundo reſpondeo hunc librum, non eſſe Origenis, ſed Auctoris innominati, & ætate poſterioris, vt probat Bellarm. in lib.de Scriptor.

Tertio cuiuſcunque ſit Auctoris liber, jam ſupra vidimus ex ordine, quem S.Job ſervavit non inferri tempus illud triginta, vel quadraginta dierum: deinde S Job non facit vim in 6
ordine partium, imo illum negligit, vt patet,quia primo loco, & antequam nominet carnem, ponit pellem, *Pelle*, inquit, *& carnibus veſtiſti me*: & tamen pellis poſt carnem generatur, ut oculatiſſimus *Anatomiſta Haruæus etiam obſervavit exercit.* 56*.fol.* 255. ſed ſatis illi fuit diuinæ memoriæ anteponere more humano opus ſingulare humanæ generationis, vt ex

reor

recordatione tantæ diligentiæ,& induſtriæ adhibitæ,Deus ad ſui commiſerationem moveretur.

Secundo loco opponitur *S. Auguſtinus,lib.de Eccleſ. Dogmat. c.*4 vbi dicit, *Corpus tantum per coniugij copulam ſeminatur, Dei vero iudicio coagulari in vulua compingi,atque formari,ac formatto iam corpore, animam creari, & infundi, & cap* 18. idem repetens *Anima* inquit,*humana non carne moritur,quia non cum carne ſeminetur ſed formato in ventre matris corpore, Dei iudicio creatur, infunditur,&c.*

7 Reſpondeo primo hunc librum non eſſe S.Auguſtini, ſed Gennadij Epiſcopi Maſſilienſis, vt probat Bellarminus, qui ſeptuaginta annis poſt D.Auguſtinum vixit,& ſcripſit.

8 Reſpondeo ſecundo quod huius libri author, & plures alij qui hoc ſæculo ſcripſerunt damnant tanquam errorem animam rationalem fieri ex traduce, hoc eſt ſeminari cum corpore ab anima genitoris:& quia antequam à Theologis communiter firmaretur catholica veritas contraria, quod anima rationalis à ſolo Deo creatur ex nihilo, ut probat Bellarm. *contr.to.*3. *lib.*4. *c.*11. multi neſciebant intelligere quomodo contraheret homo originale peccatum, ſi cum corpore à parentibus anima non ſeminaretur:habebat ſententia illa multos fautores, & ipſe *S. Auguſtinus licet in Epiſt. de origine animæ ad Hieron.*credat à ſolo Deo creari, dubitat tamen, an de fide ita tenendum ſit & reſpondet ſcripturis, quibus id probatur; & alibi valde dubius eſt,imo *in lib.de Hæreſ.cap.*81. dicit Tertullianum non eſſe Hæreticum,quia crediderit animam rationalem eſſe ex traduce,*& in lib.*4.*de Origin.An.cap.*4. ſuſpicatur quæſtionem hanc an anima ſit ex traduce, vel potius creetur à Deo, eſſe de iis, quæ Deus in hac vita non vult nos ſcire:& de quibus *Eccl.* 3. dictum eſt, *altiora te ne quæſieris.* Et S. Gregor.Papa *lib.*7.*ind.*2.*in Epiſt.* 53. *quæ eſt ad Secundinum incluſum,ait. De origine animæ inter ſanctos Patres requiſitio non parua verſata eſt; ſed vtrum ipſa ab Adam deſcenderit, an certe ſingulis detur, incertum remanſit, eamque in hac vita inſolubilem faſſi ſunt eſſe quæſtionem. Grauis enim eſt quæſtio nec valet ab homine comprehendi: quia ſi de Adæ ſubſtantia anima cum carne naſcitur*

naſcitur, cur non etiam cum carne moritur? ſi vero cum carne non naſcitur, cur in ea carne quæ de Adam prolata eſt, obligata peccatis tenetur? ſed cum ſit incertum hoc, illud incertum non eſt, quia niſi ſacri baptiſmatis gratia fuerit renatus homo omnis anima Originalis peccati vinculis eſt obſtricta &c. Cum itaque hæc veritas eſſet apud Catholicos, & Sanctos Patres communiter recepta, ut *sit.loc.* probat Bellarm. Hæretici & alij eo tempore, quo ſcripſit auctor, ubi de Eccleſ.Dogmat. conabantur illam impugnare ideo auctor, ut ex eius verbis apparet totus eſt in profligando huiuſmodi errore; quia vero in ſententia illa, quæ docet ante formationem fœtum non eſſe animatum, facilius erat oſtendere, quod anima non ſeminatur cum corpore, ideo ſequitur ſententiam dicentem infundi animam, quando corpus eſt formatum, ſed quia id nulla Scripturæ auctoritate, aut nulla ratione probat, conſtat *Auctorem lib.de Eccleſ.Dogm.* & alios plures, non ex propria, ſed ex vulgari, & ad intentum magis accommodata ſententia, fuiſſe locutos.

Tertio obiicitur idem *S. Auguſtinus, qui in lib. quæſt. veter. & nou. teſtam. cap.*23. explicans illa verba *ex c.*21.*Exod. Si quis percuſſerit mulierem in vtero habentem, & abortiuerit, ſi formatum fuerit det animam pro anima. ſi autem informatum fuerit multetur pecunia, &c.* notat. hoc à Deo, ita eſſe ordinatum, vt *probaret non eſſe animam ante formam. Itaque ſi iam formato corpori detur, non in conceptu corporis naſcitur cum ſemine deriuata, &c.* eſt igitur ſententia expreſſa S. Auguſtini, quod anima non exiſtat in fœtu antequam ſit formatus.

Reſpondeo eodem modo hoc teſtimonium non probare intentum, quia vt patet ex illis vltimis verbis *Pſeudo-Aug.* imo Hæreticus, qui vt ſup *ſect.*4.*n.*13. vidimus, eſt Auctor libri, totus eſt in excludendo illo errore, quod anima rationalis generetur ex traduce. Secundo quia non loquitur de perfecta formatione membrorum ſed de aliqua formatione, quæ inchoatur, vt vidimus, multo ante trigeſimum diem. Tertio quia S. Auguſtini ſententia, & interpretatio in illa verba Exodi, vt videbimus ſect.13. eſt valde diuerſa.

Quarto tandem arguitur ex eodem *D. Auguſt.* qui in *lib. de*

spirit. & An. cap. 9. ait *humanum corpus nec viuere, nec nasci potest sine anima rationali, vegetatur tamen, & mouetur & crescit, & humanam formam in vtero recipit, priusquam animam rationalem recipiat.*

Respondeo pariter *librum de spirit. & An.* non esse S. Augustini, vt idem *Bellarminus* admonuit; & quidem inuenio ea-
11 dem verba, & sententias apud *Hugonem de S. Victore lib.* 2. *de An. cap.* 4. non tamen ausim credere hunc librum esse Hugonis, quia non pauca sunt in operibus Hugonis, quæ ipsius non sunt vt *Bellarminus* etiam obseruauit, & ex ijs forte est hic secundus liber, quoniam cap. 8. docet animam præexistere ante corpus, & ad ipsum Dei nutu venire, quæ tamen doctrina, immo error Hugonis non est, ideo non magni facienda est Auctoritas huius libri.

Illud postremo lectorem hic monitum esse volo, quod etiamsi vnus, vel alter, ex sanctis Patribus afferatur, qui sequi videatur quorumdam sententiam, exinde solum licebit inferre illam esse probabilem, quod negare non intendo; quia tamen minus tuta est imo periculosa, vt qui illam sequuntur, animarum multarum damnationis sint causa, existimo non esse illi acquiescendum, vt magis etiam constabit ex dicendis.

PARS TERTIA.

Ratione probatur incertitudo temporis quo humanus fœtus anima rationali primo viuat.

SVMMARIVM.

1 *A primo tempore, quo conceptus est in vtero, nullæ rationes occurrunt, quæ intellectum cogant ad assentiendum, vel dissentiendum: quod fætus viuat, aut non viuat anima rationali.*

2 *Idem colligitur ex Auctoritate antiquorum medicorum.*

3 *Idem confirmatur ex anatomiæ famosis experimentis, & præcipuè ex duobus allatis ab Hippocrate.*

4 *Atque etiam ex pluribus obseruatis à Felice Platerio.*

5 *Eadem*

5 *Eadem incertitudo ex aliis recentioribus obseruatis à Varolio, & Riolano, infertur quatenus interdum fœtus menstruus habet maiorem distinctionem membrorum, quam fœtus alius bimestris*

6 *Et conuincitur, quia moraliter est impossibile obseruare conceptus humani formationem, à primo tempore conceptionis, vsque ad finem mensis.*

7 *Ostenditur hoc tempus esse non solum speculatiuè, sed practicè dubium, & incertum.*

VIdimus tum ex sacris Litteris tum etiam ex auctoritate sanctorum Patrum, & Jnterpretum incertum esse, & dubium tempus, quo fœtus humanus uita hominis viuere incipiat; iam igitur id ratione probemus, & experimentis. 1

Et primo ratione; nam vt ex variis dicendi modis in sect. 4. 5. 6. 7. 8. & 9. supra relatis iam vidimus, à primo illo tempore, quo mulier genituram retinet, vsque ad tempus triginta, vel quadraginta dierum, quo apud omnes communiter certum est fœtum humanum viuere anima rationali, omnia tempora sunt incerta: nam non habemus rationes, quæ euidenter cogant, & necessitent intellectum, ad assentiendum potius vni parti, quam alteri; sed illis consideratis, adhuc relinquitur intellectus ita suspensus, vt possit parti, cui vult adhærere, cum motiuo sufficiente ad eliciendum assensum probabilem, pro utraque parte; & ad minus hoc motiuum semper erit in promptu, quod rationes in contarium non cogunt ad hunc assensũ, quod fætus humanus ante trigesimum, vel quadragesimum diem anima rationali non viuat; & sic dari potest pro vtraque sententia assensus opinatiuus, & probabilis, qui à scientifico, & ab illo qui est Diuinæ Fidei, distinguitur in eo, quod dubius sit.

Secundo, quia sunt Auctores quidem ex schola Medicorum antiquiores, & Primarij, *Hipp. Galen. Auic.* & plures ex recentioribus, qui dicunt fœtum à principio viuere, & alij qui negẽt & experientiæ ipsæ, quæ rem esse dubiam ostendant; igitur in praxi prudenter quilibet dubitare potest, an fœtus humanus toto hoc tempore sit anima rationali animatus, vel non. 2

Et confirmatur ex variis Anatomicorum obseruationibus;
quarum Prima est illa quam ex *Hipocrate lib. de nat puer.* addu-
3 cit etiam *Galen. lib. de form. fœt. & in lib. de sem.* & nos etiam ad-
duximus; Hippocrates namque describens geniturам sex diebus in vtero retentam, ait: *Vt si quis cui crudi putamen auferat, membranamque interiorem relinquat, quod intus est, liquidum compareт; quod similtier ferè habebat; tamen coloris rubri, & rotundum erat, quædamque fibræ; venulaque crassæ albæ in membrana inesse cernebantur, sanie crassa, & rubra conuolutæ, circa quæ membranæ extrinsecus cruenta sanguinolentaque, quædam varices, vibicesue, connectebantur; medioque membranæ loco, tenue quid extabat, quod mihi vmbilicus videbatur, quo primo respiraret, membranaque tota semen complexa ex eo circumdabatur. Hoc quidem sex dierum spectaui.*

Et deinde promittit aliud testimonium de animatione fœtus humani, quod est inquit, *quatenus quis homo mortalis de hoc negotio scire, & dicere possit.* At vero *in lib. de carn.* promissam fidem soluit dicēs, *abortum septem dierum in aqua iniectum, omnia diligenter inspicienti, habuisse rudimenta partium, & membrorum, nempè loca oculorum, nasum, aures, manus, & earum digitos, corpusque totum.* Hanc ipse obseruationem dicit sibi non semel à scortis demonstratam fuisse & per se etiam vidisse.

Ex his duabus obseruationibus colligitur incertitudo animationis, primo; quia illud punctum rubrum quod Hippocrati in genitura sex dierum apparebat, Galenus putat fuisse iecur. Auicenna cor arbitratur, recens Gulielm. Haruæus nititur probare esse sanguinem primogeneum, quem viuere, & primo animatum esse affirmat, & multis probare contendit exercit. 50. & 51. fol. mihi 189. & 195. contra communem Philosophorum sententiam, qui constanter negant, sanguinem viuere quare si punctum illud sanguis erat dubitari potest, an viueret

Secundo quia vt *Mercurial. in adnotat. ad illa verba Hippocrat. ex lib. de Carn. Porro vita septem dierum est*, animaduertit Hippocratem varium esse, & diuersum à seipso; nam hoc loco; ait, conceptui septem dierum inesse omnia, quæ corpus habere debet; & *in lib. de nat. puer.* asserit in genitura

sex

ſex dierum nihil eorum, quæ ibi vidiſſe refert, apparuiſſe: quæ diuerſitas, vt ſupra ſect. 4. vidimus, quibuſdam occaſionem dedit dubitandi, an *lib. de Carn.* eſſet Hyppocratis; ſed quamvis ſit revera eius legitimus partus, tamen diverſitas inter vtramque experientiam negari non poteſt; quare vt eam tollant aliqui dicunt genituram ſex dierum ab Hippocrate viſam eſſe in ſe immediatè, & ſine ſpeculo, quod particulas ſenſum fugientes, poſſet ſenſibiliter oſtendere; at verò alias quas recenſet *in lib. de Carn.* obſeruaſſe iniectas in aquam, quæ ſpeculum eſt, & augere poterat minima illa partium rudimenta, & partes apparentes oſtendere. Mercurialis loc. cit. alio modo hanc differentiam conciliat dicens, in fœtu ſextæ diei nihil vidiſſe, in aliis autem ſeptem dierum, veſtigia tantum deprehendiſſe membrorum, vel hic res apparentes, ibi tantum res inexiſtentes, narraſſe. Conſtat igitur rem eſſe dubiam.

Secunda experientia eſt *Felicis Plateri*, qui *in quæſtionibus Medicis, quæſt.* 1. teſtatur ſe per multos annos plurimos abortus vidiſſe qui prima ſeptimana ita ſe habebant. *Exurgit*, inquit, *primum vis illa procreatrix in ſemine latens, & recondita, ac inſigniores ſeminis portiones, quæ à tribus parentum principiis defluxerunt, in tres quaſi bullas ſpiritibus turgentes diſponit, quæ cerebri, cordis, & iecoris ſunt rudimenta, in exiguo corpuſculo incluſa reliquaſque illi adhærentes, portiones in artus, illique adnata membra ruditer ſegregat, quæ prima ſeptimana fere perficiuntur, ita ut tum reiecto per abortum Embryone, informis talis maſſula ex ſemine veluti concreta rotunda, & convoluta, tribus hiſce bullis diſtincta, appareat; qualem pſaltria illa quæ per vim ſaltu impetuoſo abortum ſibi conciliarat, obſervaſſe ſcribit. Hippocrates. Egóque huiuſmodi reiectum globuli rotundi, & albi inſtar magnitudine avellanæ in quadam, quæ quotannis abortiebat, vidi; atque ex Amnio tenui cui innatabat exerui; & cum ab invicem deducerem, tres hujuſmodi bullas; quarum inferior iecoris rudimentum exprimens; pallidior; non tamen rubra erat, obſervavi; quatuorque portiones pro brachijs, & pedibus formandis, & quod ſpectatu iucundum duo puncta nigra minutiſſima, oculis dicata notavi. quæ vti, & in alijs; ſic & in generoſa quadam, quæ toto fere biennio,* 4

quod mirum, & inauditum singulis mensibus abortiebat, saepeque ad me huiusmodi abortum, vt quid esset judicarem, transmittebat similiter sic se habere deprehendi, &c.

Quarta experientia est *Varolij* apud *Riolanum cap.6.* qui fœ-
5 tum viginti dierum vidit in quo homo confusè formatus, caput extra collum referebat. At Riolanus ibi in fœtu vnius mensis testatur se non vidisse, nisi corpus omnino informe instar formicæ ex quo tenuissimum rubrum filamentum pro vmbilico protendebatur: at *c.vlt.eiusdem lib.idem Riolanus* duos fœtus bimestres testatur vidisse primum plenè formatum, cum omnibus membris: secundum autem non omnia membra perfectè ostendebat: & ibidem dicebat anno 1608. vidisse se alium fœtum vnius mensis, & in eo omnes partes invenisse jam descriptas, & conformatas.

Exhinc cognosce incertitudinem hujus facti; nam aliquando fœtus vnius mensis est perfectè formatus, interdum verò fœtus duorum mensium minime.

6 Et tandem cum ipso *Riolano in lib. Adnimaduers. ad anatom. Laurentij fol.mihi* 671. conclude quod, *si verum fateri volumus conceptionis rudimenta, & fœtus formatio intra primum mensem nobis ignota est, & nostræ cogitationes sunt coniecturales, quia nemo naturam inspexit operantem.* Atque, vt idem *Auctor.d.6.cap.* aiebat, *pauci, vel nulli productionem siue procreationem, quæ fit à tempore concreti seminis vsque ad mensem integrum obseruarunt; nam ob paruitatem pusilli corpusculi, vel spernitur, vel non potest accurate discerni delineatio; &c.* ergo tempus primæ animationis est valde dubium.

7 Tandem probatur: nam illa sententia dicitur tum speculatiue, tum practice probabilis, quæ non levi ratione, sed etiam auctoritate fulcitur, vt *Sanchez in sum.lib.* 1.*cap.9.n.7. & Diana part.4.tract.4.resol.*30. sed quod tempus animationis in humano fœtu sit dubium, monet in primis non semel Spirtus sanctus in sacris Literis, confirmant deinde aliqui ex Sanctis Patribus, conuincunt postea plures rationes, consonant postremo Doctores, & tandem patet experientia: ergo quod hoc tempus

fit

sit practice dubium,& non sit novum,& speculativum commentum est opinio plusquam probabilis.

SECTIO XI.

Resolvitur difficultas ab initio proposita.

SVMMARIVM.

1 *Fœtus abortivus quocumque tempore eiectus baptizandus est sub conditione.*

2 *Tenetur quilibet saltem ex charitate proximi extremè periclitantis salutem adiuvare,etiam cum propriæ vitæ periculo.*

3 *Quæ obligatio videtur esse certa de fide.*

4 *Admisso dubio practico,de existentia animæ rationalis in fœtu vrget obligatio ministrandi Baptismum sub conditione; quia, Sacramento non fit iniuria, & subvenitur proximo in periculo gravissimo.*

5 *Moribundus, qui sensibus est destitutus, si saltem confessionem petiit,absolutè est absoluendus: conditionatè vero,si confessarius dubitet,an sit satis dispositus.*

6 *Imo etiamsi confessionem non petiit,& nulla dedit signa contritionis,si Christianè vixit,est sub conditione absolvendus,iuxta probabilem multorum sententiam.*

7 *Arguitur ex dictis,& ex simili de Baptismo collato in capillis reiterando sub conditione;quod fœtus humanus abortivus sub conditione sit baptizandus.*

8 *Etiamsi dubium de vita rationali abortus esset negativum,baptizandus est.*

9 *Probatur conclusio,etiam ad mentem S. Thomæ.*

10 *Imo stante iudicio quorumdam contraria sententia,adhuc baptizandus est,quia illud iudicium non est iure,sed est facto.*

11 *Ratio est,quia in Sacramentis necessitatis,cuiusmodi est Baptisma, peccatum est sequi opinionem,probabilem;quæ saluti animarum sit periculosa.*

12 *Osten*

12 *Ostenditur quod judicium, de vita humana fœtus abortivi, habet omnia requisita, ut sit morale practicum.*

1 RESpondeo igitur ad quæsitum ab initio factum quod quando fœtus abortivus, elapso quocunque tempore à conceptione excutitur ab vtero matris; si in illo appareant lineamenta fœtus humani propria, propter quæ à mola distinguitur non licet illi negare Baptismum, sed debet ministrari sub conditione, aut verbis expressa, vel saltem mente concepta. *Si es capax ego te Baptizo. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Intelligendo sub tali conditione, tam vitam rationalem, si illam habeat, quã ablutionem verbis significatã, vt forma verificetur, si nimirũ interpositæ secundinæ nõ impediant.

2 Primo probatur; quia quilibet tenetur saltem ex obligatione charitatis, etiam cum periculo propriæ vitæ corporalis subvenire proximo extreme periclitanti, quoad animæ salutem: quam doctrinam tradunt omnes Theologi, tum scholastici, tum morales, vt videre est apud *Suar. de triplici virtut. Theol. tract. 3. disput. 9, sect. 2. n. 2.* & apud *Bonac. tract. 2. disp. 3. q. 4. punct. 4. n. 2. P. Theophil. Raynaud. de ortu infantium c. 6. n. 8. & 9.* & videtur esse certa de fide, nam Joannis Epistola 1. cap. 3. dicitur:

3 *quod nos debemus pro fratribus animas ponere.* Et omnes Doctores afferunt exemplum de paruulo moribundo ante vsum rationis; & dicunt, hunc esse baptizandum, etiamsi minister propter tale ministerium mortis periculum subiret: quidquid dicat Sotus, quem redarguit Suarez, ibidem: & quoad infantes Christianorum communissima est doctrina, ut contra Joann. Sanch. defendit d. *P. Raynaud. d. c. 6. n. 9. &* 10. sed in nostro casu, si in fœtu existat anima rationalis, & non baptizetur infans sub prædicta conditione, periclitatur anima ineuitabiliter propter peccatum originale contractum in vnione illius cum corpore; ergo quilibet tenetur baptizare.

4 Secundò quotiescunque hic, & nunc non temere, sed cum fundamento formidare potes, quod tua culpa & omissione anima proximi æternam damnationem incurrat, teneris illi subvenire, de opportuno remedio: sed excluso de utero

matris

matris abortu potes, vt patet ex dictis, prudenter, & non temere suspicari, quod ibi anima rationalis existat, certissimè damnanda, nisi baptizes; ergo iam teneris dubium morale admittere, & iudicium practicum formare, de administratione Baptismi, & cum huiusmodi remedio, tibi tam facili, illique omnino necessario, subvenire. Et ratio à priori est, quia nulla fit injuria Sacramento si enim conditio de facto non verificetur, verba formæ suo fine non frustrantur, cum non proferantur nisi cum intentione conditionata: & quidem cum fundamento probabili dubitas, ergo prudenter operaris, dum remedium applicas ad impediendum periculum probabile.

Tertio, quando moribundus absente confessario petiit 5 confessionem, & postea sensibus destitutus est, potest, imo debet absolvi à confessario superveniente, cui per alios, vt loquitur *Paul. V. in Rituali Romano* desiderium huiusmodi confessionis innotuit: quod si, stante tali testimonio Sacerdos adhuc dubitet, an scilicet infirmus habeat sufficientem dispositionem, tenetur illum sub conditione absoluere: quod *Eminentissimus de Lugo latè docuit de Pænitent. disp. 17 sect. 5. n. 91.* vbi etiam *n. 87.* asseruerat, ad idem teneri etiamsi Confessarius sit ex illorum auctorum sententia, qui dicunt, non posse absolui moribundum, qui saltem unum peccatum in specie non dixit; & ratio est, quia ad minus sententia contraria propter auctoritatem, est extrinsece probabilis, ac proinde talis, vt eam possit Sacerdos amplecti tuta conscientia: quoties autem potest absque gravi incommodo subvenire proximo graviter periclitanti circa æternam salutem, ad id tenetur. Ergo.

Imo etiamsi moribundus nulla signa contritionis ostenderit, neque desiderium confessionis declarauerit, si Christiane 6 vixerit, & Sacramenta frequentaverit, absolvi posse sub conditione docuerunt antea *Molfes. in Sum. tom. 1. tract. 7. cap. 5. num. 48. Homobon. in exam. Eccles. part. 1. tractat. 7. cap. 58. num. 7. Alex. Ludovisius Archiepiscopus Bononiensis, postea Summus Pontifex Gregorius XV. in memor. Confessariorum cap. 1. num. 16.* vbi id in praxi præcepit observari. *Petrus Marchant. in Tribun. Sacram. tom. 1. tract. 4. tit. 4. dub. 7.* qui

licet esset contrariæ sententiæ, periculum expertus in seipso, & ab eo liberatus, deinde illam retractavit: *Lezan. in summ. q. Regulari. tom. 3. V. Confessio n. 11. Auersa de Sacram. Pænit. q. 10. sect. 18. Pelizzarius in Manual. Regul. tom. 1. tract. 5. c. 3. sect. 1. n. 60. & tom. 2. tr. 8. c. 3. sect. 2. n. 114.* vbi testatur ita practicasse Suarez, Baldellum, & Naldum. *Victorianus Tremoli ex Societate Iesu in memor. Clericor. par. 4. c. 1. n. 14. Thom. Tamburin. in methodo expedita confessionis lib. 2. c. 10. §. 1. n. 11.* vbi attendens, quod Paulus V. exigit in tali moribundo, quod saltem confessionis desiderium ostenderit, ait: *Satis superque confessionem petijt per mores Christianos tota vita sensibiliter peractos. Leander de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 5 q. 46. & Raynaud de Martyr. part. 2. c. 3. num. 7. Illustrissimus, & Reverendissimus Dominus meus D. Ioan. Caramuel. Episcopus Campaniensis, &c.* qui, & si sententiam contrariam laudet, dicit tamen peccaturum mortaliter illum, qui in casu practico deposito proprio dictamine, moribundum, qui omnibus sensibus destitutus est, & nullo externo signo confessionem petijt, non vult absolvere. Cur ergo puerulum omnibus operationibus destitutum, quem tamen vivere, & esse Baptismi capacem, prudenter dubitas, baptizare negabis? Ita in simili casu, de Baptismo in capillis collato, dixit: *Eminentissimus*
7 *de Lugo in Respons. Moral. lib. 1. dubit. 1. num. 12. de Pænitentia disp. 7. sect. 13. num. 273.* vbi docet esse obligationem rebaptizandi sub conditione, quoties adest morale dubium in facto de valore primi Baptismi; vt in casu de illo, qui baptizatus fuit in capillis. Et hoc propter inconuenientia, quæ sequerentur si primus baptismus non fuisset validus exponeretur enim periculo æternæ damnationis ille baptizatus in capillis, si baptisma non fuisset validum. Sed quodnam majus inconueniens, quam animas damnari, si sunt in fœtu, & omittatur baptisma propter opiniones contrarias, quæ certitudinem non haben ?

Dices esse probabilem opinionem S. Thom. putatam, & quorumdam medicorum, quod ante diem trigesimum fœtus non vivat anima rationali; qui ergo se conformaret huic opinioni, prudenter operaretur; ergo non peccaret; ergo non datur talis obligatio.

Respondeo

Respondeo Sanctum Thomam nihil de spatio triginta dierum docere, sed solum, quod fœtus humanus viuat à principio anima tantum sensitiua: Quanto autem tempore duret hæc vita, & incipiat anima rationalis esse in fœtu, aliorum judicio relinquit. Medici autem, si rectè expendantur, dicunt fœtum ante trigesimum diem regulariter non habere membra perfectè distincta, & formata; aliquando vero etiam propter actiuitatem agentis, & dispositionem subiecti prius habere illa distincta, ergo etiamsi concedamus opiniones illorum esse probabiles, adhuc non adest motiuum efficax ad prudenter formandum assensum probabilem, & iudicandum ante trigesimum diem, non adesse animam rationalem; quia intellectus adhuc manet dubius an hic, & nunc fœtus, qui membranis est inuolutus, sit ex numero illorum, qui propter maiorem actiuitatem agentis, ante trigesimum diem sit formatus; & consequẽter animatus vita intellectuali: Et etiam potest dubitari, an tempus conceptionis, à quo pendet determinatio triginta dierum fuerit exactè obseruatum; dabitur ergo in isto casu dubium negatiuum, quod, vt docet *Eminentissimus de Lugo d. dub. 1. num. 12* tunc est, quando neutri parti possumus assentire; ergo erit obligatio ministrandi Sacramentum; quia in dubio de periculo animæ tenemur adhibere remedium certum.

Tertio probatur etiam ex doctrina *Sancti Thomæ in 4. distinct. 6. q. 1. art. 1. ad primum*: nam ibi respondens quæsito, an in baptizando natiuitas ex vtero sit expectanda? resoluit affirmatiuè, quia *ex D. Dionysio de Eccles. Hier. cap. 4.* Baptismus est actio Hierarchica, & ideo per Ministros Ecclesiæ conferendus est, vel per eos, qui in necessitate vicem Ministrorum obtinent; sed puer quandiù est in vtero matris existens, subijci non potest operationi Ministrorum, nec est hominibus notus, ideo infert non esse baptizandum, Si ergo S. Doctor ex tot experientijs, & ex iudicio peritorum, & rationum probabilitate, quæ nostris temporibus habentur, suo tempore potuisset sibi persuadere, quod in fœtu abortiuo, notum hominibus saltem ex probabili opinione esset, quod si puer iam extra matris vterum esset, viueret anima rationali, vtique intulisset esse

baptizandum. Et propterea ſententia illorum, qui dicunt non poſſe baptizi infantem intra matris vterum, quia non poteſt renaſci qui non eſt natus, iampridem antiquatam eſſe, & contrariam eſſe receptam, dummodo ablutio pertingat ad ipſum in ſecundina involutum, teſtatur Theoph. Raynaud. *dict. tract. de ortu infantium, cap. 6. n. 13.*

Ultimo probatur principaliter noſtra ſententia, quia etiamſi, ſaltem propter quorundam Medicorum auctoritatem, & fere vniverſalem conſuetudinem obſtetricum, non baptizandi huiuſmodi fœtus ſub conditione eſſet probabilis opinio, quod ante trigeſimum diem non teneamur miniſtrare Baptiſmum fœtibus abortivis, tamen quia hoc judicium probabile non naſcitur ex aliqua ratione, ſiue, vt loquitur *Sanchez* ſtatim citandus non provenit ex jure, ſed ex facto, quo nimirum ſi ſubiectum, cui applicandum eſt medium ſalutis, ſit capax, adhuc probabilis ſententia illorum non ſufficit ad hoc, ut non detur obligatio baptizandi, ergo baptizandus eſt talis fœtus ſub conditione.

Probatur conſequentia; quia, quidquid ſit de aliis Sacramentis, an in eorum collatione, & ſuſceptione liceat ſequi ſententiam probabilem: in baptiſmo tamen, Sacerdotio, & Epiſcopatu, propter eorum neceſſitatem, & ad vitandum irreparabile damnum, quod ſi non miniſtrentur, conſequeretur, debemus quoties fieri poteſt, certum, & ſecurum medium adhibere, ut poſt *Sotum, Suarez, Vaſquez, & alios dicet Sanchez in lib. 1. cap. 9. n. 32. 33. & 34. & noviſſimè Cardinalis de Lugo dict. n.* 11. qui omnes aſſerunt, tunc in adminiſtratione Sacramentorum licere ſequi opinionem probabilem, & minus tutam, quando non ſit contra præceptum charitatis, & miſericordiæ reſpicientis remedium neceſſarium proximi. At vero quando charitas urget, peccat miniſter, ſequens opinionem probabilem, minus tamen tutam, ſi proximo moribundo certa via ſuccurrat: at in caſu noſtro, etiamſi miniſter ſequatur opinionem probabilem illorum Medicorum, quia tamen eligit viam minus tutam hoc eſt omiſſionem baptiſmi, & exponit animam illam, ſi exiſtat in fœtu, certiſſimo damnatio-

nis,

nis periculo ; peccat ; ergò datur obligatio baptizandi ſub conditione.

Dices non dari iudicium morale in præſenti , quo aliquis poſſit prudenter formidare ex ſententia Medicorum,ſequi Animæ damnationem, ſed ſolum iudicium ſpeculatiuum,quod non ſatis eſt ad innouandum in re tam graui.

Reſpondeo,cum iudicium morale,ſit illud , quod eſt iuxta hominum morem,& prudentem conſuetudinem,vt *Eminentiſſ. de Lugo d.num.* 12 docet ; atque,vt patet ex ſententiis relatis,& variis modis,quibus, quicumque hanc difficultatem examinarunt , illas ſententias applicant ad explicandum hoc factum animationis fœtus, cuius non eſt certum tempus,ſed omnes Auctores procedunt ex coniecturis,& ſic dubium ſit, an anima rationalis ſtatim,poſt aliquot horas exiſtat in fœtu,an intra ſeptem dies,an iſtis elapſis,vſque ad decimam quintam,vel decimam ſeptimam,decimam nonam, vigeſimam quintam,trigeſimam,vel vlterius expectet, quid deeſt , & quid requiritur ad formandum dubium morale in re tam incerta,de qua non omnes Medici eodem modo loquuntur, quam S.Auguſtinus dicit ſe neſcire an ſciri poſſit,mater Machabæorum ignorat,Deus ipſe indeciſam relinquit,& Spiritus Sanctus tamquam inſcrutabilem,& ſoli Deo notam proponit ? certè non video,quæ vtilitas vel honeſtas ſuadeant,vt tam facile remedium omittatur , & tam magno periculo,imo extremæ damnationi infinitæ propemodum abortiuorum animæ exponantur,quod etiamſi non multæ,ſed paucæ,vel vna tantum anima hoc remedio ſaluaretur, adhuc non eſſet noſtra diligentia inutilis,& fruſtratorius labor. Si enim ex *D.Gregorio in Pſal.*50.verum eſt, quod *nullum tam gratum eſt ſacrificium,quam zelus animarum.* nihil Deo charius ab animarum miniſtris,nihil illarum ſaluti vtilius operari poteſt,quam animas,ſi exiſtant,& Baptiſmo ſint capaces , certo certius ſaluare,alioquin ſi renuas baptizare,infallibiliter damnandas.

SECTIO XII.

Proponitur Argumentum principale contra ſupradictam ſententiam.

SVMMARIVM.

1 *Rationes plures occurrunt,quibus redditur difficile,quod in re tam graui Eccleſia Catholica huc vſque non prouiderit de neceſſario remedio.*

2 *Affertur* cap. maiores de Bapiſm. *quo videtur probari quod pro fætibus*

non formatis remedium Baptismi non sit institutum.

3 *Error est dicere parvulos nondum formatos, & in vtero matrem morientes per ipsorum parentum lachrymas salvari.*

4 *Pij V. iussu suppressum est Commentarium Caiet. in artic. 2. q. 68. 3. p. S. Thomæ.*

A Nonnullis, quorum apud me multum valet auctoritas, opponitur quoniam in re tam graui: non est verisimile, vniuersalem Ecclesiam, quæ Spiritus sancti regimine gubernatur, neque sub eo errare permittitur, tanto tempore desidem fuisse, & non ordinasse remedium adeo necessarium pro animabus abortiuorum. Imo tot Sapientissimos, & Doctissimos viros qui semper in Ecclesia Dei præfuerunt nunquam vidisse tam ingens animarum discrimen; & si prævideruut ob solam Philosophorum sententiam stetisse; quin parvulorum parentes & Parochos admonuerint, vt abortiuos sub conditione baptizarent.

Confirmatur primo, quia *in cap. maiores de baptis.* contra Hereticos qui volebant solos adultos esse baptizandos. Innocentius III. dicit: *Absit, vt vniuersi parvuli pereāt, quorum quotidie tanta multitudo moritur; quin & ipsis misericors Deus, qui neminem vult perire, aliquod remedium procurauerit ad salutem.*

Cum ergo Summus Pontifex ex voluntate, qua Deus vult neminem perire, inferat remedium contra originale peccatum, scilicet baptismum esse etiam pro parvulis institutum, & ideo parvulis jam perfecte formatis, statuat Baptismum esse ministrandum; cum de imperfecte formatis non loquatur, sequitur etiam noluisse ad eos hoc remedium pertinere, ergo etiam sub conditione non sunt baptizandi.

Confirmatur secundo, quia reijcitur tamquam error sententia *Gersonis Serm. de B. virg. part. 3. consid. 2. Gabr. in 4. dist. 4. q. 2. dub. 2. & Caietani Com. in art. 2. & 11. 68. q. 3. part. S. Thomæ*, qui dicebant parvulos nondum formatos, & in vtero matrum morientes per lachrymas, & preces parentum saluari, & ideo Pius V. vt notauit *Valēt. to. 4. disp. 6. q. 4. part. 4.* præcepit hanc doctrinam expungi, & penitus deleri, ex Comment. Caiet. *in dd. art. 2. & 11.* vt videre est in impressionibus post ipsum Pium V. & ideo *Vega de iustific. lib. 5. cap. 15.* acriter reprehendit hos auctores quasi octāvum Sacramentum introducere ausi sint in Ecclesia Dei, & Nunnus *in 3. part. q. 68. art. 2. diffic. 4. concl. 1.* manifeste vocat erroneam huiusmodi doctrinam, & temerariam : ergo in re tam graui, in qua viri doctissimi lapsi sunt, non est tam facile innouandum

SECTIO

SECTIO XIII.

Proponuntur, & referuntur Summi Pontifices, & Concilia pro solutione prædictorum.

SVMMARIVM.

1 Siricius Papa *mandat omnibus, qui sunt in periculo mortis etiam pueris, quis per ætatem loqui non possunt ministrari Baptismum.*

2 Leo primus, *quod omni tempore periclitantibus Baptisma ministretur, decernit.*

3 Concilium Cartaginense, *statuit vt omni tempore puero, qui in vtero matris formatus est hoc Sacramentum conferatur.*

4 Sexta Synodus, *iubet vt parvulo ægrotanti à nullo presbytero baptisma negetur.*

5 Concilium Mileuitanum, *excommunicat, qui parvulos recentes ab vteris matrum egressos negat baptiszandos esse.*

6 Concilium Parisiense, *statuit nullo tempore hoc Sacramentum esse dandum, nisi tempore Paschatis, & Pentecostes; excipit tamen ægrotantes.*

7 Concilium Gerundense *parvulos qui infirmi egrediuntur maternum, vterum, eadem die dicit esse baptizandos.*

8 S. Gregor. Papa *statuit, vt si quæ mulier, quæ peperit sit in periculo mortis, eadem die, & hora qua nascitur, id quod genuit, baptizetur ne periculum sit in mora.*

9 Concilium Matisconense *decernit, vt filij qui ex infirmitate, vel imminente periculo vrgentur, baptizentur, etiam extra prescripta tempora Pascha, & Pentecostes.*

10 *Idem præcipiunt* Concilium Moguntinum, Vormatiense, & Triburiense.

11 Rituale etiam Romanum sub Paulo V. & sacerdotale Samarini, *ordinant, quod mortua matre prægnante fœtus cautè extrahatur, & si vivus est baptizetur.*

VT prædictorum solutio melius, & cum maiori fundamento pateat, notanda sunt decreta Summorum Pontificum, & Conciliorum tam Generalium, quam prouincialium de hac materia disponentium.

Primo *Siricius Papa in Epist. ad Himerium Tarraconen. cap. 2.* licet statuat tempus Baptismi esse diem Paschæ, & Pentecostes tamen *Infantibus, qui nec dum loqui poterunt, per ætatem, vel his, quibus in qualibet*

necessitate opus fuerit sacri vnda baptismatis, omnis volumus celeritate succurri, ne ad nostrarum perniciem tendat animarum, si negato desiderantibus fonte salutari, exiens vnusquisque de saeculo, & regnum perdet, & vitam, &c.

Leo Primus in Epist. ad Episcopos Siculos, dicit, *quia, etsi sunt alia quoque festa, quibus multa in honorem Dei reverentia debeatur principalis tamen, & maximi Sacramenti custodienda nobis est mysticae rationis exceptio, non interdicta licentia, qua in baptismo tribuendo quolibet tempore periclitantibus subvenitur, &c.*

Concilium Carthaginense ex Epist. 8. lib. 3. D. Cypriani, & aliorum ad Fidum Praesbyterū de Infantibus baptizandis, haec habet, *Quantum vero ad causam infantium pertinet, quos dixisti intra secundum, vel tertium diem, quo nati sunt constitutos baptizari non oportere, & considerandam legem esse Circumcisionis antiquae, vt intra octauum diem eum qui natus est, baptizandum, & sanctificandum non putares; longe aliud in Consilio nostro omnibus visum est, sed vniuersi potius iudicauimus, nulli hominum nato misericordiam Dei, & Gratiam, denegandam, nam cum Dominus in Euangelio suo dicat. Filius hominis non venit animas hominum perdere, sed saluare, quantum in nobis est, si fieri potest, nulla anima perdenda est, quid enim ei deest, qui semel in vtero, Dei manibus formatus est? &c.*

Sexta Synodus Constantinopolitana de Can. Apost. c. 2. Si Paruulus aegrotans ad quemlibet Presbyterum baptismi gratia, de cuiuslibet Parochia allatus fuerit, ei baptismi Sacramentum nullo modo denegetur. Si quis hoc munus petenti concedere detrectauerit, & ille Paruulus absque baptismi gratia mortuus fuerit, nouerit se ille, qui eum non baptizauit, pro eius anima rationem redditurum.

Concilium Mileuitanum c. 1. n. 2. Item placuit, vt quicumque Paruulos recentes ab vteris Matrum baptizandos negat, &c. Anathema sit.

Concilium Parisiense c. 7. baptizandi sibi quisquam passim quocumque tempore nullam credat esse fiduciam, praeter Paschale festum & Pentecostes venerabile Sacramentum, excepto dumtaxat grauissimi languoris incursu, in quo verendum est, ne morbi crescente periculo sine remedio salutari fortassis agrotans excidio preventus abscedat.

Concilium

Concilium Gerundenſe cap.5. De *Paruulis, qui nuper è materno vtero editi ſunt, placuit conſtitui, vt ſi infirmi (vt aſſolet) fuerint, & lac maternum non appetant, etiam eadem die, qua nati ſunt, ſi oblati fuerint, baptizentur.*

S. Gregorius Papa Primus in reſponſ. ad Auguſtinum Epiſcopum Cantuar. cap.10. Baptizari autem, vel enixam mulierem, vel hoc, quod genuerit, ſi mortis periculo vrgetur, vel ipſa hora eadem, qua gignit, vel hoc, quod gignitur, eadem, qua natum eſt, nullo modo prohibetur; quia ſicut ſancti myſterij gratia viuentibus, atque diſcernentibus cum magna diſcretione prouidenda eſt, ita quibus mors imminet, ſine vlla dilatione afferenda eſt; ne dum adhuc tempus ad trahendum Redemptionis myſterium quaritur, interueniente paululum mora inueniri non valeat, qui redimatur, &c.

Concilium Matiſconenſe cap.3. Cenſemus, vt ex hoc tempore Paſcha, & Pentecoſtes nullus permittatur filios ſuos baptizare præter illos, quos infirmitas nimia, aut dies extremus compellit.

Concilium Moguntinum cap.4. & Synodus Moguntina cap.3. & concilium Vormatienſe cap.1. & Concilium Triburienſe cap.12. idem ſtatuunt.

Imo ex moderno *Rituali Romano iuſſu Pauli V.* edito anno 1614. ſtatuitur, quod ſi mater prægnans mortua fuerit fœtus quàm primum *cautè extrahatur, & ſi viuus eſt, baptizetur.*

Conſtat igitur ſummos Pontifices, & Concilia ſumma diligentia, & ſolicitudine ſemper inſtitiſſe, vt quotieſcumque paruuli recenter nati, & fætus viui periclitantur, baptizentur.

Monſtrum quod humanam ſpeciem non præſe ferat baptizetur *ſub hac conditione*, ſi tues *homo*, ego te Baptizo &c.

SECTIO XIV.

Soluitur principale argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Antiqua Eccleſiæ conſuetudo à tempore Apoſtolorum inchoata eſt, vt paruuli baptizentur.*

2 *Eccleſia Catholica nunquam fuit negligens circa baptiſmum Abortiuorum.*

3 *Summi Pontifices, & Concilia meritò hunc articulum, de baptiſmo Abortiuorum noluerunt diſputare, cùm res in facto ſit valdè dubia, ſed miniſtrorum zelo, & prudentiæ commiſit.*

4 *Imo Deus ipſe, ex ſententia* S.Auguſtini, *noluit veritatem ſibi notam declarare propter incertitudinem humani iudicij, cui potius voluit accomodari, ob altiſſimos ſuæ prouidentiæ fines.*

5 *Ex quo* S.Auguſtinus *rurſus dubitat, an in fætu nondum formato, ſit anima rationalis.*

6 *Deus vult omnes animas paruulorum ſaluari; ſed voluntate antecedenti.*

7 *Hac voluntate Deus non ſe determinat, ad impediendum ordinem cauſarum naturalium.*

8 *Paruuli abortiui cùm reſpectu aliorum, qui in infantia moriuntur, ſint in paruo numero, in Eccleſiæ aliquo Decreto non ſunt expreſsè nominati.*

9 *Sed ſatis ſunt comprehenſi in generalibus Decretis de baptizandis paruulis viuis.*

10. *Licet matris prægnantis, & iam ad mortem damnatæ mortem accelerare, vt prolis ſaluti ſpirituali prouideatur.*

11 *Pueros abortiuos ſaluari ex diligentia aliorum opportunè illos bapti*

baptizantium, *est generalis Dei prouidentia*, *vt docet* S. 7
Prosper.

12 *Ad industriam Christianæ pietatis pertinere voluit Deus quod parvuli Abortivi aliquando salventur*, *vt* S.Prosper *asseruit*.

13 *Non prohibuit Deus tempore Mosaycæ legis*, *vt pueri*, *etiam* 8
ante octauum diem circumciderentur: *si mortis periculum immineret*.

14 *Etiam fœminæ habebant aliud simile remedium.*

15 *Tempore legis naturalis ante Moysem aliquod remedium contra originale peccatum erat institutum; scilicet aliquod sacrificium, vel oblatio sensibilis in generali.*

16 *Et horum applicatio pietati*, & *diligentiæ aliorum erat commissa*; *licet peculiare preceptum non haberent à* Deo: *nec ob id parvulorum illorum salus dicitur à Deo ne-* 9
glecta.

17. *Similiter Ecclesia Catholica non ob id notari debet negligentiæ: præsertim cùm generali precepto, de Baptismo ministrando satis prouiderit.*

18. *Quod parentes internis illuminationibus*, & *inspirationibus moueantur ad id, vnde sequitur, quod paruuli baptizentur, est opus Diuinæ Prouidentiæ.*

19. *Quod vtinam sit etiam huius disputationis minimus* 10
labor.

20. *Explicat tandem Auctor intentionem suam, quam sapientiorum iudicio, & Sanctæ Romanæ Ecclesia auctoritati, & censuræ humiliter subijcit.*

EX supradictis non erit difficilis positi argumenti solutio; 1
respondetur enim, quod eodem tempore, quo in Ecclesia Dei decretum fuit contra Hæreticorum sententiam, ex antiqua consuetudine à temporibus Apostolorum inchoata, paruulos esse baptizandos, vt constat ex *Divo Dionysio libro de Eccles. Hierarchia capite septimo vel decimo-secundo parte tertia* & *S. Clem. Romano libro* 6. *constitut. capite* 15. &

Suar.tom.3.in 3.part.diſp.25.ſect.1.verſ. Dico primo: eodem inquam tempore fuiſſe ſatis prouiſum paruulis abortiuis; nam etiam ipſi, ſi viuunt anima rationali, comprehenduntur ſub diſpoſitionibus Summorum Pontificum,& Conciliorum;& pro ipſis etiam faciunt motiua quæ in præcitatis Decretis continentur; tum quia in huiuſmodi paruulis, de quibus ibi ſermo
2 eſt,nunquam Eccleſia conſiderauit tempus Natiuitatis,quot nimirum dies, vel menſes haberent à conceptione, ſed ſolùm ſuppoſito, quod viui eſſent, & in periculo mortis conſtituti, declarauit nullum tempus expectandum,ſed eſſe ſubito baptizandos;ergo dici non poteſt, quod tanto tempore Eccleſia Dei negligens fuerit; quod Sancti Spiritus lumine non fuerit circa hunc caſum illuſtrata: & quod Sancti Patres, & Theologi non ſatis prouiderint.

3 Quod autem Summi Pontifices,& Concilia, quando occaſio ſeſe obtulit diſputandi, à quo tempore fœtus ſit abſolutè vel ſub conditione baptizandus, ab hac quæſtione abſtinuerint, & ſicco pede pertranſierint, exiſtimo prudentiſſimè id feciſſe, nam in re tam graui, & quæ ob ſui incertitudinem, adhuc ſub iudice manet, meritò noluerunt definire, ſed eam prudentiæ miniſtrorum, & peritorum iudicio dereliquerunt.

4 Jmo quod magis eſt, Deus ipſe, qui omnia nouit, ob eandem rationem, vt *S.Auguſtinus* notauit, idem voluit obſeruare, & rem indeciſam omittere, nam *Exod.cap.21.num.22.* Cum Moyſi commiſiſſet, quod pœna pecuniaria ad abitrium puniretur ille,qui mulierem prægnantem feciſſet arbortiri, ſi tamen ipſa mulier non fuiſſet mortua; at verò pœna mortis, ſi mulier culpa ipſius mortua fuiſſet; interrogat S. Auguſtinus, quare in primo caſu non puniat illum pæna mortis, cum fieri potuerit, vt fœtus, licet non perfectè formatus, viuus tamen fuerit anima rationali, & ſic mortuus ſit homo propter illam violentam matris percuſſionem; & quærit cur in iſto caſu ille, qui cauſauit abortum, non ſit homicida? & ſubdens ait. *Hic de anima quæſtio ſolet agitari; vtrum quod formatum*

tum non est, nec animatum quidem possit intelligi, &c. & deinde sumpta occasione ex translatione *septuaginta Interpretum*, quæ sic habet: *Si effigiatus, vel efformatus sit puer, &c.* præmissaque distinctione de fœtu informi, & de fœtu formato respondet: quod quando fœtus est informis, dubium est an sit animatus, & ideò cùm hoc non constaret notitia certa, & eo in loco publicaret Deus legē Talionis, noluit pro vita, quæ ad sensum humanum non apparebat, & ideo incerta erat & in existimatione hominum inutilis, certam, & perfectam vitam loco pœnæ exigere. Verba *Sanct. Augustini quæstio.* 80. *in Exod. sunt. Si ergo illud informe Puerperium iam quidem fuerit, sed adhuc quodammodo informiter animatum, quoniam magna de anima quæstio non est præcipitanda indiscussa temeritate sententiæ, lex noluit ad homicidium pertinere; quia nondum dici potest anima viua in eo corpore, quod sensu caret, si talis est in carne nondum formata, & ideo nondum sensibus prædita, &c.*

En igitur, quod iuxta sensum talis Scripturæ dubitans S. 5
Doctor, an in carne nondum formata sit humana vita, dicit: *Si talis est in carne*, ex quo manifestè patet, quod Deus noluit hunc articulum declarare, ob altissimos suæ prouidentiæ fines vide *Disp.* 3. *Sect.* 19. Cùm ergo nec lex Diuina voluerit magnam de anima quæstionem dirimere, an fœtus nimirum nondum formatus, sit viuus anima hominis, nihil mirum, quod etiam Summi Pontifices non determinauerint tempus, in quo Baptisma sit absolutè ministrandum, sed solùm sæpius declarauerint, quod si mortis periculum immineat, nulla mora interposita, gratia paruulis ministretur.

Ad primam confirmationem respondetur, optimè Summum Pontificem considerare magnam multitudinem paruulorum quotidie morientium in ordine ad voluntatem, quam habet Deus de illorum salute, & ex illa inferre, quod etiam huiusmodi periculo animarum Deus consuluit instituendo Sacramentum Baptismi.

Sed est aduertendum cum Theologis in materia de præ- 6

destinatione, & præsertim *in 4. distin. 4. & 6. & Bellarm. lib. 2. de Grat. cap. 5. ad finem. Vega in in Tridentinum lib. 5. cap.6. & Suar.1. tom. in 1. part. numero secundo & lib.4. cap. 4.num. 16. & Cardin. de Lugo de Sacram. dicto 3. num.25.* quod illa propositio desumpta ex Epist. ad Timoth. cap.2. *Deus vult omnes homines saluos fieri*, intelligenda est de voluntate inefficaci salutis, quam vocant antecedentem: ex hac autem voluntate non tenetur Deus immutare cursum causarum naturalium, quia iam esset voluntas effcax mediorum; cum igitur circa huiusmodi Paruulos, qui de facto sine propria culpa actuali, vel eorum parentum, carent remedio
7 baptismi, Deus habeat voluntatem generalem, quantum est de se illos salvandi, nec ex eiusmodi voluntate ineffcaci teneatur tollere impedimenta naturalia sequitur, quod instituendo baptismum illis quocunque modo applicabile, siue, vt loquitur *Suarez citat. numero decimo sexto*, diviso vtero Matris iure, vel iniuria, siue Matre viuente, & ministerio Angelorum, siue quocumque alio modo eis prodesse posset, sequitur inquam, Deum satis providisse medium salutis sufficiens, etiam si hoc in particulari contingat impediri: nam si verbi gratia, vt loquitur *Sanct. Augustin. libro primo ad Simplicianum.* Mater, vel Pater ab Angelo inspirati, vel à Deo immediate excitati, orationibus, & lacrymis impetrarent, vt huiusmodi filij nascerentur, in tali statu, vt possent baptizari; iam verum esset dicere etiam tunc antequam nascerentur, quod Sacramentum Baptismi erat a Deo etiam pro ipsis institutum; quare si de facto immaturo tempore, & per abortum egressi sunt ad lucem, quia vteri materni infirmitas, vel ipsius fœtus intemperies, aut quid aliud naturale, ita fuit in causa: solum sequitur quod Deus non immutaverit cursum naturalem causarum secundarum; non autem quod non sit verum, quod Deus sua generali Providentia velit, quantum est de se, hos parvulos baptizari.

8 Quod si Ecclesia non fecit mentionem expressam de istis abortis

abortivis, & informibus, est, quia, vt notauit *D. Cardinali.*
de Lugo citat numer. 26. respectu aliorum parvulorum, qui in
Infantia moriuntur sunt in parvo numero; nec propterea se
quitur, ad illos non pertinere baptismum; quia cum Ecclesia
expresse statuerit, parvulos recenter natos imminente mor-
tis periculo esse baptizandos, satis ostendit & declaravit 9
suam voluntatem circa illos si judicio prudenti existiman-
tur vivere cum in illa propositione generali illi etiam in-
cludantur.

Nec valet illatio, quod Ecclesia nunquam fuit expresse
loquuta de fœtu abortivo non formato, ergo ad istum ba-
ptisma non pertinet:non valet inquam,quia de iis qui respectu
aliorum pauci sunt non erat necesse legem particularem
concedere, cum facile posset de illis judicari ex interpreta-
tione legis generalis; sicuti non valet, Ecclesia nunquam de-
crevit, quod si Mater prægnans sit ad mortem damnata, &
differendo supplicium usque ad partum, iuxta *leg. prægnan-*
*tem digest.de pœn.*periculum probabile sit, quod puer moria-
tur, tunc liceat accelerare supplicium Matris, vt vita spiri- 10
tualis illius fœtus saluetur, non valet inquam; ergo non li-
cet accelerare supplicium Matris; nam & si *Paludanus in* 4.
distinct. 6. *quæst.* 1. *versic. Tertio contra*, dubius sit, tamen be-
ne. *Suarez* 3.*tom.in* 3.*part. quæst.* 68.*comment. in articul.* 11. di-
cit id licere absolutè, seruato tamen Juris, & Justitiæ ordi-
ne: nam in isto casu nemini fit injuria, & alioquin bono spi-
ritualis illius pueri providetur, & quod lex illa mandet dif-
ferri supplicium Matris, est in bonum prolis, ergo si bo-
num, & vita prolis periclitetur, cessat lex per Epiicheiam,
& ei magis consentaneum est anticipare, quam differre mor-
tem Matris: ergo similiter, licet Ecclesia non præceperit,
abortivum informem esse baptizandum sub conditionet
non valet illatio, ergo non est baptizandus; quia isti sun-
casus de minus contingentibus, de quibus lex non dis-
ponit in particulari, & in generali, ut vidimus satis
disposuit.

Aliam

Aliam ſimilem rationem affert *S. Proſper*, non omittendam in præſenti; ipſe enim occurrens obiectioni Hæreticorum dicentium, quod ſi verum eſt, quod Deus vult omnes homines ſaluos fieri; quid eſt quod multos paruulos permittit ſine baptiſmo decedere, ſi enim habet hanc voluntatem Deus, cur non diſponit ſua Prouidentia, vt omnes paruuli antequam moriantur, baptizentur.

11 Reſpondet *D. Proſper lib. 2. de vocat. Gent. cap.*23. his verbis, *Irreligiosè arbitror credi, quod iſti paucorum dierum homines ad illam pertineant gratiæ partem, quæ ſemper vniuerſis eſt impenſa, nationibus; qua vtique, ſi bene vterentur, parentes etiam ipſi per eoſdem iuuarentur, &c. ſicut enim ex aliena confeſſione credunt, ita ex aliena infidelitate, aut diſsimulatione non credunt, &c.*

Sententia igitur *S. proſperi* eſt, quod habet quidem Deus voluntatem, vt paruuli, qui ſine baptiſmo moriuntur, ſaluentur, ſed talem habet voluntatem, qualem ipſorum capacitas poſtulare videtur, & qualem ſemper habet Deus erga omnes nationes, dandi nimirum auxilia generalia, hoc eſt auxilia non quidem omni modo poſſibili, nam hoc pertineret ad voluntatem efficacem, & ſpecialem; ſed per ordinarias cauſas, in quibus ſatis eſt, quod exiſtat virtus, per ſe ſufficiens ad illos baptizandos: quia verò paruuli ſi baptizantur, non niſi ex aliena voluntate, diligentia, & confeſſione baptizantur, & vt loquitur *D. Proſper*, credunt, & ſaluantur; contingit ſæpius, vt ex aliena infidelitate, diſſimulatione, aut negligentia non baptiſentur, & adhuc dicitur Deus habere hanc voluntatem, vt ſaluentur.

12 *Et cap.*24. ſequenti occurrens inſtantiæ quorundam, qui arroganter, imo blaſphemè de Deo dicebant, non eſſe iuſtum, quia non omnibus paruulis ſimili prouidentia conſulit. Reſpondet demonſtrans, quam immeritò Diuinæ Juſtitiæ ſuccenſeant; quia ſi ita fieri oporteret, vt omnes cauſæ remouerentur, à quibus mors illorum ante baptiſmum prouenit, deberet Deus cum omnibus paruullis ita obſeruare, vt

om-

omnes baptizarentur; cum de omnibus ſit eadem ratio; atque ita non eſſet metuendum; aut de negligentia illorum, ad quos cura parvulorum ſpectat; aut de morte ipſorum, quia non poſſet impediri Divina Providentia; ſed ad eam tantum pertineret, ut non carerent hoc remedio ſalutis; & ita ſequeretur. Primo, quod eſſet inamiſſibilis ſalus Infantium. Secundo quod facile à Pelagianis dici poſſet, Gratiam Dei dari ſecundum merita; quia innocentiæ parvulorum poſſet attribui. Tertio quod baptiſmus adoptaret quidem illos in filios, ſed originalem culpam non dilueret, ut dicebant Pelagiani ſupra relati in Procemio. At huiuſmodi errores, & hæreſes deteſtantur omnes Fideles, & qui de divina Providentia catholicè ſentiunt, & fatentur occulta quidem, ſed iuſta Dei diſcretione illorum ſalutem eſſe effectum Divinæ Gratiæ; aliorum autem damnationem à peccato originali procedere, & ab illorum etiam negligentia, qui in parvulorum ſalutem tenentur incumbere; & tandem concludit his verbis S. Proſper: *Vt nec contra donum elevetur ſuperbia, nec contra periculum ceſſet induſtria, &c.* Ad induſtriam igitur pietatis Chriſtianæ pertinere voluit divina Providentia, vt parvuli periclitantes, quam citiſſime baptizentur.

Et confirmatur quia olim, ante inſtitutionem baptiſmi, 13
tempore legis Moſaicæ, licet Deus in remedium originalis peccati veluti Sacramentum circumciſionem inſtituiſſet eamque nonniſi octavo die applicari mandaſſet, at non prohibuit, quod etiam ante octavum diem, puer circumcidi poſſet, ſi mori ipſum parentes dubitaſſent, ut notant Theologi, 14
& præſertim. *Suarez tertio tomo, in tertia parte, diſputatione vigeſima quinta, ſectione prima, verſiculo alterum argumentum, & Eminentiſſimus de Lugo dicta diſputatione tertia, ſectione ſecunda, numero vigeſimo octavo, cum S. Thoma quæſtione ſeptuageſima, articulo quarto, ad. 2.* Et fœminas, quæ circumcidi non poterant, non eſt credibile caruiſſe remedio: imo vera, & communis Theologorum ſententia docet, ante legem Moſaicam in lege naturæ, fuiſſe à diuina Prouidentia inſtitutum remedium aliquod contra originale peccatum, ſa-

crificium nimirum, vel aliquam sensibilem oblationem à pa-
15 rentibus factam, in fide Christi venturi; licet nihil determinatum esset; ut idem Suarez ostendit *disputatione quinta, sectione prima. versic. secundo dicendum, Nunus in tertia parte, quæstione sexagesima octava, articulo secundo, difficultat. 4. ad secundum, & Cardinal. de Lugo dicta disputatione tertia, sectione se-*
16 *cunda, per totum*, at omnem diligentiam, & studium applicandi huiusmodi remedia parvulis ante octauum diem morituris, aliorum pietati, & arbitrio committebat; ideo *S. Augustinus, S. Gregorius, Beda, Hugo de S. Victore*, & alij ita docent: quamvis præceptum, & legem particularem Deus non dederit, imo, ut *S. Augustinus, libro quinto, contra Iulianum capite vigesimoprimo*, adnotavit, Scriptura sacra aliqua necessaria causa latere voluit; & tamen nemo huc usque dixit divinam Providentiam, & legem non satis consuluisse, dum parvulis ante diem octavum morituris, speciali modo remedium non providit: Ergo eadem & multo majori ratione dici nequit, quod Ecclesia Ca-
17 tholica huiusmodi abortivis non providerit, quando non tantum generaliter, sed specialiter inculcavit, ut nulla mora interposita, quando mortis periculum imminet parvuli baptizentur quam citissime, ne vt S. Gregorius loc. cit. ait: *Interveniente paululum mora inveniri non valeat, qui redimatur, dum adhuc tempus quæritur, ad præbendum Baptismum.*

Minus obstat tertia confirmatio argumenti, in qua expro-
18 bratur nobis doctrina ab omnibus communiter reiecta; nos enim non dicimus preces, & lachrymas parentum infallibiliter saluare infantes abortiuos non baptizatos, sed tantum asserimus divinam Providentiam, etiam illis sufficienti remedio consuluisse; quatenus, parentes internis inspirationibus præmovet, & cogitationibus excitat ad orandum, ut filij in lucem nascantur antequam moriantur, vel ad aliquod faciendum, quod si fieret, nascerentur, & baptizarentur, ut bene *Eminentissimus de Lugo dicta disputatione tertia, sectione secunda, numero vigesimo sexto*, Et addimus, quod non debemus acquiescere illis Philosophis, & Medicis, qui solam corporis vitam, & sanitatem considerant, sed baptizare debemus abortivos sub

condicione quando vel juxta regulas Medicorum, vel iuxta ſigna evidentia in facto certi non ſumus, ſed prudenter dubitare poſſumus, quod huiuſmodi fœtus vivant anima rationali; nam quod *S. Auguſtinus in Epiſt. ad Optatum Milevit. de orig. An.* dicebat: *Si origo animæ lateat, dum tamen redemptio clareat, periculum non eſt, neque enim in Chriſtum credimus, ut naſcamur, quomodocumque nati fuerimus.* Nos paucis mutatis dicimus, ſi ab origine fœtus anima lateat, dum tamen redemptio clareat, periculum non eſt, neque enim Baptiſmus eſt illis neceſſarius, ut naſcantur, ſed ut renaſcantur, ſi nati aliquo modo fuerint.

Utinam igitur hæc mea quoque ſententia, & diſputatio 19 ſit illius Chriſtianæ pietatis, & induſtriæ pars, quam Divina providentia elegit, ut per genitores, & alios, quibus hujuſmodi parvulorum ſalus commiſſa eſt, ſalvarentur animæ derelictorum: utinam inquam hic meus, qualiſcumque leviſſimus labor à ſapientibus probatus, & approbatus, cedat in Cœleſtis regni, & Divinæ gloriæ æternum additamentum.

Hæc ſunt quæ in præſenti diſputatione de Baptiſmo Abor- 20 tivorum, ſeu de exiſtentia animæ rationalis in fœtu quamvis problematice, diſſeruiſſe volui: mihi tamen rem ipſam non ſolùm valde dubiam, & periculo gravi expoſitam oſtenderunt, ſed me totum apprime perſuaſum reddiderunt, ut in praxi illam partem tanquam ſecuriorem amplectendam eſſe crediderim, quæ ad miniſtrandum baptiſma infantibus immature editis inclinat, & in illorum ſalutem quàm maximè impellit. Et quidem in hoc ultimo meæ diſputationis ſpiritu niſi praxis eſſet apud DD. omnino nova, & à nemine huc uſque quem viderim, indicata, converſus ad animarum Paſtores ad ipſorum Abortivorum parentes, ad obſtetrices fœminas, & ad quoſcumque neceſſarios Baptiſmi Miniſtros audacter declamarem, ut in re tam gravi, tantique ponderis negotio, omni ſegnitie devicta, ſeu etiam Philoſophica ſcrupuloſitate depoſita, iam volarent, ut nubes ad aquas Salvatoris ſupra germina ſub terris latentia, diffundendas, iam

Lymbo bellum inferrent,& jam ab hac tenebrarum abyſſo animas præriperent,& quæ in patvo corpuſculo vix morantur,in Cœlorum regnum jamjam grandeſcentes tranſmitterent.

Verùm quia ad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Prælatos,& ad ipſum ſupremum animarum Paſtorem, Sanctiſſimum in terris Chriſti Vicarium,Summum Pontificem ſpectat quid in hac materia à Sacramentorum Miniſtris ſit ex debito exequendum, decernere:mihi ſufficiat ſtatũ graviſſimæ difficultatis indicaſſe, & ſapientiſimis Eccleſiarum moderatoribus,Sacrarum Academiarum Dynaſtis, ſacræ Theologiæ doctiſſimis Magiſtris, omnibuſque ſalutis animarum Miniſtris, rem ſicuti mihi viſa eſt, dubiam, & non contemnendam propoſuiſſe,vt ab ipſis diligentius expenſa,periculum frequens animarum in abortivis fœtibus deliteſcentium,ſi ita eſt,pro ſui officij,& charitatis obligatione averti,ſtudeant.

Finis primæ Diſputationis.

DE

DE MINISTRANDO BAPTISMATE SVB CONDITIONE HVMANIS FOETIBVS ABORTIVIS.

Diſputatio Secunda.

PRIVS ROMÆ IMPRESSA TYPIS Michaëlis Herculi 1672. cum licentia ſuperiorum Romanæ curiæ, nimirum Jlluſtriſsimi et Reverendiſsimi D. Joannis de Angelis Archiepiſcopi vrbis Vicesg. et Reverendiſsimi P. Fr. Hyacinti Libelli ſac. Apoſt. pal. Magiſtri, nunc denuo Cum variis correctionibus & additionibus prodit.

JNDICVLVS SECTIONVM.

LECTORI PRÆLOQVIUM.

D formam mihi ab Eminentissimis Sacræ Indicis Congregationis Cardinalibus præscriptam, jam anno 1666. tibi, Amice Lector, hanc secundam Disputationem Romæ impressam offero, de Abortivorum Baptismo illis fœtibus administrando, in quibus humanæ vitæ apparent prima lineamenta. Neque quia sub Romano prælo hanc Thesim recudo, me vel minimum à typis Lucensib recedere suspiceris, in quibus illam ad mentem Eminentissimorum illorum Patrum præmissa protestatione in frontispicio libri declaravi; illam enim eandem protestationem omni ex parte hic repetitam esse volo: Sed quia & nunc Romæ existo brevi tamen discessurus, & à doctissimis viris, & præcipuis Romanæ Curiæ Ministris recognitam esse desideravi, ut ità certior essem, nihil à me in hac materia pronunciari quod à mente Superiorum sit alienum. In hac secunda disputatione, eos qui sententiæ meæ, contrarij sunt redarguere non intendo, vnusquisque enim in suo sensu abundat, & pro veritate sentire & veritatem amare profiteor; sed meũ studium in præsenti, & mens vnica est, meã Propositionem maiori luce illustratã confirmare, Id quod assequi posse facilius credidi, si quæcumque contra me, Appelles post tabulam, imaginatus sum audire. & opponi posse prævidi, ego ipse contrà meam Propositionem objicerem, & objectis

pro

pro mea tenuitate reſponderem. Sunt autem quæ prævidi ſequentia.

I. Quia conſuetudo S.Rom Eccleſiæ eſt, vt fœtus abortivi recenter nati, & à primis diebus ab utero excuſſi nullo modo baptizentur, ergo propoſitio nullo pacto eſt admittenda.

II. Quia iuxta communem & hucuſque receptiſſimam ſententiam fœtus humanus maſculi, non niſi quadrageſima die, fœminæ vero octogeſima, vel nonageſima die vivit anima rationali: Ergo fœtus humanus abortivus ante hoc tempus nullo modo eſt baptizandus.

III. Quia Eccleſia Romana nunquam conſuevit baptizare fœtus abortivos, niſi eorum corpuſcula ſint, & appareant perfecte formata.

IV. Quia baptizare abortivos dubios de quibus nimirum dubitatur an vivant eſt contra ſtylum ſanctæ Rom. Eccleſiæ.

V. Quia meæ propoſitionis praxis, aut omnino eſt impoſſibilis, aut certe valde difficilis; quoniam in utero mulierum prægnantium, non tantùm veri fœtus humani generantur, ſed etiam inutilia quædam germina; ſiue ut D. Jo. Marcus Medicus Iatrophyſicus Pragenſis literis ad me datis, de anno 1663. ſub die 1. Februar. loquitur, Carunculæ, & grumi ſanguinis gignuntur, quæ Molæ, proprio vocabulo nuncupantur. Quare ſæpe contingere poteſt, quod à veris fœtibus non dignoſcantur, & ita non ſine magna ſacramenti irreverentia huiuſmodi Molæ aut impuri ſanguinis excrementa baptizentur.

VI. Quia hæc propoſitio fundatur in doctrina contraria Ariſtoteli, & S. Thomæ. Ariſtoteles enim, quem ſequitur S. Thomas locis à me citatis diſp. 1. ſect. 2. num, 3. docet hominem, priùs vita plantæ, deinde Bruti, tandem propria hominis vita rationali vivere. At vero duæ ſubſtantiales mutationes nempe generatio animæ vegetativæ, & poſt hanc, generatio animæ ſenſitivæ non niſi ſpatium 40. vel ad minus 30. dierum requirunt. Ergo fœtus huiuſmodi non ſunt baptizandi quocunque tempore lapſo à conceptione excuſſi fuerunt ab utero.

VII. Quia iam elapſi ſunt 1672. anni ab Jncarnatione Domini, & nunquā Eccleſia mandavit huiuſmodi homines dubios

baptizari

baptizari; Ergò, ne dicamus in re adeò neceſſaria Sanctam Eccleſiam negligentem fuiſſe,neque etiam hoc tempore meæ propoſitionis praxis eſt inducenda.

VIII. Quia hæc propoſitio, cum ab Auctoribus non fuerit hucuſque in eorum libris aſſerta, nullam habet ſpeciem probabilitatis, ergò non debet inter ſententias probabiles recenſeri.

IX. Et vltimo. Quia indecens eſt Eccleſiæ Sacramentum applicari ſubjecto,adeò impuro,& ſpermatico humore reſperſo, ſicuti eſt fœtus abortivus ab vtero recens excuſſus.

SECTIO I.

Confirmatur breviter indicatis Argumentis iam allatis in præcedente diſputatione proproſitio de Baptiſmo abortivorum.

SVMMARIVM.

1 *Dubium quod fœtus abortivi vivant vitam humanam, eſt rationabile.*

2 *Quod anima rationalis ſit forma informans corpus & in eodem cauſa efficiens ſua membra ſententia eſt magni ponderis.*

3 *Valet illatio: ſunt primis diebus in humano fœtu prima hominis membra; ergo adeſt anima rationalis.*

4 *Propoſitio eſt non tantum ſpeculative ſed etiam practicè probabilis.*

5 *Diſcurſus ſub n.3.eſt directus.*

6 *Probatur hac propoſitio ordine retrogrado.*

7 *Fœtus 40. dierum abſolute baptizandus.*

8 *Fœtus 15.dierum aliquando movetur in vtero.*

9 *Fœtus primæ diei, niſi in eo appareant prima vitæ rudimenta neque ſub conditione eſt baptizandus.*

10 Expe

10 *Experientia Theodori Cherckringij, fœtus trium vel ad summum quatuor dierum est animatus.*

Ntequam supradictis argumentis satisfaciam, juvat hic discursum repetere, quo, & mea Propositio de Baptizandis sub conditione fœtibus humanis abortivis, in quibus humanæ vitæ prima lineamenta apparent firmior evadat, & quam rationabile sit, & probabiliter fundatum dubium, cui eadem propositio innititur, cognoscatur. Siquidem & ratione gravi munitur, & multorum DD. qui illi subscripserunt, vt in Censuris im- 1
pressis initio meæ primæ Disputationis apparet, auctoritate fulcitur, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ stylo conformior invenitur.

Rationem gravem appello argumenta & Sententiam Philosophorum, quos citavi in 1. Disput. sect. 3. n. 12. dicentes animam rationalem in humano Corpusculo existere, statim ac completa est accidentalis organizatio, ita vt primum non esse seminis, sivè Embrionis sit primum esse animæ rationalis ibi à Deo creatæ, & simul vnionem eius cum corpore ab agente naturali produci ad exigentiam illarum qualitatum, in quibus organizatio accidentalis consistit; & quidem animam rationalem esse ibi non solùm tanquam formam informantem, sed tanquam causam efficientem sibi sua membra, & totam substantialem organizationem inchoantem, & perficientem. Explicant, & probant hanc veritatem præcitati Doctores, quorum argumenta non refero, quia loc. citat. plene adduxi
sed suppono; & magni ponderis existimo, quia à tot Au- 2
ctoribus in materia tam graui recipiuntur & approbantur. Neque enim à Legistis, & Canonistis huiusmodi veritatem, sed à Philosophis debemus accipere philosophicam conclusionem.

Erit igitur in hac sententia vera huiusmodi ratiocinatio: apparent pimis diebus in humano corpusculo aliqua prima hominis membra, ergo adest anima rationalis. Sicut vera est 3
hæc: dies est: ergo Sol est Et ideo meritò S. Congregatio Indicis

mihi imposuit, vt meam Propositionem de Baptismo sub conditione abortiuis fœtibus conferendo de illis dumtaxat fœtibus intelligerem, in quibus sunt prima vitæ humanæ delineamenta. Huic meæ Propositioni subscripserunt sex Vniuersitates, & totidem supra 30. Doctores, vt videre est in Indice Censurarum in fronte primæ disput. impresso: Ergo Propositio est
4 non solùm speculatiuè, sed practice probabilis, Si quidem non potest sine iniuria denegari probabilitas practica illi veritati, quam plures, & graues DD. tuto practicari posse existimant. Est ergo dubium probabiliter fundatum, quòd anima rationalis primis diebus sit in humanis fœtibus abortiuis, in quibus prima humanæ vitæ rudimenta reperiuntur.

5 Hunc discursum directo ordine factum appellare liceat, quia à prima Animæ rationalis inexistentia in homine ad Baptismum illi sub conditione conferendum procedit.

6 Nunc ad alium discursum ordine retrogrado, ad idem probandum me conuerto. Praxis, & stylus Ecclesiæ Romanæ est, quòd, qui causauit abortum animatum, puniatur, vt verus homicida, & cum eo tanquam cum irregulari dispensat Sacra Pœnitẽtiaria. Regula autem in praxi seruata est, vt fœtus masculus 40. die à congressu maris cum fœmina sit, & supponatur animatus; & die 80. vel 90. fœtus fœmininus; quod si dubium sit, masculus censetur, vt infra sect. quarta probabo. Jgitur si contingat, quod mulier prægnans die 40. fœtum pariat abortiuum qui vndequaque membranis sit contectus, & inuolutus, hic pro-
7 fectò statim baptizandus erit, & quidem baptismo; non sub conditione, sed absolutè collato; huius enim vita certa est, & nullatenus dubia. At verò pro diebus præcedentibus vitam esse dubiam sequitur, si fundamentum examinemus, quo Ecclesiæ stylus habet, vt die quadragesima vita sit certa. Nam S. Pœnitentiariæ Tribunal, & Tribunal etiam laicorum in puniendis illis, qui abortum fœtus animati causarunt, fundantur, vt infrà dicta sect. 4. dicam, in sententia Aristotelis, siuè in experientia ab eodem adducta, quòd mares vt plurimum circa 40. diem mouentur potiùs dextero latere, fœminæ sinistro circa nonagesimum. Vt Tribunal tam Ecclesiasticũ, quam sæculare haberet certum,

&

& determinatum tempus, quo poſſent ſupponere delictum tanquam certum, ad effectum illud puniendi, nè innocentem punirent, vt reum, non fuerunt ſoliciti de tempore quo fœtus in vtero incipit moueri; cum hoc ſit incognitum, & incertum, ſed ſatis fuit illis habere tempus determinatum, quo certum eſt moueri; & per conſequens fœtum viuere humanam vitam, & reum illum eſſe verum homicidam: & inuenientes prædictam experientiam ab Ariſtotele aſſertam tanquam certam, & maiore fortè diligentia adhibita confirmatam, iſtud tempus determinarunt in ordine ad puniendum delictum certum: non tamen dixerunt ante quadrageſimam diem fœtum in vtero non moueri; cum ad illorum inſtitutum non pertineret: Siue ergo vtriuſque Tribunalis miniſtri acquieuerint ſoli Ariſtotelis teſtimonio, vt fatentur Doctores dicta ſect. 4. relati, ſiue à peritis indagauerint; quod ego ipſe feci, & non ſemel audiui mulieres experiri motum in vtero cauſari à fœtu, non ſolum quadrageſima, ſed aliquando etiam quinta decima die, ſequitur quòd in fœtu abortiuo 39. 38. 37. dierum, & deinceps retrocedendo ſit homo dubius, & de eius vita, iuxta Eccleſiæ praxim, & ſtylum dubitari cum fundamento poſſit, & licet quò magis à tempore vitæ certæ, à die inquam 40. vel 80 recedamus, eò minor ſit ex hac parte probabilitas, quia tamen ex alio ordine directo ſemper occurrunt dies, in quibus adeſt aliunde maior probabilitas, hæc ſemper erit maior, & hinc fit, quòd quantum decreſcit ex vna parte probabilitas tantum creſcit ex alia, atque ideò ſemper ſiue recedamus à prima die humanæ conceptionis, ſiue à 40. die certæ animationis, habemus ſufficiens, & prudens fundamentum probabilis opinionis, qua fœtus abortiuus aſſeritur animatus anima rationali, & ideò ſub conditione baptizandus eſt.

Dicet hic aliquis, maximus receſſus à 40 die eſt prima dies conceptionis, ſiue congreſſus maris cum fœmina; ergo pro iſto tempore nullum fundamentum habemus opinionis probabilis. Reſpondeo ſi hoc tempore nulla vitæ humanæ filamenta ſint effigiata, ita, vt aperto per ſectionem ouo, ſi tamen fieri poteſt, ſiue ſecundinarum inuolucro, iam concreto, non appareant vitæ

humanæ prima rudimenta, non adest prudens motiuum ad coniectandum adesse in fœtu animam rationalem, propterea dixi primis diebus, non prima die fœtum abortiuum esse sub conditione baptizandum, & nunc valdè probabiliter existimo tertia vel quarta die esse animatum, quia ex recentissima experientia quam Theodorus Cherchringius medicus Amstelodamensis affert, factam anno superiore 1671. in fœtu tertiæ vel ad summum quartæ diei, constat apparuisse *caput clarè à corporis mole distinctum & in capite inquit, quasi per nebulam adnotata organorum puncta, corporis autem reliqui rudis adhuc indigestaque moles*, videbatur. Ex hac historia patet quàm veræ sint obseruationes & historiæ ex Hipocrate, Varolio, Platerio, & alijs à me relatæ Disp. 1. Sect. 10. part. 3. n. 3, Uide D. 4. l. 7.

Hoc ego bicipiti discursu libenter vtor, antequam Aduersariorum argumentis occurram, non quidem, vt eos ab vtroque quasi armato latere circumobsessos comprehendam, sed vt vtroque brachio extenso, & obvijs vlnis complectar, ad hunc finem, vt mecum vnanimi consensu in plurimarum animarum salute promouenda conspirent.

SECTIO II.

Præmittuntur aliqua ad solutionem obiectorum conducentia.

SVMMARIVM.

1 *Omnes infantes, in genere loquendo, indigent Baptismo, vt saluentur.*

2 *Etiam illi, quorum vita est dubia.*

3 *In administratione sacramentorum seruanda sunt quæ sunt de iure Diuino, & de generali ecclesiæ consuetudine.*

4 *Quod baptizentur infantes Abortiui animati, est de iure Diuino, & de generali consuetudine Ecclesiæ.*

5 *Sub*

5 *Sub nomine infantium, & parvulorum ſacra ſcriptura, Concilia Patres, & S. Tomas intelligunt etiam Abortivos non formatos.*

6 *Stilus Eccleſiæ antiquus eſt, vt Abortiui ſtatim ac vivere incipiunt baptizentur.*

RVrſus antequam argumentis ſatisfaciam, duo ſunt hic à me præmittenda. Vnum, quod eſt de fide certum, ſed non aduertitur ab illis qui ita arguunt; nimirum omnes infantes in 1
genere loquendo eſſe baptizandos, & alterum, quod ex primo ſequitur, non ſolùm, infantes illos, quos certum eſt viuere humanam vitam, eſſe baptizandos, ſed etiam eos, de quibus dubitari prudenter poteſt, an ità viuant, quos propterèà homines 2
dubios ſiuè incertos virunculos in mea Diſput. 1. ſect. 1. n. 17. vocaui, & ità in progreſſu loquar.

Exordior à primo: & pro fundamento aſſero, veram, & antiquam conſuetudinem Eccleſiæ Catholicæ fuiſſe, & eſſe, vt in 3
adminiſtratione ſacramentorum obſeruentur ea, quæ ſunt de iure diuino ſcripto, vel iuxtà vniuerſalem traditionem ab Apoſtolis derivatam, à Summis Pontificibus à Concilijs, & à SS. Patribus commendatam, vt etiam Paulus Quintus dicit in ſua Conſtitutione, pro Sacrorum Rituum obſeruantia edita anno 1614. quæ eſt inter Bullas huius Summi Pontificis Conſtit. 85. & legitur in principio Romani Ritualis impreſſa.

Et quòd Baptizentur Infantes in genere, ſub quo continentur tam illi, qui immaturo partu egrediuntur ab vtero, & vocantur abortiui, quàm illi, qui legitimo tempore, nono videlicet, vel decimo menſe naſcuntur, habemus ex c. 3. Io. in Euang. dicente. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non poteſt introire in Regnum Cœlorum &c.* quibus verbis non tam imponitur præceptum Baptiſmi, quam exponitur neceſſitas huius medij pro omnibus tàm certis, quàm dubijs. Habemus ex Apoſtolica traditione, de qua teſtatur *Beatus Clemens Romanus lib. 6. conſtitut. cap.* 15. *D. Dionyſius de Eccleſiaſt. Hierarch. cap. vlt.* §. 11. *Origenes lib.* 15. *in cap.* 6. *ad Roman. S. Auguſt. contra Donatiſtas l.* 4. *cap.* 23. *&* 24. *& de Gen. ad lit. lib.* 10. *&* 20. *Bellarm. tom.* 2. *controu. libro primo de Baptiſm. cap.* 8. *verſicul. ſecunda claſſis,*

Suarez 3. tit. in tertiam partem, Disput. 25. sect. 1. versic. secundo principaliter. Et Vasqu. tom. 2. in tertiam partem. Disp. 154. cap. 1. num. 10. Habemus *ex Innocentio Tertio in cap. Maiores de Baptism.* sub nomine Infantium, quorum ait, *quotidie tanta multitudo moritur.* Habemus *ex Tridentino sess. 5. num. 4.* vbi sub nomine paruulorum, decernit illos esse baptizandos ex Apostolica traditione. Habemus tandem ex SS. Patribus, quos plena manu contra Hæreticos Pelagianos, Albigenses, Anabaptistas, Caluinum, Lutherum, & alios, congerit *Iodocus Coccius tom. 2. l. 5. art. 6.* ergò
4 quòd baptizentur abortiui animati in genere, & omnes infantes simpliciter loquendo, ius diuinum est, & consuetudo vniversalis Ecclesiæ Catholicæ.

Quòd autem sub nomine Infantium, & parvulorum veniant etiam illi, qui legitimum nascendi tempus antevertunt, probatur.

I. Quia Exodi cap. 21. num. 22. vbi sermo est de abortivo violenter ab utero Matris excusso, quem editio vulgata dicit.
5 *Si abortivum quidem fecerit &c.* Septuaginta legunt, *si exierit infans, eius non formatus, &c.* Itaque sacræ literæ non solùm abortivum sed non formatum vocant infantem. Et hanc versionem sequuntur *Origenes homil. 10. in Exod. D. August. ibid. quæst. 80. Cajet.* qui ex Hæbreo transfert, *si exibunt infantuli eius.* Lippomanus. *Si egressus infans non fuerit effigiatus*, Et S. Thom. 2. 2 q. 64. art. 8. ad secundum, hunc abortivum *puerum animatum appellat.*

II. Idem probatur, quia *Origenes hom. 14. in Luc. D. Basilius hom. in Psalm. 32. D Gregorius Magnus lib. 7. epist. 53. Hysichius in Levit. lib. 2. cap. 6. Gelasius Papa tom. 1. Epist. 5. ad Episcopos per Picenum. S. Leo Papa in sermone primo de Nativitate. D. Aug. lib. 3. de peccator. merit. cap. 6. & D. Hieronymus in cap. 3. Ionæ, illa verba ex Iobi cap. 14. 4. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine &c.* cum Septuaginta Interpretibus ita legunt, *Nemo mundus à sorde, nec infans cuius est vnius diei vita super terram.* Hi omnes afferunt hunc locum ad probandum, originale peccatum contrahi, statim ac homo incipit in vtero vivere. Et hæc est Catholica veritas, & vera de fide doctrina, quòd nō in secunda

cunda nativitate, qua post inchoatam vitam in utero Matris egreditur infans, sed in prima, qua intrà vterum primò vivit per animæ rationalis creationem in corpore, contrahitur peccatum originale, vt Tridentinum expresse declaravit *dicta sess.* 5. *num.* 4. dum dixit *peccatum originale parvulorum in Baptismi regeneratione mundari, quod generatione contraxerunt.* Et tunc dicuntur, & sunt parvuli, & infantes. Ergò iuxta vsitatum sacræ Scripturæ, Summorum Pontificum, Conciliorum, & veterum Patrum loquendi modum, parvuli sunt, & infantes, statim ac in utero generantur, & incipiunt vivere, ergò abortivi omnes si vivi sunt, veniunt sub nomine infantium, & parvulorum, qui iuxtà Ecclesiæ antiquum stylum baptizandi sunt ex eo quod necessario Baptismi remedio indigeant.

SECTIO III.

Solvitur primum Argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Quia obligatio certa de iure divino est, ut Abortivi animati baptizentur; putat Vasquez ideo ecclesiam particulare praeceptum non fecisse.*

2 *Eminentissimus de Lugo existimat causam fuisse, quia Abortivi sunt in parvo numero respective.*

3 *Quia Ecclesia non semel praecepit baptizari parvulos qui sunt in extremo periculo vitæ satis est vt voluerit etiam de Abortivis intelligi.*

4 *Sed Sanctus Gregorius claris verbis loquitur de baptismo Abortivorum etiam unius diei.*

5 *Sub genere infantium baptizandorum Ss. Patres comprehendunt etiam Abortivos.*

6 *Imo & Concilium Tridentium ita loquitur. vt etiam de illis possit intelligi.*

7 *Parvulos nondum de materno vtero egressos, indigere baptismo*

tismo, ut salventur, doctrina est S. Augustini & universalis Ecclesiæ.

8 *Et S. Augustinus licet dubius suo tempore de origine animæ, hanc doctrinam firmiter tenet.*

9 *Consuetudo in contrarium asserta corruptela est, abusus popularis & error hominis extra Ecclesiam constituti.*

CVm igitur ex tam universali, & communi loquendi modo, satis evidenter constet, quod sub generico nomine infantium, & parvulorum contineantur abortivi, omnesque homunculi, qui immaturo tempore nascuntur, sequitur responsio ad primum, nimirum consuetudinem Ecclesiæ esse, vt baptizentur etiam abortivi, quia vera, & expressa mens Ecclesiæ est, vt omnes parvuli, & infantes cujuscumque ætatis, quia Baptismo indigent, illo mundentur à communi sorde peccati.

Nec mirari aliquis debet, quod nunquam à Summis Pontificibus, Conciliis, & Patribus de Abortivorum in particulari, sed de Baptismo parvulorum, & infantium in universali, & in genere, mentio facta fuerit.

Nam primo respondet *Vasquez in tertiam partem Disp.* 150.
1 *cap.* 2. *num.* 11. quòd ad Ecclesiam non spectat necessitatem hujus Sacramenti per actum legis, & Jurisdictionis imponere, & tempus illud recipiendi determinare, nempè extremum vitæ periculum quoad moribundos, & quoad sanos, cum primum fieri potest; nam satis ex iure divino hæc necessitas constat, cum Io. c. 3. dicatur, quod *nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto &c.*

Respondet secundò *Eminentissimus Cardinalis de Lugo de Sacram. Disp.* 3. *sect.* 2. *n.* 26. quod cum abortivi, qui ad lucem veniunt, pauci sint, & in parvo numero respectu illorum, qui
2 legitimo tempore nascuntur, sicut antiquo tempore, incipiendo à lege naturæ non fuit necessaria specialis mentio de illis, sed satis fuit, quod divina providentia aliquo modo ad illos se extenderit, saltem illuminando Genitores, vt aliquem actum externum fidei, & religionis exercerent, quo

pecca-

peccatum originale filiorum tolleretur, vt ibi Theologi consentiunt cum D. Augustino, ità satis fuit in lege noua Euangelica institutum esse Baptisma, pro remedio omnium paruulorum in genere, & Deum illuminare genitores, vt aliquibus inspirationibus se gubernari sinant, in ordine ad aliquod faciendum, quod si facerent, filij peruenirent ad Baptismum, & sine illo non decederent. At verò cum Ecclesia solùm de illis, qui extra vterum nascuntur curam habere regulariter possit, & debeat, satis illi fuit de paruulis in genere imponere ministris, vt omnibus paruulis, & infantibus, qui in extremo periculo versantur, Baptismum cum omni celeritate ministrent.

Tertio. Respondeo, quòd quotiescumque Summi Pontifices, 3
quos ego refero Disp. 1. sect. 23. per totam, nempè Siricius Papa, Leo I. Concilium Carthaginense, sexta synodus, Mileuitanum, & Gerundense Concilium, & S. Gregorius Papa Epist. ad Augustinum Episcopum Cantuariensem, mandant statim baptizari eos parvulos, quorum vita est in extremo periculo, de omnibus quidem, sed de Abortiuis præsertim sunt intelligendi, isti enim sunt, qui cum ità nascantur, vt ad horam circiter, plus minùs, vitam sint habituri; maiori ratione verificantur de illis, quæ dicuntur ab ipsis, & præcipuè à S. Gregorio in Epistola citata, vt scilicet baptizentur ipsa eadem hora, qua nascuntur. *Ne, dum adhuc corpus ad præbendum Redemptionis misterium quæritur, interueniente paulùlum mora inueniri non valeat, qui redimatur, &c*

Relege mi lector si placet verba S. Gregorij relata *Disp. pri. sect.* 13. *n.* 8. & considera modum loquendi; si quidem sanctissimus iste, & doctissimus Pontifex, ut respondeat Episcopo Augustino interroganti aperte distinguit tres casus, in quibus non prohibetur administratio Baptismi extra tempora Paschatis, & Pentecostes: dicit enim *Baptizari autem, vel enixam mulierem, vel hoc quod genuerit, si mortis periculo vrgetur; vel ipsa eadem horâ quâ gignit vel hoc quod gignitur, eadem quà natum est, nullo modo prohibetur &c.*

Et primo respondet mulierem prægnantem baptizari nullo modo prohiberi. sed iste casus non pertinet ad rem nostram. secundo dicit filium ab ea genitum si legitimo tempore nasca-

tur & ſit in mortis periculo,poſſe Baptizari; & hic eſt ſecundus caſus explicatus , illis verbis *vel hoc quod genuerit ſi mortis periculo vrgetur.* Tertio reſpondet fœtum ſeu parvulum , ipſa eadem hora generationis actiuæ qua mater illum gignit non arceri à Baptiſmo ſi eadē hora naſcatur & egrediatur ab utero; vt alia verba ſequentia diſtincte declarant,*vel ipſa eadē hora qua gignit vel hoc quod gignitur &c.* Et eſt tertius caſus in quo diſertis verbis loquitur S. Gregor. de Baptiſmo parvuli abortiui, qui prima non ſolum die, ſed hora ſit animatus,& eadem prima hora naſcatur extra vterum docet eſſe baptizandum ; quid clarius dicere poterat?

Hoc ipſum probatur ampliùs,non ſolùm ex modo loquendi
5 Sanctorum Patrum,ſed ex ipſorum ſententia & diſcurſu,quod nimirum ſub genere Jnfantium etiam Abortiui comprehendantur.Nam *S.Cyprianus Epiſt.59.ad Fidum Epiſcopum de Infantibus baptizandis* , & refertur etiam *à S. Auguſtino tom.7. lib.3. de peccatorum merit. cap.5.& tom.10. de verbis Apoſtoli Sermone* 14. rogatus , an parvulorum baptiſma eſſet ad inſtar antiquæ circumciſionis differendum vſque ad octauum diem,reſpondet vna cum voto ſexaginta ſex Epiſcoporum , qui erant in illo Concilio congregati, minimè eſſe differendum ; & rationem reddens huius tam vnanimis decreti ait. *In Concilio noſtro omnibus viſum eſt, nulli hominum nato Miſericordiam Dei, & gratiam denegandam,cum Dominus in Euangelio ſuo dicat filius hominis non venit animas perdere,ſed ſaluare,&c.*& infra:*Infans recens natus, nihil peccauit,niſi quod ſecundum Adam carnaliter natus contagium mortis antiquæ prima natiuitate contraxit,&c.* Notanda ſunt illa veba , *prima Natiuitate contraxit , &c.* vt non ſolùm Infantes legitimo,ſed etiam immaturo tempore natos comprehenderet: prima enim natiuitas eſt generatio in vtero ; ſecunda vero ex vtero Matris egreſſio.

*S.Auguſtinus lib.3.de peccator.merit.cap.5.*huius à S.Cypriano ſcriptæ ſententiæ memoriam faciens dicit , quod hæc *non fuit noua conſtitutio,quia fuit iuxtà illud,quod ab initio creditum, & intellectum ſeruat Eccleſia,&c.& ſerm.33.de verbis Apoſtoli,*ait.*Ecce*

video

video Ecclesiam matrem ipsis uberibus suis testimonium reddentem. Accurrunt Matres cum parvulis filijs, ingerunt Salvatori salvandos: Mater qualibet mulier pietate currens cum parvulo suo dicit, baptizetur, ut salvetur. Et in *Epist.* 2. quæ est ad D. Hieronymum de Pelagio dicit: *Hic profectò, & contra Apostolicam prædicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam, ubi propterea cum baptizandis parvulis festinatur, & accurritur, quia sine dubio creditur, aliter eos in Christo viuificari omninò non posse.*

Auctor libri *de Eccles. Dogmat. c.* 34. cuius verba sunt *in c. placuit, ut quicumque de consecrat. distinct.* 4. & sumitur ex Concil. Milevitano, in quo fuerunt S. Augustinus, & Anselmus, qui Romanæ Ecclesiæ legatione in eo Concilio fungebantur, imo *Concilium Tridentinum Sessione* 5. *n.* 4. transtulit de verbo ad uerbum intelligentiam horum verborum D. Pauli ex *Cap.* 5 *ad Rom. Per unũ hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors,* 6
& ità in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccaverunt, &c. & conjungens veram Apostoli doctrinam cum Ecclesiæ consuetudine dicit, *hanc esse regulam Fidei ex traditione Apostolorum, ut per baptismum in parvulis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt, &c.* ubi diligenter observanda sunt hæc ultima Concilij verba *generatione contraxerunt*: generatio quippe est in utero, antequam infans emittatur, quod si immaturo tempore emittatur est Abortivus. Constat igitur, quod tam de aliquo Jnfante Abortiuo, quam de alio legitimo tempore nato Concilium Tridentinum docet, & definit disertis verbis, esse regulam Fidei ex traditione Apostolorum, ut quicumque Jnfantes, qui peccatum in generatione contraxerunt, baptizentur, & baptismi regeneratione mundentur.

D. Augustinus lib. 6. *contrà Iulianum cap.* 5. expresse loquitur, de parvulis nondum de materno corpore egressis, & contrà Pelagianum istum concludit, tam ex Apostoli auctoritate, quam ex Ecclesiæ consuetudine illos, ut salventur, indigere baptismo. 7
Hanc eandem Apostoli doctrinam una cum observantia Ecclesiæ, urgent *Origenes lib.* 5. *in cap.* 6. *ad Romanos. Nazianzenus Orat. in S Baptisma. S. Ambrosius de Mysterio Paschæ c.* 5. *& contrà Pelagianum D. Hieronymus dialog.* 3. *cap.* 6. & alij SS. Patres passim

hanc Apoſtolicam doctrinam repetunt, & nunquam illam disiungunt à conſuetudine univerſali Eccleſiæ, quod nimirum parvuli exiſtentes in utero matris indigent Baptiſmo Chriſti, ut ſalventur.

Dices teſtimonium D. Auguſtini quoad primam animationem humani fœtus, non eſſe magni faciendum, nam ipſe ſemper de animæ rationalis origine, quæ ſuo tempore certa non erat, dubitavit, ac proindè de Abortivorum baptiſmo, illum non potuiſſe, tradere doctrinam adeo certam.

Reſpondeo, & hoc magis probare, omnes infantes etiam Abortivos eſſe iuxtà Eccleſiæ ſtylum baptizandos: Nam quamvis D. Auguſtinus eſſet de prima animæ origine ambiguus; non tamen de veritate Catholica, ſeù de Apoſtoli doctrina, unquam dubitavit; quod nimirum in prima nativitate contraheretur peccatum originale, ſtatim ac homo inciperet vivere, undecumque anima proveniret; quod remedium unicum & neceſſarium eſſet baptiſma, & quod ità Eccleſiæ vniuerſalis conſuetudo ſtatim baptizandi Jnfantes interpretaretur, ut conſtat etiam ex ijs, quæ ſcripſit de *Gen ad lit. lib. 10. c. 23.* ibi enim ſuam de origine animæ incertitudinem indicans; humiliter Deum rogat, ut ſe dignetur docere quidquid de anima expedit ſcire, & deindè ſubdit: *Conſuetudo tamen Matris Eccleſiæ in Baptizandis Parvulis nequaquam ſpernenda eſt*, neque vllo modo ſuperflua deputanda, nec omnino credenda, niſi Apoſtolica eſſet traditio

Cum igitur conſuetudo Eccleſiæ conformari debeat Apoſtolicæ traditioni, & hæc, ut vidimus, ſit, quod baptizetur quicumque Jnfantium, & parvulorum nomine comprehenduntur, ſci-
8 licet tam Abortiui, quàm non Abortivi; omnes enim contrahunt originale peccatum, planè ſequitur, non eſſe attendendam illam conſuetudinem, quæ Abortivos excludit à baptiſmo: quippè quæ non Eccleſiæ conſuetudo, ſed corruptela, & vt mitius loquar, vetularum obſtetricum negligentia, & inſcitia dicenda eſt. Imò verò talis aſſerta conſuetudo non baptizandi Abortivos, ſi vivant, neque datur de facto, neque poſſibilis eſt; eſſet enim contrà Jus diuinum dicens, quod omnes, qui vivunt, remedio Chriſti indigent, & Baptiſmate. Quare ceſſat primum argumentum

argumentum quod,ut verum fatear,videtur eſſe,non hominis Catholici,ſed extrà Eccleſiam conſtituti.

SECTIO IV.

Soluitur ſecundum argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Quod Eccleſia non ſoleat baptizare Abortivum maſculum ante quadrageſimam diem, & fœminam ante octogeſimam, non eſt ſententia vera,ſed ficta.*

2 *Distinctio de fœtu animato, & inanimato legalis eſt,& iuridica: ſed in jure nullum datur tempus determinatum pro tali diſtinctione.*

3 *Miniſtri utriuſque Tribunalis pro determinatione talis temporis conuenerunt,eſſe attendendam doctrinam Ariſtotelis.*

4 *Fœtus in dubio præſumitur maſculus.*

5 *Iudicium in ordine ad pœnam eorum qui cauſant Abortum fœtus animati, & in ordine ad Baptiſmum debet eſſe diuerſum.*

6 *Et canoniſtæ monent,non eſſe ſequendam eamdem regulam ad effectum baptizandi.*

ARguunt ſecundo loco, eſſe quidem antiquam Eccleſiæ conſuetudinem, ut baptizentur Infantes etiam Abortiui, non tamen maſculi ante quadraſimum, neque fœminæ antè octogeſimum,vel nonageſimum diem à conceptione, quòd ut probent,fingunt ſibi ſententiam quorumdam, quos ità ſentire aſſerunt,eamque vocant receptiſſimam.

Cœterùm,vt verùm fatear,hic modus arguendi ſuo ſe gladio perimit, & meam propoſitionem egregiè probat. Quòd vt oſtendam,cauendam hic eſſe magnam æquivocationem,qua laborat argumentum exiſtimo. Nam Iura omnia tam Canonica, quàm Ciuilia, ut pœnas ſtatuant contrà eos, qui prægnantes mulieres faciunt abortiri, diſtinctionem adhibent de fœtu

animato, & inanimato, vivificato, & non vivificato: ut videre est *in cap. sicut ex litterarum de homic. in constitut.* 87. *Sixti V.* in alia *Constitut.* 8. *Gregor. XIV. & in decreto Clement. VIII.* super reservatione casuum pro Regularibus. Sed nullum tempus determinatum hæc jura designant, quo fœtus iudicandus sit animatus, vel non animatus. Quare Ministri utriusque Tribunalis Ecclesiastici, & sæcularis videntes aliquam temporis determinationem esse necessariam in praxi pro executione, & observantia dictarum legum, conuenerunt fœtum esse judicandum animatum quoad masculos, si diem quadragesimum at-
3 tingat, & quoad fœminam, si diem octogesimum, vel aliquando nonagesimum. Fundamentum huius determinationis est, vt notavit *Bassæus in Floribus tomo 2. verbo Abortus numer.* 1. Quia *Aristoteles lib. 7. de Histor. animal. cap.* 3. scripsit, quòd *Mares fœtus magna ex parte circà quadragesimum diem dextro potiùs latere moventur, fœminæ sinistro circa nonagesimum, &c.* Et quamvis *Gloss. in princip. distinct.* 5. vtatur alia ratione; quia nimirum *Leuit. cap.* 12. Mater, quæ masculum pariebat diebus quadraginta, quæ fœminam octoginta diebus, erat immunda; tamen est omnino idem fundamentum, vt inter Expositores Levitici notavit *Lorinus ad cap. 12. n. 4.* & quando dubitatur; sit-
4 ne masculus fœtus, vel fœmina, præsumi masculum, & sic animatum anima rationali, dixit *Navarrus in Manual. cap. 27. num. 223.* & servat S Pœnitentiaria, vt notant *Naldus in summa, verbo Abortus, num. 2. Diana parte 7. tom. 5. resolut. 6. & Marcus Paulus à Leone in Praxi S. Pœnit. fol. mihi 467. vers. fœtus,* & dixi ego *Disput. 1. Sect. 5.*

Hac de causa aliqui recentiores, vt meam propositionem impugnent, dicunt humano fœtui, antè diem quadragesimum, tanquam subjecto omnino incapaci, quia inanimato, nullo modo, neque absolutè, neque conditionaliter Baptismum esse administrandum.

Verùm, ut magis pateat æquivocatio commissa, distinguendum est judicium faciendum de eo, qui Abortum ita animatum causat, tanquam de vero homicida puniendo, à judicio de ministrãdo Baptismate fœtibus Abortivis; cum sint hæc duo

judicia valde diversa, & de illis diverso modo loquantur Auctores. Primum enim judicium tendit ad irrogandam pœnam; delicto homicidij condignam; & secundum ad afferendum remedium animarum saluti necessarium. Doctores considerantes tempus, quo homo in vtero Matris incipit vivere humanam vitam, esse omnino incertum, quia neque Sacræ literæ docent, neque naturalis Philosophia vlla evidenti ratione cognoscere potest; hinc est, quòd ne Jnnocentes punirent tanquam Reos, observarunt, Aristotelem loco citato non dixisse quòd Mares, vel fœminæ illo determinato tempore vivere incipiant, sed solùm, quòd Mares, ut plurimum circà quadragesimum diem moventur potiùs versus dexteram partem Matris, & fœminæ potiùs versùs sinistram circà nonagesimum; Ideo tali tempore ex hac certa operatione inferebant, adesse principium talis motus nempè animam; atque ideò benè *Navarrus in Manuali cap.27.num.223. Coriolan. part.2. de casibus reservat. cas.6.num.3. Peyrinus tom.2.quæst.3. cap.2. num.46. Diana part.7. tract.5. resolut.6. & Bassaus loc. cit.* ut tutiorem partem sequerentur, in imponenda pœna convenerunt, quod tali tempore fœtus esset certissime animatus, quia aderat vita in actu secundo, idest motus, ex quo inferebant adesse animam, minimè tamen denegarunt, diebus antecedentibus fœtum vivere anima rationali.

Itaque sententia de animatione fœtus in ordine ad non ministrandum Abortivis Baptisma, est omnino improbabilis, nec potest in hoc discursu fundari, & multo minus, vt supponitur, & creditur communis existimari. Et revera, ut *Disput.1. à Section.2.* usque *ad Section.9.* omni adhibita diligentia inuenire illam non potui apud Auctores; qui typis suas sententias publicarunt; quare neque dici debet receptissima; cum apud nullum Auctorem inveniatur, nisi in ordine ad puniendum delictum Abortus, quod sane est verissimum; at vero non sequitur, quod anteà non possit cum fundamento dubitari, fœtum esse animatum, cum adsint sententiæ probabiles, quas ego recensui illa *Disput.1. à Sectione 6.* usque *ad vndecimam.*

Jmo non solum ex Thonlogis, sed ex Canonistis nonnulli 6

admonent

admonent, quod confessarij, quoad forum Sacramenti, & vt in eo iudicent gravitatem talis peccati, non observant prædictam regulam quadraginta, vel nonaginta dierum, sicut faciun etiam administrantes baptismum, ne animæ sine baptismt damnentur; ità *Menoch. de Arbitr. cas.* 357. *num.* 7. *& Thesauro Pedem. decis.* 12. *num.* 1. quia inquit *gravissimum est peccatum in foro conscientiæ animam sine baptismo perire, &c. Et Menochius num.* 5. dicit, *quod ratione Sacramenti baptismi habenda est major ratio animati fœtus, quam deceat illa regula in judicio forensi observata.*

SECTIO V.

Solvitur tertium Argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Ex tempore quo regulariter lacerantur secundinæ, infertur quo tempore appareat perfecta formatio fœtus.*

2 *Apparitio perfectæ formationis, non potest esse regula ad baptizandum fœtum abortivum.*

3 *Perfecta formatio fœtus datur die quadragesima.*

4 *Non est, neque potest esse in Ecclesia catholica consuetudo expectandi perfectam formationem, ad effectum baptizandi fœtum abortivum.*

IMpugnant tertio argumento, meam propositionem & confirmantes eandem sententiam addunt, Romanam Ecclesiam non habere consuetudinem baptizandi fœtus Abortivos, nisi quando eorum corpuscula apparent perfecte formata.

Sed contrà primo: quia non obstante hoc additamento ab Ecclesiæ Romanæ consuetudine desumpto, non propterea fugiunt argumentum supra factum, ex doctrina D. Pauli, & Concilij Tridentini, sed solùm imponunt Ecclesiæ Romanæ hujusmodi consuetudinem, Si enim Sacramentum Baptismi est

à Deo

à Deo inſtitutum, ut tollatur macula peccati originalis iam contracti in ipſa conceptione, & hæc perfecta formatio non apparet niſi poſtquam infans fregit membranas Secundinas, & illis ſe ipſum expoliavit, ſequitur ex hac imaginata conſuetudine magnum abſurdum, quòd ſcilicet non niſi poſt nonum menſem 1
inchoatum Infantes ſint baptizandi. Siquidem, ut teſtatur Hippocrates à Medicis communiter receptus *lib. de nat. puer. part.* 26. Secundinas tunc rumpit infans, quando iam adultus egreſſum ſibi parat ab uterò; quià nimirum tunc non ſatis alimenti percipit à matre per venam umbilicalem, & ideo membranas lacerat, ut egrediatur, & ſufficientem ab uberibus recipiat alimoniam: quod Hippocrates regulariter exiſtimat contingere inter nonum, & decimum menſem; ergo impoſſibile eſt, ut ante hoc tempus appareat formatio perfecta. Quod ſi non de illa perfe- 2
cta formatione, quæ apparet poſt exutas, & depoſitas membranas ſe loqui aſſerant, ſed de alia formatione, quæ priùs latet, hæc profectò datur die quadrageſima, ut teſtantur Anatomici, pro quibus unum hic affero *Ioannem Fernelium lib. 7. de homin. proc.* 3
cap. 10. qui ita loquitur. *Ità quidem ſæpè obſeruauimus die quadrageſima eiectum fœtum ſemidigiti, aut, ut ait Ariſtoteles, Formicæ maiuſculæ magnitudine vere ac prorſus conformatum, & cuius partes omnes excepto iecore albæ ac ſpermaticæ cernebantur caput par erat Auellanæ & maius, quam pro reliqui corporis ratione, oculi exerti, naſus, auriculæ, & omnia contecta cute tenuiſſima, alba quidem omnia, fibroſa, & ſeminis æmula, nullo ſanguinis, aut carnis rubore perfuſa, &c.*

Secundò, ſi die quadrageſima fœtus eſt homo, corpore & anima rationali compoſitus, vt patet, & omnes Doctores communiter admittunt, intrà ſecundinas datur quidem formatio diſcreta, & cum diſtinctione inter ſingula membra, ſed rudis, & imperfecta, nam membra non ſunt adhuc carne veſtita, ſed alba mucoſa, & ſæminis æmula, ſequitur, quòd non tantùm ſuperflua ſit maior corpuſculi formatio, ſed quòd de conſuetudine Romanæ Eccleſiæ non ſit expectanda. Si enim hæc imperfecta, & rudis formatio ſatis eſt Iudici criminali, vt iuxtà vtriuſque Tribunalis leges procedat contrà illum, qui cauſavit hujuſmodi

Abortum, ad pœnas homicidij, & satis est Ecclesiæ Ministro, ut judicet juxtà Consuetudinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & S. Pœnitentiariæ, hoc peccatum esse verum homicidium, excommunicationi, irregularitati, & alijs pœnis obnoxium, tam à iure civili, quàm canonico inflictis, ut Sixtus Quintus dixit in sua *Constitut.* 87. *in Bullar.* quæ incipit *Effrænatam, &c.* vbi §. 1. enixis verbis declarat hoc peccatum esse gravissimum, quia animabus recenter creatis affert æternam damnationem, cur non satis erit Ecclesiæ Ministro, ut collatione Baptismi saluet animam in ultimo & ineuitabili damnationis æternæ periculo constitutam?

4 Tertiò probo hujusmodi assertam consuetudinem in Ecclesia Romana neque esse de facto, neque de possibili: Cum enim Sancta Dei Ecclesia vivat de spiritu Christi, idest fide, charitate, doctrina Sacrarum literarum, & Sacramentis Christi ut *D. Paulus prima ad Corin. c.* 12. *vers.* 13. docet, *in uno spiritu* inquit, *omnes nos in unum corpus baptizati sumus, &c.* & Christus totum quidem hominem salvare venerit, corpus scilicet, & animam, animam quidem principaliter, & propter animam secundariò corpus, ideò *Lucæ cap.* 9. *vers.* 56. dicebat de principali sua intentione. *Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare.* hinc est quod vera Dei Ecclesia, qualis est Ecclesia Romana, non potest non principaliter intendere salutem animæ, & secundariò corporis salutem. Itaque quandò vita corporis, aut perdita est, aut in periculo extremo desperata, ad salutem solius animæ omni studio debet incumbere quod solet facere, ut videmus in cura & visitatione illorum infirmorum, qui paulatim tendunt ad interitum; nam Parochis ab Ecclesia præscribitur in Rituali Romano sub Rubric. *de Visitat & Cur. infirmor.* ut quousque spes est, ut infirmus convalescat, visitet frequenter, soletur pijs verbis, & in via salutis spiritualis eum dirigat, & etiam humanis auxilijs, si indigeat, vel de suo Parochus, vel de alieno, ex collectis eleemosynis succurrat, & ad Deum prò infirmo oret, ut mentis, & corporis sanitate gaudeat. Verùm si corporalis vitæ spes deficiat, mandat, ut saluti animæ dumtaxat intentus, ultima Sacramenta Ministret, & animæ fatiscenti usque ad ultimum spiri-

tum

tum Sacramentalibus quibusdam ad id ordinatis semper assistat.

Est igitur consuetudo Romanæ Ecclesiæ, neque alia esse potest, quàm corporis, & animæ salutem itá curare, ut si tandē Corporis vita desperetur, tunc solùm animæ saluti maxime intēdat ideo in Constitutione præc. pœnas Iuris Ciuilis, & Canonici, & excōmunicationem etiam addendo procurat, eos, qui fœtus animati abortum causare tentant hujusmodi pœnis comminatis à tam immani scelere perpetrando remouere. Quòd si, his non obstantibus, contingat per abortum excuti fœtum animatum ab utero matris, tunc quia corpusculi illius spes nulla est, ut supervivat, debet Ecclesia solum animæ saluti intendere, & non expectare maiorem corporis, & membrorum formationem, ut de spiritu Christi viuens, possit cum veritate dicere, quod non intendit animas hominum perdere, sed saluare.

Hac sola ratione permoti plures Episcopi cum D. Cypriano dixerunt in Concilio Provinciali, quod in baptizandis parvulis non erat expectanda dies octava, ut olim tempore circumcisionis. Ergo neque est, neque esse potest in Ecclesia ista asserta consuetudo non baptizandi fœtus animatos, nisi quando apparet esse perfecte formatos.

SECTIO VI.

Solvitur quartum argumentum

SVMMARIVM.

1 *Stilus Eccesiæ est ut quocumque tempore abortivi animatio dubia sit baptizetur.*

2 *Ecclesia Romana admittit, & approbat conditionalem Baptismi collationem.*

3 *Vana est distinctio de hujusmodi baptismi collatione quod tunc solum liceat, quando præcessit baptismus absolute collatus.*

4 *Ecclesia solet ministrare sacramenta sub conditione non solum ex*

cauſa neceſſaria; ſed etiam ex cauſa honeſta.

5 *Fœtus quia membranis eſt involutus ſi dubium ſit quod ſit animatus baptizari debet ſub conditione.*

6 *Ex eo quod Paulus V. mandauit monſtrum baptizari ſub conditione ſequitur eſſe ritum Eccleſiæ ut baptizetur abortiuus de cuius vita dubitatur.*

7 *Stilus S. Rom. Eccleſiæ quiſnam ſit.*

8 *Iuxta Eccleſiæ ſtylum fœtus ſeptem dierum baptizandus eſt.*

REplicant alij Iuniores contrà meam propoſitionem, quia eſt contà ſtylum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ; ſed gratis, & nullo fundamento contradicunt, quod ità facile oſtendo.

Et ſuppono tanquam certum, quod ex aduerſo conceditur,
1 Abortiuos, qui diem quadrageſimum attingunt, eſſe animatos, & ideo abſolute, & non ſub conditione baptizandos; ſed Medici aliqui quos ego refero *Diſput* 1. *ſect.* 4. *numero primo* & nonnulli alij, qui ſentiunt contrà me, fatentur pro majori caloris intenſione ſeminis utriuſque, & uteri activitate, animationem fœtus aliquando adeo anticipari, ut nonnunquam ante menſem fœtus fuerit animatus: Tunc ſic argumentor: In hac ſententia quæ ſupponitur ad hominem eſſe iuxtà Eccleſiæ ſtylum, poteſt cum fundamento dubitari, an hic, & nunc Abortus eiectus ab utero ſit animatus, ante diem quadrageſimum; quod ſi ſit animatus certum eſt, & tanquam certum ſupponi debet quod ſit in extremo vitæ periculo; quid tunc à Miniſtro, ut charitati ſatisfaciat, præſtandum eſt? an vocabit Medicos; inquiret Anatomicos, ut dijudicent, an fœtus ſit animatus an Philoſophos, an vita tantùm vegetatiua, & embryonica vivat? ſed periculum eſt in mora, cum vita ſi adſit, ſit horaria: an abſolute baptizabit? Sed obſtat communis Theologorum doctrina, quæ docet, non licere, quando vita eſt dubia; ergo ſupereſt, ut baptizentur ſub conditione. Hoc argumentum urget ſemper contra ſententiam mihi contrariam quia nunquam contingit in caſu practico diem quadrageſimum præciſe

præcisè,& certò esse notum,Ergo stylus Ecclesiæ est,ut Abortivi quocumque tempore nascantur, cum illorum animatio sit dubia, baptizentur. Probo autem directè propositionem meam esse stylo Ecclesiæ conformem.

I. Quia stylus Ecclesiæ est ministrare Sacramenta sub conditione, quando dubitatur de vita, aut de capacitate subiecti. 2
Primum patet ex cap.2.de Baptis. ibi enim Ecclesia præcipit, eos baptizandos esse sub conditione de quibus dubitatur, an antea fuerint baptizati, & consequenter an sint capaces, ut baptizentur. Secundùm probatur ex Rituali Romano sub Paulo V. edito anno 1614. in quo sub Rubrica *de Sacramento Extremæ Vnctionis* dicitur, quod si Parochus de infirmo in extremis posito dubitet,an vivat, adhuc unctionem prosequatur, sub conditione pronunciando formam. Deinde sub Rubr. *de Sacramento Baptismi,titulo de Baptizandis parvulis vers. nemo,&c.* dicitur,quod si infans adhuc in utero matris clausus,imminente mortis periculo non caput, sed aliud membrum emiserit, in illo baptizetur, & tunc si natus vixerit, erit sub conditione baptizandus, non nisi, quia si validum fuit Baptisma collatum, verbi gratia, in digito, vel in pede, subiectum est incapax, ut iterùm baptizetur, *& vers. Infantem, &c.* Idem, & propter eandem rationem statuitur de Infantibus expositis,si nimirum non constet esse baptizatos, baptizandos esse sub conditione.

Neque audiri sine refutatione potest, illa distinctio nuper excogitata;quod Ecclesia admittit,quidem aliquando Baptismi conditionalis collationem,non tamen in omni casu, sed solùm quando præcessit ejusdem collatio absoluta, ita tamen, ut postea de Baptismi valore dubitetur, non autem quandò nulla 3
præcessit collatio. Nam hæc distinctio sicuti gratis & sine fundamento excogitatur, ità gratis negatur; & facilè redarguitur. Nam si Infans legitimo tempore nascatur, sed ita, ut vix natus incipiat languere ad mortem, & statim dubitari possit,an vivat. Quis adeò inhumanus, & impius, qui non baptizet? Et quis adeò temerarius, ut dubitans de vita absolute, & non potius conditionaliter baptizet? Vana est gitur

distinctio,& ratio est quia in prædictis casibus à Jure, & Rubrica descriptis datur baptisma sub conditione, non quia præcesserit aliqua baptismi collatio, sed quia posito dubio de vero Baptismi valore non debet remanere anima illa, sine necessario salutis remedio, si primus Baptismus non fuit validus quæ quidem ratio militat in Abortivis, & rationis fundamentum est quia omnia Sacramenta, vt jam vidimus, solet Ecclesia Ministrare sub conditione, non solum ex causa necessaria, sed etiam honesta, vt notavit *Suar. tom. 3. in 3. part. disp. 13.*
4 *sect. 13. vers. dico 3. &c.* independenter ab eo, quod antea fuerint, vel non fuerint administrata.

Præterea in eadem Rubrica. Ritualis *Vers. monstrum* ut ego retuli *Disp. 1. sect. 13. n. 10.* proponitur casus de monstro recenter nato, & non antea baptizato, sed in hoc casu mandat Ecclesia, quod si dubium fuerit, an monstrum sit homo, vel brutum, baptizetur sub conditione etiam si antea non præcesserit aliqua Baptismi collatio.

Deinde si Infans egressus partim humanam, & partim bru-
5 talem speciem præseferat, & ideo sub conditione sit baptizandus, cur non dicemus idem de humano fœtu, qui præsertim primis diebus est omnino membranis involutus, & certè judicari non potest, an humana, an Embryonica forma sit vivus: id est an solum habeat prima vitæ filamenta, an vero cum illis adsit etiam anima rationalis, & dubium est utrimque probabile, cum neutra ex sententiis oppositis sit evidens, & pro utraque adsint rationes, & Patroni, certe non apparet disparitas: nam statim ac fœtus menstruum humorem attrahit pro alimento, & ex eo percipit incrementum, infert Aristoteles *lib. de spiritu cap. 3.* in eo esse vitam; sed an sit vita à forma Embryonica, an vero ab anima rationali dubitari potest; ergo est paritas. Atque ideo mea propositio est conformis Ecclesiæ stylo,

II. Probo hoc idem directe, quia cum ritus nihil aliud sit, vt Festus, ait, quam mos in sacrarum rerum administratione comprobatus nemo rationabiliter potest nouitatem eius mihi

opponere,

opponere, quia dicam Baptismum esse conditione ministrandum Abortivis, quando non alium morem baptizandi adhi- 6
beri volo, præter illum, quem communiter seruat Ecclesia Catholica à Romano Rituali præscriptum. Et quis, rogo, vnquam dicet, Paulum Quintum in suo Rituali, quia hujusmodi monstrum de quo dubitatur, an sit homo, sub conditione baptizari præcepit, ex eo quòd antea antiqui Rituales non ordinabant, mutasse & innovare voluisse ritum Baptismi, dum ipse, ut in præcitata Constitutione protestatur, totus est, vt receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, & ab ea probatum vsum antiquitatis, inviolatè observari constituat. Ergo quia Sanctissimus iste, & vigilantissimus Pontifex dixit, monstrum in quo dubia est hominis vita iuxtà antiquum, & approbatum in Ecclesia Catholica ritum esse baptizandum, ea nimirùm ratione motus, quia si fortè anima rationali vivat, indiget remedio Christi, vt salvetur: eodem modo liceat mihi dixisse, Abortivos de quibus dubitatur, an vivant, esse sub conditione baptizandos, absque eo quod novum ritum introducere videar cum usitatum tantummodo, & antiquum in Ecclesia velim observari.

III. Quia ille stylus est Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, qui concordat cum Apostolica traditione, alioquin non stylus, sed abusus esset in Ecclesia, quæ, vt vidimus, omnes infantes, & parvulos statim morituros omni celeritate baptizat, vt Christi Salvatoris remedio tempestivè liberet à communi culpa, quam ab illis contrahi, antequam membranas abrumpant certissimum est, & certissimum etiam est vivere vita rationali, antequam illas lacerare possint.

IV. Quia ille est Sanctæ Romanæ Ecclesiæ stylus quem Theologi passim colligunt, ex doctrina, quam Ecclesia tradit 7
de administratione Sacramentorum, sed Infantem secundinis inclusum, & ita immature natum, vt periculum sit ne subito moriatur esse sub conditione baptizandum, docent *Vasq Ochogavia Trapositus, Granado, Hurtadus, Cabrera, Moscosus, Layman, Torre Blanca, Castro Palaus, & Cardinalis de Lugo quos citat*, & sequitur *Diana part. 5. tr. 3. res. 4. & 112. & part. 10. tract. 16. res. 18.*

V. Probo

V. Probo prædictam propoſitionem, non ſolùm ſtylo Ec-
cleſiæ eſſe conformem, ſed contineri inter ritus ab Eccleſia jam
præſcriptos: Nam in Rituali Romano ſub *Rubr. de baptizandis
parvulis verſ. ſi mater &c.* nulla adhibita diſtinctione, an fœtus
fuerit in vtero geſtatus quadraginta, vel pluribus, aut pauciori-
bus diebus, nulla diſtinctione de fœtu perfecte formato, vel
informi, dicitur indiſtincte: *Si mater prægnans mortua fuerit, fæ-*
8 *tus quamprimum cautè extrahatur, & ſi vivus eſt baptizetur.* Po-
namus igitur, argumentandi gratia, hanc matrem mortuam ge-
ſtare in utero fœtum, verbi gratia, ſeptem dierum ex hoc Eccle-
ſiæ ritu fætus iſte ſeptem dierum, ſtatim ab utero extrahendus
eſt, & baptizandus, ſed ſuppoſita ſententia probabili, prudenti
iudicio exiſtimandus eſt vivus, niſi per accidens, & ex cauſa ali-
cuius compreſſionis, aut contuſionis evidenter appareat mor-
tuus. Ergo iuxta Eccleſiæ ritum fœtus ſeptem dierum baptizan-
dus eſt.

Nulla autem quoad hoc aſſignari poteſt differentia inter hunc fœtum ità ab arte extractum, & inter illum de quo procedit propoſitio, ab utero antè tempus effuſum, cum uterque ſit Abortivus, ideſt, ante tempus legitimum ab vtero ſeparatus.

Quod autem poſſit ſecto utero matris extrahi fœtus ſeptem dierum teſtatur Hipocrates, qui *lib. de nativit. puer.* fatetur ſe propriis oculis ſpectaſſe mulierem violento ſaltu, ex altiore loco facto, fœtum ſex dierum ab utero excuſſiſſe, qui in terram cadens inſonuit, & ab eo prima membrana, quaſi ovi crudi putamine abſtracta, vitæ ſigna, ideſt umbilicum, venas, & reſpirationem in eodem, refert, comprehendiſſe, ergò talis fœtus ſenſu preceptibilis eſt, atque ideo extrahi poteſt.

Quare tantùm abeſt, ut mea propoſitio ſit contra ritus jam ab Eccleſia receptos, quod imo inter illos contineatur.

SECTIO

SECTIO VII.

Solvitur quintum argumentum.

SUMMARIUM.

1 *Ovum conceptionis humanæ describitur, quoad figuram, & tactum.*
2 *Molæ Ethymologia, & definitio.*
3 *Molæ figura, & causa.*
4 *Mulierem non parere ova subventanea, sicut Gallina sentit Galenus.*
5 *Sed contradicit experientia multorum recentiorum.*
6 *Mola non est figuræ ovalis: quia deficiente calore non potest ita formari.*
7 *Molæ color non subalbus sed interdum viridis vel varius ex viridi & albo, vel etiam subniger.*
8 *Adfertur regula ad discernendam Molam ab ovo; et n. 10.*
9 *Ovum conceptionis continet subjectum morali certitudine & prudenti iudicio, baptizandum.*
10 *Molam dignoscendi ab Ovo, regula est evidens.*
11 *Etiam rudiores mulieres distinguere possunt verum fœtum à Mola.*

NEc difficultatem facit, quod quinto loco objicitur; nimirum non facilè discerni posse, primis præsertim diebus, verum fœtum à mola, nam præter ea quæ *disp*. 1. *sect*. 1. dixi de ovo conceptionis humanæ in quo latet humanus fœtus jam coagulatus adverto cum *Galeno l. de uteri dissect. c.* 1 *quod humor in utraque fætus membrana non paucus continetur: alter ab altero, tam calore, quam copia diversus. Flavus enim in intestinali, albior in Amnio, atque is etiam copiosior cernitur, tunica siquidem hæc, altera est major, quippè quæ totum fætum induat, &c.* Galeno subscribunt recentiores Anatomici, & præsertim *Vesalius de corpor.* 1

 hum

hum.fabr.lib. 5 *cap.* 17.& confirmant obstetrices expertæ,quæ si ovale hoc involucrum, seù chorion, digito præmant, dicunt quod cedit,ad contactum,inclinatur,& remoto digito, statim ad orbicularem suam formam replendam assurgit. At vero intima membrana Amnion,licet candida sit omnino,& prorsus alba, exterior tamen Allanthoides, intestini modo externa superficie prorsus membranea exacte lubrica, & levis existit, & ideo loco citato ait, *quasi intestinalem dixeris*. Hæc autem intestinalis,licet venarum ramificatione,seù integumento à Galeno ibidem nomine Chorion dicto, sit intexta:habet nihilominus in quadam sui parte carneam quandam substantiam Lieni persimilem,in qua uteri venæ sese aperientes,illi adgenerantur: figuræ est omnino orbicularis.*qualis*, inquit Vesalius *esset oblongior ceræ globus, si leuiter incauatæ manus volæ hæreret, & firmaretur.*

Mola vero, à Mola lapidea sic dicta, propter duritiem quam habet,*Galenus lib.* 14 *de vsu part.cap.*7.ait.*Est caro quædam otiosa,*
2 *& informis,&c.& lib.*14. *de Method.medendi. Est caro informis, &c.Plinius lib.*7. *cap.*15 *est caro informis, & inanima ferri ictum,& aciem respuens,&c.Auicenna lib.*3.*Canon.fen.tract.*2. *cap.*18. *Est frustum carnis cuius est forma quædam, cuius species non comprehenduntur,&c.& quandoque sunt superfluitates,quæ egrediuntur cum sanguine plurimo,&c.& Paul. Æginet.lib.*3.*cap.*69.*Mola induratus est humor in utero,&c.Christoph.à Vega lib.*3.*de arte medendi sect.* 10.*c.*14.*est obdurata,& informis caro,&c.*

Si autem ad eiusmodi Molæ superficiem respiciamus irregularis esse figuræ,& omninò informis inveniemus,non minùs si vna tantùm sit caro, quam si plura carnis frustula,aut grumi
3 sanguinis appareant ab effusione. Ad causas vero Molæ si oculos conuertamus. *Hippocrates lib.*1. *de morb.mulier.* dicit, *Molæ verò conceptus, hæc causa est,cum plurima menstrua insunt, pauculum semen,morbosumque corripiunt, conceptusque verus non fit,&c. & lib.*3.*cum intus menstrua multa coacta, non multam genituram, morbosamque conuoluunt,&c.* subscribit *Aristoteles lib.*4.*de generat.animal.cap.*7.ubi afferens causam Molæ dicit:*quod cum ex humore concoctu difficili, conceptus consistit, tunc gignitur quòd Mola*

vocatur,

vocatur,&c.& paulo ante dixerat,quod *Mola adeò obdurescit,ut vix ferro transfigi possit,&c.& quòd generatur non propter calorem, sed propter caloris debilitatem; natura enim de vitâ certare videtur, nec posse perficere,finemque apponere generationi,& lib.* 10.*de Histor. Animal.cap.*9.*adeò enim,*inquit,*durum id evadit,ut discindi securi nequeat.* Non longe abest *Galenus dum lib.*14. *de usu part.cap.*7. respondens quæsito, quare mulier, quæ ut *Disput.*1. *Sect.*1. *num.*11. dixi, & mox repetam fœtum suum concipit in Ovo sine Viro, ova non pariat, sicut Gallina parit sine masculo, & respondet ex communi Anatomicorum auctoritate, quia *animalia gressibilia*(inter quæ procul dubio mulier existit)*sunt volucribus longè humidiora,corpus fœmininum habent imbecille,quod eo motus progredi non potest, ut firmam artificiosam fœtui imprimat, &c. & Fernel. lib.*7. *cap.*12. Adscribens debilitati caloris: Molæ procreationem, asserit, quod in illo uteri sinu, in quo semen virile in debita quantitate recipitur, fœtus nascitur. At vero in quo minùs necessaria portione, Mola generatur. 4

Sed contra hanc hypotesin, quod mulier sine viro, oua subuentanea non gignat, affert experientiam doctus Theodorus Kerkringius in opere inscripto Anthropogenia c.1.quam ex anathomica sectione se deprehendisse testatur his verbis. *Ex ouo producitur homo. Oua autem reperiuntur in testiculis fæminarum, non tantum earum quæ per coniugij usum fæcundæ sunt, sed etiam Virginum;non secus acsi in gallinis:sunt autem oua hæc pisi viridis magnitudine.Tam coniugatæ autem quam Virgines hæc Oua sæpissimè excernunt insensibiliter quidem,quia non aduertunt; sed quod mihi ex relatione quarumdam constat.sentiunt dum reflectunt.Et hæc Excretio potissimum accidit, instante purgatione menstrua &c.* hæc ille. Et ante ipsum eamdem historiam de ovis mulierum tradidit Fallopius,& post ipsum in diurnis relationibus anni 1672. confirmavit *Academia Parisiensis* citatis aliis Authoribus. *& L. Christianus Fridericus : in Opus* cui titulus, *ovi de ovo §. quadragesimo-secundo & quadragesimo-tertio* nec non *Regnerus Graaf. in epistol. de partibus genitalibus mulierum.* Supradictam doctrinam, tam quoad Molæ descritionem 5

quam quoad causas illius productiuas sequuntur alij Medici communiter; vt *Harmon.Gynecior.part pr.cap.7. Nicol. Rocheus de morb. mulier. cap.7.* vbi cum Plinio sentit, Molam gigni posse etiam si mulier non conceperit ex viro. *Ludouic. Bonaciol. muliebr.lib.1.c.5. Andr.Christ.Enchir.Medic.lib.5.cap.29.Vega loc.cit. & alij Recentiores.*

Cum igitur ex defectu masculini caloris Mola generetur, siue vt loquitur Aristoteles, eius duritiei, quàm habet causa sit cruditas: duo exindè necessariò sequuntur. Primùm est, quòd Mola non possit esse figuræ ovalis, siuè orbicularis ex eo quòd,
6 vis formatiua calore necessario destituta, nequeat, vt Galenus ait, formam artificiosam fœtui imprimere, & finem apponere generationi, ut dicit Aristoteles, sed necessariò huiusmodi mola, si in unum, vel plura frusta concrescat, informis sit, scabra, & superficiei omnino irregularis; si vero non concrescat in unam Massam diuersæ fiant carunculæ, ut Hippocrates dicit, & grumi sanguinis.

Alterum, quod infertur est, quod sit diuersi caloris non subalbi, seù cineritij adinstar intestinorum, quorum calorem
7 veræ conceptionis ouum imitatur, vt iam dixi cum Andrea Vesalio, sed propter inconcoctam menstruorum materiam ex causa insufficientis Elixationis, ut verbis utar Aristotelis, coloris sanguinei, aliquando subnigris, interdum etiã viridibus, & albis maculis tincta; id quod mihi etiã peritæ mulieres affirmãt. Hæc certè signa sufficiunt, vt Molas à veris fœtibus distinguamus.

Cùm itaque Mola, quæ propter cruditatem, seu inconcoctionem, & defectum caloris concreuit, sit inflexibilis ad tactum, & prorsus obdurata, informis, scabra sanguinea, & sub nigris
8 ductibus, & vibicibus, aut etiam versicoloribus variegata; è contrà vero tota fœtus compago ad tactum mollis, ad aspectum leuis, intestinorum colori persimilis, & albi, vt cum Platerio adnotaui *Disp.1.sect.10.num.5.* & figuræ sit omnino orbicularis, & ovalis, inter vtramque discrimen est valdè sensibile, atque ideo facile discerni, dijudicarique subito possunt.

Siue igitur primis diebus, siue aliis insequentibus intrà trigesimum

trigesimum,aut etiam quadragesimum diem discernendum sit, quicquid immaturè ab utero effusum est, sive grani hordeacei, aut minoris phaseli; sivè maioris formicæ; aut nucis avellanæ, sive apis, aut grandioris muscæ, sive etiam minimi digiti magnitudinem exæquet, hujusmodi enim metaphoris Auctores recentem fœtum metiuntur, hanc esse regulam statuo; vt quando internus homunculus, ob sui teneritudinem mẽbranas nequivit abrumpere,& se ipsum prodere,si involucrum illud effusum, appareat membrana circumdatum, quæ sit subalbi, seu cineritij caloris, similis intestinis,figuræ ovalis,& quæ digito tacta mollescat, & cedat, quia peritorum observationes, & documenta, veri fœtus notas esse contestantur, tunc prudenti iudicio pronunciandum est fœtum esse, non Molam. Et 9
quia hoc prudens iudicium morali cum certitudine coniunctum est,de subiecto sensibili,& digito demonstrabili,atque ideò de subiecto Sacramenti Baptismi capaci, iam constat, quia ex huiusmodi signis cognoscimus fœtum esse talem,vt in eo prima rudimenta vitæ intus existant.

Si verò illud, quòd ex vtero mulieris abortientis egressum 10
est,sit caro informis, nigris venis, & sanguineis intexta, ad aspectum scabra, ad tactum dura, vel etiam vario colore infecta, procul dubio Molam esse, & frustraneam genituram,non fœtum iudicabimus, & nullatenus baptizari oportet: & multò magis, si ex uterò sanguinis grumi, seù carunculæ exierint, Molas esse non fœtus humanos est asserendum,nam etiam hujusmodi frustula carnis, & sanguinis ad Molæ substantiam pertinere,indicauit *Hippocrates loc.cit.*& Molæ speciem esse, cum Avicenna scripsit *Andr.Christ.cap.*29.

Ad argumentum igitur dico, quod si supradictam regulam 11
explicent Parochi,eamque doceant mulieres etiam montanas, quas de materia, & forma Baptismi, alioquin oportet esse instructas, licet de istis sine dubio sintmagis incapaces, cum sint à natura remotiora, illa verò signa sint omnino naturalia, & sensibilia; sequitur non esse valdè difficilè, atque ideo nec in iure impossibile, Molas à fœtibus dijudicare.

Quare ad Excellentissimum Dominum meum dico monen-

das esse omnes mulieres nuptas,& innuptas, jmo & quascunque personas, quæ in casu necessitatis priuatim Baptismum tenentur administrare, & Parochos posse uno verbo absque Medicorum consultatione prædicta signa,& notas ad utrumque fœtum, inquam, & molam, nec non ad alia excrementa dignoscenda inculcare, & ut veros fœtus sub conditione baptizent,admonere. Illud vero quod additur de sanguineis excrementis, nescio an secundum conscientiam ab aliquibus contra me obiiciatur. Siquidem obstetrices, quantumvis rudes,& imperitæ, nisi cæcutire voluerint, optime discernunt menstruum humorem ab humanis fœtibus.

SECTIO VIII.

Solvitur sextum Argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Animæ viales vegetativa & sensitiva in sententiâ S. Thomæ corrumpuntur quàm citissimè.*

2 *Et probatur experientia in præsenti allata à S.Doctore, vermiculorum,& ranarum.*

3 *Idem sentit Aristoteles dum dicit quod cum cadit semen viri in matricem &c.Creatur anima iussu Dei.*

NEc possum vllo pacto dissimulare,quòd exprobretur mihi, meæ propositionis fundamentum esse non solùm contrà doctrinam S. Thomæ, sed etiam Aristotelis, quatenùs hic *lib.2.de generat. Anim. c.3.* dicit, priùs tempore præcedere in humano fœtu animam vegetativam, huic deinde succedere sensitivam, cui post multum temporis advenit anima rationalis, forma hominis constitutiva. Nam loquens de humanis fœtibus, seu conceptibus in uteris mulierum existentibus dicit. *Ergò animatum in ijs habere vegetalem palam est,sensualem etiam, qua animal est tempore præcedenti recipi, & rationalem,*

qua

qua homo certum est: non enim simul, & animal fit, & homo &c. Nam facile ostenditur cum hac doctrina, quæ est de embryone, eámque S. Thomas amplectitur pluribus in locis, & præsertim *prima parte quæst.* 118. *art.* 2. *ad secundum*, meam propositionem non admodum repugnare. Quod ut ostendam circumscribo hic, interim Philoponi gravissimi interpretis Aristotelis explicationem & aliorum quos adduxi *disp.* 1. *sect.* 3. *n.* 12. qui omnes sentiunt, Aristotelem esse intelligendum de operationibus, id est de vita in actu secundo; vt nimirum primo appareant in fœtu operationes animæ vegetativæ, & deinde sensitivæ, & demum animæ rationalis, & admissa tanquam probabili S. Thomæ sententia de embryonismo: dico cum eodem Doctore, animas illas vitales, vegetativam scilicet, & sensitivam, vtpote generatas non propter se in humano fœtu, sed vt sint dispositiones ad rationalem, interire quàm citissime: nam in cit. loc. non alia ratione probat hujusmodi animarum vialium successivam generationem 1 quàm experientia quorundam animalium, quæ ex putri generantur, dicens, *& hoc ad sensum apparet in animalibus ex putrefactione generatis.* At nihil in hoc genere sensibilius, & omnibus magis notum, quàm æstivo tempore super carnes, muscarum contactu, horario temporis spatio vermiculos generari: item ranas guttis pluvialibus vix in terræ pulverem 2 cadentibus, mira celeritate ad multas myriades nasci, & subito gregatim assurgere, & exilire, in quorum animalium generatione, juxta S. Doctoris sententiam, antequam ultima forma, nempe anima sensitiva, in tali specie vermiculorum, vel ranarum educatur de potentia materiæ, debet præcedere primum prævia accidentalis dispositio ad animam vegetativam de potentia materiæ educendam. Secundo ipsius animæ generatio. Tertio prævia dispositio ad animam sensitivam vermis, vel ranæ, & tandem ipsius animæ sensitivæ generatio & tamen videmus quanta festinatione exurgant illico, & exiliant in solo hujusmodi animalcula, statim ac pluviales guttæ terrenum pulverem madefaciunt, ut pene videatur idem esse, ex aqua lutum fieri, & ranas nasci.

Quod

Quod autem hoc voluerit S.Doctor, dum exemplum adduxit animalium, quæ ex putri generantur, patet ex ijs, quæ scripsit *lib.2.c.89.contrà gen.vers.nec est inconueniens,&c.*vbi respondens obiectioni contrà se factæ, de tam modica duratione duarum animarum in Embryone, ait, *nec est inconueniens si aliquid intermedium generatur, & statim postmodùm interrumpitur, quia intermedia non habent speciem completam, sed sunt, ut via ad speciem, & ideò non generantur, ut permaneant, sed ut per eas ad vltimum generatum perueniatur,&c.*& post pauca ostendens, quòd de hujusmodi duabus animabus loquebatur ait: *Anima igitur vegetabilis quæ primò inest, cum Embryo viuit vita plantæ, corrumpitur, & succedit anima perfectior, quæ est nutritiva, & sensitiua simul, & tunc Embryo vivit vita animalis, hac autem corrupta succedit anima rationalis, &c.* Constat igitur S. Thomæ sententiam esse, quòd animæ viales, quâm citissimè, & ut ipse loquitur, *statim* intereant. Nec longe ab hac subita Embryonis corruptionē abest Aristoteles quippe qui *lib.2.de caus.proprietat. element. &* planetarum relatus à S.Thoma *opusc.28. artic.5.*dicit, quod *cum cadit semen viri in matricem mulieris decoquitur in ea decoctione forti, & fit frustum carnis, & creatur in anima iussu Dei,&c.*

3 Hic liber Aristotelis hodie non inuenitur inter eius opera, quæ recenset Posseuinus *in Bibliotheca lib.14. cap.21.* & fortasse S.Thomas hæc verba transcripsit, ex quibusdam libris Aristotelis, quos ipse nondum in latinum conuersos vidisse testatur *opusc.16. sect.1.* Vtitur hac auctoritate Aristotelis S. Thomas in allegato *opusc.28.* contra Platonem, qui dicebat animas rationales præexistere in quibusdam stellis comparibus, & ex illis in corpora humana descendere.

Cùm igitur ex Aristotelis mente sit, quòd statim ac semen maris in matricem cadens decoctum est, sivè ut Medici loquuntur fermentatū, virtute caloris semini fœmineo permixtum, fiat frustum carnis, & in eo sufficienter disposito ad humanam formam recipiendam, hæc ibi à Deo creetur, plane sequitur, quòd tam ex mente Aristotelis, quam S.Thomæ sit, quòd in breuissimo tempore fiat Embryo, & formetur humanus conceptus, de quo probabiliter dubitari potest, quòd ab Anima rationali sit

informatus,

informatus, Quare nec in ſententia horum defendi poteſt eſſe expectandum tempus quadraginta dierum, ſed ſtatim ac ab utero per Abortum excutitur, & apparet eſſe humanum conceptum, in quo vt vidimus ſunt prima vitæ lineamenta eſſe ſub conditione baptizandum.

SECTIO IX.

Solvitur ſeptimum Argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia catholica non recuſat innouare quando exigit ita vtilitas, aut neceſſitas fidelium.*

2 *Ideo quorumdam hæreticorum Baptiſma iterandum eſſe decrevit anno 325.*

3 *Duas eſſe in Chriſto voluntates definivit anno 649.*

4 *Animas ſanctorum ſeparatas à corpore, ſi purgari non indigeant ſtatim deum videre intuitivè declaravit anno 1336.*

5 *Iuſtificationem hominis fieri per gratiæ inhærentis infuſionem concilium Tridentinum declaravit anno 1546*

6 *Communionem ſub utraque ſpecie laicis interdicit anno 1567.*

7 *Confeſſario abſenti per litteras confiteri, & ab eo abſolvi, quæ erat olim ſententia probabilis damnavit Clemens VIII. anno 1602.*

8 *Diſputabile olim erat an monſtrum eſſet baptizandum nunc Rituale Romanum ab anno 1614. ſub conditione ſi ſit homo ſtatuit eſſe baptizandum.*

MInus obſtat, quod ſeptimo loco opponitur, præſertim, quia Eccleſia ipſa in aliis ſimilibus caſibus exiſtimavit non eſſe attendendum, quando alioquin gloria Dei, & animarum ſalus pro quibus fundata eſt ipſa Eccleſia, & inſtituta ſunt omnia Sacramenta, poſtulent eſſe aliquid denuò ſtatuẽdũ. 1

Nam licèt *nihil eſſe innouandum in Eccleſia* dixerit olim S.

Stephanus primus Papa, *ſed quòd traditum eſt ſeruandum*, vt refert *S. Cyprianus Epiſt.* 74. & alioquin ſupra probauerim in ſolutione ad primum, Baptiſma conferendum Abortiuis non eſſe novum in Eccleſia, ſed à principio Eccleſiæ introductum, & à SS. Patribus contrà Pelagium communiter aſſertum, tamen, ut vis huius argumenti appareat, quàm ſit inefficax & nullius ponderis, præter ea quæ *Diſput.* 1. *ſect.* 14. dixi addo nunc aliquos ex pluribus caſibus, in quibus patet Eccleſiam vtilitate fidelium, vel neceſſitate ſuadente, nunquam hujuſmodi argumentum attendiſſe, tam in ijs, quæ de fide credenda ſunt, quàm in ijs, quæ opere ſunt adimplenda.

Et in primis anno 326. S. Silueſter Papa definivit hæreticos Pauliniſtas, & Cataphryges redeuntes ad Eccleſiam eſſe baptizandos, ex eo quod in eorum baptiſmo vera forma non ſeruabatur, & tamen erant iam anni trecenti, & amplius, quod hujuſmodi decretum de Baptizandis Hæreticis nondum fuerat promulgatum.

II. Martinus Primus in Concilio Lateranenſi de anno 649. & Agato Papa in ſexta, & iterùm in ſeptima Synodo generali, duas in Chriſto eſſe voluntates definiuit, & tamen per annos elapſos ſexcentos, nunquam tale decretum fuerat in Eccleſia Dei propoſitum.

III. Benedictus duodecimus anno 1336. contrà plures Theologos animas Sanctorum poſt ſeparationem à corpore, ſi
4 purgatione non indigeant, ſtatim Deum intuitiue videre declarauit, & tamen in Eccleſia per annos 336. ſuprà mille, nunquam fuerat ità definitum.

IV. Anno 1547. *Concilium Tridentinum Sect. 6. de Iuſtificat. c. 7.* dixit contra hæreticos, iuſtificationem hominis fieri per infu-
5 ſionem & veram inhærentiam Diuinæ gratiæ in Anima, quamvis iam eſſent elapſi anni 547. poſt mille, ante quos tale decretum non fuerat auditum in Eccleſia Dei.

V. Licet à principio Laici Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ſub utraque ſpecie reciperent tamen Concilium Conſtantienſe ſeſſio. 13. anno 1414. & deinde quamvis Rex Galliarum, & Imperator contrà inſtarent,

&

& Concilium Tridentinum anno 1562.*ſeſſ.21. cap.2.*decreverunt ut tantum ſub ſpecie panis communicarent, & pro lege voluerunt obſervari, ut ſub ſpecie vini impoſterum non communicarent laici quamvis per annos 1418. jam elapſos nunquam fuerat illis interdicta communio ſub utraque ſpecie. 6

Deinde diſputabant Theologi anno 1602. An liceret per literas confeſſario abſenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem conſequi? & probabilem olim fuiſſe partem affirmativam docet Suar. *tom. 4. in 3. p. diſput. 19. ſect. 3. n. 1.* Nihilominus Clemens VIII. eodem anno ſub die 20. Junij, non obſtante quod poſſet dici iam ſunt elapſi ab inſtitutione Sacramenti Confeſſionis anni plures, quam mille ſexcenti, & talis propoſitio nunquam fuit prohibita illam damnavit. Videatur Dian. *part. 3. tractat. 3. reſolut. 7.* 7

Diſputabile Olim erat ante annum 1614. quando poſt Henr. Gandau. & Sotum ſcribebat P. Comitolus anno 1609. an monſtrum natum ex viro, & muliere cunctis humanis membris inſtructum, præter caput eſſet baptizandum utrinque erant rationes dubitabiles; & pro negatiua erat caput ferinum, in quo reſident præcipua animæ rationalis organa; & pro parte affirmativa erat humanum pectus, in quo cor eſt primum, quod vivit. At vero Paulus V. in ſuo Rituali anno 1614 litem dirimens, mandat ſub conditione baptizari. Item ſi mater prægnans mortua fuerit fœtum cautè extrahi, & baptizari: non obſtante quod aliqui dicere potuiſſent; non eſſe innovandum, cum iam ſine huiuſmodi ritu Eccleſia ſtetiſſet per annos 1614.

Ergo ſimiliter non dedecet baptiſma Abortivis ſub conditione, quando homunculus eſt dubius adminiſtrari, quia his noviſſimis temporibus propter accuratas obſervationes Anatomicorum, & Philoſophorum, atque Medicorum ſententias prudenter de vita illorum dubitari poteſt, quia ita utilitas, & neceſſitas poſtulat ne innumeræ fere animæ damnentur. Vide infra Diſp. 4. ſect. 11. n. 9. alios caſus. 8

SECTIO X.

Solvitur octavum argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum Theologicum explicatur.*

2 *Propositio de baptizandis fœtibus habet majorem probabilitatem quam multæ aliæ, quæ apud Authores circumferuntur tanquam probabiles.*

3 *Ponitur argumentum in forma in quo infertur Propositio tanquam conclusio, ex majore de fide & minore probabili.*

4 *Prima & secunda pars majoris est certa de fide.*

5 *Minorem esse intrinsece, & extrinsece probabilem ostenditur.*

QVòd vero hæc mea propositio non sit inter probabiles sententias recensenda, gratis dicitur, & sine aliquo rationis fundamento, quia cum ex duplici capite pendeat propositionis alicujus probabilitas, sive ab auctoritate, & dicitur locus ab extrinseco, sive à ratione, & dicitur ab intrinseco, nihil illi deest, quominus ex utroque habeat, quidquid requiritur: quod ut ostendam, liceat mihi aliquantulum cum
1 Theologis dialecticare. Si quidem omnes Theologi conveniunt illud esse argumentum Theologicum, in quo altera præmissarum est de Fide, & altera lumine naturali evidenter nota: & in hoc debemus omnes convenire, ut oportunè advertit *Cardinalis de Lugo de* Fide *Disput.* 20. *num.* 78. & 86. *Coninch.* & *Castro Palao*, & benè explicat *Suar. de Fide disp.* 19. *sect.* 2. *n.* 14. est enim argumentum Theologicum illud in quo infertur conclusio quæ non est adeo certa, sicuti est propositio de fide, cui tota ratio assentiendi est divinum testimonium; sed conclusio hujusmodi est certa ea certitudine, quæ post certitudinẽ Fidei, est immediatè major omni alia certitudine, & talis est sine dubio cõclusio, quæ infertur ex vna de Fi-

de

de & altera de lumine naturali nota, propter illud Axioma, quod concluſio ſequitur debiliorem partem; & ratio eſt, quia totum formale motivum aſſentiendi tali concluſioni, non eſt ſolum Divinum teſtimonium, ſed etiam naturalis euidentia, medium certius omni alia certitudine præter Divinum teſtimonium. Itaque non poteſt fortaſſe dici quod mea Propoſitio in hoc ſenſu ſit Theologica, cum minor, ex qua infertur, non ſit forſitan niſi probabilis. Quod ſi aliquando eſſet evidenter probabilis, ut ſæpè contingit, quòd propoſitio, quæ hodie eſt tantum probabilis, cras evadat evidenter probabilis; ſi nimirum, vel plerique, vel omnes, illam exiſtiment veram, ac proinde eius modalis fiat evidens, iam non dubito, quin concluſio talis argumenti theologici futura ſit in omni rigore theologica, tunc enim huic argumento conveniret definitio argumenti theologici, & illi propoſitioni definitio propoſitionis evidenter probabilis. Videatur *de Lugo cit. n.86*.

Igitur negari non poteſt, quod prædicta Concluſio ex eo, quod inferatur ex una præmiſſa de fide, & altera probabili, ſi non habet certitudinem theologicam in illo rigore acceptã, & immediatè poſitam infrà certitudinem Fidei, non habeat ſaltem certitudinem immediatè poſitam, infrà theologicam certitudinem; ac proinde maiorem, quam ſit certitudo illarum 2 concluſionum, quæ quotidie inferuntur, ex vtraque præmiſſa probabili, quales ſunt plures concluſiones Theologiæ moralis, quæ paſſim occurrunt. Si ergo his non denegatur probabilitas per locum ab intrinſeco, neque meæ propoſitioni eſt deneganda quæ ex maiori de Fide, & ex minori probabili infertur, ut patet in ſequenti ſyllogiſmo.

Omnes Infantes ab utero matris egreſſi, ſi dubium ſit, quod vivant anima rationali, baptizandi ſunt ſub conditione; ſed Abortiui quocumque tempore veniant ad lucem, & in illis ſunt 3 prima humanæ vitæ lineamenta, ſunt Infantes recentes ab utero matris egreſſi, & dubium eſt, quod vivant anima rationali, ergo Abortiui quocumque tempore veniant ad lucem, & in illis ſunt prima lineamenta humanæ vitæ ſunt baptizandi ſub conditione.

Quod maior sit de Fide certa, sic ostendo: diuidatur claritatis ergo in duas partes, quarum prima sit. Omnes Infantes ab
4 utero matris egressi sunt baptizandi: Secunda, si dubium sit quod vivant anima rationali, baptizandi sunt sub conditione. Prima pars est reuelata in Sacra Scriptura *Matth. cap.28. num.19. Euntes ergo, docete omnes gentes baptizantes eos, &c. & Ioan.3. numero quinto. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, &c.* nam idem est formaliter, ac dicere omnes homines baptizandi sunt. Verum quia sub hac uniuersali propositione continentur multæ propositiones particulares, scilicet homines adulti, parvuli, & infantes, homines certi, seu qui humanam vitam certè vivunt, & homines dubij de quorum vita prudenter dubitatur: ideò omnes huiusmodi propositiones directe, & formaliter sunt revelatæ, eo modo quo communiter Theologi, vt videre est apud *Suar. de Fide disput.*3. *sect.*11. *num.*5. *& Cardinalem de Lugo disput.*1. *num.*318. usque *ad numerum* 330. docent propositiones singulares esse de Fide, licet solum in generali sint in Sacra Sciptura revelatæ; quo etiam modo *Conc. Trident. sect.*5. *sub num.*4. contra hæreticos definivit expresse hanc primam partem maioris.

Quod vero secunda pars propter eandem rationem sit revelata ex dictis patet: & ideo Sacri Canones & Rituale Rom. loc. sup. cit. hac ead. d. sect. 6. n. 2. 3. 4. declararunt in casu dubio
5 Baptismũ sub conditione esse conferendum Ergo maior est de Fidequoad vtramq; partem. Minor iam ex allatis rationib. est probabilis. Ergo conclusio quæ sequitur deteriorem partem, est
6 partim ex Diuino testimonio, & partim ex lumine naturali, quod reddit minorem probabilem, ergo erit in Theologia intrinsece probabilis, & vera conclusio Theologica.

Quod vero etiam extrinsece, & propter auctoritatem Doctorum sit probabilis, facile suadetur, nam licet ante annum ab Incarnatione Domini 1658. quando sub Editione Lugdunensi, hanc propositionem primo publicavi, à nullo ex Auctoribus qui suas sententias typis ediderunt, aut quos ego viderim, fuerit asserta nihilominus plures deinde amore veritatis, & salutis animarum zelo ducti, illam comprobarunt, eique

sponte

sponte subscripserunt & Magistros quadraginta tres numeratos habeo in Censuris, qui illam ornatissimis verbis illustrarunt, & nouissime R.P. Joan. de Cardenas Societatis Jesu in sua Chrisi Theologica part. 1. Disput. 14. tom. 1. cap. 3. me citato, & relatis Auctoribus, qui illam defendunt, dicit esse sententiam probabilem doctissimè, & solidissimè probatam à nostro P. Maximiliano Dezza Theologiæ Professore & eximio Verbi Dei Prædicatore.

SECTIO VLTIMA.

Solvitur nonum Argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Mors filij Dei tamquam medium ad finem minus principalem ordinata fuit, ad nostram salutem.*

2 *Non hominum salus ad Sacramenta, sed Sacramenta ad hominum salutem ordinantur.*

3 *Nulla est contra sacramentum Baptismi irreverentia, baptizare fœtus abortivos.*

4 *Deus nihil quod ad salutem hominum conduceret, existimavit sibi ignominiosum.*

5 *Non ergo indecens est baptizare abortivum mox ab vtero ejectum, id quod congruo paradigmate confirmatur.*

VLtimum argumentum si quid probaret, probaret etiam fœtus abortivos Trimestres, Quadrimestres, &c. imò, & Octimestres, qui exeunt ad lucem immundo sanguine madidi ob reverentiam Sacramenti non esse baptizandos. Quòd quam alienum sit à Christiana pietate, & obligatione nemo non videt.

Uerum, ut à priori, & à radice difficultatem convellam, adverto si animarum salutem æqua lance æstimare velimus, & intelligere quanti valeat, vel vnius animæ pretium, ad justissimam

ſimam Crucis ſtateram appendere debemus, & expendere. Nam licet præcipuus, & vltimus finis, quem Deus habuit, cum Filium ſuum Unigenitum morti tradidit, Divina gloria fuerit vere tamen finis minus principalis, & ſecundarius fuit
1 noſtrarum Animarum ſalus, & humani generis redemptio, quia *propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de Cælo*, & ut dicit, *Ioan.cap.3.16.ſic Deus dilexit mundum, vt Filium ſuum unigenitum daret, & Apocal cap.1.5.Dilexit nos, & lavit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo*, voluit ergo Deus *propter nimiam charitatem ſuam, qua dilexit ad Epheſ. cap. 2. 4.* tanquam medium ad finem ordinare mortem Unigeniti Filij, & precioſiſſimum ſanguinem ad noſtrarum Animarum ſalutem, non vero è contra Animas noſtras tanquam medium ad illius mortem & ſanguinem in Cruce effuſum honorandum referre. Et ideo non Animæ hominum propter Sacramento-
2 rum reverentiam, & honorem creatæ, ſed potius Sacramenta propter Animarum ſalutem fuerunt inſtituta. Nulla ergo erit irreverentia Sacramenti quando, ita exigente ſumma, & extrema animarum neceſſitate adminiſtrandum erit, baptiza-
3 re hujuſmodi Fœtus abortivos, licèt alioquin extra caſum talis neceſſitàtis Sacramenta non eſſent adminiſtranda. Hinc eſt, quod ipſe Deus Dei Filius, qui in ſplendoribus Sanctorum antè Luciferum genitus, in ſtabulo naſci, & inter animalia collocari, non eſt dedignatus. Et *Ezechiel cap. 6. Vidi te* (inquit) *conculcatam in ſanguine tuo, & dixi tibi cum eſſes in*
4 *ſanguine tuo, vive, & Divus Theodorus Epiſcopus Ancyranus in Concilio Epheſino hom. de Nativitate Domini*, ut Græcorum inſcitiam reprehenderet, qui ſtultitiam exiſtimabant Crucem Chriſti, dicebat? *Nihil horum, quæ ſalutaria ſunt homini iniuriam in Deo facit*. Et rurſus *hom. in Natalem Saluatoris. Deus nihil ignominioſum ducit, quod humanam ſalutem conciliare natum eſt, &c.*

Non ergo indecens reputare debemus ad ſalutem Anima-
5 rum comparandam, quando de earum ſalute prudenter dubitamus, & periculum eſt in mora, Sacramentum Baptiſmi miniſtrare ſubiecto probabiliter capaci excrementitio licet humore

humore conſperſo. Sed vt ſcrupuloſam hanc indecentiã exemplo vulgari peſtringam: Fingat animo quiſquis contra meam propoſitionem argumento prædicto opponitur, Infidelem aliquem Turcam, vel Maurum Chriſtiani hominis mancipium, jam factum, ſæpius à pio aliquo Cathechiſta, & Apoſtolicæ Sedis Miniſtro probato, ad Baptiſmum ſuſcipiendum, rogatum, ſed nunquam exoratum. Ecce ex improviſo dum Vrbem perambulat Turca labitur in ſterquilinium, in quo male ſeipſum volutans, iterũ, & iterum clamat, ut à viatoribus auxlium conſequatur, extrahatur, & ab imminente morte liberetur. Tandem neſcio quis ex tranſeuntibus illum extrahit, ſed ſemivivum, & pene animam exhalãem. Statim adeſt pius ille Cathechiſta, & rogat, an tandem baptizari velit, & Animam mox à corpore egreſſuram ſalvare; miſer iſte nutibus, ut poteſt, & capite annuens baptiſmum petit, Quis non ſummæ impietatis, ne dicam ignorantiæ, aut ſi mavis, dementiæ ſcrupuloſum iſtum Cathechiſtam argueret, ſi Baptiſmum negaret, eo quod indecorum, & indecens reputaret homini adeo turpiter ſtercorato, Baptiſmi lavacrum miniſtrare, & ob reuerentiam Sacramenti æternæ damnationi perditum illum exponere, quando prudenter dubitare poſſet illum non eſſe ita ſufficienter diſpoſitum, ut ſaltem baptiſmo flaminis ſalvari poſſet? Ergo ſimiliter, & multo magis in caſu noſtro.

Et hęc dixiſſe ſufficiat pro ſolutione eorũ quæ in contrariũ objecta fuiſſe præmeditatus ſum. Quibus addo me prædicta omnia intelligere de illis tantum fœtibus, in quibus ita apparent prima humanæ vitæ lineamenta, ut ſubjectum baptizandum ſit omnino ſenſibile, & homo dubius ſub conditione baptizandus, ſit ſenſibiliter talis. Quia ita Reverendiſſimus Pater Uincentius Fanus Ordinis Prædicatorum Magiſter, & S. Indicis Congregationis Secretarius, & Eminentiſſ. Card. ſentire me, & ſcribere præcipiunt. Ideo cenſeant Uiri Docti quorum prudentiſſimo Judicio, & præſertim Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cenſuræ omnia ſubjecta eſſe volo.

Finis Secundæ Diſputationis:

DE MINISTRANDO BAPTISMATE SVB CONDITIONE HVMANIS FOETIBVS ABORTIVIS, Disputatio Tertia.

INDICVLVS SECTIONVM

VI.

VI. *Humanum fœtum primis diebus viuere, & contrarias sententias velesse contra medicorum regulas, vel probitas ex Alexandrina Constitutione probatur.*

VII. *Proponitur argumentum cuiusdam recentioris contra Immaculatam Conceptionem ex die 8. Decembris, desumptum.*

VIII. *Soluitur supradictum argumentum, & confirmatur, quod fœtus humanus vivat primis diebus.*

PRÆLOQVIVM.

SVMMARIVM.

1 *Vterus Virginis Domus Divinæ Sapientiæ.*
2 *Scientiæ naturales Ancillæ Divinæ Sapientiæ.*
3 *Corriguntur ab ipsa.*
4 *Declaratio Sum. Pontificis de Immaculata Deiparæ Conceptione.*
5 *Lumen affert dubitationi de prima humani fœtus animatione.*

VM Divina *Sapientia*, ut Sacræ literæ testantur, 1
siue Sanctam Catholicam Ecclesiam, siue Beatissimæ Virginis Mariæ uterum tanquam Domũ, ut SS. Patrum unanimis interpretatio declarat, *sibi ædificaverit*: & ex Angelici præsertim Doctoris sententia 1.*p.q.*1.*art.*5. compertum sit quod *Ancillæ*, quas 2
pro ministerio subiectas habet, dirigit, & mittit, ut sibi in ministerium salutis ab ea corrigi aliquando, & emendari certum est; ne lumine naturali in quibusdam naturæ abditissimis arcanis explorandis, minime penetrante, decipiantur, & errent; 3
sed sibi ad veritatem aliquam detegendam ancillentur. Hic est, quod eadem sapientia, quæ Sanctæ Apostolicæ sedi semper adest, & Christi in terris Uicario, cui ut fideles doctrinæ pabulo pascantur affulget, iam ab antiquis temporibus plures

Sum.Pontifices illuminauerit,vt Deiparæ Uirginis Immaculatam Conceptionem, si non tanquam articulum fidei hucusque
4 definierint, certè tanquam opinionem, & sententiam adeo piam & certam moraliter proposuerint,ut fere omnes Doctorum Academiæ, omnesque Christiani Orbis Ecclesiæ, illam non solùm libentissime admiserint,sed fouendam, & sartam tectam defendendam ultro susceperint.

5 Uerum quia fæl.record. Alexander Papa VII.in sua,hac de re edita nuper Constitutione, nimirum, Divina illa sapientia dictante, de hac Jmmaculata Beatissimæ Uirginis Conceptione,eiusque festo,ita decernit, esse ab omnibus Christi fidelibus,sententia,voce,& scripto sentiendum, ut non modicum, exinde lumen scientiis quibusdam naturalibus, Philosophiæ scilicet,& medicinæ impartiatur; hæ namque de primo tempore,quo humani fœtus animantur obscurè non minus,quam dubiæ philosophantur; Jdeo ego, qui iam de hoc argumento primam Disputationem instituueram, hanc tertiam superaddere necessarium existimavi,ut quam vera,quam firma,& quam probata sit illa sententia, quæ asserit primis diebus in humanis fœtibus rationalem Animam existere,luculentius appareat.

Legat igitur curiosus quisque sequentes sectiones, in quibus, si quid ad rem dictum esse,quod ad Animas Abortivorum Sacra Baptismatis unda lavandas, & salvandas conducat, deprehenderit, illud mecum Almæ Sapientiæ Matri Mariæ acceptum referat, de cuius stillicidiis Ecclesiæ campum germinaturum iam primo fueram auspicatus; si quid vero minus benè à me dictum invenerit, mihi adscribat, & tanquam homini involuntariè erranti, pro sua benignitate indulgeat.

SECTIO

SECTIO I.

Proponitur in argumento Theologico compendium præcedentis Diſputationis; ſeu principale Authoris conſilium, & oſtenditur quàm ſit connexum cum argumento ex Immaculata Conceptione deſumpto.

SVMMARIVM.

1 *In varios ſenſus, eoſque contrarios interpretata fuit mens Authoris.*
2 *Immeritò Traducianus fuit creditus Author.*
3 *Anima non eſt in materia ſeminis, niſi huius forma corrupta.*
4 *Varias Authorum ſententias Author confirmavit; non ut omnes probaret, ſed ut ex omnibus vitam dubiam Abortivorum inferret.*
5 *Proponitur in argumento theologico compendium totius concluſionis.*
6 *Parvuli recentes ab utero matris baptizandi ſunt.*
7 *Propoſitio conditionalis ſub genere propoſitionis in materia contingente, continetur.*
8 *Ritus ab Eccleſia probati non ſunt mutandi.*
9 *Vel conditionaliter, vel abſolute eſſe miniſtrandum Baptiſma eſt de fide.*
10 *Quia propoſitio illa conditionalis eſt formaliter revelata.*
11 *Argumentum theologicum ex una de Fide, & ex altera euidente, euidenter infert.*
12 *Minor non eſt ſimpex propoſitio, ſed modalis.*
13 *Propoſitio probabilis quomodo ſit evidens.*
14 *Diſtinguuntur iſta duo; propoſitio probabilis, & evidenter probabilis.*

15 *Argumentum ſupradictum, & eius concluſio eſt Theologica.*

QVamvis aliqui non defuerint Viri doctiſſimi, inter quos ſane fuit Rheuerendiſſ. D.T. Mercier Doctor, Theologus, & antiquus Rector Vniverſitatis Remenſis, qui exiſtimaverint,
1 vitam Abortivorum in prima Diſput. tanquam dubiam primis diebus propoſitam, & explicatam, me ita probaſſe, ut ipſa propoſitio veritatis potius, quam dubij nomen ſibi comparauerit; attamen plures alij fuerunt, qui minus vere meam hujuſmodi intentionem interpretantes, in varios ſenſus, eoſque à me alienos diſtraxerunt. Aliqui enim crediderunt, me certo certius exiſtimaſſe, primis diebus Animam rationalem eſſe in fœtu; Alij & non indocti, quod ſententiarum Pemplij, Menæ, Garziæ, Martiani, Fieni, Mirindoli. Sennerti, & aliorum quas recenſui, me patronum fecerunt, & defenſorem: Sed iniuſte: cum enim ex illis aliqui ſtatim à ſuſcepto ſemine adeſſe Animam rationalem; alij poſt horas ſeptem; alij in fine ſecundæ diei; Alij tertia die; Alij ante ſeptimam; & alij non niſi poſt ſeptimam, & deinceps uſque ad trigeſimam, & quadrageſimam, adeſſe in fœtu Animam rationalem contendant, conſtat, inter ſeſe, pugnantes habere ſententias, & impoſſibile mihi fuiſſe vni adhærere, quin alias reprobarem. Imò diſertis verbis in fine *sect.* 8.
2 dixi me ſententias illas nolle probare, ſed ſolùm tanquam probabiles referre: Et multò minus illorum errori adhærere potui, qui cenſuerunt Animam rationalem traduci cum ſemine: Nihil enim magis abhorrui, quam animam rationalem ſeminatam, & cum ſemine traductam aſſerere, ut conſtat tam ex iis, quæ *sect.* 3, *d. Diſp.* 1. *à n.* 5. de fide tenenda eſſe prænotavit; inter quæ primum locum habet, animam rationalem non educi de potentia materiæ, ſed ex nihilo a Deo creari; quam ex iis, quæ à *n.* 9. & deinceps, cum communi ſententia de eadem veritate proſequutus ſum, quod pariter tenuerunt Authores qui ante
3 me ſcripſerunt; non enim voluerunt Animam eſſe in ſemine, ſed quod ſemine per diſpoſitionem ad animam rationalem proxime præparato, ipſum deſinat per corruptionem formæ ſeminis; & incipiat per creationem Animæ, corpus illud eſſe anima-

tum.

tum : Ita ut primum non eſſe ſeminis, ſit primum eſſe Animæ rationalis in corpore,quod tunc fœtus humanus proprie nominatur.Et id iuxta communem,& vulgarem ſententiam de rerum permanentium deſitione, & inceptione apud Averſ. *tom. 1r. philoſoph.quæſt.30.ſect.2.*& alios.

Jllud verò emolumenti, ex tot variis Authorum ſententiis referre ſtudui, quod cum ſingulas recenſerem,confirmare illas curaverim ; tum ex aliquibus ſacrarum literarum teſtimoniis, tum ex dictis SS.Patrum, & Philoſophiæ rationibus; non quidem ut illas meas facerem,cum,ut dixi, eſſet impoſſibile ; ſed quia, cum omnes in anticipatam fœtus humani animationem conſpirent,exiſtimavi me magis inferre poſſe, quod ſtatim ac ſemen eſt in vtero receptum, & fermentatum, nullum poſſit aſſignari tempus uſque ad trigeſimam, vel quadrageſimam diem,in quo certe poſſit affirmari, fœtum humanum non eſſe animatum vita rationali;ac proinde, omne illud tempus eſſe dubium, & prudenter tunc dubitari poſſe in ovo illo, ſeu tunicarum involucro, eſſe hominem ſub conditione ſaltem baptizandum. 4

Quare,ne in poſterum amplius lateat,quid ego *in prima diſput.*ſenſerim, operæ pretium duxi, illius veluti Epitomen ob oculos proponere,& mearum rationum progreſſum,ſtylo ſeueriori,& argumento ad formam ſcholaſticam compreſſo,exhibere; ut etiam cunctis pateat,quàm proprie,& quàm vere concluſio illata de baptiſmo Abortiuorum ad Theologiæ ſcholam,tanquam vera concluſio theologica pertineat. Argumentum eſt, non quidem ad menſuram epiſtolæ, quam poſt hæc ſcripta dedit ad me Illuſtriſſimus Caramuel,ſed magis extenſum, illud tamen idem,ut ſequitur. 5

Parvuli recentes ab vtero matris baptizandi ſunt;& ſi probabile eſt,quod vivant Anima rationali:baptizandi ſunt ;ſub conditione.

Sed Abortiui fœtus poſt aliquot horas, vel ſtatim à concepto & fermentato ſemine;quod vivant Anima rationali,probabile eſt.

Ergo baptizandi ſunt ſub conditione.

Maiorem diuido in duas partes quarum prima eſt Propoſitio ſimplex. *Parvuli recentes ab vtero matris baptizandi ſunt* : Hæc

est definita de fide contra Hæreticos in Trident.*sess.5.sub n.*4. Secundam partem, in qua dicitur, *& si probabile est, quod vivant*
6 *anima rationali, baptizandi sunt sub conditione*, Probo esse formaliter, in confuso tamen, & implicite contentam sub illis Christi Domini verbis generalibus Matth.*c.*28.*Euntes ergo, docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* Nam vt Logica docet, & patet evidenter, sub genere propositionis in materia contingente, qualis est hæc Euangelica propositio: *Omnes gentes baptizandæ sunt*: continentur duæ propositiones; altera est absoluta; & altera,
7 conditionalis: Et quod conditionalis sit sub Euangelica illa admonitione.*Baptizantes eos, &c.* patet etiam ex Ecclesiæ praxi, in Rituali Romano Pauli V. in quo sub titulo *De baptizandis parvulis: vers. Nemo &c.* Dicitur, si Infans adhuc in vtero matris clausus, membrum aliquod præter caput emiserit, propter periculum imminens baptizetur, quod si natus vixerit, erit sub conditione baptizandus: Et *vers. si mater, &c.* pariter de infantibus expositis, idem statuitur, ut nimirum sub conditione baptizentur, si re diligenter inuestigata, de eorum baptismo non constet; & similiter *vers. Monstrum. &c.* si dubitetur ex forma exteriori, an monstrum sit homo, præcipitur, ut sub conditione, si est homo, baptizetur, & in Rubrica *De ordine Baptizandi*, dicitur, quod si dubitetur, an infans fuerit baptizatus, baptizetur sub conditione, si non est baptizatus.

Quia verò Ritus Catholicæ Ecclesiæ receptos, approba-
8 tos, & in Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, nefas est immutare; ut contra Hæreticos statuit Trident. *sess.7. can.*13. duo mihi sunt certissima: nimirum, primo, baptismi collationem sub conditione, esse ritum ab Ecclesia approbatum; & secundo per legitimam Ecclesiæ
9 Catholicæ approbationem contineri sub illis verbis, *Baptizantes eos, &c.* ex quibus habemus institutionem, & vsum huius sacramenti.

Admissa igitur hujusmodi legitima interpretatione, quod per illa verba *baptizantes eos*, significetur formaliter, tam absoluta, quàm conditionata Baptismi collatio; plane sequitur, etiam secundam partem illius Maioris esse de fide certam, & propter

Diuinum

Diuinum testimonium ab Ecclesia interpretatum, & proposi-
tum, esse credendam. Confirmatur, quia propositio particularis
specifica, nempe conditionalis, sub illa uniuersali, quod infantes
recentes ab utero matris sint baptizandi, est de fide; quia forma-
liter est revelata: ut cum communi Theologorum docent Suar. 10
*de fid. disp. 2. sect. 6. n. 6. & disp. 3 sect. 11. n. 5. & Card. de Lugo disp.
3. n. 66. & 69.*

Minor est conclusio probabiliter illata, ex præmissis in
scientia Medicinæ assumptis, & probatis, partim ex philoso-
phia, & partim ex diligentissimis Anatomicorum sententiis à
me *disp. prima sect. 6. 7. & 8. relatis in 6. 7. 8. & 9.* modo expli-
candi humanam generationem; *& in sect. 15. disp. 3.* iterum ex
auctoritate Aristotelis, Galeni, & rationibus, eadem conclu-
sio confirmatur; & quamvis ista propositio simplex. *Abortì-
vi fœtus post aliquot horas, vel statim à concepto semine vivunt
Anima rationali*, non excedat evidentiam probabilem; cum
non inferatur demonstrativè, sed tantùm ex probabilibus; &
hæc evidentia non sufficiat, vt argumentum sit theologicum; 11
ex eo quod omnes conveniunt, ut advertit *Card. de Lugo d. n.
86.* quod illud sit argumentum theologicum, cuius una præmis-
sarum est de fide, altera est naturali lumine evidens, & con-
clusio evidenter infertur; Attamen quia minor propositio su-
pradicti argumenti non est illa sola propositio simplex, sed al-
tera propositio modalis nihil illi deesse videtur, ut argumen- 12
tum sit verè theologicum.

Nam vt rectè *Illustriß. D. meus Episcopus Caramuel advertit
tum in Theologia fundamentali n. 482. tum in secunda cit. epist.* &
latè etiam probat *Em. de Lugo de fide disput. 20. sect. 3. num. 86.*
aliud est propositionem aliquam esse veram probabiliter, &
aliud est esse evidenter probabilem. Illa enim est propositio
simplex, in qua de aliquo subiecto affirmatur, vel negatur
simpliciter aliquod prædicatum; vt ista propositio. *Fœtus Abor-
tivus primis diebus est vivus Anima rationali*; Prædicatur enim
simpliciter in ea, vita rationalis, de hoc subjecto, *fœtus abor-
tivus primis diebus, &c.* At verò si de ista tota propositione
assumpta pro subjecto, prædicetur evidentia moralis. idest

iudicium rationis ex authoritate omnium, aut fere omnium iam non est propositio simplex, sed modalis: Prædicatur enim de illa modus, quo iudicatur esse vera nimirum evidentia probabilis; Cum enim evidentia nihil aliud sit, quàm videntia, seu visio obiecti, quæ ita determinat intellectum, ut prudenter non possit sine temeritate oppositum iudicare, licet physice possit tale obiectum non esse verum: V. G. Romam esse, & Imperium Peruanum, est ita evidens, quia omnes admittunt, vel plerique; ut iam non possit prudenter dubitari, quod existant, cum iuxta regulas prudentiæ, incredibile sit omnino, tot homines conspirasse ad falso asserendam illorum existentiam, licet eorumdem hominum physica natura non ostendat, omnes illos non potuisse mentiri: videatur. *Ovied. in log. contro. 10. puncl. 2. n. 10. & Card. de Lugo de fide disp. 1 sect. 13. §* 4. *num* 312. Ita licet physicè ista propositio esset falsa: *Fœtus Abortivus primis diebus vivit anima rationali*; At quia in ista iam tot Authores consentiunt, & iudicant probabilem. illamque supponere videntur omnes Universitates, quæ Immaculatam Deiparæ Conceptionem defendunt; iam est evidens illius propositionis probabilitas, & ad argumentum theologicum satis, ut bene *Card. de Lugo n.* 86.

13 Et confirmatur, quia vt acutissime suo more *Illustrissimus Caramuel advertit sub d. num.* 482 *Hæc propositio, materia habet actum entitativum*, est probabilis; hanc enim, & probat, & asserit vniversa Thomastarum schola; quamvis Scotistæ omnes falsam reputent. Sed si ex hac & ex modo fiat vna propositio modalis sic. *Materiam primam habere actum entativum, est probabile*, iam ista modalis erit evidens, ita ut etiam illi, qui simplicem illam propositionem tenent, licet, si velint, possint tenere oppositam, tamen ab hac modali nequeant dissentire: si enim conveniamus assensum probabilem esse illum, qui

14 est cum formidine oppositi, quatenus, non ex evidenti terminorũ connexione determinatur intellectus ad illi assentiendum; sed ex aliqua gravi ratione; præsertim si accedat multorum Doctorum iudicium, & authoritas; constat ex illa simplici propositione, & ex modo, factam esse propositionem

evidenter

evidenter probabilem ; Cui enim convenit definitio , evidens est convenire definitum. Eodem modo, cum hæc propositio. *Abortivi Fœtus post aliquas horas , vel statim à concepto semine viui sunt Anima rationali* , sit tantum probabilis, potest ab aliquibus negari, cum rationes , quibus innititur, non necessario convincant , vel determinent intellectum : Cæterum , qui iam videt, præter rationes , habere etiam tot virorum Doctissimorum censuram , & testimonium, imo in primariis Academiis , vt in Sorbonensi , Uiennensi , & aliis, publicè disputatam , inventam , & judicatam fuisse Sacrarum literarum Authoritati, & rationum momentis innixam, & tanquam veram , & vtilem proclamatam ; quis prudenter dubitare potest, quin sit probabilis , & quis illius probabilitatem sine temeritate negabit ?

Jam ergo huic modali? *Abortivos fœtus post aliquas horas, vel statim à concepto semine vivere anima rationali, est probabile*, Convenit evidenter , & ex definitione assensus probabilis, tale prædicatum probabilitatis : hanc autem evidentiam sive moralem, sive probabilem appelles , parùm refert ; est enim quæstio de nomine , cum certum sit, in hac modali propositione probabilitatem esse reflexam, ut loquitur *Card. de Lugo d.n.86* & judicium esse circa probabilitatem , non circa veritatem illius propositionis simplicis.

15 Cum igitur argumentum supra factum habeat majorem de fide certam , & minorem evidenter probabilem, & conclusionem evidenter illatam , sequitur propter definitionem argumenti theologici cum omni proprietate eius conclusionem, & totum argumentum esse theologicum.

Hæc in vestibulo huius secundæ Disputationis dixisse volui vt iam mea intentio amplius neminem lateat.

SECTIO II.

Præsentem Disputationem in Alexandrina Constitutione fundari ostenditur.

SVMMARIVM.

1 *Proponitur argumentum pro Immaculata Conceptione ab eius festo deductum.*

2 *Adversarij solutionem afferunt, sed duobus falsis suppositis innixam.*

3 *Episcopus Crespius huiusmodi solutionem ad sanctissimum defert*

4 *An iquiss est consuetudo illud festum celebrandi die 8. Decemb.*

5 *Revelationibus particularibus comprobatur, Et tandem Constitutione Pontificia decernitur.*

6 *Hoc festum in d. Constitutione dicitur fuisse celebratum cultu nunquam immutato.*

7 *Innovantur, & extenduntur pœnæ contra transgressores.*

8 *Etiamsi transgressio sit indirecta.*

9 *Et libri, quibus festum huiusmodi in dubium revocatur, prohibentur.*

VAlidissimum argumẽtum Defensores Immaculatæ Con-
1 ceptionis desumebant his ultimis temporibus, ex festo, quod sub titulo Conceptionis celebrat Ecclesia Romana: hæc enim cum non celebret festa Sanctorum nisi obiectum ipsorum festi sit sanctum, inferebant conceptionem esse sanctam: & merito, vt notavit *P. Augustinus de Angelis in tract. de Im-*
2 *macul Concept. part. 2. art.* 1. Sed è contra qui piæ sententiæ aduersabantur responsionem, quasi novum Propugaculum excogitaverant; dicentes quod sicut Ecclesia in celebrando huiusmodi festo die 8 Decembris præscindit à vera die, qua talis Conceptio fuit, nam in generatione fœminarum fœtus non animatur,

animatur, nisi post 80. dies. Et sic volebant conceptionem esse, celebrandam die 26. Februar. Ita cum in uno instanti morali, seu brevissimo tempore, quod in tali festivitate Ecclesia veneratur, sint duo instantia physica alterum, quo anima Deiparæ creatur, unitur corpori, & contrahit originale peccatum, vt ipsi sentiunt: & alterum quo sanctificatur, & liberatur à peccato: non considerat illud primum instans, sed ab eo præscindens, & solum ad secundum attendens, celebrat tale festum.

Sed revera hæc responsio nullius erat momenti, ad efficaciam supradicti argumenti infringendam. Duo siquidem, vt constat supponebant Adversarij in hac solutione: quorum alterum ab aliquibus ex nostris, & præcipuè ab Episcopo Crespio, ut patet ex eius *Propugn. Theol. disp. 3. art. 3. n. 38.* specie veri deceptis, admittebatur, tanquam verum & communiter receptum, nempe fœmineum fœtũ non esse animatum nisi post diem octogesimum: huius autem suppositi falsitas constabit, ex infra dicendis *hac 3. disp. sect. 7. 8. & ex dictis supra disp. 2. sect. 4.* alterum vero, quod debuissent probare, erat, quod in hoc festo celebratur inadequate illud instans morale, quatenus in eo, non primum, sed solum secundum instans physicum sanctificationis attenditur tanquam obiectum huius cultus.

Quare vtroque supposito negato facile machina dissolvebatur, & corruebat. Verum quia primum suppositum de animatione foetus fœminei credebatur facile à pluribus, & res est plena timoris amor, Amantes Jmmaculatam Conceptionem, timebant, ne, etiamsi nunquam prævaluisset sententia affirmativa peccati, Adversarij contenderent, aut festum Conceptionis transferendum esse versus finem Februarij, ut aliquid saltem consequerentur, aut certe studium, & fervor fidelium erga huiusmodi festum aliquo modo tepesceret, frustraretur. Argumentum igitur Aduersariorũ, quod anno præsertim 1661 circumferebatur, quasi triumphans, detulit ad SS. D. N. Alex. PP. VII. Jll. & Rev. D. Lud. Crespius Ep. Placentinus, qui in causa Jmmaculatæ Conceptionis erat eo tempore in Romana Curia Orator pro Episcopis Hispaniarum, & pro ipso Catholico Rege Philippo IV. Uerum Sanctiss. Pontifex, & Doctiss. Theologus 3

Alex. VII. vbi primum audivit commentum hoc excogitatum ad effectum festivitatis huiusmodi pietatem, & studium frustrandi, Pio objecit Oratori meam primam Disputationem, in qua primum suppositum per totam, & præsertim *sect.5.& 11.* rejicitur; & secundum suppositum *sect.8.n.3.* Et Episcopum Oratorem admonuit, ut legeret, & sententias probabiles expenderet. Legit Jllustriss. Præsul, & Sanctitati suæ retulit, vere non esse trepidandum, ubi non est timor præsertim si ab Apostolica Sede aliquid in favorem emanaret Immaculatæ Conceptionis; meæ nimirum Propositioni de Baptismate Abortivis, etiam primis diebus ministrando, firmiter adhærens: vt ex eius Epistola ad me deinde scripta, & quam inter Censuras supra positas recensui, indubitanter apparet,

Placuit Sanctissimo Pontifici responsum Illustriss. Episcopi Oratoris, & seriò animadvertens, secumque revolvens omnia adinvenit illa, ita piæ opinioni de Immaculata Conceptione ejusque solemnitati, ac festo, vt prius die 8. Decemb. celebrando, favere; vt in hunc scopum, & finem quasi lineæ in centrum, tenderent, & collimarent. Potuit fieri nimirum, quod doctiss. Theologus, & Pontifex consideraret in Concilio Basiliensi *anno* 1439. *sess.*36. ex communi illorum Patrum testimonio, non quidem dogmaticè, quia jam à Romani Pontificis obedientia recesserant, sed historicè relatum fuisse, quod in Ecclesia Romana, & in aliis, antiqua, & laudabilis fuit consuetudo celebrandi huiusmodi festum 6. Idus Decemb. licet Ecclesia Græ-
4 ca celebret illam die 9. Decembr. & pariter animadvertit deinde Sixtum IV. An. 1476. *in extrau. Cum præexcel'a*, & anno, 1483. *in extrau. Grave nimis de reliq. & vener. sanct.* huiusmodi festum approbasse. Attendit fortasse, quod Sancta Romana Ecclesia in officio illius diei quater repetit versiculum: *Conceptio est h die S. Mariæ Virginis:* semel recitat responsorium *Hodie concepta est &c.* bis dicit Antiphonam *Co ceptio est hodie &c.* Semel-
5 aliam, quæ dicit *Conceptionem hodiernam &c.* Atque ita solemniter, iteratisque assertionibus pronunciat, diem octavam esse illam, in qua SS. Virgo fuit sine peccato concepta; & forte etiam consideravit, quod huiusmodi Ecclesiæ vocibus, consonant tres

illæ

illæ revelationes, quas S. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis affert in Epistola ad Coepiscopos Angliæ; in quibus dicitur, SS. Virginem die 8. Decembr. fuisse conceptam, eiusque Beatissimam Animam à Deo in corpore creatam, & infusam; & quod illis alia similis concordat, quam habuit S. Christina, vel alio nomine Oringa Monialis Augustiniana & alia plurima, quæ me latent, animadvertens: tandem Constitutionem ad fauorem Immaculatæ Conceptionis publicari mandavit, quæ incipit: *Sollicitudo omnium Ecclesiarum &c. sub die* 8. *Decembris* 1661. in qua plura quidem pro Immaculata Conceptione & præsertim con- 6
tra duorum instantium physicorum distinctionem, vnum & idem definit esse instans Conceptionis, & infusionis Gratiæ: & alia decernit meæ de baptizandis Abortivis propositioni maximè suffragantia, quæ hìc libet adnotare.

In primis declarans, quid sit Conceptionem Deiparæ esse Immaculatam; & in quo sensu eius festum in Ecclesia Romana celebratur, ait: *Sane vetus est Christi fidelium erga eius Beatiss. Matrem Virginem Mariam pietas sentientium, eius Animam in primo instanti creationis, atque infusionis in corpus, fuisse speciali Dei gratia, & privilegio, intuitu meritorum Iesu Christi eius filij humani generis Redemptoris, à macula peccati originalis præseruatam immunem; atque in hoc sensu, eius Conceptionis festiuitatem solemni ritu colentium, & celebrantium, &c.*

Si ergo Conceptionem Deiparæ esse Immaculatam, nihil est aliud, quàm in uno, & eodem instanti creatam eius Animam fuisse & à peccato originali præservatam; & in hoc sensu à fidelibus annua festiuitas eius celebratur, cum expressa declaratione ab Ecclesia pluries, ut vidimus repetita, quod illa dies recurrit, intra quam fuit illud instans; plane sequitur, idem esse celebrari festum octaua die Decembris, ac intra illam diem fuisse illud instans.

Deinde secundo loco repetit, Festivitatem in Ecclesia Romana solemniter celebratam esse, & celebrari cultu nunquam 7
aliqua mutatione variato, sed illi festivitati exhibito secundum communem fidelium pietatem, & devotionem. At ex supra n. 4.
notatis

notatis consueverunt Fideles die 8. Decembris hoc celebrare, & ita nunquam Ecclesia Romana eius cultum immutauit, ideo subdit.

Nos considerantes, quod si Romana Ecclesia de intemeratæ semperque Virginis Mariæ Conceptione, festum solemniter celebrat, & speciale, ac proprium super hoc Officium olim ordinavit, iuxta piam, devotam, & laudabilem constitutionem, quæ à Sixto IV. prædecessore Nostro tunc emanavit; volentesque laudabili huic pietati, & deuotioni, & festo, ac cultui, secundum illam exhibito, in Ecclesia Romana, post ipsius cultus institutionem, nunquam immutato, Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum exemplo fauere: nec non tueri pietatem, & deuotionem hanc colendi, & celebrandi Beatissimam Virginem præueniente scilicet Spiritus sancti gratia, à peccato originali præseruatam, &c.

Postea præcipiens, ut huiusmodi festum celebretur, & cultus Conceptioni Marianæ secundum piam sententiam exhibeatur, innouans Decreta, & Constitutiones Sixti IV. Pauli V. & Gregor. XV imo, & pœnas, & censuras in illis contentas, extendens, ait.

8 *Constitutiones, & Decreta à Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris, & præcipue à Sixto IV. Paulo V. & Gregorio XV. edita in fauorem sententiæ asserentis, animam B. Mariæ Virginis in sui creatione, & in corpus infusione, Spiritus sancti gratia donatam, & à peccato originali præseruatam fuisse; nec non in fauorem festi, & cultus Conceptioni eiusdem Virginis Deiparæ, secundum piam istam sententiam, ut præfertur exhibiti, innovamus, & sub censuris, & pœnis in eisdem Constitutionibus contentis, obseruari mandamus, &c.*

Deinde mandat, ne in Disputationem revocetur, non solum pia sententia, sed neque huiusmodi festum, directè, vel
9 indirecte, scripto, vel voce sub quocunque prætextu, vel occasione etiam argumenta contra illud afferendo, & insoluta relinquendo, aut quovis excogitabili modo differendo, aut interpretando; itaut favor, tam dictæ piæ sententiæ, quam festi frustretur, sub pœnis, & censuris in constitutionibus Sixti IV. contentis; Et ideò addit.

Et

Et in super omnes, & singulos, qui præfatas Constitutiones, seu Decreta, ita pergent interpretari, ut favorem per illas dictæ sententiæ, & festo, seu cultui, secundum illam exhibito, frustrentur; vel qui hanc eandem sententiam, festum, seu cultum in disputationem revocare, aut contra ea, quoquo modo directè, vel indirectè, aut sub quovis prætextu, etiam definibilitatis eius examinandæ, sive scripturam, aut Sanctos Patres, sive Doctores glossandi, vel interpretandi, denique alio quovis prætextu, seu occasione scripto, seu voce, loqui, concionari, tractare, disputare, contra ea quidquam determinando, aut asserendo, vel argumenta contra ea afferendo, & insoluta relinquendo, aut alio quovis excogitabili modo disserendo, ausi fuerint; præter pœnas, & censuras in Constitutionibus Sixti IV. contentas, quibus illos subiacere volumus, & per consequens subiicimus, &c.

Tandem libros omnes, tam editos post Pauli V. decretum, quàm in posterum edendos, & omnes locutiones, conciones, 10
tractatus, & disputationes prohibet sub pænis, & censuris librorum prohibitorum; si in ipsis præfata, pia sententia, festum, seu cultus secundum illam exhibitus, in dubium reuocetur. ibi.

Ac libros, in quibus præfata sententia festum, seu cultus, secundum illam in dubium revocatur, aut contra ea quomodocumque ut supra aliquid scribitur, aut legitur, seu locutiones, conciones, tractatus, & disputationes contra eadem continentur, post Pauli V. supra laudatum Decretum edita, aut in posterum quomodolibet edenda, prohibemus sub pœnis, & Censuris in Indice librorum prohibitorum contentis; & ipso facto absque alia declaratione, pro expresse prohibitis, haberi volumus, & mandamus, &c.

Vt autem clarius appareat, quantum favoris, & roboris accesserit, ex hac Alexandrina Constitutione, illi Philosophorum probabili sententiæ, quæ asserit, humanum fœtum primis diebus, esse anima rationali informatum, oportet ut duo seorsum examinemus. Primum est, an tempus, quo fœtus SS. Mariæ Virginis fuit in utero S. Annæ Genitricis, usque ad partum, fuerit solùm à natura, seu naturaliter à Deo ordinatum? Secundum, si fuit naturale; quid de ejusdem

X Deiparæ

Deiparæ prima Conceptione sit juxta Hippocratis, & Medicorum placita sentiendum: si enim inveniemus fuisse naturale, & iuxta communes naturæ, & medicinæ leges regulatum facile erit inferre, idem esse sentiendum de omnibus aliis.

SECTIO II.

Tempus quo SS. Virgo fuit in Vtero S. Annæ, fuit omnino naturale, & iuxta naturæ leges ordinatum.

SVMMARIVM.

1 *In Conceptione temporali Divini Verbi quid supernaturale fuerit, & quid naturale.*

2 *Verbi Incarnati gestatio in vtero, quo ad tempus novem mensium, fuit naturalis.*

3 *Tempus huius gestationis fuit ex D. Augustino dierum 276.*

4 *Quæ miracula fiunt, & sunt in rerum natura, habent omnem Naturalem perfectionem.*

5 *Tempus illud fuisse novem mensium, ratione, & congruentia probatur.*

6 *Quid in Deiparæ Conceptione fuerit supernaturale.*

7 *Quid vero fuerit naturale.*

8 *Gestatio Deiparæ in vtero S. Annæ fuit naturalis.*

9 *Conceptiones aliorum miraculo præventæ, quo ad tempus gestationis in vtero, fuerunt naturales.*

10 *Tempus gestationis, quo Deipara fuit in vtero S. Annæ fuit dierum 275. aut forte dierum 276.*

QVidquid *sect. 8. primæ Disput.* de interuallo dierum, inter diem octavam Decembris Jmmaculatæ Uirginis Conceptioni, & diem octavam Septembris ejusdem Nativitati,

dicatas

dicatas ſcripſerim, vt Thomæ Fieni ſententiam probabilem oſtenderem, nunc magis acuratè, & dierum facta computatione, quam tunc neglexi, quia ad eum finem, non erat admodum neceſſaria inveſtigandum eſt; ut ex inde pateat, quàm probabilis ſit illa ſententia, cui innititur minor propoſitio mei argumenti *ſupra ſect.* 1. *n.* 5. allati de animatione fœtus humani primis diebus. Et primo loco præſtabit, aliqua, vel breviter adnotare de activa Conceptione, qua ipſa Deipara Filium Dei concepit, & portavit in utero.

Notandum igitur primo cum *S. Thom.* 3. *part. quæſt.* 33. *artic.* 40. & communi Theologorum ſententia; quod licet in Jncarnatione Divini Uerbi quò ad corpus aſſumptum, fuerit ſupernaturalis totus concurſus, ex parte principij activi, nimirum Spiritus ſancti; & ſupernaturalis fuerit unio hypoſtatica eiuſdem corporis, & animæ, quæ terminavit ad perſonam Divini Uerbi; & pariter ſupernaturale fuerit, quod in inſtanti facta ſit ipſius corporis organizatio; tamen aliqua, quæ fuerunt a SS. Uirgine facta, miniſtrando materiam ex ſuis puriſſimis ſanguinibus, & geſtando diviniſſimum illum fœtum in utero à die 25. Martij, quà ex communi SS. Patrum, & antiquiſſima utriuſque Eccleſiæ tam Latinæ, quam Græcæ conſuetudine creditur facta Jncarnatio, uſque ad 25. Decembris, qua Nativitas Chriſti Domini eadem certitudine celebratur, tam ab Eccleſia Latina, quàm à Græca, fuerunt naturalia, & ſecundum tempus à natura preſcriptum; ita in ſexta Synodo ſub Agathone Pontifice celebrata, lectum fuit & approbatum ab univerſo illo Conſtantinopolitano Concilio ex Epiſtola Sophronij Patriarchæ Hieroſolymitani, qui ita ſcribit de ipſius Uerbi Jncarnatione. *Simul quippe caro: Dei Verbi caro; ſimul caro animata rationalis; ſimul Dei verbi caro animata rationalis, &c.* Quibus verbis apertè fatetur, unionem carnis cum Uerbo, carnis cum Anima, & carnis animatæ cum eodem, fuiſſe ſimul & ſupernaturaliter factam; Deinde explicans quidquid fuerit naturale ait: *Ex inviolabili, & virginali ſanguine Sanctæ, atque Immaculatæ virginis Mariæ verbum caro factum, eſt incarnatum, & veraciter homo, & in utero vir-*

1

2

gineo deportatus, tempus expleuit legitimi puerperij; & per ſingula naturalia, & peccatum non trahentia, nobis hominibus ſimilis factus noſtramque non dedignatus paſsibilem vilitatem, naſcitur Deus, &c. Quid clarius dici poterat, ut explicaretur coram Concilio Beatiſſimam Virginem naturalem legem de uteri geſtatione plene, & perfecte obſeruaſſe; etiamſi filius, quem gerebat in utero, eſſet ſuper omnem naturam Deus ipſe?

3 Sed audiamus D. Auguſtinum, qui, ut notauit etiam *Suarez in 3. part. tom. 2. diſp. 12. ſect.* 4. exactiſſime, quò ad dies hoc tempus computauit non ſolum ex propria ſententia; ſed etiam cum universali Eccle. ſenſu: Ipſe enim *lib. 4. de Trinit. cap. 5.* poſt enumeratos dies 276. quibus in utero SS. Matris Chriſtus moratus eſt, ait: *hic numerus complet nouem menſes, & ſex dies, qui tanquam decem menſes parientibus fœminis computantur; non quia omnes ad ſextum diem, poſt nonum menſem perueniunt; ſed quia ipſa perfectio corporis Domini, tot diebus ad partus perducta comperitur; ſicut à majoribus traditum, ſuſcipiens Eccleſiæ cuſtodit auctoritas. Octauo enim Calendas Aprilis conceptus creditur; natus autem traditur 8. Kal. Ianvarias. Ab illo ergo die, vſque ad iſtum computari ducenti ſeptuaginta, & ſex reperiuntur dies, &c.* Et hic non poſſum non admirari, quam accurate, & diligenter ingenioſiſſimus Doctor adverterit, & notaverit, hoc dierum ſpatium, non fuiſſe quidem commune aliis hominibus, ſed eſſe illud, quo fortiſſimi, & validiſſimi fœtus ſolent à matribus in utero geſtari, ut infra videbimus. Si enim aliquis fœtus fuit vnquam productus, in cuius formatione natura ſuam perfectionem explicauerit, hic ſine dubio fuit, iuxta regulam *Chryſoſtomi hom. 21. in Io.* quem citat, & ſequitur *S. Thom. 3. part. quæſt. 44. artic. 3. ad 2. & quæſt. 46. artic. 6.*

4 quod quæ miraculo fiunt, omnem perfectionem naturaliter poſſibilem conſequuntur; ſicut de vino quod conuertendo aquam in ipſum, produxit olim Chriſtus in Cana Galileæ. *Io. 2.* adeo vt, admirans ille dixerit, contra conſuetudinem factum eſſe, vt in fine convivij, propinaretur optimum. At nemo dicet in ſubſtantia, & in accidentibus, vinum illud fuiſſe ſupernaturale, licet ſupernaturaliter productum. Ita

corpus

corpus Chriſti, licet modo ſupradicto fuerit ſupernaturaliter, id eſt inſtantaneè organizatum, & aſſumptum à Uerbo Divino, tamen quo ad tempus geſtationis in Vtero; fuit naturale, quamvis illa naturali perfectione attemperatum quam Dei Filium decuiſſè, ſentiunt communiter Theologi.

Et Damaſcenus lib.4. de fide. cap. 15. dixit quod *Conſueto tempore (nouem enim menſes expleuerat, ac decimum iam ingreſſus erat, cum in lucem prolatus eſt) ſua partui, lex conſtituit.*

Et Theorianus Author Græcus, *ex Bibliot VV. PP. tom. 11.* in Dialogo contra Armenos, refert, Armenos aſſerere, quod nouem menſibus, & quinque diebus Chriſtus Dominus fuerit in Utero matris, Sed Armeni in numeratione dierum, vnum diem prætermiſerunt, forte quia vltimam diem, ſcilicet 25. Decembris non comprehenderunt; aut forte omiſerunt 25. Martij, quæ etiam debet includi; cum ea die Uerbum Divinum, corpore iam organizato fuerit in utero matris.

Et quidem omnium temporum, & totius naturæ Dominus, & Rector, qui ideo noſtris vilitatibus, & naturæ legi voluit eſſe ſubiectus, & formam ſervi accipere, ut non ſolum omnes noſtras pænalites experiretur, ſed etiam vt hæreticos, qui dicturi erant, corpus non aſſumpſiſſe humanum, & communune cum noſtro, ſed Cæleſte vel phantaſticum, redargueret; debuit quidem perfectiſſimum corpus aſſumere, pro dignitate perſonæ Diuinæ, ſed non adeo perfectum, vt naturalem legem excederet, & ſupra naturam eſſet humanam. Ergo etiam, quò ad tempus, quo permanere voluit in utero Matris, non debebat naturæ leges ſuperare, & plus, aut minus, quam naturalis corporis humani ratio exigeret, in eo remorari

Jam vero ex hoc tempore naturali obſeruato à Chriſto Domino in menſibus Uteri materni, tanquam à re magis certa, & nota, & de qua SS. Patres locuti ſunt, & conueniunt ad tempus, quo corpus SS. Dei Matris fuit in Utero S. Annæ, à puncto Conceptionis Jmmaculatæ, uſque ad tempus natiuitatis, liceat inferre tanquam ad rem minus notam, & minus certam, quia de illa SS. Patres non ita expreſſe locuti ſunt.

X 3 Notan

Notandum igitur ſecundo in Conceptione Immaculata Matris Dei,non ſolùm fuit ſupernaturale,id quod iam pia do-
6 cet ſententia,& omnes fere Chriſtiani amplectuntur,& SS.D.N. Alexander PP.VII. in ſua Conſtitutione declarat:Nimirum in eodem inſtanti,quo eius Anima creata,& vnita fuit, etiam fuit à peccato originali præſeruata; ſed præfuerunt etiam aliæ circunſtantiæ ſupernaturales ; Etenim ut docent graviſſimi auctores *Niceph.lib.7.cap.3.Epiphanius orat.de laud.Virg. Damaſ.lib.4. de fide cap.15.Andreas Hieroſol.orat. de Chriſti Natiu. S.Hildefonſ. ſerm.de nat.Virg. S.Euſtathius in Hexamer. S.Vinc. Fer. Serm.2. de Natiuit.Pantal.Diacon.apud Metaphr.in feſt.S. Michaëlis Arcang. Suarez in 3.part. tom.2. diſp.2. ſect.1. & Novarin. umbr. Virgin. num.* 1207. 1208. 1209. 1218. 1219. 1220. Cum S.Anna eius Mater ſterilis,& ipſa,& S.Ioachim Pater ſenes eſſent,& multis orationibus,lacrymis,eleemoſinis,& jejuniis impetraverint à Deo, vt non obſtante duplici impedimento,ætatis ſcilicet, & ſterilitatis prolem haberent;& quidem per Angelum,ut plerique ex citatis Patribus aſſerunt , admoniti ſint , quod filiam habituri eſſent,quæ Mater eſſet Filij Dei;patet,quod non ſine miraculo concipere potuerunt,& generare.Et in hoc ſenſu accipiendum eſt,quod *Damaſc.orat.pr.de Natiu.*dicebat , *Natura gratiæ fœtum antevertere minimè auſa eſt;Verum tantiſper expectavit,donec gratia fructum ſuum produxiſſet,&c.*& ut notavit etiam *Suarez loc. cit. verſ. dico ſecundo. &c.* eodem modo intelligendus eſt idem Damaſcenus,quando dicit ibidem , *Par erat , ut ad Dei Incarnationem inter per miracula muniretur,&c.*

Cæterùm ſuppoſito, quod præceſſerint hujuſmodi ſupernaturales præparationes;cætera, quæ ſucceſſerunt,ex conventio-
7 ne matrimoniali Parentum, id eſt tam Conceptio B. Virginis in Vtero,quàm duratio, & perſeverantia geſtationis in Vtero, vſque ad legitimum tempus,naturalia fuerunt;Quod autem vere convenerint eius Genitores,ipſa Deipara S.Birgittæ revelavit *lib.6.c.*55.& citati Patres affirmant.Itaque ex hujuſmodi congreſſu , juxta communem modum procreata eſt SS. Virgo , ut aſſerit *S.Epiphan.hæreſi* 78.*&* 79.& docet fusè *Suarez d.diſp.7. ſect.prima.*

Probatur

Probatur primo, quia ipſa etiam Deipara indiguit Redemptione; ergo deſcendit ex Adamo per ſeminalem propagationem: ideò in citata conſtitutione Alexandrina legimus hæc verba *Intuitu meritorum Ieſu Chriſti eius filij humani Generis Redemptoris à macula peccati originalis præſervatam fuiſſe &c.* ut patet ex notatis *ſect. prima n.6.* ſi ergo Conceptio Deiparæ fuit in modo, & in ſubſtantia naturalis; ergo etiam, & geſtatio in utero. 8

Secundo quia ſi Divini Uerbi SS. Corpuſculum, cujus Jncarnatio fuit omninò ſupernaturalis, quippe quæ non oppera hominis, ſed Spiritus Sancti virtute facta eſt, ſubiectum fuit naturali legi de geſtatione menſium in utero; multo magis naturalis conceptio eius Matris. 9

Tertio quia etiam in aliis conceptionibus, quæ prævio miraculo impetratæ ſunt, & in uteris, tum ſterilitate, tum ſenectute impeditis, operatæ, modo ordinario, & communi, per ſeminum commixtionem; menſes naturales fuerunt obſervati; Nam Anna Vxor Elcanæ, & Mater Samuelis, cum eſſet ſterilis, per orationes, lacrymas, & ſacerdotalem benedictionem, impetravit à Deo, ut pareret Samuelem; & notat Sacra ſcriptura *lib. primo Regum cap.* 20. quod concepit, & peperit *poſt circulum dierum*, ideſt ſeruato menſium numero naturali. Et de S. Eliſabeth: S. Io Baptiſtæ Genitrice, quæ erat ſterilis, & ſenex, Angelus ipſe menſes numerans, dicebat *Lucæ cap. primo: & hic menſis eſt ſextus illi, quæ vocatur ſterilis, & ipſa concepit filium in ſenectute ſua.* Et non prius natus eſt S. Io. Baptiſta, quàm ipſo Evangeliſta teſtante *impletum ſit tempus pariendi.*

Quarto quia ita mandavit Deus ſervari de filio ſuo, ut obſtrueretur Hæreticorum os loquentium iniqua; ſimili de cauſa in eius SS. Matris Conceptione ſervari oportebat; quia, ut S. Epiphanius notavit, Collyridiani Hæretici venturi erant, qui dicerent B. Virginem humanæ naturæ prorſus expertem.

Tempus autem, quò S. Anna Deiparam geſtavit in Vtero fuit, ni fallor, dierum 276. quot cum D. Auguſtino diximus fuiſſe 10
illos, quibus ipſa Deipara geſtavit Filium Dei; Nam iuxta veriorem, & communiorem ſententiam, quam ſequuntur Recentiores,

res, & præſertim *Suarez tom.2.in 3.part.diſp.21.ſect.pr.verſ.quæres 2.Barrad.in Evang.tom.1.lib.6.cap.7.* Si dicamus, B. Virginem peperiſſe Chriſtum decimoquinto anno, iam expleto ſuæ ætatis, conſtat eiuſdem B. Virginis Conceptionem paſſivam in viſceribus S. Annæ, factam fuiſſe anno 16. labente ante Chriſti Nativitatem; Et ſic anno biſſextili; quo Februario dantur dies 29. Quia ergo ab octava die Decembris incluſive iuxta dicta ſupra n.4.& dicenda ſect.ſeq.n.6.uſque ad octavam Septembris, qua eius Natiuitas celebratur, ſunt 9. menſes; & ex iſtis, ſex menſes ſunt, qui habent diem unum ſupra 30. duo vero qui 30. tantùm, & Februarius 29. conflatur ſumma dierum 276. At verò tempus, quo ipſa Dei Flium geſtavit in utero à die 25. Martij incluſive ad 25. Decembris incluſive conſtat 9. menſibus, quorum 4. habent dies 30. integros, alij quinque 30. diebus addunt unam diem, reſultat exactè idem dierum numerus 276. Verùm quia non eſt certum, quod anno Biſſextili fuerit concepta B. Uirgo, cum non ſit certum, quoto ſuæ ætatis anno Chriſtum pepererit, parum refert, ſi dicamus, dies illos fuiſſe tantum 275.

His ita firmatis, & conſtitutis, ſupereſt, ut videamus, an Hippocrati, & Medicis præſertim, probetur hæc doctrina; quod nimirum fœtus heroum, ſeu illorum, qui ſunt à natura ſortiti perfectiſſimam temperiem, quorum fœtus ab Hippocrate dicuntur validiſſimi; naturali lege contenti ſint hoc numero dierum; An verò minori tempore morentur in utero materno?

SECTIO IV.

Ad naturalem Vteri geſtationem ſatis eſſe tempus 275. dierum ex Hippocratis doctrina probatur.

SVMMARIVM.

1 *Tempus geſtandi vterum eſſe 10. menſium.*

2 *Menſes lunares ſeu Periodici, vel Critici, & menſes ſolares, quot diebus conſtent.*

3 *Tempus*

3 *Tempus huiusmodi ex Hippocrate est 9. mensium, & dierum 10.*

4 *Sunt qui velint esse dierum, 310.*

5 *Alij, vt Martianus dies 280. completos continere.*

6 *Et ideo Diuino Christi fœtui primos sex dies defuisse, quia in primo instanti fuit miraculosè organizatus.*

7 *Errauit Martianus in enumerandis his diebus.*

8 *Refellitur Martianus ex ipso communi modo loquendi.*

9 *Imo ex ipsa Hippocratis sententia.*

10 *Fœtus Heroum, non repugnat Hippocrati nasci ante 280. diem.*

11 *Salomon inter Heroas numeratus, nascitur die 275. vel 276.*

12 *Vita hominis in vtero iam formati septem dierum est.*

13 *Hipocrates de lunaribus mensibus loquitur, quando 10. menses ad perfectam pueri natiuitatem exigit.*

14 *Numerorum in abstracto obseruatio superstitiosa est, & Medico indigna ex Hippocrate.*

15 *Puer non moratur in Vtero vltra dies 280.*

16 *Si vlterius permaneat, in causa est vel vteri, vel ipsius pueri, infirmitas.*

17 *Ex vtero S. Annæ, & Virili virtute S. Ioachimo restituta, atque ex naturali perfectione Mariani fœtus concluditur tempus dierum 275. fuisse omnino naturale.*

18 *Corpus B. Virginis non potuit naturaliter præexistere eius Animæ, nisi forte iuxta sententias Mirindoli, & Fieni à die 4. vel 5. Decembris.*

ET non sufficere humano fœtui hunc numerum dierum, *Gellius lib. 3 cap. 16.* testatur esse Medicorum, & Philosophorum illustrium famosam sententiam, sed requirere decem menses completos; Ait enim *postquam mulieris vterus conceperit semen, gigni hominem septimo rarenter, nunquam octauo, sæpe nono, sæpenumero 10. mense: eumque esse hominem gignendi summum finem, decem menses non inceptos, sed exactos, &c.* 1

Hæc sententia si loquatur de mensibus lunaribus, quos Pe-

riodicos, ſeu Criticos Medici appellant, & conſtat diebus 27.hor.7.43 7. ut ex Keplero notavit *Ricciol. in Almageſto tom.*
2 *primo lib.4.cap.19. n.1.* Et in ſummam decem menſium redacti conſtituunt numerum dierum 273. hor. 1.11.m.10. non longe abeſt à vero; & accedit doctrinæ Hippocratis, ut videbimus; ſi autem de menſibus ſolaribus, qui 30. diebus conflantur; nimis exorbitat, eſt contra omnem experientiam, & repugnat regulis Medicorum, Nam Medici ſtatuunt, ex vera Hippocratis doctrina, menſem 10. inchoatum per aliquot ex primis diebus eſſe naturaliſſimum; & maxime tempeſtivum tempus geſtationis uteri. Jta probant *Nicolaus Nancelius ſect. 3. ſui Problem. Petr. de Peramat. lib. de homin. procreat. Mercurial.*
3 *lib.4.var.* & alij ex Hippocrate, qui *libr. de carn. partic.* 12. ita loquitur *nouem vero menſium. & decem dierum partus fit, & vivit, & habet ad hebdomadas numerum exactum, &c.*

Difficultas eſt an huiuſmodi dies, quos ex decimo menſe exigit humanus fætus, ut maturus egrediatur ad lucem debeant eſſe triginta completi, an inchoati ſufficiant; ſeu quod idem eſt an decimus menſis neceſſario debeat eſſe completus?

Et quod debeant eſſe exacti 10. menſes aſſerunt *Hugo, & Bonaventura* apud Pinedam, qui heroicum, & perfectiſſimum partum dicunt exigere 9. menſes exactos poſt 40. dies præcedentes, & neceſſarios ad maſculini fœtus animationem;
4 atque ideo conſtituunt tempus dierum 310. adhæret illis citatus *Petrus de Peramato in tract. cui titulus, quid naturale, quidve miraculoſum in Conceptione Chriſti Domini fuerit; & Pineda in Salom. lib. primo cap.10.§.7 num.20.* non repugnat; dum ait, Chriſtum Dominum non habuiſſe 40. dies illos prævios, ante animæ infuſionem: Nam in primo inſtanti conceptionis illius corpus, ut vidimus cum communi Theologorum fuit perfectè organizatum; ex quo infert Pineda, partum naturaliſſimum, & perfectiſſimum requirere 10. menſes integros ad conceptionem.

Ex Medicis plures idem conſtanter aſſerunt; inter quos
5 *Proſper Martian. comment. ad lib. de carn. partic.* 12. veneratur tanquam Hippocratis oraculum, quod heroici partus menſes,

ſint

sint ex diebus 280.completis : verba Hippocratis illo loco iam sunt allata : sed Hippocrates rationem reddit dicens : *Quatuor enim denarij hebdomadum dies sunt ducenti, & octoginta: in denarium autem hebdomadum septuaginta dies incurrrunt, &c. Et in libr.de septimestr.partu.part.* 3. loquens de perfectissimis fœtibus ait : *Qui septem quadragentariis eduntur, decimestres nominantur propterea potissimum coalescunt, quoniam validissimi sunt &c.* Cum autem quadragentaria, spatium sit quadraginta dierum, ut ipse Hippocrates initio huius libri semetipsum explicans, ait; Planè constat, tempus quo validissimi partus nascuntur,peruenire necessario ad dies ducentos octoginta.

Ita hic Author firmiter existimat, diem hanc ducentesimam octogesimam completæ quadragentariæ pertinere ad naturale tempus, quo perfectissimi partus gestantur in vtero: Atque ideo totus est in hoc, ut concilict tempus dierum 274. quo B. Virgo, ut ipse sibi fingit, Christum portavit in utero, cum hac quam ipse credit Hippocratis doctrina; At verò ut differentiam, quæ consistit in sex diebus, auferat, notat quod *in lib. de carnib.part.* 11. Hippocrates dicit. *Hominis vero spatium temporis septem dierum est.* Et cum de illo abortivo die septima excusso à fœmina saltatrice, in quo Hippocrates *lib. de nat.puer.* se deprehendisse refert prima vitæ rudimenta dicat; *hoc quidem semen sex dierum spectavi, &c.* Infert Martianus, quod hujusmodi sex dierum spatio Christi fœtus non indiguit; ex eo quod in illo instanti quo uterus B. Virginis Spiritus sancti virtute concepit corpusculum illud sanctissimum ut iam diximus, fuit perfectè organizatum & ideo concludit, diebus tantum 274. Christum fuisse in utero Matris,& solum ex causa miraculosæ, & instantaneæ organizationis 280.non explevisse. 6

Verum sicut hic Auctor deceptus est in calculando spatio dierum 274. ita suspicor, ipsum errasse in penetranda vera 7 Hippocratis intelligentia, quoad tempus, quo matres gestant uterum. Et quidem errasse videtur in illo calculo, nam in mensibus Christo Domini, iam dixi cum D. Augustino inclu-

di 25.diem Martij; Et ratio est, quia Christi fætus, ut fatetur etiam Martianus, fuit in instanti aliquo illius diei formatus. Ergo intra illam diem vera fuit ista propositio: corpus Christi est in utero matris. Quod autem includat etiam 25. Decembris patet, quia iuxta veriorem SS. Patrum sententiam, & quam uuiversalis Ecclesia recipit in Officio, & festo Nativitatis Domini, Christus natus est post mediam noctem: terminum nimirum vigesimæ quartæ diei illius mensis *vt Suarez* notat *tom. 2. in 3. part. disp. 12. sect. 4. vers. vltimo.* Ergo vigesimæ quintæ diei initio Christus erat adhuc in utero matris: alioquin non posset dici natus vigesima quinta die; & male Ecclesia eius nativitatem tali die celebraret; quod non est dicendum, sed potius errasse Martianum in calculo.

Quod autem textus ex Hippocrate allati, non probent, diem
8 ducentesimam octogesimam necessario pertinere ad menses perfectissimi fœtus, constat evidentissime: Non enim in libro de carnibus dixit Hippocrates, mense decimo completo, vel quarta septimanarum decuria completa, exire fœtum in lucem; sed solum, quod illi qui nono completo, & decimo mense inchoato nascuntur, vivunt. Quoniam habent numerum respondentem ad septimanam: & ratio est, quia quando numeri significant spatium aliquod temporis, seu durationis divisibilis, ut est numerus novem, & decem mensium, vel decuria septimanarum, non sunt accipiendi completi, & exacti, sed satis est, quod sint inchoati; imo si completi intelligantur, faciunt sensum falsum. Sicut si quis dicatur natus decimo mense quocumque die ex illis, quibus mensis ille componitur natus sit, verum est; licet prima, vel vltima die nascatur. At vero si exacta iam vltima, v.g. trigesima die mensis completa: non potest dici natus decimo mense, cum sit natus post illam diem, & mensem completum, ac proinde intra vndecimum mensem.

Quod autem hæc intelligentia sit ad mentem Hippocra-
9 tis patet, quoniam ipse *libr. de septim. partu partic.* 3. postquam dixit, quod partus septimestres vivunt quidem, *sed ex his* inquit, *pauci coalescunt, solidumque robur, & incrementum capiunt &c.* subdit, *tamen potissimum hi servantur, qui noni*

noni mensis exitu nascuntur. At exitus noni mensis non attingit diem ducentesimam octogesimam. Et deinde ut doceat quinam sint, qui validiores sunt, ait, *Hique validius degunt qui plurimum ab octimestrium morbis absunt, &c. Nam qui septem quadragentariis eduntur, qui decimestres nominantur, propterea potissimum coalescunt, quoniam validissimi sunt plurimumque absunt à morbis eorum, qui per mensem octavum quadraginta dies malé habuerunt, &c.*

Constat igitur, illos fœtus ab Hippocrate descriptos, vocari decimestres, hoc est decimo mense natos, licet decimus mensis non sit expletus, & validissimos dici, qui septimam quadragentariam attingunt, hoc est ad dies 280. accedunt, in quo mense, si nascantur validissimi sunt, quia magis recedunt ab octavo mense fœtibus morboso. Et vulgatus Codex à Mercuriali translatus, hoc idem clarius significat, dum ait, *qui enim in septem quadragenariis nascuntur, decimestres appellati, &c.* sed etiam qui sexta quadragentaria completa nascuntur, nati sunt in septem quadragentariis, licet diem ducentesimum octogesimum non attigerint. Atque ita interpretatur Hippocratem *Christopherus Vega de art. medend. lib. 3. sect. 10. cap. 23.* Dum ait; *Non enim semper attingunt decimestres partus ultimam diem de septem quadragenariis.*

Simili modo est intelligendus *Hippocrates lib. de carn.* dum ait, quod quatuor septimanarum decuriæ dies sunt 280. si enim decuriæ acciperentur completæ, ut credit Martianus, superfluum esset, quod Hippocrates addit, dicens, *In denarium autem hebdommadum septuaginta dies incurrunt, &c.* quibus significat, ultimum denarium, ex quatuor non debere esse completum: Si enim tria prima sint elapsa, hoc est tempus dierum 210. & insuper ultimum denarium ita inchoatum, ut novem menses solares completi sint, idest dies 270. additis præterea decem diebus qui ad numerum 280. complendum requiruntur, iam fœtus, qui hoc tempore nascitur, habet numerum exactum ad hebdomadas, quia nascitur in quarta septimanarum decuria. Sed clarius ex Codice Vaticano traduxit Calvus sic; *Quatuor enim septimanarum decuriæ, dies septuaginta, & ducenti sunt*, idest dies 270 per-

 tinent

tinent ad quartam decuriam iam inchoatam, licèt dies 280. non sint exacti, ut imaginatur Martianus.

10 Deniquè expendamus rationem illius in allegato libro de septimestri partu, & ex illa, quam sit ab eius mente aliena, videbimus illa dierum 280. terminatio completa. Ratio illius est, quia partus nonimestres, & decimestres, quo magis recedunt ab octimestri, eo sunt validiores, sed quis non videat, quod si uteri virtus sit aliquando major, vel etiam in fœtu iam formato, sit activitas, & efficacia, ad vires sibi per nutrimentum augendas, fieri posse, quod sex aut quatuor diebus ante illam Martiani fatalem diem, eas vires acquisierit, & fortè majores, quàm alius perfectus fœtus habebit die 280. cujus activitas, vel uteri virtus non sit adeo valida? Ergo non repugnat Hippocrati,
11 quod ille fœtus sit validissimus, qui nono mense iam expleto ante diem ducentesimam octogesimam exactam nascitur. Atque ideò Salomon, qui sine dubio inter Heroas, & clarissimos natos, est computandus, de se ipso scripsit *Sap. cap. 7. 2. Decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine, &c.* id est quinque diebus supra novem menses exactos, ut Pineda notavit *lib. primo de reb. Salom. cap. 10. §. 1. num. 3.* Uel potius sex diebus post novem menses, ut Salomonem verum, etiam in huius temporis imitatione, Christum repræsentaret.

Jllud verò, quod ex eodem Hippocrate *lib. de carnib.* affer-
12 tur non probat: Nam Hippocratis verba, iuxta Calvi ex Codice Uaticano translationem sunt hæc. *Hominis vero spatium temporis in matris vulua, & locellis conformandi, septem dies sunt, &c.* Jtaque non de tempore, quo fœtus incipit vivere procedunt, sed quo figuratur, & conformatur, & ita sentit *Fernel. lib. 7. de homin. procreat. cap. 10.* Et quidem quatuor argumenta, quibus deinde Hippocrates illam propositionem confirmat, non aliud probant; imo si recte expendantur, probant, fœtum vivere ante diem septimam, ut videbimus in digressione post præsentem sectionem.

Sed si Martianus dictis non acquiescat, & adhuc existimet, Hippocratem esse in illa sententia, ut validissimi fœtus expletum illum numerum arcanum attingere debeant; advertendum

est

est cum *Vallesio in comment. ad lib.3. de morb. popul. sect.3.* quod quando Authores videntur dicere, quod huiusmodi partus, quos Uallesius communes vocat, decem mensium spatium exigant, non novem; *Ita est* inquit, *profecto; quodammodo novem, & quo-* 13
dammodo decem menses sunt, atque ita facilè componuntur Authorum verba &c. Et ratio est quia novem menses sunt menses solares 30. dierum; & decem menses sunt Lunares, qui secundum Hippocratem 28. diebus constant, & Uega citatus *libro primo cap.3, & lib.3. sect.10. cap.23.* notat, quod quando Hippocrates requirit spatium 10. mensium, menses lunares intelligit: sequitur enim partus tempora menstruorum.

Et quamvis Hippocrates decretorios dies, à quibus menses gestandi uterum dicit esse regulandos, observari velit; At non nimis ad hærendum numeris, more quorundam Philosophorum advertere debere Medicos monet, in libro de *morborum septimanis*; His verbis. *Quod numerus septimanus Palladi dicetur, cætera-* 14
que portendat, possit, & faciat, quæ Philosophi Mathematici, numerariique de eo, & perquisierunt, & tradiderunt, Medicorum non est &c. Et deinde; *nihil enim potest totis, & integris diebus verè, & exactè numerari; Nam, nec anni, nec menses totis, & integris diebus verè, & exactè suapte natura perficiuntur, &c.*

Quare ex dictis manifestum est, quod non est attendenda dies ducentesima octogesima ex Hippocratis doctrina, tanquam terminus præcise necessarius pro perfectissimo partu, sed ex ipsius Hippocratis, & Medicorum doctrina spatium quorumcumque dierum qui sint inter 270. & 280. esse humano fœtui etiam perfectissimo, tempestivum.

Imo quod huiusmodi dierum spatium sit ad mentem Hippocratis, probat *Vallesius comment. ad lib.5. Epidem. sect.13.* & in *comment. ad lib. de carnib.* Cum enim ut discurrit Hippocrates *lib. de nat. puer. partic.26.* & cum eo *Christophorus à Vega d cap.23.* fœtus ad eam pervenit magnitudinem, ut non habeat in utero matris, alimenti copiam sufficientem; tunc puerulus in lucem exire contendit, calcitrat, membranas disrumpit, quem etiam uteri expulsiva facultas adiuvat, ut egrediatur. Quia vero id contingit 15
communiter, ut experientia constat, inter dies 270. novem men-

sium

sium solarium, & dies 280. decem mensium lunarium, ibidem cum dixisset: *Non est diutius partum in utero continere, & habere, quàm decem menses &c.* paulo infra partic. 28. rationem reddens ait. *Puer cum in utero crevit, quia mater satis nutricare eum amplius non potest, plus nutrimenti, quam quod adsit, quaritans, non quiescit, membranas lacerat, vinculisque solutus, simul foras exit. Quæ quidem decem menses quàm longissimè peragunt.* Cum enim etiam bruta animantia habeant tempus determinatum nascendi, quando nimirum iam formato fœtu, satis nutrimenti Mater non suppeditat, ita etiam homo debet habere, nec diutius protrahere.

Neque huic Regulæ obstare possunt, quæ Aristoteles adnotavit *lib. 7. de hist. anim cap.* 4. & post ipsum Plin. histor. nat. lib. 7. cap. 5. quod omnia animalia, præter hominem habeant certum pariendi tempus, & uni homini multiplex conveniat, nonnullæ enim mulieres pariunt 7. & 8. mense, ut plurimum vero 9. & quarum partus perfectior est interdum non solum 10. mensem attingunt, sed aliquæ, quæ ut notavit Aris ibidem forte male computant principium conceptionis ad 11. 12. & 13. perveniunt: imo ut *S. Bernardus Author est in vita S. Malachiæ* quamdam mulierem gestasse uterum menses 16. & precibus S. Malachiæ adiutam, peperisse: non inquam hæc obstare debent, quasi excedere 10. mensem in gestatione uteri, sit naturali perfectioni adscribendum atque ideo S. Annam portasse in utero sanctissimam filiam Mariam spatio 10. mensium, non fuisse singulare privilegium huius partus, cum idem, & maius aliis mulieribus fuerit concessum.

Nam respondetur ex Hippocr. iam super numero quarto, allato, decimestres partus esse validissimos, & inter naturales, perfectissimos: qui vero excedunt hoc tempus inperfecti sunt & vitiosi, ut *Vallesius* ait, *comment. ad lib. 2. de morb. popul. sect.* 3. ex duplici causa. Uel quia matris viæ ampliores sunt, & abundat in utero nutrimentum; & ideo tardius sentit puer alimenti,
61 & respirationis indigentiam; Uel quia puer ipse infirmus sit, & imperfectus, & ideo tardius nascatur; quare, vel vitio uteri, vel ipsius fœtus defectu contingit, produci partus ultra dies 280. Jmo ex revelatione S. Brigit. lib. 6. c. 55. habemus quod divina

providentia

providentia cura ſpeciali aſtitit huic operi, eo modo quo Aaronis virgam à radice & trunco reciſam miraculoſe fecit florere. *Singulare* inquit, *& à ſæculo abſconditum facere voluit in opere ſuo quemadmodum fecit in virga arida floreſcente*: hoc eſt ut ego intelligo ſterilitatis, & ætatis Genitorum B. Uirginis duobus impedimentis miraculosè ſublatis, ut ſupra ſect. 3. n. 6. dixi, præter hæc omnem naturalem perfectionem voluit habere conceptum Mariæ corpuſculum, tam quoad temperiem quam ad pulchritudinem & tempus permanentiæ in utero; ita ut nec minore nec majore tempore eſſet ibi, quàm quod natura perfectiſſimo corpori concedit: ſicut virga Aaron, ab arbore reciſa, non ſolum in folia & in flores erupit unius diei ſpatio ut dicitur in 6. num. c. 17. 8. ſed poſtmodum ut Lorinus ibi adnotavit ſpectante populo fructus & amigdalas produxit, quia inquit, Lorinus *Dei perfecta ſunt opera*.

Cum itaque ex doctrina iam allata ſupra ſect. 2. num. 4. *S. Io. Chryſoſtomi, & S. Thomæ*. Uterum S. Annæ, utpote qui ex miraculo redditus fuit aptus ad prolem concipiendam, & quia vires naturales reſtitutæ S. Genitori Joachimo fuerunt, non poſſimus alicujus imperfectionis arguere; & ipſum Deiparæ fœtum perfectiſſimum ſupponere debeamus, juxta diſcurſum ſupra factum *ſect*. 2. de perfectione Chriſti fætus; Non eſt cur imaginemur, dies illos ſive fuerint 275. ſive 276. quibus permanſit in utero matris, non eſſe tempus legitimum, & naturale; præſertim cum nulla ratio, nullaque authoritas in contrarium urgeat; Jmo doctrinæ Hippocratis, & Medicorum hic dierum numerus optime correſpondeat.

Dices fieri potuit, quod in hujuſmodi conceptione Matris Dei ſi non præceſſit Anima, quod non poteſt dici; præceſſerit corpus juxta probabiles ſententias à me in *pr. diſſ*. allatas.

Fateor, quod ſi quis ita reſponderet, neque contra conſtitutionem Alexandrinam aperte ſentiret; hæc enim ſolùm ſtatuit, ut dies feſtiua Conceptionis Jmmaculatæ, ſit illa dies octava Decembris, in qua anima Deiparæ creatur unitur, & præſeruatur à peccato originali; Nec falſitatis facile poſſet redargui: Sed exiſtimo, quod eſſet contra Hippocra-

cratis, & Medicorum communem doctrinam, quatenus vltra decem menses, partum huiusmodi perfectum produceret, quod non subsistere naturaliter ex 4. *sequenti sectione* clarius patebit; nisi iuxta sententias Mirindoli, & Fieni dicatur præexistere solum à die 4. vel ad summum 5. Decembris. Sed prius digrediamur circa textum Hippocratis.

Quod ante septimam diem vivat humanus Fœtus in Vtero, est Hippocratis doctrina. Digressio.

DIxi superiori sectione Hippocratem *lib. de carn. partic.* 11. affirmasse de homine iam formato, vitam esse septẽ dierũ; ita enim habet vulgatus Codex δὲ αἰὼν ἐστι τοῦ ἀνθρώπου ἑπταήμερος siue vt Mercurialis transfert. *Porro vita hominis septem dierum est*: Quia verò hic modus loquendi, aliquibus cum præcitato Martiano, ita videtur interpretandus, ut significet die septima hominem, seu humanum fœtum, tunc primo vitam inchoare; ita quod diebus præcedentibus à prima usque ad sextam inclusive, nullam vitam habeat; necessarium est hoc loco examinare Hippocratis discursum, & etiam verba, ut eius doctrinam, & sententiam illis verbis expressam perfectè teneamus.

Itaque doctus Archiater, & Philosophus, cum à principio libri usque ad undecimam particulam, multa de principiis singularium partium, quæ sunt in humano corpore, earumque generatione, & formatione in particulari de auditus, olfactus, & visus instrumentorum ratione, & constitutione disseruisset tandem ubi in fine particula decima, sermonem suum absoluisset his verbis: *Sic sane res de voce, ac sermone se habet tandem part.* 11. ita incipit. *Porro vita hominis septem dierum est*: Ut autem, quod sibi, his verbis probandum proposuerit, intelligamus; an scilicet vita hominis jam ruditer delineati, & paulatim perfectè confirmandi: An vitam tunc primo inchoatam, siue animam, vtrumque enim significare potest Græca vox αἰὼν ex Thesauro *Henrici Stephani fol. mihi* 258. hoc est quod quærimus: & ne videatur aliud sibi

ſibi propoſuiſſe probandum, & aliud revera probaſſe ex diſcurſu illius eſt indagandum, quid revera intenderit, dum dixit: *Porro vita hominis, &c.* Diſcurſus autem, quem immediate proſequitur, quatuor continet argumenta, quæ ſequuntur.

Primum eſt, quod immediate ſubjungit dicens. *Primum etenim, poſtquam genitura in vterus pervenit, in ſeptem diebus habet quæcunque corpus habere debet, &c.* Quod late explicans affert experientiam, quam ſe à meretricibus accepiſſe fatetur. Hæ namque quando videbant, ſe in utero concepiſſe, conceptum intra ſe perdebant, & genitam carunculam emittebant. Jn hujuſmodi caruncula in aquam injecta, quatenus videlicet in aqua, quæ medium eſt aëre ipſo magis denſum, & ideo ad repræſentandas oculo particulas minutiſſimas, magis aptum, apparebant omnia membra, nimirum inquit, *& oculorum regiones, & aures, & manus, & manuum digiti, & pedum digiti, & pudendum, & reliquum totum corpus manifeſtum, &c.* & tandem fatetur hæc vidiſſe ſibi ab ipſis mulieribus demonſtrata; dum ait, *certè quatenus mihi oſtenderunt, hoc ipſum ſe cognoviſſe, eatenus ſcio, ac prodo, &c.* Et nequis ipſum nimiæ facilitatis in credendo illis fæminis argueret; ſed imo, ut oſtenderet debitam diligentiam adhibuiſſe, eaſque de tempore conceptionis interrogaſſe, his verbis admonuit. *Satis manifeſtum eſt, harum rerum peritis, quod mulier, cum in ventre concepit, ſtatim horret, & calor, & dentium ſtridor conſequitur, & convulſio occupat, tum articulos tum totum corpus, & vterum ſegnities, ac torpor.*

Cum ergo hoc primum argumentum procedat ex viſualibus obſervationibus factis ſeptima die in abortivis; quia in illis omnia membra apparebant iam formata, & diſtincta, manifeſtum eſt non probare, niſi de vita hominis iam ita formati; quare ſic procedet argumentum in forma.

Jlla dies, in qua poſtquam genitura in uterum pervenit primo apparent omnia membra, quæ corpus habere debet, ideſt oculi, aures, manus, & c. eſt prima dies, in qua homo vivit.

Sed septima dies est huiusmodi, ergo,

Septima dies est prima, in qua homo vivit.

Maior est certa, si prædicatum illius, seu maior extremitas intelligatur de vita hominis tunc primo formati: Incerta, si intelligatur de prima hominis vita quæ præcisam membrorum, formationem supponat. Nam illi qui sentiunt, Animam, ut dixi *disp. pr. sect. 3. n. 9. & sect. 7. n. 4.* præcedere membrorum formationem, & existere in materia accidentaliter tantum organizata, constanter illam negabunt, tanquam falsam: Minor constat experientia, ergo primum argumentum, si quid probat, de hominis tantum formati vita procedit.

Secundum argumentum proponitur ab Hippocrate illis verbis in eadem *particula* 11. positis. *Quod verè vita hominis septem dierum sit, etiam ex hoc manifestum redditur; si quis in septem diebus nihil edere, aut bibere velit plerique quidem, in ipsis moriuntur, &c* Et in forma erit, ut sequitur.

Dies, quæ secundum numerum septenarium respondet diei septimæ, in qua homo, ex eo quod spatio dierum septem abstinuerit ab omni alimento, moritur; est prima, in qua fœtus humanus vivit.

Sed dies septima est illa, quæ secundum numerum septenarium respondet diei septimæ prædictæ; ergo.

Dies septima est illa, qua humanus fætus primo vivit.

Minorem supponit ex praxi, & experientia certam; in pluribus enim contingit, homines qui spatio septem dierum privantur omni alimento, vel in ipsa septima die mori, ut dicit his verbis: *Plerumque quidem in ipsis moriuntur*, vel si vitam vltra septem dies protrahant, non tamen diù vivunt; & rationem reddens, ait; *Verum venter non amplius suscipit. Ieiunum enim intestinum in his diebus concrevit.* Quia nimirum stomachus, & alia instrumenta ad necessariam nutritionem ordinata proprium munus amplius non præstant; & sic viventis conseruationi non inserviunt.

Et quamvis apud Authores, quos refert *Beyerlinch in Theatr. vit. hum. verbo, alimentorum abstinentia*, fama sit nonnullos ad plures hebdomadas, alios ad menses aliquot, & ad

biennium

biennium etiam alios ab omni cibo, potuque abſtinuiſſe; Tamen regulariter, & vtplurimum teſtatur Medicorum facile Princeps hominem ſic ieiunantem ſeptimam diem non excedere, quæ experientia ſufficit ad minorem probandam.

Maiorem non probat, ſed tota eius prædicati, & ſubiecti connexio conſiſtit in intelligenda illa correſpondentia, quam continet ſubiectum illius quod ſane non eſt ſimplex terminus, ſed quoddam complexum ex pluribus, hoc eſt, quod alicui diei ſeptima dies inediæ, ſeu abſtinentiæ ab omni alimento habeat correſpondentiã. At non video quam correſpondentiam poſſit intelligere, niſi illam, quæ connectat prædicatum maioris propoſitionis, ſcilicet maiorem extremitatem cum ſubiecto minoris propoſitionis, ſeu cum minori extremitate; eſt enim illud complexum medius terminus in argumento. Erit igitur ſenſus maioris propoſitionis quod illa dies eſt prima, in qua viuit fætus, quæ ſecundum numerum ſeptenarium habet correſpondentiam, & analogiam cum ſeptima die inediæ illius; ſed hæc non poteſt conſiſtere in habitudine numeri ad numerum, ſeu ſeptenarij ad ſeptenarium, non ſolum quia hæc eſt æqualitas, non analogia, ſeu proportio; ſed multo magis, quia non eſt, vt ipſe admonet *in libris de morbor. ſeptim.* conſideratio numerorum in abſtracto Medico digna, ſed in concreto ſolum, & quatenus morbi numeris menſurantur. Jtaque analogia erit, quod ſic ut ſeptima die moriuntur, qui inediam ſeptem dierum ſuſtinent, ex eo quod inſtrumenta corporis inepta redduntur ad nutritionem: Et è contra viuunt, qui ſpatio ſeptem dierum non carent omni nutrimento, propter contrariam rationem; quia videlicet Jnſtrumenta nutritionis ſuo munere funguntur: Jta fœtus ſeptima die moritur, ſi ſpatio ſeptem dierum, nullum nutrimentum habeat, & viuit illa ſeptima die primum, ſi anteactis diebus debita nutritione non caruit.

Confirmatur, & explicatur Hippocratis diſcurſus magis, hoc modo. Jnedia ſeptem diebus continuata, eſt cauſa mortis, illamque ſignificat eo modo, quo cauſa effectum ſignificat ergo carentia huius inediæ, ſeu ſtatus continuatæ nutritionis uſque ad ſeptimam diem, arguit vitam, tam pro die ſeptima,

quàm pro aliis ſequentibus diebus; niſi aliud de novo adveniat; ergo ſeptima die fœtus, quia habet analogiam ad diem ſeptimam continuatæ nutritionis, primo tunc vivit; quia nutritus eſt fœtus. At quis non videat hoc ſecundum argumentum etiam, aut nihil probare, aut ſupponere, quod fœtus ante diem ſeptimam nutriatur? Ergo non loquitur de Anima, ſeu de prima vita ſimpliciter, & in actu primo, qua fætus vivere incipit; Sed de vita illius fætus, in quo ſunt omnia, quæ corpus habere debet, ut nutriri potuerit; Ergo illis verbis Hippocrates *Terre vita hominis &c.* loquitur de vita hominis, qui iam habet omnia organa neceſſaria ad nutritionem.

Tertium argumentum ſimile ſecundo ſubdit his verbis *Sed & ex hoc conicctare licet, hominis vitam ſep em dierum eſſe. Puer ſeptimeſtri partu natus, pro ratione natus eſt, & vivit, & rationem talis habet, ac numerum ad hebdomadas, ac ſeptenarium exactum. Octimeſtris autem natus nullus unquam vixit, &c.*

Itaque a vita partus ſeptimeſtris, ad vitam hominis ſeptem dierum procedit argumentum ſic.

Quod puero ſeptimeſtri partu nato convenit, quò ad vitam, convenit fœtui ſeptem dierum: ſed convenit vivere puero ſeptimeſtri partu nato, ergo convenit vivere fœtui ſeptem dierum.

Majorem probat quia uterque habet rationem, ideſt analogiam ad numerum ſeptenarium exactum. Minor patet experientia, & ideo in fine tertiæ decimæ particulæ dicit, *ſi quis, hoc deprehendere velit, facile eſt obſtetrices adire, & ex ipſis percontari &c.* Sed quicquid ſit de veritate maioris, certum eſt, quod partus ſeptimeſtris non debet pervenire ad ſeptenarium completum, ſed ſatis eſt illi, ſex primos menſes eſſe exactos, & ſeptimum eſſe inchoatum; ut ipſe ex profeſſo docet *lib. de ſeptim. part. initio*, ubi accurata dierum calculatione facta, infert, *& eſt tota ſeptimeſtris ſumma dimidij anni unà cum aliquantula diei parte, &c.*

Præterea, neque eſt certa analogia de ſeptimeſtri partu ad ſeptemdialem fœtum; Nam hic non eſt ſemper, & regulariter vitalis: imo in prima quadragenaria plures abortus fieri, monet

ipſe

ipſe *lib.de ſeptim.part*.3.ibi, *mulieribus de partubus fidem derogare non oportet : dicunt enim plurima , & abortus plurimos in primis quadraginta diebus fieri, &c.* Et ideo hæc tertia prædictæ propoſitionis probatio, non tam eſt argumentum neceſſariò concludens, quàm veriſimilis conjectura. Ideò dicit, *ſed & ex hoc conjectare licet , &c.* Uerum quicquid ſit, ſive argumentum ſit, ſive probabilis conjectura, non procedit de prima fœtus vita, ſed de vita eius, qui iam cæpit formari: Nam ſeptimeſtris partus, cum quo fit analogia, ſupponit puerum, & fœtum iam formatum, tempore ſex menſium præcedentium.

Quartum argumentum,ſiue,ut loquitur Hippocrates,ſignum, ſimile ſecundo,& tertio,eſt ex eo tempore deſumptum, nempe ſeptennio,quo pueri ſolent dentes emiſiſſe.*Eſt autem*,inquit, *& aliud ſignum. Pueri ſeptem annis dentes explent*. Sed & hoc argumentum cum procedat de ſubiecto, in quo iam ſupponitur, animam habere omnia membra in corpore,& per conſequens, vitam jamdiu inchoatam,non poteſt verificari niſi de Uita fœtus,jam aliquantulum efformati.Jtaque nullo modo propoſitio illa *Porro Vita hominis ſeptem dierum eſt*, in ſententia Hippocratis poteſt intelligi de prima vita fœtus ſimpliciter, ſeu de Anima, quæ eſt in Actu primo : ſed de vita in actu ſecundo;ideſt de vita hominis,qui jam formari cæpit, & eſt in via ad perfectam formationem comparandam, Jdeò benè Calvus non tam verba, quàm ſententiam Hippocratis traduxit.*Vita hominis conformandi ſeptem dierum eſt*.

Ex dictis infero, Hippocratem non ſolùm non dixiſſe ſeptima die tantùm, vivere fœtum, ſeu prima illa die tantum, vitam inchoaſſe, ut jam vidimus : ſed ut ex adductis exemplis in 2. 3. & 4. argumento manifeſtum eſt,aliquam, vel dubiam vitam ſuppoſuiſſe; Illam tamen certo non aſſeruiſſe ; quia ante ſeptimam diem,vitam apparere à mulieribus illis non acceperat,& fortaſſe obſervari,& apparere non poteſt,propter puſilli corpuſculi teneritudinem, ut cum Riolano notavi *diſput. pr. ſect*.4. *numer*.3. De hac autem prima vita, ita cautè ſcripſit

Hippocrates,

Hippocrates,ut à primis diebus,neque omnino illam à fœtu ablegaverit, neque adeſſe certo affirmaverit : ſed tanquam rem dubiam,indicaſſe contentus fuit.

Quod vero hæc fuerit Hippocratis ſententia, non ſolùm ex prædicta argumentorum ſtructura,ſed ex ipſis ejus verbis conjicio. Nam in textu Græco obſervo particulam illam δὲ quam Mercurialis tranſtulit *Porro*,ex græco lexico Budæi,cum ſignificet rem,quam quis auſpicatur, vehementer augent:ita commodè reddi poteſt, *quicquid ſit, hoc certum eſt, vitam hominis ſeptem dierum eſſe, &c.* Ideo facit hunc ſenſum: quod quicquid ſit, de vita hominis dubia, ante ſeptimam diem, hoc certum eſt, & apparet ex demonſtratione, ſeptima die fœtum vivere, quia habet omnia membra, quæ corpus habere poteſt.

Infero ſecundo,primum Hippocratis argumentum non concludere, niſi ſupponat membra illa inchoata,quæ ſeptima die apparent, eſſe effectus productos ab Anima, tanquam à cauſa efficiente, quæ illa ſibi in materia producit, iuxta probabilem ſententiam à me relatam *diſp. pr. ſectio* 3. *numer.* 9. *& ſect.* 7. *num.* 6. Nam ſi membra conſiderentur tanquam diſpoſitiones, ſe tenentes ex parte materiæ, & in genere cauſæ materialis concurrentes ad vitam fœtus: jam ex hoc antecedente, *Die ſeptima adſunt omnia membra, quæ corpus habere debet*, non valeret hæc illatio, ergo adeſt vita. Non valeret, inquam, quia hujuſmodi diſpoſitiones, non ſunt in ſuo genere, ſeu in ratione membrorum, & organorum completæ, & perfectæ; ſed imperfectæ & rudes; Perficiuntur, enim, & exactè articulantur membra in maſculis ſpatio 30. dierum, & in fœminis 40. ut ipſe fatetur *lib. de nat. puer. partic.* 6. & in aliquorum ſententia præcedunt formam. Ergò,cum non niſi tanquam effectus à ſuo efficiente producti conſiderari poſſint,ideò optima eſt illatio. Die ſeptima ſunt producta membra, quæ corpus habere debet, ergo die ſeptima adeſt anima: Sed hoc argumentum ex authoritate Hippocratis ductum tantùm abeſt, ut mihi adverſetur, quod potius maximè ſuffragatur.

Nam

Nam etiamſi efficiens poſſit non præcedere ſuum effectum duratione diviſibili,ſed eſſe ſimul;ut patet; quia ſi Deus crearet ſolem in aëre in inſtanti,in eodem inſtanti illuminaret; at non poteſt verificari de illa cauſa efficiente,quæ producit effectum, qui habeat contrarium, ut ſunt oſſa V. G. quæ ut generentur, prærequirunt, ut in materia corrumpatur humiditas, & generetur illa ſiccitas,& denſitas,cum quibus ſtat forma oſſis: tunc debet cauſa efficiens diviſibiliter, & in tempore præcedere ſuum effectum. Ergo tantum abeſt, vt Hippocrates voluerit per illa verba ſignificare,die ſeptima primum, & non antea, Animam eſſe in corpore, vt potius ex tali diſcurſu reſultet,ante ſeptimam diem animatum fuiſſe fœtum, & in eo rudem incepiſſe corporis formationem.

SECTIO V.

A quo tempore ſint inchoandi Menſes, quibus fœtus in vtero geſtantur.

SVMMARIVM.

1 *Conceptio non eſt ſola in utero ſeminis receptio, aut retentio.*

2 *Sed actio uteri, qua virtus ſeminalis excitatur ad formandum fœtum.*

3 *Membranas ſtatim formari in utero, aſſerit Hippocrates.*

4 *Et probat ſimilitudine ducta à cruſta panis.*

5 *Eandem probat Galenus, & explicat hanc ſubitaneam membranarum generationem*

6 *Idem repetit Avicenna, Fernelius, & Aldrovandus.*

7 *Et ratione probatur ex animalibus ex putri procreatis.*

8 *Seminis virtutem inclinare naturaliter ad ſui deſtructionem, non eſt abſurdum.*

9 *Plurimæ effluxiones, cur primis diebus contingant.*

10 *Signa ſenſibilia animationis ſunt membranæ.*

11 *A prima conceptione menſes geſtationis eſſe numerandos, Sacrarum litterarum teſtimonio probatur.*

12 *Confirmatur Hippocratis authoritate, & ratione.*

13 *Indicia ad tempus Conceptionis cognoſcendum.*

IN primis repetenda hic eſt ſignificatio huius termini Conceptio, quam *diſp.2. ſect.3. n.3.* cum Fernel. & Fromondo dicebam, eſſe, non ſeminis maſculini attractionem, aut eiuſdem retentionem: Nam benè fieri poteſt, quod ab vtero, ſeminante viro, fuerit attractum, & per aliquot horas, aut etiam dies, retentum; & tamen non ex eo mulier conceperit; quia inquit Fernelius *à fœmineo ſemine deſtitutum fuerit, & ſpiritus eius totus*
1 *evanuerit.* Perinde ac ſtomachus cibum gravem, & immutabilem, quem trahit, & continet, inutiliter reſervat, Jmo eius mole gravatur. Sic vterus Mola, quæ non eſt vera conceptio ſed inutilis, gravatur, ut videbimus *Diſp.4. ſect. vlt.* Verum conceptio, de qua nunc cum Medicis agimus, eſt uteri actio, qua ipſe uterus ſemen viri avidiſſime ad ſe allicit, in ſe recondit, &
2 ſuo calore fovens, eius poteſtatem excitat; vt ad agendum, & formandum fœtum, erumpat. *Primum itaq. vterus ſemen attrahit, attractum continet, contentum concipit, non ſecus atque ventriculus, tractum, contentumque alimentum conficit; vt enim concoctio Ventriculi, ſic & conceptio vteri propria eſt actio, &c.* ita Fernelius loco citato.

Et quamvis, ut patet ex ſimilitudine ventriculi, poſſit uterus per horas, & etiam per dies ſemen inutiliter retinere, ex quo cauſentur aut molæ, aut effluxiones: tamen ſi vera Con-
3 ceptio fiat, ſtatim membranæ producuntur, vt *diſp. pr. ſect.7. n.12.* cum Sennerto, Pemplio, & Fieno adnotavi. Nec longè abeſt Hippocrates. Hic enim *lib. de nat. puer. initio,* ait: *Semen ab*
4 *utriſque profectum, in mulieris locellis remanet, & primum quidem ſimul miſcetur, cogiturque & craſſeſcit, calefactumque denſatur; ſpiritum deinde concipit, tumeſcitque vt pote loco calido cum ſit. &c.* & paulo infra ſubjicit: *Cum in calido loco conſiſtat, Spiritum tunc concipit, & emittit, ſemenque cum perflatur, membranam,*

branam, pelliculamque circumducit, quod enim ſemen extrinſecus circumdat, denſatur, continuaturque cum glutinoſum ſit quemadmodum in pane cocto, toſtoué membrana tenuis ſuper excitatur; Nam panis cum calefit, perflatur membrana, pelliculaq. ducitur, ſic & ſemen, &c.

Eadem habet *Ariſt. l. 2. de gen. an cap.* 4. Jdem ſentire videtur Galenus, dum *lib. pr. de ſemine cap.* 4. poſt repetitam eandem ſimilitudinem cruſtæ panis, explicans quando, & quomodo fiat in vtero mulieris humani fœtus principium, ſtatim ac ſemen virile cum ſanguine commiſcetur, qui eſt in ſingulis venarum orificiis; & præſertim quomodo, & quando, *totum hunc ſanguinem extrinſecus membrana operiat; hoc enim,* inquit, *non tam ex ratione, quàm ex ipſa rei evidentia neceſsitatem habet. Menbrana ſiquidem apparet, quæ fœtum ipſum, ſtatim, ubi primum conceptus eſt, ſivè multorum, ſive paucorum ſit dierum, undequaque circundat, ac continet; Sæpe numero enim mulieribus poſt tres, aut quatuor à principio dies ſemen ipſum membrana circumuolutum excidere conſueuit. Quod idem poteris in animalium diſſectionibus manifeſtè deprehendere, &c.* Adducit deinde experientiam allatam ab Hippocrate *lib. de nat puer.* de muliere illa Vxoris ſuæ famula, & tandem dicit, quod ſemen *ab omnibus vulvæ partibus appoſitum, latius diſtendi cogitur;* quod ſi ob ſuam imbecilitatem non *diſcerpatur, ita ut diffluat, atque excidat, ſtatim tota exterior eius pars, quæ vulvam attingit, in membranam concreſcit, &c. & cap.* 7. ait, *cum igitur unà cum mare fœmina emittit, &c. fit ut utraque hæc ſemina inter ſe membranulis copulentur, quas ſcilicet fœmineum ſua progreſsione tunc efficit ſemen, &c.* tunc ergo eodem tempore. Et paucis interiectis ait: *Acetabula appellantur venarum capita, per quæ ſingulis menſibus excrementitius ſanguis in vuluam derivatur; quodcumque igitur ex his orificiis, attigerit ſemen, ſtatim alimentum illud, ad ſe adtrahit, membrana ea in parte, utpote quæ recens, ac tenera adhuc ſit, patefacto foramine, aditum præbentem, &c. hanc membranam Chorion appellant, & cap.* 10. ait. *Conſentaneum fuit, ut membranam, quæ vaporoſas exhalationes exciperet, latam ac craſſam in primo ſtatim con-*

5

ceptu natura genituræ, quæ ob calorem erat exhalatura circumponeret: Nullaque alia præter has est membrana, quæ in primis statim diebus necessario generetur, &c.

Et Avicenna *lib.9.de nat. Animalium cap.2.* inhærens Hippocrati, & explicans quomodo in illa muliere Saltatrice intervallo sex dierum condensata adeo fuerit genitura in utero, ut saltus fuerit necessarius, ad illam excutiendam, ait, *Humidum quod decoquit ipsum, facit circa ipsum venire corticem terrestrem, & durum, sicut contingit pani, qui decoquitur in pinguedi-*
6 *ne aliqua in furno, aut patella, &c. & cap.4.* ait, *Impossibile est, quod natura non fuerit sollicita, circa istum spiritum.*

Fernelius, qui est inter illos, qui animæ rationalis inexistentiam usque ad quartum mensem retardant, ut videre est *lib.7.de hominis procreat cap.13.* fatetur ibidem *c.9.* quod membranæ prima vel secunda die fiant, & deinde *cap.10.* huius, quam prius descripserat, conceptionis actionem explicans, ait, *hic videlicet spiritus seminis, protinus quasi discusso torpore exurgit, in actusque proprios erumpit, &c.* Et eandem doctrinam de subita membranarum generatione probat Aldrovandus à me citatus *disp.pr.sect.pr.n.11.*

Et patet: Nam fere in momento videmus, gigni ranas ex putri; & post horæ spatium, vermiculos super carnibus, quas muscæ volitantes prolifico contactu tetigerunt, æstivo tempore procreari. At in huiusmodi animantibus, dantur organa, ad motum localem progressivum, ad nutritionem, & ad proprias sensationes necessaria, Ergo non est improbabile, intra ean-
7 dem diem, produci membranas, fœtum vestientia, quantumvis artificiosam habeant structuram ex venis, & pluribus arteriolis contextam: Si enim calor ignis, vel solis est instrumentum tantæ virtutis, ut ferè in momento introducat in ligno V.G. dispositiones corruptivas formæ ligni, & productivas formæ ignis, cur virtus seminalis, & uteri calor, qui ex Arist. *lib.2. de gener. ani. cap.4.* perfectior est calore ignis, non erit post aliquot horas, instrumentum efficax ad introducendas dispositiones corruptivas formæ seminis, & productivas unio

nis

nis animæ rationalis, quam Deus Naturæ author ibi eadem prima die creat?

Nec debet obstare, quod virtus seminalis hujusmodi, si daretur, esset ad destruendam se ipsam, suamque seminis formam. 8

Nam respondetur quod ad finem generandi aliud, natura omnia semina produxit; & illi Authores, qui actionem hominis generativam in longum protrahunt, hanc eandem solutionem adhibere tenentur.

Neque etiam hic discursus, est contra Aristotelem, quatenus *lib.7.de hist. Animal. cap.7.* dixit, *quæ intra septem dies contingunt, effluxiones dici, non abortus*; Nam Aristoteles hanc doctrinam desumpsit ex Hippocrate, qui *lib.1.de septim part.partic.4.* loquens de primis sex diebus, usque ad septimam, dixit: *Non abortus, & quidem plurimi per hos dies fiunt, qui defluxiones dicuntur, non abortus, &c.* 9 Ubi meritò dicit his diebus plurimos abortus fieri, id est plures, quam aliis diebus: non solum ob maiorem materiæ teneritudinem; sed quia non toties, quoties, vt iam vidimus, uterus mulieris attrahit viri semen, & attractum continet, ea actione quam medicam conceptionem vocavimus, illud actuat, excitat, & disponit, ut sit genitura utilis, & prolifica; sed sæpius projicit, imò etiam actuatum iam, & dispositum, vel ob aliquam violentiam extrinsecam, vel propter aliquem uteri morbum superuenientem, destituit, & destitutum expellit. Jn hoc ultimo casu non esset effluxio, sed abortus; in aliis prædictis esset effluxio. Quia vero in primis diebus potest id facilius contingere Aristoteles indefinitè dixit, *intra septem dies effluxiones contingere*, id est non omnes eiectiones, quæ isto tempore fiunt, esse effluxiones, sed aliquas, & quidem plurimas.

Quod si intra hoc tempus, ut accidit in casu, quem de muliere illa Psaltria refert Hippocrates *lib.de natur. puer. partic. 2.* contingat, abortum fieri, & appareant signa fœtus animati, 10 nempe involucro tunicarum fætum vestitum egredi, & esse illæsum, eo quod membranæ sunt integræ, vel si non sint integræ, illarum fractura non demonstrat, fœtum esse compressum, &

& indubitanter extinctum, quo casu, cum adsit fundamentum sensibile dubitandi de inexistentia Animę rationalis, baptizare oportet sub conditione. Si autem non appareant huiusmodi signa, vel si tunicarum fractura, ita contritum, & dissipatum fœtum ostendat; non esse etiam sub conditione baptizandum existimo, deficiente nimirum ratione prudenter dubitandi.

Itaque ad difficultatem propositam, vt respondeam, omissis eorum placitis, qui voluerunt ab animatione gestationis menses esse inchoandos, non ab hac, sed à medica conceptione hoc tempus numerandum esse existimo. Primo authoritate sacrarum literarum; Nam Lucæ *cap. pr.* Angelus Gabriel Deiparam alloquens dicebat, quod *Cognata Elizabeth conceperat filium in senectute sua*; Cuius facti circumstantiam, & veritatem ut magis declararet, subiunxit, *Et hic mensis est sextus illi, &c.* quasi diceret à conceptione, iam sex menses numerantur, & ideo ex utero tumescente, & ex motu pueri semestris cognosci potest, quod concepit: & pariter probatur, quod matris officium inchoandum sit à puncto conceptionis ex historia re-
12 lata *lib. 2. regum cap. 11. 5.* Cum enim nocte præcedente Dauid cum Bersabea adulterium commisisset, ipsa in mane, ut Abulensis ait, *reuersa est in domum suam concepto fœtu mittensque nunciauit David, & ait concepi.* Ex hebr. vertitur *Genitrix ego*, ut *disp. pr. sect. 7. n. 7.* notaui.

Secundo, quia Hippocrates *lib. 2. de morb. popul. sect. 3.* id aperte docuit, dum dixit: *A menstruis numerandi sunt nouem menses, aut à conceptione, & in ducentos, & septuaginta dies Græci*
12 *menses fiunt, aut contraria, &c.* Hoc est à conceptione, si hæc nota sit; vel si hæc incognita, à menstruis; & quia Gręci, menses componunt ex triginta diebus, erunt à conceptione communi numerandi, tam pro masculis, quàm pro fœminis dies 270. vel pro validissimis fœtibus, aliquibus additis diebus, aut detractis pro minus validis. *Et libr. de septim part. part. 2.* notat, quod fœminę sępè errant in mensium numeratione, quia nesciunt quando conceperint.

Tertio quia tempus animationis est incertum, apud Authores, ut *disput. pr. per tot.* probavi. Ergo non potest ab ea nume-

rari

rari menſium geſtatio. Tum quia, dum menſium quęrimus initium, quęrimus à quo tempore mulier facta ſit mater, non à quo tempore fœtus ſit animatus; ſed fit mater in ipſa conceptione; & tunc incipit uterum geſtare, ab illa ergo, non ab animatione numerus menſium eſt inchoandus.

Et ſi quis diceret, quod tempus conceptionis, modo ſupradicto explicatę, non poſſit præciſe cognoſci; Reſpondetur ita eſſe; ſed tamen ex pluribus indiciis Medici conjiciunt. Primum eſt, ſi unicus fuit congreſſus mulieris cum viro; qualis fuit ille Berſabeę cum David; & *Geneſis cap.* 25 21. Rebeccę cum Iſaac: hęc enim ex expreſſo teſtimonio *S. Pauli ad Romanos* 9. 10. *ex unico concubitu* geminos filios Eſau, & Iacob habuit. Secundum; inquit Hippocrates *lib. de nat. puer. partic.* 2. *Cum mulier concepit ſemen, & extra locellos non exilit, ſed intus remanet &c. & libr. de carnib. partic.* 11. *peritis etiam harum rerum fœminis liquido clarum fit, cum conceperint. Nam confeſtim horrent, caleſiunt, dentes infruendunt &c. & libr. de ſemin. genital. naturâ* ſiue *de genit. partic.* 10. *ſi fœmina partus perita ſit, ſecum cogitabit, cum ſemen non exiuit, ſcietque, ſe eo die concepiſſe, &c.* Erit ergo ex hujuſmodi ſignis nota conceptio ac proinde terminus, à quo menſes geſtationis ſunt numerandi.

SECTIO VI.

Humanum fœtum primis diebus vivere, & contrarias ſententias, vel eſſe contra Medicorum regulas, vel prohibitas ex Alexandrina Conſtitutione probatur.

SVMMARIVM.

1 *Animatum humanum fœtum eſſe primis diebus, infertur ex conceptione Deiparæ.*

2 *Non omnis propoſitio prohibita eſt improbabilis.*

3 *Omnes*

3 *Omnes ſententiæ Philoſophorum de animatione fœtus exiſtimatæ probabiles, videntur jam prohibitæ; præter ſententiam Mirindoli, Fieni, Pemplij, & aliorum.*

4 *Si dictæ aliorum ſententiæ verificentur per anticipationem, ſequitur, perfectiſſimum fœtum poſſe eſſe undecimeſtrem, duodecimeſtrem, tredecimeſtrem, & quatuordecimeſtrem.*

5 *Solæ Mirindoli, & Fieni Pemplij & Sennerti ſententiæ, ſecundum hanc anticipationem, ſubſiſtunt.*

6 *Si autem per poſticipationem accipiantur, ſolæ Pemplij, & Sennerti ſententiæ ſuſtinentur; aliæ vero ſunt prohibitæ.*

7 *Nec ſatis eſt, ad vitandam hujuſmodi prohibitionem, dicere, quod die 8. Decembris repreſentetur inſtans Conceptionis, quod re vera fuit in aliqua dierum ſuccedentium.*

CUm ergo ex iis, quæ iam vidimus conſtet, conceptionem, animationem, & geſtationem menſium SS. Uirginis Matris Dei, in utero S. Annæ, fuiſſe uſitato naturæ modo factam: nimirum ex Parentum congreſſu, & cum ea menſium geſtatione, quæ perfectiſſimis fœtibus, à natura præſcribitur: neque ex ſacris literis, aut SS. Patrum dictis, aut medicinæ, vel Philoſophiæ regulis, vel DD. authoritatibus oſtendi poſſit, in prædictis fuiſſe aliquod ſupernaturale, & miraculoſum; ſed ſolùm in præcedente remotione impedimentorum: & omnia obſervata fuiſſe, quæ in aliis perfectis fœtibus communiter inveniuntur, neque appareat voluiſſe Deum in huiuſmodi conceptione medica, ex eo quod eſſet conceptio futuræ ſuæ Matris, neque in animatione, quoad tempus, quia ageretur de creanda, & unienda corpori SS. illius Anima, neque in geſtatione menſium, aliquid ſingulare fuiſſe, vel privilegiatum, niſi imaginari, aut divinare velimus, evidenter infertur, eandem etiam in aliis conceptionibus, animationibus, & menſium geſtationibus inveniri: niſi per accidens id eſt ratione, vel imperfecti temperamenti ſeminum, vel aliquo languentis uteri morbo, aliud contingat. Ergo in omnibus hominum conceptionibus, à quibus computantur menſes, & tempus, quo fœtus geſtantur in utero, probabile eſt dari animationem, vel ſimultaneam, cum tali conceptione

medicè

medice accepta, vel ſaltem quæ poſt paucas horas, intra eandem diem, illi conceptioni ſuccedat; nimirum perfecta iam organizatione accidentali, ut dixi *diſputatione ſecunda ſectio 3. num. 5.*

Et quidem non eſt nova iſta Concluſio, ſed pro ea adduci poſſunt omnes, qui *diſp. pr. ſect. 3. n. 9. & ſect. 7. n. 6.* affirmant, Animam rationalem informe illud corpuſculum informantem, fabricare ſibi in eo membra, & organa. Et ex SS. Patribus *S. Cyrill. Alex. lib. pr. in Io. cap. 9. circa med. Nyſſen. de homin. opif. c. 29. S. Cæſar. d. diſp. pr. ſect. 9. num. 3. & 4. & Beda tom. 1. lib. de mun. conſt. §. de certa animæ &c.* citati, qui uno ore aſſerunt, neminem ſanæ mentis dicere, Animam eſſe priorem, vel poſteriorem corpore. Et ex medicis Hippocrates & alij qui illum ſequuntur iuxta noſtram intelligentiam ſupra in fine ſect. 4. late traditam.

Et probatur, quia quod competit alicui tali ut tali, competit omni tali: ſed competit conceptioni Deiparæ, quatenus naturali modo facta fuit, ut eſſet intra eandem diem animatus fœtus, & geſtatus in utero ſpatio novem menſium cum aliquibus diebus; Ergo in omni alia conceptione perfecta, quæ ſit naturalis, erit intra eandem diem fœtus animatus; & ſpatio novem menſium geſtabitur; niſi extrinſecum accidens, acceleret partum, aut retardet. 1

Neque quicquam facit, ſi quis mihi obiiciat, ſententias Ferdin. Menæ, Martiani &c. qui tantùm ſeptima die, animam concedunt humano fœtui; vel aliorum, qui decima; vel decimaquinta die; vel vigeſimaquinta: trigeſima: trigeſimaquinta; quadrageſima: quadrageſimaquinta: quinquageſima: vel octogeſima: aſſerunt eſſe animatum, quas *diſp. 1. à ſect. 2. uſq. ad* 10. recenſui tanquam probabiles

Nam reſpondetur, quod aliud eſt aliquem librum, verbi gratia, eſſe interdictum, vel aliquam propoſitionem eſſe prohibitam: & aliud eſt, eandem eſſe probabilem: probabilitas enim pendet à ratione, & auctoritate, quibus innititur: 2
at vero prohiberi librum, vel propoſitionem, nihil aliud eſt, quàm ex legitimo Superioris præcepto, huiuſmodi librum non

posse legi, & propositionem non posse doceri: hæc autem duo, ut patet, distinguntur: & fieri potest, quod liber qui continet doctrinam sanam, & quod propositio, quæ aliàs est probabilis, propter commune bonum, & prudentem gubernationem, non expediat legi, & talem propositionem doceri: quæ omnia exemplis probantur.

Sacra Biblia vulgari sermone translata, passim ab omnibus legi, non expedit; & ideo in regula 5. Jndicis à Clemente VIII. publicati, prohibentur: & tamen certum est, veram imo sanctam, & utilem doctrinam, nedum probabilem, continere.

Pariter hæc propositio; Prædictio Astrologica de vita, & morte hominum est saltem probabiliter vera, cum rationi, & autoritati sit innixa, eamque docent *S. Thom.3. contra Gentes c.84.& 85.PP.Conimbricenses de Cælo l.2.c.3.q.9.a.2.conclusione 2. Thomas Hurtad.de Cælo d.2.sect.2.n.79.Lupus in Luc.non.S. Inquisit.p.3.l.18.dist.2.a.3.diff.unica,& Carena de S.Inquisit.p.2.tit.*10. §.11. *num.*71. *&* 72. ubi quod ista propositio est ferè certa. At vero quod hic homo, nempe Sum. Pontifex, vel alquis eius consanguineus, usque ad tertium gradum, tali tempore ad mortem ægrotabit, per Astrologiam prædicere, est prohibitum, ut patet ex *Constit.Urbani VIII. Inscrutabilis. edita Kal.April.*1631. Tandem hæc propositio *B.Virgo concepta est in peccato originali*, est prohibita à Paulo V. in publicis, & à Gregor. XV. etiam in privatis actibus, non tamen damnata, aut falsitatis notata, vel improbabilitatis, sed in suo primævo statu, ante Pontificias Constitutiones, relicta.

Constat igitur supradictas sententias, seu propositiones, de tempore quo fœtus humanus incipit esse animatus, in sua probabilitate posse remanere intactas; sed ab emanata SS. D. N. Alexandri VII. potuisse prohiberi, sicuti prohibita iam erat sententia illa affirmativa de Conceptione maculata Deiparæ Nam verbi gratia, sicut ad tollenda scandala, & contentiones
3 in populo Christiano expedire iudicavit Paulus V. ut huiusmodi propositio publice non affirmaretur; pari ratione in Constitutione Alexandrina SS. Pontifex, ne festo Jmmaculatæ Conceptionis aliquid detraheretur, & Christi fideles *à pacifica quasi possessione*

poſſeſsione, illud cultu nunquam immutato celebrandi deturbarentur, potuit huiuſmodi ſententias tali feſto contrarias prohibere, & illas nihilominus in ſua probabilitate relinquere. Quod autem illæ ſententiæ huiuſmodi feſto ſint contrariæ, ſic oſtendo.

Et primo ne confuſè, & cum obſcuritate procedat probatio, reduco hic in ordinem varias illas ſententias; quarum prima Canoniſtis quibuſdam, & Criminaliſtis tribuitur; qui aſſerunt, fœtum mulieris non eſſe animatum, niſi poſt diē octogeſimam: ſecunda ſententia, niſi die quinquageſima: tertia ſententia, die quadrageſima: quinta, die trigeſimaquinta: ſexta, die trigeſima: Septima, die vigeſimaquinta: octava, die decimaquinta: nona, die decima: decima, die ſeptima: undecima, die ſexta: duodecima, quæ eſt Fieni, die tertia: decimatertia, Pemplij, & decimaquarta, Sennerti, prima die.

His ita diſpoſitis, & etiam præſuppoſita ſententia Hippocratis, quod tempus quam longiſſimum, quo partus ſolet ſuam egreſſionem differre, ſit decem menſium lunarium, ſeu dierum 280. ſi partus non ſit vitioſus: iam ſic interrogo, & inquiro ab Authoribus illarum ſententiarum. Uel ergo reſpectu Partus Mariani, in quo habemus duo certa: nimirum, diem animationis octavam Decembris, & diem Nativitatis octavam Septembris, exiſtimant ſuas ſententias eſſe veras anticipando, vel poſtponendo: ideſt vel ante diem octavam Decembris numerando dies 80. 50. 45. &c. & ſic deinceps; ita ut prima iſtarum dierum ſit dies matrimonialis congreſſus inter Genitores, & dies 8. Decembris ſit dies animationis; vel poſt diem octavam prædictam, numerando eaſdem; ita ut iſti primi dies, ſint dies animationis; ut re vera intendunt, & aſſerunt iſti Authores.

Si dicatur primum; nimirum anticipando, jam ſequitur juxta primam ſententiam Deiparam fuiſſe tredecimeſtrem; imò & quatuordecimeſtrem; nam à congreſſu ad partum fuiſſent dies 354. additis nimirum diebus 79. ſupra dies 275. 4
qui ſunt ab octava Decembris incluſivè, ad octavam ſeptembris; juxta ſecundam ſententiam, quatuordecimeſtrem; Juxta tertiam, duodecimeſtrem; juxta quartam, & quintam pariter duodecimeſtrem; juxta ſextam, quæ aſſerit non

nisi trigesima die fœtum esse animatum, undecimestrem: & sic de aliis usque ad undecimam sententiam, quæ addit quinque dies diebus 275. atque ideo concedit, D. Annam gestasse vterum diebus 280. nimirum usque ad longissimum tempus, quo in utero perfecte disposito, partus humanus potest permanere. Duodecima vero sententia, quæ solùm duos dies addit diebus 275. quibus sequitur, Deiparæ fœtum stetisse in utero materno, cum non excedat in summa dierum 277. decem menses lunares incompletos, & à Medicis præscriptos, videtur tolerabilis; cum ut vidimus *sectione tertia numero tertio & nono*, satis tempestivum, & legitimum tempus egrediendi ab utero est à diebus 270 usque ad dies 280.

5 Ex dictis igitur patet, omnes prædictas sententias, una, & altera excepta, Fieni nimirum, & Mirindoli, qui sexta die fœtum dicunt esse animatum, esse contra omnes Medicorum regulas, & solam sententiam undecimam, duodecimam, decimam tertiam, & decimam quartam anticipando posse subsistere.

Si autem Authores respondeant, per postpositionem verificari debere eorum sententias; itaut, octava dies decembris sit annua dies matrimonialis congressus, seu Medicæ conceptionis; erit juxta primam sententiam vigesimaquinta Februarij, dies animationis, vel juxta secundã sententiam dies vigesimasexta Januarij: Et sic de aliis omnibus prædictis sententiis: Nam juxta duodecimam, esset dies decima; & iuxta undecimam, dies decimatertia, & sic semper maior fieret recessus à die octava Decembris, usque ad diem vigesimamquintam, prædictam Februarii. Atque ideo solæ sententiæ Pemplii, & Sennerti admittendæ erunt.

At vero hanc sententiarum explicationem, & applicationem, quis non videat esse sub gravissimis pœnis, & censuris ab
6 Alexandrina Constitutione comminatis, interdictam? Nam per illam, frustratur festum Immaculatæ Conceptionis, quatenus die 8. non celebraretur ab Ecclesia Anniversaria dies illius diei, intra quam fuit instans, quo Beatissima Deiparæ Anima creata, corpori infusa, & ab Originali præservata fuit; sed solùm

solùm recoleretur memoria illius diei, in qua inanimatus fœtus coagulatus,& præparatus ad animam,aliqua ex diebus succedentibus, recipiendam?

Neque censuras effugeret,si quis diceret, diem octauam esse per repræsentationem,annualem illam diem in qua anima B. 7
Uirginis fuit creata, & præseruata ab originali macula, eo modo, quo illi qui celebrant festum Immaculatæ Conceptionis cum integro officio octavæ illum primum diem sibi repræsentant: quamvis enim,isti recolerent diem octauam Decembris tanquam annuam illius,in qua vere B.Virginis Conceptio facta fuit sine peccato,tenentur tamen fateri,quod aliis singulis diebus, infra octavam succedentibus, in quibus sæpius repetunt responsoria, versus, & antiphonas, quibus dicunt *Conceptio est hodie, &c.* non intendunt,nisi illam diem esse repræsentativè talem quatenus eam sibi in officio præsentem faciunt. At qui de ipsa octava die decembris ita sentirent quod isti sentiunt de aliis diebus infra octavam, jam indirecte festum Jmmaculatæ Conceptionis *frustrarent, & in dispositionem revocarent, & in dubium,* an tali die, seu potius alia & sequentibus esset celebrandum hoc festum: quod pariter sub iisdem pœnis & censuris prohibetur;quia interdicuntur in dicta Constitutione omnia scripta,tractatus libri,& interpretationes,quibus directe,vel indirecte,in disputationem, vel in dubium revocatur huiusmodi festum,ut patet *ex pr. sect. n.* 10.

Verùm quia non est in Ecclesia Dei inusitatum, ut notavit etiam *Suarez in 3.p. to.2.disp.26.sect.fr. vers. secunda ergo, &c.* Quod aliqua festa celebrentur,quadam die,quasi in ea gestum fuerit quod Ecclesia recolit; cum secundum veram anni computationem, sæpe non sit illa dies,in qua talia contigerunt;Sicuti quando Christi mortem, & Resurrectionem colit dicit,ea die Christum esse mortuum, & post resurrexisse; cum revera ita non fuerit; necessarium est, ut in hujus argumenti explicatione paululum immoremur: ita enim sensum, & intentionem Ecclesiæ penetrabimus, quando dicit *hodie concepta est, &c.* & alia similia repetit: quæ ex officio illius diei *sect.* 1. *n.* 4. adnotabamus.

SECTIO VII.

Proponitur argumentum cujuſdam recentioris contra Immaculatam Conceptionem ex die octavo Decembris deſumptum.

SVMMARIVM.

1 *Citantur Ariſtoteles, D. Auguſtinus, & alij pro ſententia quod fœtus mulieris non ſit ante diem octogeſimam animatus.*

2 *Animam Deiparæ primis diebus miraculosè fuiſſe creatam aliqui aſſerunt.*

3 *Die octava Decembris, quid ſit moraliter celebrari inſtans creationis Animæ Virginalis.*

4 *Eccleſia non celebrat illa die octava mixtionem ſeminum.*

5 *Solet Eccleſia anticipate & poſticipate celebrare aliqua feſta.*

1 DOctor Hyacinthus Arpalegus libellum compoſuit contra diffinibilitatem Jmmaculatæ Conceptionis, in quo tertium argumentum ita proponit. Die octava Decembris ſolum fuit commixtio ſeminum; non vero, fuit Conceptio Beatæ Mariæ, quæ conſiſtit in infuſione Animæ, & in productione ſubſiſtentis perſonæ hæc autem fit poſt 80. dies in generatione fœminarum; ut teſtatur *Ariſtoteles lib. 7. de hiſt. anim. cap. 3. & D. Auguſt. lib. 83. quæſt. q. 56. Cyrill. lib. 15. de adoratione verſus finem. Hildephonſus ſerm. de purif.* quare ſi, quo die eſt concepta, celebrandum eſt eius feſtum, non octaua Decembris, ſed in ultima Februarij, vel initio Martij debet fieri; ergo Eccleſia, vel ſolemnizat die octava Decembris commixtionem ſeminum, quod non poteſt dici; vel ſolum gratias agit Deo, quia iam accipiebat Adventus Mariæ; vel certe, quod facilius eſt morali, modo hoc agit, celebrando nimirum

rum illo die,totum tempus , ſecundum quod,etiam includitur tempus animationis B.Mariæ.

Hoc argumentum conatur ſoluere Sa.me. Jlluſtriſs. Creſ- 2
pius in ſuo *Propugnaculo Theologico diſp*.3. *art*.3.*n*.38. Sed quia admittit tanquam veram,& ſubſiſtentem ſententiam,falſo adſcriptam Ariſtoteli,Sanctis Auguſtino,Cyrillo, & Hildephonſo;quod fœtus fæminarum non animetur niſi poſt 80.dies, recurrit ad miraculum, & cum Granado, Poza, & Calderon piè meditatur,fuiſſe ante naturale tempus creatam,die octaua Decembris,Animam B.Virginis.

Sed forte conſiderans hanc reſponſionem,non ſatis eſſe fundatam à *num*. 40.dicit, quod dato,quod tranſierint in generatione Virginis dies illi 80 ; & poſtea Anima eius ſit creata, 3
adhuc non ſequitur transferendam eſſe,eius Conceptionis feſtiuitatem ; Nam cum hoc tempus animationis non ſit ita certum,vt eſt certus dies conceptionis fœtus,retro numerando, à die Natiuitatis nouem menſes,Eccleſia celebrat die octaua Decembris,in qua coagmentatus eſt fœtus per anticipationem, 4
inſtans infuſionis Animæ ,cum præſeruatione ab originali ; quod fuit , aliquo ex diebus in ſpatio nouem menſium incluſo: quare negat , Eccleſiam celebrare commixtionem ſeminum; ſed per anticipationem , inſtans infuſionis Animæ. Hanc autem anticipationem, vel etiam poſtpoſitionem , non eſſe inuſitatam in Eccleſia Dei probat quia celebrat Officium Reſur- 5
rectionis,aliquando anticipans : Celebrat Viſitationem B.Uirginis, die 2.Julij poſtponendo , cum eſſet celebranda die vigeſimaſeptima,vel vigeſima octava Martij:Nam ſtatim ac fuit ab Angelo B.Uirgo Annunciata *exurgens abiit in Montana,&c.* & cum à Nazaret ad Montana Judeæ eſſet iter trium dierum, viſitavit Elizabet vigeſima octava die circiter.

Hæc Jlluſtiſſim. Creſpius, ante emanatam Alexandrinam Conſtitutionem reſpondebat ; ſed ego , qui ſum in alia ſententia , & credo non miraculosè , ſed naturali modo,creatam , & infuſam fuiſſe Beatiſſimam Deiparæ Animam ; non ſolum non poſſũ,in illa pia meditatione de miraculoſa Animæ creatione, ſed neque in aliis, quæ affert pro ſolutione argumenti ab Arpa-

lego

l ego propositi, acquiescere; & ideo propriam solutionem adducere teneor.

SECTIO VLTIMA.

Solvitur supradictum argumentum & confirmatur, quod fœtus humanus vivat primis diebus.

SVMMARIVM.

1 *Aristoteles lib. 7. de hist. anim. cap. 3. non dicit fœminam post* 80. *marem post* 40. *dies vivere.*

2 *Neque SS. Augustinus, Cyrillus, & Hildephonsus.*

3 *Iam non licet dicere quod Ecclesia celebret festum Conceptionis, præter illam intentionem, quæ in constitutione Alexandrina explicatur.*

4 *Non est admittendum, quod Ecclesia anticipate celebret instans Conceptionis die* 8. *Decembris.*

5 *Ecclesia celebrat aliquando festivitates, tanquam nudum factum.*

6 *Festivitatem Resurrectionis quid sit celebrari, tanquam Sacramentum.*

7 *In isto casu circunstantia temporis hodierni intelligitur morali modo.*

8 *In festivitate quæ celebratur tanquam nudum factum, intelligitur verè, & propriè illud tempus.*

9 *Festum S. Dominici anticipando, Visitationis postponendo celebratur, & quare.*

10 *In celebratione Festorum Immobilium Ecclesia exprimit tempus hodiernum significatione propria, non morali.*

11 *In festo Epiphaniæ triplex miraculum illa die gestum celebratur, ex communi SS. Patrum.*

12 *In festo Assumptionis decimaquinta Augusti, corporis, & animæ B. Virginis Assumptio celebratur.*

13 *Ecclesiæ studium in exprimenda qualitate hodiernæ Festivitatis quàm sit acuratum.*

14 In

14 *In festivitatibus fixis, ut est festivitas Conceptionis, non solet Ecclesia exprimere tempus hodiernum, nisi vera, & propria significatione.*

15 *Ideo merito Sum. Pontifex Alexander VII. declaravit in hoc sensu celebrari festum Immaculatæ Conceptionis.*

MIrum est quod gravissimi Authores decepti fuerint in allegatione textus *Aristotelis citati lib. 7. de hist. anim. c. 3.* 1
quod ego illa solum de causa factum puto, quia textum illum non recognoverint: Nam revera si sola Aristolis verba legantur, eam nunquam fuisse sententiam ipsius, evidentissime apparebit: Ibi enim non loquitur de animatione, quæ sit vita in actu primo sed de motu, & operatione, quæ est vita in actu secundo; quod etiam *disp. 2. sect. 4. n. 27.* adnotavi. Verba Aristotelis sunt hæc. *Mares fœtus, magna ex parte. circa quadragesimum diem dextro potius latere mouentur; fœminæ sinistro circa nonagesimum, &c* Et quidem de motu perfecto, & manifesto, esse intelligendum Aristotelem, notavit *Martialis in adnotat. ad libr. prim. Hippocr. de morbis mulier. partic. 10.* sed neque D. Augustinus eo loco, tempus illud animationis observat: solum 2
enim numerum 276. dierum, quibus perfectus Incarnati Verbi fœtus mansit in Vtero Matris, ut supra *sect. 2. num 3.* dixi, observat.

S. Cyrillus loco citato sic loquitur. *Si mas sit fœtus in utero conceptus, vix post quadraginta transactos dies formam accipere: sin fœmina tardius eam ad hoc pervenire, &c* Itaque non de animatione, sed de formatione loquitur. Et idem sentit S. Hidelphonsus. Itaque argumentum Arpalegi caret fundamento solido: Imo tam *disp. 4. per tot. quàm supra in Digressione ad text. Hippocr.* contrarium omnino esse verum probavi, & repetam *disp. 4. sect. 5. n. 4* etiam ad mentem Hippocratis.

Secundo respondeo jam post emanatam Constitutionem SS. D. N. Alexandri PP. VII. non licere asserere, quod festum Conceptionis celebretur ab Ecclesia, ea intentione, ut dicit Arpalegus gratias agendi Deo, pro eo quod die 8. Decembris sterneretur via, per quam hæc Evangelici diei op-

tatissima appropinquaret Aurora: sed colendi illud instans, in
3 qua eius Anima fuit creata infusa, & sanctificata: Et hanc fuisse antiquam consuetudinem omnium Fidelium, qui in hoc sensu eius Conceptionis festivitatem solemni ritu celebrant, disertis verbis declaravit SS. Pontifex, ut supra *sectione secunda numer. 6.* adnotavi.

Tertio fateor, me non invenire discrimen inter argumentum Arpalegi, quo ad eius ultimam partem, in qua dicit, Ecclesiam die 8. Decembris non celebrare seminum commixtionem, sed instans creationis Animæ, modo morali, & quatenus per anticipationem in illa die, colit totum tempus quatenus in eo, tale
4 instans continetur; & inter solutionem Episcopi Crespij, dum pariter hic dicit, Ecclesiam celebrare per anticipationem 8. die Decembris hoc idem instans, quod fuit in aliquo ex diebus, qui sunt, retro numerando, ab 8. Septēbris, ad 8. Decembris, quod si
5 nulla differentia est nisi in verbis, ut mihi videtur, profecto sequitur Arpalego concessisse, quæ volebat, & quæ post emanatam Cōstitutionem, quam ipse deinde tanto studio ab Apostolica Sede impetravit, nullatenus concessisset. Hoc enim est indirectè sentire contra festum, & cultum Immaculatæ Conceptionis, illumque numquam immutatum frustrare, quæ omnia prohibentur in dicta Constitutione, ut cōstat ex adnot. *d. sect. 2. n. 7. 9.*

At vero ut Argumentum Arpalegi etiam quo ad ultimam partem penitus convellatur, advertenda est etiam hic, & inserenda verissima S. Augustini doctrina, qua ipse *in Epistola* 119. *ad Ianuar.* respondet eidem percontanti, cur in Ecclesia *anniversarius dies celebrandæ Dominicæ passionis, non ad eundem redeat anni diem sicut dies qua traditur natus?* Quod est quærere cur in Ecclesia Pascha Resurrectionis sit festum mobile, & festum Natalis Domini fixum sit, & immobile.

Respondet D. Augustinus, *oportet, ut noveris, diem natalis Domini, non in Sacramento celebrari; sed tantùm in memoriam revocari, quod natus sit; ac per hoc nihil opus erit, nisi revolutum Anni diem, quo ipsa res acta est, festa devotione significari. Sacramentum est autem in alia celebratione, cum rei gestæ, ita rememoratio fit, ut aliquid etiam significari intelligatur, &c.*

Quod

Quod perinde eſt, ac dicere, quod Nativitas Domini celebratur ab Eccleſia tanquam purum factum, at vero mors, & re- 6
ſurrectio Domini etiam tanquam myſterium, & Sacramentum; ſive ad ſignificandum aliquid, quod ad ſalutem, & profectum pertinet animarum.

Explicat deinde S. Doctor, quid intendat Eccleſia ſignificare per hanc Paſcalem feſtivitatem, quod ſcilicet, ſicut olim Populus in memoriam, & gratitudinem accepti beneficii, dum ab Angelo exterminatore tranſeunte, & percutiente primogenitos Ægyptiorum, Primogeniti Judæorum liberati ſunt; vel ſicut propter tranſitum Populi ex Ægypto in terram promiſſionis, Luna decima quarta menſis primi, ſeu novarum frugum celebrabat Paſcha: Ita, & nos propter tranſitum Chriſti ex hoc mundo ad Patrem, & à morte ad vitam, & propter tranſitum noſtrum à morte ſpirituali, ad vitam gratiæ, & ad ſpem futuræ gloriæ, celebrare debemus Paſſionem, & Reſurrectionem Chriſti in menſe novarum frugum, id eſt circa Æquinoctium vernum, ut noſtram renovationem profiteamur die Dominica, qua Chriſtus reſurrexit; & ut cum Concilio Niceno recedamus à ritu Judæorum, illa Dominica, quæ im- 7
mediate ſequitur poſt decimamquartam Lunam Æquinoctij verni quæ omnia late, & plene proſequitur *Suarez de Religion. tom. pr. tract. 2. lib. 2. cap. 6. per tot.* & præſertim *à n.* 22. & D. Auguſtinus concludens ait. *Tranſitus ergo de hac vita mortali in aliam vitam immortalem in paſſione, & reſurrectione Domini commendatur, &c.*

Cum itaque conſtet Eccleſiæ intentio in hac Paſchali feſtivitate mobili, à qua alia feſta mobilia per obſervata temporum interualla dependent; dum in his feſtivitatibus V. G. in Paſchali Officio utitur illis verbis *hæc dies quam fecit Dominus, &c.* & in oratione eiuſdem diei illis aliis *Hodierna die per Vnigenitum tuum æternitatis aditum devicta morte reſeraſti, &c.* euidens eſt, quod non poteſt niſi repræſentativè, & morali modo 8
illa verba intelligere. Quare ex celebratione huius feſti, quod recolit tanquam Sacramentum, & myſterium non poteſt inferri quod in aliis feſtivitatibus, quas ſolum tanquam aliquod

gestum, & nudum factum in memoriam revocat, & non proponit tanquam Sacramentum, usitatum sit in Ecclesia voces illas *hodie, &c. hodiernæ festivitatis, &c.* & similes, moraliter, & per anticipationem, vel postpositionem usurpare, & illas festivitates extra proprias, certas, & determinatas dies, sine magna, & proportionata causa celebrare.

Et ideo non die 6. sed 4. Augusti celebrat anticipate festum
9 S. Dominici, quia ita Paulus IV. in sua Constitutione, quæ est decima quinta in Bullario, disponit; ex eo quod die 6. qua Sanctus obiit, impedita sit Ecclesia in celebranda Domini Transfiguratione; & die quinta, quæ fuit dies eiusdem Canonizationis in celebranda festivitate S. Mariæ ad Nives.

Similiter diem Uisitationis non celebrat paulo post Angeli Salutationem, die vigesima octava Martii quia ex Evangelio non est certa dies, qua Uisitatio illa inceperit, sed solum certum est tempus, quando completa fuit, dicente Evangelio, quod *mansit* B. Uirgo cum Elizabet in eius domo, *quasi tribus mensibus*, hoc est, quod discesserit ab illa, paulo post, vel paulo ante Natiuitatem Præcursoris; & hac de causa; ut notavit *Azor. tom. 2. lib.* 1. *cap.* 23. *quæst.* 2. celebrat Ecclesia ex ordine Vrbani VI. hanc actionem, secunda die Julii, postponendo.

Jgitur, quando Ecclesia in diebus fixis Jmmobilibus celebrat festivitates, & nulla causa suadet anteponere, vel postponere,
10 sed in illis diebus, quibus vel memorabilis aliqua Domini, & Sanctorum actio, vel gloriosus Sanctorum transitus annuatim recurrit, claris verbis, & indubitata significatione declarare consuevit. Id quod inductione per aliquot insignes Festivitates probatur facile.

Jdeo in Hymno Nativit. Domini, dicit, *testatur hoc præsens dies currens per Anni circulum, &c.* & in Evangelio illius diei Antiphonis, versiculis, & responsoriis, pluries repetit, & affirmat, illam esse annuam diem Nativitatis Domini: Similiter in die Circumcisionis, quæ est octava Natalis, testatur verbis Evangelistæ, quod *post quam consummati sunt dies octo, circumcisus*
11 *est puer, &c.* & die 6. Januarij, quia Magorum adorationem, Christi Baptisma, & primum miraculum conversionis

aquæ

aquæ in vinum celebrat, eo die, facta fuiſſe, tria miracula dicit in antiphona *tribus miraculis ornatum diem ſanctum colimus: Hodie ſtella Magos duxit ad Præſepium: Hodie Chriſtus baptizari voluit: hodie vinum ex aqua factum eſt ad Nuptias, &c.* & in Hymno eiuſdem diei, tria iſta miracula repetit tanquam eadem die facta. Et licet S. Epiphanius, & aliqui, aliter ſenſerint: tamen vt Suarez *in 3 part. tom. 2. diſp. 26. ſect. pr. verſ. Quo circa, &c.* omnibus in contrarium adductis reſpondet, & authoritate SS. Patrum, Ambroſij, & Auguſtini, Leonis, Maximi, Paulini, Iſidori, Bernardi, & Chryſologi eadem die, ſed non eodem anno, tria iſta miracula ſexta die Ianuarij geſta fuiſſe concludit; & idem repetit *tom. pr. de Relig. d. lib. 2 cap. 5. n. 9.*

Item quia 2. Febr. poſtquam dies quadraginta *impleti ſunt purgationis Mariæ ſecundum legem Moyſi*, vt loquitur Euangelium illius diei, Chriſtus, à B. Virgine in Templo eſt præſentatus, Eccleſia in oratione illius diei, dicit, quod Filius Dei, *Hodierna die cum noſtræ carnis ſubſtantia in Templo eſt præſentatus.*

Pariter die decimaquinta Auguſti, feſtum Aſſumptionis B. V. celebrat, & dicit in antiphona. *Hodie Maria Virgo Cælos aſcendit, &c.* & in Lectionibus Secundi Nocturni, ſemel, & iterum repetit hanc diem eſſe illam, in qua B. Uirgo Aſſumpta eſt in Cœlum etiam corpore. Neque obſtare debet, quod aliqui dicunt de eius Aſſumptione ſecunda, quam diſtinguunt à prima, 12
in hoc quod dicta decima quinta die fuerit quò ad Animam aſſumpta, & hanc ſecundam quo ad corpus, die vigeſimatertia Octobris in cœlum elata; quibus etiam placuit hanc ſecundam Aſſumptionem addere vener. Bedæ Martyrologio, ſub hac die 23. Octobris, Nam horum fundamentum fuit quædam priuata reuelatio, quam refert, & refellit Baronius *in notis ad Martyrolog. & in Annal tom. pr. ann. Chriſti 48. num.* 17. vbi acriter inuehitur in illos; qui circa huius hiſtoriæ veritatem diſſentiunt à communi ſenſu vniuerſalis Eccleſiæ; & potius priuatam reuelationem, ſeu imaginationis figmentum ſequuntur, non attendentes, quanta conſtantia ab antiquiſſimis Apoſtolorum temporibus, ipſa Eccleſia verſibus, reſponſoriis, antiphonis, & lectionibus, vna cum aſſenſu SS. Patrum, quos ipſe Baronius refert

fert,& Scholasticorum crediderit,vtramq. Assumptionem die 15.Augusti factam fuisse, & ideo eius officium,& Festiuitatem nullatenus die 23 Octobris,sed 15.Augusti celebrari debere,vt iam inquit ipse,*nullus remaneat dubitandi locus,& perfrictæ frontis,& procacis sit Animi indicium,Ecclesiæ Vniuersalis vsui,& tot Patrum sententijs non acquiescere.*

Pariter Ecclesia diem vigesimam quartam Junij dicit in Oratione esse *honorabilem in Natiuitate S. Io.Baptistæ*, quia illa die natus est:& diem vigesimam nonam eiusdem Mensis esse *hodiernam*,quia martyrio *SS. Apostolorum Petri,& Pauli est consecrata.* idem obseruat in Festiuitatibus *Conuers.S.Pauli,S. Apollinaris,& Exalt.S.Crucis.*

Et tandem quia quarta die post completum annum Natiuitatis Christi, iuxta sententiam Bedæ,Glossæ ordinariæ.Haymonis, Ugonis,Card.Baronij, Ribadeneiræ, Marsilij,Honorati, & Sylveiræ in Evang. hac die Herodes pueros infantes trucidavit Ecclesia dicit, *hodierna die illos Christi nati præconium confessos fuisse.*

13 Postremo addo quod in Summis Pontificibus, tam accuratum fuit semper studium non enunciandi in officio Divino diurnam festivitatem immobilem, nisi quando revera, quod celebratur,tali die gestum fuit;ut nuper in ultima Brev. Rom. restauratione de ordine Fel.recor.Vrb.VIII.facta,cautum fuerit,quod in Officio Confessorum, illa verba Hymni vesperarum *hodie lætus meruit beatas scandere sedes.* non recitentur;sed loco illorum proferantur alia *hodie lætus meruit supremos laudis honores*, quando,vel anticipatur festiuitas,vt in die S.Dominici; vel postponitur,vt in offic.S Io.Chrys.die 27.Ianv.qua nõ eius ad Cœlum transitus,qui fuit die 14.Sept. sed corporis translatio celebratur; eo quod illa dies festo S. Crucis sit impedita. Eandem adhibet cautelam in officiis Sanctorum Hilarij, Pauli primi Herm.Hyacinthi,& S.Thomæ à Villan.

14 Ex dictis colligo,non solùm non esse indistinctè concedendum Arpalego, quod in Ecclesia vsu sit receptum anticipare, vel postponere, sine aliqua causa,immobiles festivitates, quibus aliqua actio,vel historia recolitur per modum nudi facti, &

& non per modum Sacramenti,ut evidenter conſtat ex indu-ctione iam facta; & per conſequens nullatenus eſſe admittendum, quod voces quibus vtitur Eccleſia, ad ſignificandam hodiernam feſtivitatem, ſint intelligendæ moraliter, & per anticipationem, aut poſtpoſitionem; ſed imo infero, contra ipſum Arpalegum, quod quando nulla ratio, & nulla cauſa occurrit quæ Eccleſiam impulerit, ad anticipandam,vel poſtponendam illius feſti immobilis celebritatem; tunc illas voces uerè, ſimpliciter, & cum omni proprietate ſignificare illam particularem diem eſſe in qua talis actio contigit, & geſta eſt: Sed ex dictis in hac 2.*diſp.* nulla ratio ex doctrina Medicorum occurrit; nulla cauſa ex Philoſophiæ principiis petita cogit; vt patet ex ſupradictis, nullum Sacrarum litterarum teſtimonium, aut unanimis SS. Patrum aſſenſus, ut præſertim *ex prima diſp.* patet ex quibus Eccleſia dici poſſit inducta,ut potius hac die 8.Decembris per anticipationem, aut poſtpoſitionem Jmmaculatam Deiparæ. Conceptionem celebrare debuerit: Ergo dum in officio Conceptionis dicitur. *Hodie concepta eſt*,& ſimilibus vocibus ſæpe iteratis vtitur; intelligi debet,quod in hac annua die celebrat, non repræſentativè, non moraliter,& quo ad aliud tempus: ſed propriè,& ſimpliciter ſecundum annualem memoriam huius diei, illud inſtans in quo eius beatiſſima Anima creata,unita, & ab originali labe præſervata fuit.

Quare San.Me. Pius V. non in diminutionem huius feſtivitatis, vt crediderunt aliqui ſed in augmentum ordinavit, ut pro Officio Conceptionis, Antiphonæ, & Reſponſoria Officij Nativitatis eiuſdem Virginis recitarentur; toties nimirum geminato nomine, hodiernæ feſtivitatis,hac die Conceptionis, 15
quoties illa die Natiuitatis, nomine hodiernæ celebritatis non moraliter, ſeu per anticipationem;ſed vero proprietatis ſermone repeti iam cõſueverant.Et ideo merito SS.D.N.Alexander PP.VII.in ſua Conſtitutione declaravit, fuiſſe *Veterem fidelium pietatem,in hoc ſenſu feſtiuitatem hanc, cultu nunquam immutato colendi,& ſolemni ritu celebrandi.*

Duo hic pro huius diſputationis coronide concludo. Pri-

mum

mum quod sicut Christi Domini & Deiparæ corpuscula licet illud quidem Spiritus sancti virtute in instanti fuerit conformatum, hoc vero ita vi humana conceptum, ambo nihilominus decimo mense venerunt ad lucem, quia perfectissima erant, & à natura exquisitissimam temperiem & vigorem fuerant sortita.

Alterum quod hic repetitum esse volo, minorem propositionem mei argumenti hac *disp. 3. sect. pr. n. 6.* propositi, quod nimirum fœtus humanus primis diebus sit animatus, esse adeo veram, & ita probabilem, ut sola, inter omnes alias, sine periculo censurarum, & sine nota absurditatis defendi possit: & quia sola potest cum pia sententia de Immaculata Deiparæ Conceptione, quam omnes fere celebriores Academiæ asserunt, concordare, sequitur non parum illi ponderis, & authoritatis ex præcitata Constitutione accessisse.

Finis Tertiæ Disputationis.

DE

DE MINISTRANDO BAPTISMATE SVB CONDITIONE HVMANIS FOETIBVS ABORTIVIS.

Disputatio Quarta.

INDICVLVS SECTIONVM

PRÆLOQVIVM.

MULTA sunt à multis, contra meam propositionem obiecta quæ ad meam notitiam pervenerunt: sed illorum efficacia tanta non fuit, ut assensum impedire potuerit, ne crederem baptizandos esse huiusmodi

di Abortivos, ex eo, quod dubitari merito poſſet, de exiſtentia Animæ rationalis in fœtu, primis diebus. Quinimo, ea de cauſa factum eſt, ut ſolutionem illorum attente meditatus, ſemper nova argumenta deprehenderim, quibus dicta concluſio, non ſolum firmior in dies evaderet, ſed evidentior, & ut veritatis eſt conditio, quo magis à contrariis fluctibus impetitur, eo magis læta ſupernatans, mihi ſemper de obiectis triumphare viſa eſt: nimirum; ut aliquis Philoſophorum dicebat, vis aliquando adhibita veritati, facit illam validius emergere, & quæ prius erat aliquatenus intercluſa, mox ſpiritu robuſtiore reviviſcere. Amicos propterea rogavi, ut libere opponerent, quæcunque contra illam cogitaſſent; Et alij, etiam non rogati, quod libenter, imo avidiſſime accepi, ſponte obtulerunt. His omnibus ſatisfacere non ſolum ſine bile, ſed imo grato animo curavi; adeo ut, etiam illis merito acceptam referam impugnatæ veritatis defenſionem, & palmam. Jn præſenti igitur Diſputatione ex pluribus, quæ fuerunt in contrarium excogitata principaliora recenſeo; quorum enodatio propoſitæ veritatis faciem magis obfirmatam, & pulchriorem oſtendunt.

SECTIO I.

Confirmatur argumentum ab Immaculata Conceptione petitum, ſolutione cuiuſdam obiectionis contra ipſum.

SVMMARIVM.

1 *Ex die 8. Decembris Immaculatæ Conceptioni addictæ non bene inferri tunc Marianum fœtum fuiſſe animatum, opponitur.*

2 *Feſtum Nativitatis B. Virginis antiquius fuiſſe feſto eiuſdem Conceptionis revocatur in dubium.*

3 *Dies 8. Septembris non fuit, ad libitum Eccleſiæ, dedicata Marianæ Nativitati.*

4 *Sed ex privata revelatione Sum. Pontifici renunciata, & ab eo approbata.*
5 *Refertur dicta revelatio.*
6 *Quæ videtur facta tempore S. Gregorij P P. & fortè ante ipsum.*
7 *Conciliatur alia revelatio facta tempore Innocentij IV.*
8 *Asserunt aliqui, Festum Nativitatis celebratum fuisse tempore Apostolorum.*
9 *Etiamsi daremus diem 8. Septembris ad libitum assignatam fuisse Marianæ Nativitati, sustinetur adhuc die 8. Decembris eius fœtum fuisse animatum.*
10 *Et reijcitur, quod idem non possit inferri de Christi Conceptione.*

EXordior hanc tertiam Disputationem à residuo præcedentis; Cum Adm. R. Pater G. N. Societatis Jesu Insignis Theologus, & Philosophus, Antuerpiæ hoc anno 1664. vidisset in folio à me superiore anno Lucæ impresso, nonnulla, quæ in hac Disputatione continentur; & illa præsertim, quæ infra *sect.* 10. 11. & 12. affero ad probandum, quod meæ propositionis praxis non foret nova, si à S. Romana Ecclesia universaliter proponeretur; Et illa pro sua humanitate commendasset tamquam solidis, ut dicit, rationum momentis innixa, & nonnullis adjunctis etiam confirmasset: Quia tamen præcipuam difficultatem in eo esse sitam existimavit; An dubium sit vtrinque probabile; quod fœtus humanus primis diebus vivat vitam rationalem; tunc præsertim cum ab utero per Abortum effunditur; Nonnulla ex iis, quæ ad id probandum adduxeram, reprehendit: & præsertim, argumentum superiori disputatione explicatum, & ab Immaculata Conceptione desumptum; Vt igitur finis superioris Disputationis, sit principium præsentis, hic in primis eius obiectionem expendo.

Dicit igitur, quod licet Ecclesia celebret Jmmaculatam
1 Dei Matris Conceptionem die 8 Decembris, hoc est novem mensibus ante eius Nativitatem: quo sanè die Anima B. Virginis erat

erat in fœtu, & in eo, intra uterum clausa stetit, usque ad diem octavam Septembr. qua pariter celebrat eius Nativitatem: Non tamen me posse, ex hoc inferre concludenter, eius Sanctissimum Corpus die octava Decembris, fuisse animatum; nempè prima die copulæ, seu die medicæ conceptionis, certissime asserit. Nam, inquit, dies Nativitatis celebratus fuit ab Ecclesia antequam celebraretur dies Conceptionis; Et cum propter diversam uteri, & seminum activitatem, distantia Nativitatis humanæ à Conceptione, modo póssit esse maior, modo minor: Atque ideo dies conceptionis præcise sit incertus; illum terminum assignavit Ecclesia Conceptioni, qui communiter præfigitur, nimirum diem octavam Decembris, spatium novem mensium, quod Nativitatem solet præire. Atque idem si foret opus, inquit, dici posset de festo Annunciationis spatio novem mensium præcedente, diem Natalem Domini, qui pariter ante diem Annunciationis in Ecclesia cœpit esse festivus. Monet autem opus non esse, ita de festo Annunciationis ratiocinari; quoniam, inquit, nullum formari potest argumentum, ab opere Spiritus Sancti, ad opera Naturæ.

Respondeo, me facile posse negare, quod supponitur, tanquam certum in argumento, nempe festum Nativitatis Deiparæ, prius fuisse in Ecclesia celebratum, quàm festum Conceptionis: Si enim credamus pluribus, quos refert *Velasquez de Concept. libro quarto dissert. pr. adnot. 1. numero secundo, usque ad* 8. dies Conceptionis Mariæ cœpit esse festivus à temporibus Apostolorum, & noster P. Marraccius in meditam. super Bullam Alexandrinam fol. 108. inclinat: at verò *ex sermone* 10. *&* 21. *de Sanctis D. Augustini*, constat, Nativitatem Deiparæ temporibus hujus Sancti Doctoris, non fuisse adhuc in Ecclesia Romana festivam. 2

Sed esto; ut vim argumenti perpendamus; transeat prius tempore fuisse celebrem B. Virginis Nativitatem, quam Conceptionem, non tamen concedo, quod Pater G.H. affirmat, diem octavam Septembris fuisse ad libitum, & ad arbitrium Ecclesiæ addictam Marianæ Nativitati. Cur enim dicemus Ecclesiam Dei, quæ Divini Spiritus fulgore illustrata, non casu, & 3

temere; sed summa Sapientia omnia decernit, hanc diem octavam Septemb. Natalitio Uirginis dedicasse, sine aliqua ratione, tantumque pro libito: cum alioquin habeamus post D. Augustini tempora, ex particulari, & privata aliqua revelatione, innotuisse Summ. Pontifici, diem 8. Septembris esse B. Uirginis Natalitiam?

Narrant enim Authores non contemnendi *Io. Belethus lib. 8.*
4 *cap. 51. Author libri, qui dicitur Gemma*, sive sit Honorius Augustudonensis, sive alius: *libro tertio, cap. 166. Durand. in rationalibus libro septimo cap. 28. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 1. cap. 19. quæstione prima, Constantinus* Felix *in Martyrol. Bernardin. de Busto part. 3. serm. de Nativit. B. M. lit. P. Gavant. in comment. Breviarij sect. 7. cap. 12. numero octavo Beyerlink in Theatro Vitæ humanæ verb. festum, fol. 37. & Baronius. & alij testantur*, quod quidam Uir Sanctus contemplationi deditus, singulis annis octava die
5 Septembris, & non alia, orans, jucundissimam Angelorum festivitatem audiebat in Cœlo; Hujus causam, Deum deprecatus, audivit esse, quod octava Septembris B. Uirgo Maria nata esset in terris; & sibi præceptum fuit, ut omnibus Christi fidelibus, præsertim vero Sum. Pontifici renunciaret; Quod cum fecisset, cæpit ex tunc hujusmodi dies Marianæ Nativitati esse festiva. *Sigibertus in Chron. anno* 688. dicit, quod Sergius Pontifex hanc festivitatem instituit, quia constituit, ut in Annunciatione Domini, in Nativitate, & Assumptione B. Mariæ fiant Litaniæ; & refert *Iod. Cocci tom. 1. lib. 3. art. 6. & Gavantum loc. cit.* Sed ego vereor, ne sicuti in aliis, *ut Bellarminus de Scriptor.* monet, Sigeberti fides deficiat.

6 Nam D. Gregorius, qui Sergium præcessit, (obiit enim anno 604.) *in Sacrament. die octava Septembris*, ordinat Missam in festo Notalitio Deiparæ sub die octavo Septembris colendo; Quare revelatio, quæ occasionem dedit, hoc festum tali die celebrandi, necesse est dicere, quod vel ante D. Gregorium, vel ipso sedente, facta fuerit: Et sane ante D. Gregorium fuerant S. Jo. Chrysost. de anno trecentesimo nonagesimo octavo, & S. Proclus de anno 430. & de illis leguntur sermones *in Græco Codice Bibliothecæ*

*thecæ Sfortianæ n.*65.ut Baronius notavit,habiti infeſtivitate Na-
talis Deiparæ.

Ex quibus licet ab aliquibus cum Baronio refelli videatur
Hiſtoria illorum,qui dicunt,hanc ſolemnitatem fuiſſe ab Jnno-
centio IV. inſtitutam ; ex eo quod Cardinales , poſt mortem
Celeſtini IV.per integrum ſemeſtre nunquam in eligẽdo futuro
Pontifice potuerint concordare ; voto facto , quod qui primus
illorum eligeretur,mandaret hoc feſtum celebrari,cum octava;
ſtatim electus fuit in Pontificem Cardinalis Sinibaldus,qui In-
nocentius IV. fuit nuncupatus ; Tamen non repugnat ſupradi- 7
ctis,cum hoc votum fuerit de celebrando hujuſmodi feſto cum
octava,& prima inſtitutio fuerit ſimpliciter de celebrando feſto
die 8.Septembris.

Et quidem ſi *D.Petro Damiano in Sermone 2.de Nativit.B.M.*
velimus credere *hæc*,inquit,*feſtivitas cunctis ſolemnitatibus anti-
quior eſt tempore*;ut merito aliqui apud P. Marraccium noſtrum
in *Pontific.Marian.cap.*54. exiſtimaverint hoc feſtum celebrari 8
à tempore Apoſtolorum,Jtaque non eſt certum , quod in Ro-
mana,& univerſali Eccleſia hoc feſtum fuerit addictum diei 8.
Sept.ad libitum, & ex libera miniſtrorum Eccleſiæ voluntate.

Sed eſto ita ſit ;tranſeat ,quod ad libitum fuerit ab Eccleſia
deſignata dies octava Septembris pro feſto Nativitatis , &
dies octava Decembris pro feſto Conceptionis, computata di-
ſtantia nouẽ Menſium,ſecundum communem numerum obſer-
vatum in humanis Conceptionibus, & Nativitatibus;adhuc fa-
teor, me non intelligere , quomodo conceſſis omnibus hujuſ-
modi,& aliis ſimilibus ſuppoſitionibus , non convincatur evi-
denter,quod die octava Decembris fuerit animatus fœtus Ma-
rianus:Si enim P.G.H.concedat Conceptionem non eſſe colen-
dam immaculatam , niſi pro eo tempore , quo fætus ille vere
eſſet animatus : an dicet Eccleſiam Dei colere Conceptionem
inanimatæ carnis,quod eſt indecens, & omnino improprium?
Non enim ea propriè dici poteſt Conceptio Immaculata,in qua
non exiſtit Anima , quæ ſola vel maculam originalem contra-
hit,vel intelligitur ab ea,præſervata. Sed ex communi fidelium
omnium ſenſu octava Decembris eſt, & fuit ſemper illa,in qua
huiuſmodi

hujusmodi Conceptionem immaculatam Ecclesia coluit, à tempore antiquo, *cultu deinde nunquam immutato*, ut loquitur SS. D.N. Alex. PP. VII. Ergo concessis omnibus, adhuc vrget argumentum, quod nimirum die prima Medicæ conceptionis; si fuit illa octava Decembris; vel alia proxima præcedens, aut subsequens, fuerit illa, in qua beatissimus ille fœtus fuit animatus; quod opus, quia fuit naturale, sequitur primis diebus, fœtus humanos naturaliter esse animatos. Hujusmodi discursum recolligo, & in forma sic propono.

9 *Illa dies, qua fœtus Deiparæ in vtero S. Annæ fuit animatus est illa, qua communiter fœtus humanus animatur.*

Sed sensus communis Fideliū est, quod prima dies Nonimestris spatij fuit illa dies, qua fœtus Deiparæ in utero S. Annæ fuit animatus.

Ergo sensus communis fidelium est, quod prima dies Nonimestris spatij sit illa, qua communiter fœtus humanus animatur.

Major conceditur à P.G.H. & à me probata est *disp. 2. sect. 2. numero septimo, & octavo*, in qua primam Deiparæ Conceptionem, & ejus in utero gestationem naturalem fuisse dixi, & non miraculosam. Minor etiam est certa apud ipsum, & solus Arpalego, & qui cum eo festum Jmmaculatæ Conceptionis frustrare conantur, dicerent diem illam octavam Decembris ab Ecclesia esse Marianæ Conceptioni addictam, tanquam incertam pro die certa, sed nobis ignotam; comprehensam tamen in spatio primorum dierum nonimestris temporis. Uerum contra Arpalegum, & hunc modum respondendi satis supra *disput. 2. sect. 7. &* 8. dictum est.

Quod vero additur de Christi Domini Conceptione, & eiusdem Nativitate, idem prorsus dicendum est, & eodem modo argumentandum; Jmo cum majori fundamento; Siquidem non ad libitum Ecclesiæ dici potest, neque post multa tempora, sed ex antiqua Latinæ Ecclesiæ consuetudine, ut notavit *Suarez to. pr. in tertiam part. disp. 6. sect. pr. vers. Sed quærit, &c.* Imo ex Apostolorum traditione *ut idem Suarez. sentit. de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 5. n. 6.* certum est; & Baronius etiam consensit, quod Christi

10 Conceptio die 25. Martij, & Nativitas die 25. Decembris contigerunt.

Neque

Neque obstat Christi Conceptionem fuisse opus Spiritus sancti, vt ex ea non videatur posse inferri ad opera Naturæ, Nam vt supra *disp.pr.sect.3.num.14. & disp.2.sect.3. num.1.* dixi, in Jncarnatione Christi, quod concursus Spiritus sancti, modus operandi instantaneus, & vnio hypostatica fuerint & sint supernaturalia. Ex his non licet argumentari ad opera naturalia. Cæterum terminus huius conceptionis, & materia ex qua perfecta fuit, fuerunt naturalia, vt docet *Suarez to.1.in 3.part.disp. 5.sect.1.vers.Contra hanc, &c. & disp.12.sect.1.vers. Obycies, &c.* etiam, quoad vteri gestationem, ut supra probavi *disp.2.sect.3. num.1.2.3.* Quare nihil obstat quominus idem procedat argumentandi modus.

SECTIO II,

Examinatur revelatio Beati Amadei circa tempus quo Deiparæ Foetus fuit primo animatus.

SVMMARIVM.

1 *Ponuntur Verba dictæ reuelationis: ex quibus infertur contra supradicta.*
2 *Sancti viri, & Prophetæ non semper Spiritu Dei aguntur.*
3 *Dubitari igitur potest de iis, quæ B. Amadeus dicit se audiuisse ab Angelo circa Deiparæ, & aliorum conceptionem.*
4 *Iuxta talem reuelationem Dei Matris Conceptio fuisset supernaturalis quoad tempus.*
5 *Et ideo, vel in instanti, vel breuissimo tempore fieri debuisset.*
6 *Sed frustra asseritur ista supernaturalitas, cum spatio sex horarum potuerit esse naturalis.*
7 *Videtur humana cogitatio, non Angelica reuelatio, quod in nostris conceptionibus non nisi post multos dies adsit anima.*
8 *Prædicta reuelatio à quibusdam notatur erroris.*
9 *Reuelatio Angeli boni semper est ad vtilitatem.*

10 *Hæc reuelatio videtur inutilis, & ideo neque à Deo neque per Divinum instinctum facta.*

11 *Et nunquam fuit ab Ecclesia approbata.*

COntra ea quæ proxima sectione, & præcedenti Disputatione dixi de Beatissimæ Uirginis Mariæ Conceptione video mihi opponi posse revelationem quandam de tempore dictæ Conceptionis; quam B. Amadeus Ordinis Minorum sibi ab Angelo asserit patefactam: Uir fuit B. Amadeus eximiæ Sanctitatis, & Doctrinæ, & Sixti quarti Confessarius: hic nimirum in sua Apocalypsi, seu Meditatione, Raptu 8. introducit Angelum de Conceptione Beatæ Uirginis sibi reuelantem his verbis. *Corpus Beatæ Virginis non fuit in ictu oculi formatum, & animatum sicut corpus Filij eius quod uniebatur tunc, dum formabatur, Diuinitati; nec tamen tantum temporis expectauit, sicut corpora aliorum expectant, sed in brevi tempore nobis assistentibus.* (id est Angelis.) *Itaque quæ in aliis perficiuntur in multis diebus, volente Deo, & nobis subministrantibus, facta sunt omnia in sex horis, vel circiter: tunc Deus noster magnus, & potens creavit animam perfectam.*

1 Quare miraculo factam putat quoad tempus Marianam Conceptionem, & extraordinario Angelorum ministerio acceleratam; ita vt spatio sex horarum circiter, habuerit eius corpus talem perfectionem, qua posita corpus naturaliter postularet animæ rationalis creationem, & unionem: ad differentiam aliarum conceptionum, quæ non nisi post multos dies, illam perfectionem, & animam acquirunt; ergo non licet à conceptione Deiparæ, inferre ad alias

Respondeo primo. Quamvis Beatus Amadeus Religiosus fuerit Sanctus, & doctus; non tamen necessario sequitur eius revelationes esse veras. Nam etiam Sancti, Uiri, & Prophetæ, aliquando veritates, quas lumine supernaturali sibi innotuisse putaverunt, renunciantes, quia proprium Spiritum à Divino discernere nescierunt, decepti sunt, & falsa dixerunt pro veris; ita Nathan licet Sanctus; & verus Domini propheta; *libro secundo, reg. cap. 7. 3* tamen desideranti & interroganti

2

Davidi

Davidi, an Deus vellet templum à ſe ædificari, affirmativè reſpondit his verbis: *Omne quod eſt in corde tuo, vade, fac quia Dominus tecum eſt, &c.* & nihilominus non David, ſed Salomon eius filius templum ædificavit. Imo illa nocte idem Propheta à Domino correptus, iuſſus eſt recantare, & vt loquitur *Sanctus Gregorius homilia 1. in Ezechielem: Prophetiæ Spiritu edoctus proprium, & Regis conſilium ſuis ſermonibus contradixit.* & in Jona Propheta, & aliis teſtatur Sanctus *in dicto cap. 7. libri ſecundi, reg.* multa eſſe quæ ipſi humano Spiritu ducti, & abducti prædixerunt, & ab eis poſtea, Deo admonente, retractata ſunt, quoniam neceſſaria erat eorum authoritas, ut crederetur eis, quando illuminati à Deo loquebantur, *& D. Thomas 2. 2. quæſtion. 171 articulo quinto*, advertit Prophetas quando, non per expreſſas revelationes, ſed per inſtinctum inſtruuntur à Deo aliquando non plene diſcernere, an Divino, an verò proprio ſpiritu loquantur.

Quare valde ſuſpicor, quod quæ in hoc octavo raptu Beatus Amadeus ab introducto Angelo dicta fuiſſe refert, de tempore Marianæ Conceptionis, & aliorum hominum ſint per proprium inſtinctum cognita, & non per Angelum verum, ſed putativum, & imaginarium revelata. Nam ſi volente Deo, & 3
Angelis miniſtrantibus ſpatio ſex horarum perfecta eſt Deiparæ Conceptio, aliarum Conceptionum, longiori tempore non expectato: iam, non per naturalem Dei concurſum, ſed per Divinam Omnipotentiam ſupra naturalem exigentiam operantem, factum eſt opus nimirum materia præparata eſt ad minus accidentaliter, & forte etiam ſubſtantialiter; & poſtea eius anima vnita, & creata: vel ab ipſa anima creata, & unita materiæ accidentaliter, tantum organizatæ eadem organa ſubſtan- 4
tialia producta ſunt iuxta varias ſententias *diſp.* 1. relatas. Verum cum Omnipotentia Dei, ſit agens infinitæ virtutis, ac proinde potens operari in inſtanti, & Angeli miniſtri, qui faciunt voluntatem eius, per potentiam obedientialem potuerint elevari ad operandum in momento, & in ictu oculi cur poſt motum illum præcedentem, quo ſanguis maternus per venas profluens in uterum, miſcetur cum viri ſemine, & fit utriuſque

seminis fermentatio non est facta in instanti: sicut Theologi cum *Suarez tom.2.in 3.p. disp.*11.*sect.*2. communiter sentiunt de formatione Christi corporis, & Beato Amadeo revelavit Angelus: Certè nulla naturalis contrarietas poterat impedire, aut vel minimùm retardare actionem infiniti agentis cuius perfecta sunt opera. Cur ergo si non in instāti saltem post horæ quadrantem, aut semihoram, aut duas horas, completa est huiusmodi conceptio: sed ad tempus sex horarum circiter producta?

5 Video posse responderi, quia Deus ita voluit: *Deo*, inquit *volente & Angelis subministrantibus.* Sed quia non casu, vel sine aliquo altissimo mysterio voluit Deus expectare totum illud tempus sex horarum, remanet adhuc reddenda ratio huiusmodi dilationis.

Sed hæc omnia ad hominem dicta sint, & admittendo quod Conceptio B. Virginis facta sit intra dictum sex horarum spatium per concursum supernaturalem Diuinæ Omnipotentiæ, & Angelorum ministerium pariter supernaturale. At revera concursum, quo Deus ad aliorum hominum communem conceptionem, operatur, intra tempus simile, vel ad sum-
6 mum intra spatium trium dierum, computandum à tempore Medicæ conceptionis esse omnino naturalem, & Hippocratis, & aliorum Medicorum regulis conformem, supra *sect.*3.4. & 5. satis ostendi.

Præterea dum considero id quod in tali revelatione superadditur, videlicet, quod licet conceptiò Mariani Corporis, non dicatur facta in instanti, sicut Christi corpus; non tamen inquit *tantum temporis expectavit sicut aliorum corpora expectant, quæ perficiuntur in diebus multis.* Valde etiam suspicor, quòd B. Amadeus adhærens iam prius illi sententiæ, quæ Aristoteli falso adscribitur, & communis tunc, verior existimabatur, masculum scilicet quadraginta, fœminam vero octoginta, vel nonaginta dies expectare; ideo non instinctu divino, sed humano, & proprio sibi ignoto, id crediderit esse revelatum; atque ideo non
7 revelatio divina, sed humana fuerit excogitatio.

8 Secundo, non desunt Doctores, *vt Caiet.*2.2. *q.*174. *artic.*6 *Abraham Bzovius tom.* 18. *sua Hist. Eccles. à folio* 28. *vsq. ad* 30 &

& alij qui revelationem hujuſmodi Beati Amadei impugnent,& falſitatis condemnent.

Tertio. Regula eſt ordinata à *D. Paulo ad Hæb. cap.* 1.14. quod revelatio boni Angeli non eſt vana, & inutilis; ſed ſemper ordinatur ad noſtrum particularem, vel univerſalem Eccleſiæ profectum. *Omnes,* ait, *ſunt adminiſtratorij Spiritus in miniſterium miſſi propter eos qui hæreditatem capiunt ſalutis. Et ſecunda ad Timotheum c.* 3. 16. *Omnis ſcriptura divinitus inſpirata utilis eſt ad docendum, &c.* & talis ſine dubio fuit revelatio de die 8. Decembris Conceptioni Deiparæ addicta; quæ facta fuit Elſino Abbati, vel aliis ut ſupra dixi *ſect.* 2. *n.* 5. & Baronius notat *in annot. martyrol.* die 8. Dec. 9

Quia in aliqua Eccleſia. v.g. Anglicana primum, de ann. 1070, & Gallicana, deindè de Anno 1171. Occaſione hujus revelationis à D. Anſelmo publicatæ, Conceptionis Deiparæ feſtum cæpit coli ut notavit Scortia in Selectas Pontificum Theoremata 301. & deindè in univerſa Eccleſia Latina; eadem die 8. Decembris celebrari, ut Patres Concilij Baſileenſis à me relati *dicta ſect.* 2. *num.* 4 affrmant; id quod negari non poteſt ceſſiſſe in utilitatem Eccleſiæ, & evidentiſſimum animarum profectum: hoc enim motivo à D. Anſelmo in Epiſtola ad Angliæ Epiſcopos ſcripto, quia nimirum non eſt verus amator Beatæ Uirginis, qui eius Conceptionem non colit, omnes paulatim excitati ſunt ad maiorem pietatem erga Deiparam, & à Fideiibus dies illa octava Decembris cæpit eſſe ſolemnis. Et inde Societates, & Eccleſiæ dedicari in eius honorem. Indulgentiæ concedi, & publicæ Academiæ Immaculatam Deiparæ Conceptionem defendere, cæperunt.

Cœterum quod horarum duarum ſpatio, vel quatuor, vel ſex illius diei, facta fuerit Conceptio B. Uirginis, non video quam 10
utilitatem exinde Fideles retraxerint, qui tempore Beati Amadei, iam erant devotione accenſi erga Deiparæ Conceptionem, & Feſtum: Niſi forte quis talem revelationem defendens, dixerit, ideo magis ad pietatem excitari Fideles, quia cognoſcunt ſupernaturali concurſu, & per miraculum conceptam fuiſſe.

Sed jam hæc reſponſio ceſſat ex dictis; & Eccleſia Romana nunquam talem temporis circunſtantiam, in qua ſola miraculum conſiſteret, propoſuit fidelibus venerandam. Etenim decernit, quidem Sixtus IV. celebrandum eſſe Feſtum Conceptionis, & recitandum eius officium. Patres Tridentini declarant B.Uirginem non comprehendi ſub Decreto peccati Originalis, Paulus V. prohibet in publicis actibus aſſeri eſſe in peccato originali conceptam; quam prohibitionem Greg. XV. extendit ad actus privatos, & ſtatuit, quod in Officio, & Miſſa nemo utatur nomine Sanctificationis, ſed Conceptionis, SS.D.N. Alex. PP. VII. quod non afferantur argumenta contra piam ſententiam, ita ut remaneant inſoluta: quod nullus directe, vel indirecte feſtum Conceptionis fruſtretur; quod vetus fuit Chriſti fidelium pietas, ſentire B.Uirginem in primo inſtanti ſuæ Creationis præſervatam fuiſſe à peccato originali, & in hoc ſenſu eius Conceptionis Feſtivitatem celebrari. Hæc omnia Divinus inſtinctus in Sum. Pontificibus, Conſtitutionibus, & Decretis ordinari fecit, & inſpiravit: & à Chriſti fidelibus devotè, & exactè obſervantur. Cæterum nulli unquam ex iſtis, huc uſque inſpiravit, ut declararet ipſam Deiparam ſpatio ſex horarum fuiſſe conceptam.

Quare quia ſicubi datur Divinus inſtinctus, hic ſine dubio eſt in Eccleſia Dei, quæ eſt ex *D. Paulo Ep. 1. ad Thim. c. 3. 15. Columna, & firmamentum veritatis.* Mihi omnino videtur difficile, quod B. Amadeus per Angelum talem differentiam Marianæ Conceptionis ab aliis conceptionibus cognoverit. Sed primam eius revelationis partem fuiſſe piiſſimæ eius mentis meditationem: ſecundam vero partem, quod ſcilicet poſt multos dies animentur humani fœtus, fuiſſe ſententiam jam pridem in ejus intellectu firmatam, mihi facile perſuadeo.

Quarto tandem reſpondeo; quod licet hujuſmodi Reve-
10 lationes B. Amadei Romæ exiſtant in celebrioribus Bibliothecis manuſcriptæ; nempe, in Uaticana, Altempſiana, Sforziana, Sirletina; Lugduni in Dominicana, Barchinone in Franciſcana, & Romæ apud P. noſtrum Hippolytum Marraccium in Bibliotheca S. Mariæ in Porticu Campitelli: Tamen huc uſque,

nunquam

nunquam ab Apoſtolica Sede fuerunt approbatæ. Ideo ſalva debita reverentia Authori tam Sancto,& docto,non eſt cur illis adhærere,& fidere debeamus:præſertim,cum nemo Sanctorum Patrum, uſque adhuc affirmaverit, Conceptionem B. Mariæ in acceleratione temporis fuiſſe ſingularem, miraculoſam , & ab aliis hominum Conceptionibus diſſimilem;& rationes ex Medicina,& Philoſophia petitæ contrarium ſuadeant.Quare optima eſt ab eius Conceptione,ad alias illatio.

SECTIO III.

An cohæreat cum doctrina Catholica , quod ante formationem membrorum Anima rationalis ſit in corpore?

SVMMARIVM.

1 *Error in Concilio Viennenſi damnatus eſt,quod Anima rationalis ſit forma extrinſeca,& aſſiſtens humano corpori.*

2 *Anima rationalis eſt per ſe , & eſſentialiter corporis humani forma.*

3 *Corpus Chriſti tempore Incarnationis,an fuerit formatum, Concilium non definit.*

4 *Fuit corpus organicum,cuius,Anima rationalis,eſt actus.*

5 *An autem per organizationem ſubſtantialem,an verò per accidentalem,diſputatur.*

6 *Communior Sententia eſt,quod ſit per ſubſtantialem organizationem,quæ tamen animam non præcedat.*

IN Concilio Uiennenſi Clemens V. ut refertur in *Clement. unic. de Summ. Trinit.& fid.§.Petrò,&c.* contra Petrum Joannem,& alios,qui aſſerebant Divinum Uerbum in Incarnatione , auſſmpſiſſe quidem hypoſtatice Corpus , ſed non Animam rationalem Chriſti ; quia dicebant , Animam noſtram 1
eſſe

esse extrinsece tantùm unitam, seu assistentem corpori; sicut Motor Mobili,& sicut Nauta Navi;determinat,Animam rationalem, esse formam vere per se, & essentialiter corporis hu-
2 mani,& contrariam propositionem esse *Fidei,& veritati Catholicæ inimicam,veluti erroneam,& qui illam pertinaciter tenere præsumpserit,tanquam hæreticum esse censendum*; quæ omnia patent, tum ex textu,tum etiam *ex glossa verb. intellectivæ. ex Eymerico in direct.inquisit.part. pr. comm.3. & Spondano anno Christi* 1311. *num.*10.Sed hæc doctrina non potest verificari,si dicamus,fœtum primis diebus esse animatum; cum enim materia tunc tenuis sit,& fluxibilis,non potest habere organa,& partes ethe rogeneas, & dissimilares, quæ constituunt corpus humanum Ergo non potest cum doctrina catholica cohærere, quod ante istam formationem,fœtus sit animatus,

Respondeo primo,satis fuisse Summo Pontifici, & Concilio declarare,Animam Christi, esse formam essentialiter humano eius corpori unitam,ut doctrina Catholica constaret,quod non solùm corpus,sed Animam,etiam illi unitam,& totum compositum humanum hypostatice assumpserit;Id quod expressis verbis, deinde definivit in Concilio Lateranensi Innocentius III. ut refertur *in cap.firmiter de Sum. Trin. & fid.Cath.* & patet ex illis verbis,quibus Filius Dei dicitur,*verus Homo factus ex Anima rationali,& humana carne compositus*,

Quale autem esset huiusmodi corpus, tempore ipsius Incar-
3 nationis,Concilium noluit definire; neque ad prædictum errorem profligandum erat necessarium;ideo neganda est minor argumenti,& tota eius probatio,& consequentia,iuxta probabiles sententias à me relatas,& suppositas.

Sed,ut abundantius explicem solutionem,& ostendam quantum deviet à communi doctrina argumentum factum.

Respondeo secundo,corpus humanum,de quo utrumque Concilium loquitur,esse intelligendum corpus hominis,verum Animæ subiectum,ex quo,& Anima rationali, Sanctissima illa humanitas, & verus homo Filius Dei factus est:quare libentissime admitto,esse illud corpus,de quo in famosa, & ab omnibus rece-
4 pta definitione Animæ,Philosophi cum Arist. *lib.2. de Anima text.6.*

text.6 .asserunt,esse corpus organicum, dum dicunt. *Anima est actus primus corporis organici potentia vitam habentis*: At verò magna est inter Philosophos controversia, ut videre est apud *Suarez. de Anim.lib.1. cap.2.num.7. Arriaga de Anim.disp.11.num.3. & Ovied. de Anim. contr. pr. punct.pr.à num.6. & deinceps.* An istud corpus organicum debeat esse tale per organizationem substantialem, an vero per solam accidentalem, & sufficienter intelligi corpus esse ipsam materiam cum accidentalibus dispositionibus, per quas satis præparatur, & est in potentia proxima ad vitam substantialem recipiendam, & constituendum humanum compositum, censet idem Suarez *ibidem num* 30. & Arriaga *loc.cit.num.* 10. quamvis Suarez *num.* 31. magis propendeat in organizationem substantialem; sed hanc asserit esse ab Anima iam informante in eodem instanti, & momento, quo corpus incipit esse animatum; & est communior sententia Thomistarum, & aliorum apud *Avers. tom.2.phil.q 45. sect.1.* 5
Jtaque sive organizatio accidentalis requiratur sive substantialis ad constituendum corpus organicum, non est necesse, quod substantialis organizatio, seu prima fœtus formatio, tempore præcedat animationem; cum in ipso instanti creationis Animæ rationalis, eiusque unionis cum materia, diversæ, & dissimilares partes unionis producantur, ut ibidem explicat Suar. num. 22. consentiunt sancti Patres relati *disp.3.S.6* atque ideo satis constituitur corpus organicum, & humanum, quod sufficit ad excludendos illos errores, qui erant contra unionem Animæ Christi cum Verbo; & consequenter contra veram Animæ informationem in illa materia, licet tenui, & fluida. 6

SECTIO IV.

Declaratur quomodo Animam rationalem esse in fœtu primis diebus, non sit error Traducianorũ.

SVMMARIVM.

1 *Quid sit Animam fieri ex Traduce.*

2 *D. Augustinus semper dubius fuit, an Anima rationalis esset ex traduce.*

3 *Conceptio humana distinguitur à prima seminis, tum receptione, tum fermentatione.*

4 *Sententia asserens Embryonem praecedere Animam rationalem cum substantiali organizatione, jam recessit à scholis.*

5 *Et magis communiter recipitur, quod praecedat cum sola accidentali organizatione.*

6 *Conceptio hominis est in illo brevissimo tempore, vel instanti, quo nunc primo, forma seminis non est in materia.*

SEmen fermentatum, esse animatum Anima rationali Haeretici asserunt, quatenus dicunt, Animas rationales, non minus trahi à Parentibus, quàm corpora; ergo statim, postquam semen fermentatum est, dicere, quod sit pobabile, Animam rationalem esse in foetu humano, ac proinde esse baptizandum sub condi-
1 tione, est sentire cum Haereticis.

Respondeo; Animam rationalem fieri ex Traduce, seu traduci, & seminari cum corpore voluerunt Haeretici, quatenus dixerunt, non minus à Parentibus trahi Animas, quam corpora: Jtaut Anima filij propagetur, & fiat ex Anima Patris, quomodo ex corpore Patris seminatur, propagatur, & traducitur corpus filij. Et si D. Hieronymo credamus in *Epist. ad Marcellinum, & Anapsichiam*, quae est 27. inter Epistolas D. Augustini, & 82. inter Epistolas D. Hieronymi, & in *libr. 2. contra Ruffinum, & epist.* 61. ad Pāmachium. Hic error fuit primùm inter Christianos Tertulliani, quem sequutus est Apollinarius, & plures Occidentales. Et *D. Augustinus lib. de haeresibus. cap.* 81. dicit, fuisse Lucife-rianorum, à Lucifero Calaritano Episcopo; Et constat etiam
2 fuisse Pelagij; Nam ejus argumenti excogitans solutionem, idem D. Augustinus, ut explicaret contra Pelagium, quomodo contraheretur peccatum originale in Anima, semper dubie loquutus est de Animae origine, ut noravit Fromondus *de Anim. lib.* 1. *c.* 2. *art.* 2. Et quidem D. Hieronymum non semel rogavit D. Augustinus, ut solveret difficultatem; id quod etiam ex eiusdem D. Augustini Epistola 28. satis constat.

Ac

At vero quando ſententias illas aſſerentes, Animam rationalem primis diebus eſſe in corpore, dixi probabiles, nunquam dixi, eſſe in ſemine fermentato; ſed ſolum, quod fœtus abortivus elapſo quocumque tempore à conceptione, probabile eſt quod vivat Anima rationali, & ideo non licere illi Baptiſma denegare. Sed, ut video, verba iſta, *elapſo quocumque tempore à conceptione*, quibuſdam ſcandalo fuerunt: Oportet itaque illa magis explicare.

Quare cum eruditiſſimo Fromondo *lib.2. de Anim. cap.6. art. 14. in princ.* adverto ſeminis in utero receptionem, non eſſe hominis, ſed materiæ ad hominem gignendum conceptionem: 3
quomodo dicebat F*ernelius lib.7.c.8. de hom. procr. Neque ſeminis attractio, neque retentio, conceptio eſt. Tametſi id ratio nominis videatur indicare. Sed conceptio eſt*, inquit idem Author, *propria, & peculiaris uteri actio, qua ſeminis poteſtas excitatur, & inſitum ſibi munus, re ipſa obit, & exequitur.* Hanc autem actionem, quam Medici conceptionem vocant, licet ante ſeptimam diem Ariſtoteles non videatur concedere. *lib.7. de hiſt. Anim. c.3. quia effluxiones*, inquit, *vocantur quæ intra ſeptimum diem incidunt.* Tamen iuxta probabilem ſententiam Galeni, & aliorum, quos *diſp.3. ſect.5. citavi.* poſt aliquas horas à viri, & fœminæ congreſſu, ſemina in 4
vtero confuſa, & permixta calore, & occultis vteri facultatibus, incipiunt in unam maſſam fermentari, & coagulari, & ne defluant, membrana quadam involui. Et ideo Berſabea, ut notavi ſupra *diſp.1. ſect.7. n.7.* non ſtatim habita copula dixit Regi, ſe ex eo concepiſſe, ſed poſt elapſam noctem, in mane, domum reverſa, ideſt poſt aliquot horas, Nuncium ad eum remiſit, qui diceret, concepiſſe. Itaq; ab huiuſmodi conceptione elapſo quocumque tempore dixi, & iterum repeto, probabile valde eſſe, quod Anima rationalis ſit in fœtu.

Et ut clarius pateat, omiſſa ſententia à me relata *diſp. pr. ſect.2. num.3.* de forma embryonis, quæ jam fere receſſit ſcholis Philoſophorum, & contraria prævaluit, ut notavit Arriaga, de Anima *diſp.1. ſect.12. num.318.* Exiſtimo, quod permixtis, ut jam dixi, maris, & fæminæ ſeminibus fiat accidentalis organizatio, quam me non excogitaſſe. (ut dicit Neotericus) ſed

didicisse à *Scoto, Suar. & Hurtad.* patet ex adnotatis à me *sect.* 1. *n.* 9. quibus addo *Caiet. in pr. part. q.* 118. *art.* 2. *in respons. ad quartum versus finem*, & alios communiter relatos paulo ante *sect.* 3. *n.* 5. *huius tertiæ disputationis.* Et tenentur admittere etiam illi, qui formam embryonis, & formas quas dicunt partiales, præcedere affirmant: Omnes enim fateri debent, & concedere, ut an-
5 tequam educantur huiusmodi formæ substantiales de potentia materiæ, vel antequam corrumpatur forma seminis præcedant dispositiones aliquæ accidentales, quæ ad prioris formæ seminis corruptionem, & novæ formæ generationem, illam materiam disponant. Quare illud instans, seu brevissimum tempus, in quo virtute præcedentis alterationis corruptum est semen, vt verum est dicere, nunc primo non est semen: Verum est etiam dicere, nunc primo est unio, & unita est anima rationalis cum materia. Concesso igitur antecedente, negatur consequentia.

SECTIO V.

An argumentum ductum ab animatione Pulli Gallinacei per regulam auream probet Animationem fœtus non fieri nisi post 40. aut 80. dies.

SVMMARIVM.

1 *Proponitur argumentum deductum ex regula trium.*
2 *Absurdum est argumentum in præsenti materia.*
3 *Inter pullificationis, & humanæ generationis tempus nulla datur proportio.*
4 *Inter animationem masculi, & fœminæ non datur differentia temporis duplicati.*
5 *Differmis est actio generativa, & à pluribus pendet.*

6 *Pullus*

6 *Pullus Gallinaceus non excluditur ab ouo die 21. præcisè, ſed aliquando 18. aliquando 20. die.*

7 *Regula trium fundatur in proportione, quam habent vnitates ad inuicem.*

8 *Hæc autem inuariabilitas non datur in actione generatiua.*

9 *Maior efficacia virtutis actiuæ animationem anticipat, & ideo dubium eſt animationis tempus.*

EXiſtimant, aliqui, me valde inconſequenter ſentire cum Fieno. Cum enim *diſſ.* 1. *ſect.* 1. *num.* 15. præmittam in ovo gallinaceo ad finem tertiæ diei ab incubitatione, ex obſervatione Gulielmi Harvei, reperiri punctum ſaliens, ſignum videlicet animationis; & cum *Hippocrate lib. de nat. puer.* dixerim, quod in illo ſex dierum abortu mulieris ſaltatricis, detracto ovi putamine, *eſſet corpuſculum rubrum; Et circa ipſum fibræ, & venulæ ſanguineæ, & in medio tenue quid, quod ipſi vmbelicus videbatur*, quo reſpiraret. Et ego addiderim, quod ita prorſus contingit in prima hominis generatione: contra me ſic argumentantur vt probent, non primis diebus, ſed quadrageſima tantùm die vivere humanum fœtum. Pullus Gallinaceus non naſcitur, inquiunt, niſi vigeſima prima die ab incubatione, vt noſtræ mulieres quotidie experiuntur; ſed tres dies, quorum finis eſt principium animationis habent ad viginti, & vnum, proportionem ſeptuplam: Nam ter ſepties faciunt 21. Ergo ſi ita prorſus contingit in prima hominis generatione, quia homo naſcitur, poſt nonum menſem, id eſt vt ipſi aſſumunt pro certo, 280. die; erunt, iuxta regulam auream, quam trium appellant, ut 21. ad 3. ita 280. ad aliud. Et facta calculatione invenitur numerus 42. dierum ergo non primis diebus, ſed quadrageſima tantùm die erit animatus humanus fœtus. Addunt tamen propter maiorem efficaciam virtutis formatricis, anticipari aliquando formationem. 1

Reſpondeo primo, ſi hoc argumentum aliquid probaret etiam omnes homines debere eſſe Gigantes probaret, quod ſic oſtendo: Homines quando legitimo tempore veniunt ad lucem, id eſt nono meſe, licet non omnes ſint eiuſdem magni- 2

tudinis ut videre est etiã in adultis: tamẽ regulariter maior pars est longitudinis unius cubiti Italici, seu duorũ palmorũ vulgarium; ita peritissimæ obstetrices à me interrogatæ testantur: Argumentum autem factum, nullo habito respectu ad virtutem plasticam, & ad uteri maiorem, & minorem activitatem, fundatur in proportione quantitativa, sive in habitudine quantitatis successivæ temporis videlicet, quo homo concipitur, & uterum egreditur; ad illud, in quo pullus nascitur, & excluditur ab ovo; si ergo sola hæc habitudo consideranda est, sic argumentor. Ut primi novem menses se habent ad magnitudinem infantium tempore Nativitatis, ita tempus consistentiæ, quo solet homo cessare ab augmento sui corporis, ad magnitudinem tali tempore acquisitam: quia tempus consistentiæ solet esse ætas 22. annorũ, vel, ut Aristoteles asserit *sect.* 20. *prob.* *prob.* 7. ætas 30. annorum: assumpta etiam minori ætate 22. annorum, sive mensium 264. erit tunc regula, ut menses novem ad duos Palmos, ita menses 264. ad aliud, & invenitur quartus numerus per calculum palmorum 48. totidem igitur palmorum deberet esse ordinaria hominum statura; cum de facto, ut videmus, sit solum novem palmorum circiter, ergo deberent esse Gigantes.

Præterea ostendo alio discursu, habitudinem, seu proportionem solam quantitatis, non posse hic esse regulam ad indagandum tempus, quo animatur humanus fœtus, sed considerandam esse Analogiam actionis generativæ. Habeo apud me corpusculum humanum Abortivi fœtus, quod certissimè scio à matre fuisse unico concubitu conceptum, & die 80. præcise effusum, & absolute baptizatum; Tunc enim habebat motum: & nunc apparent omnia membra formata, pedes, manus, digiti, thorax, costulæ, oculi, & omnia membra, quæ adhuc excitata conservantur ita distincta, ut commodissime videantur. Istud corpusculum non excedit longitudine tres digitos communes, secundum latitudinem inter se coniunctos. Si supradictus computus procedit; probo Infantem tempore nativitatis non debere esse longiorem digitis decem cum dimidio; Nam erit regula aurea sic: si dies 80. dant longitudinem trium digitorũ,

quam

quam dabunt dies 280. & inveniuntur digiti decem cum dimidio. At ex testimonio supradicto obstetricum, & patet ad oculum longitudo ordinaria est duorum palmorum, ergo computus, & regula trium in præsenti non valent. Rationem reddam paulo infra. 3

Respondeo secundo, vanum esse, & inutile, quod argumentum vim faciat in verbis à me positis *d. sect.* 1. *n.* 15. Nam aliud est humanum fœtum esse intra tunicas inclusum, animatum primis diebus, ac proinde intra ovum contineri: quod solùm volui, cum dixi, *ita prorsus contingit in prima hominis generatione*: & aliud est, inter animationem, & nativitatem hominis, quæ exclusioni pulli correspondet, servari eandem temporis proportionem, quod nunquam dixi, nec dicere potui, ut manifestum est ex eo, quod *d. n.* 15. post allatã observationem Haruei, statim attuli experientiam ab Hippocr. relatam de ovo humanæ conceptionis; in quo sexta die à conceptione non solum punctum sanguineum saliens, sed alia deprehendit Hippocr. quæ ibi existentem Animam indicabant. Itaque argumentum tenetur probare, quod supponit, nempe solam proportionem temporis, esse attendendam, ut calculatio procedere possit.

Sed esto permittamus illis, quod deberent probare, cum adhuc illorum aliquis persistat in hoc, ut fœtus humanus masculinus non animetur ante 40 diem, & fœmininus ante 80. tempore nimirum, quod respectu illius est duplicatum, rogo, fœtus gallinaceus fœmininus ut animetur expectatne tempus duplicatum sex dierum, sicuti fœtus humanus fœmininus expectat tempus duplicatum octoginta dierum? Sed Harueus hanc duplicatam temporis dilationem in pullificatione non obseruavit, & contra illã nostræ mulieres, quæ gallinarum incubationi student vociferantes reclamant; Asserunt enim, se ita expertas fuisse, vt si ova, quæ gallinæ supponuntur, essent omnia pariter recentia. & eodem tempore nata, ab iis pulli tam masculi, quàm fœminæ indiscriminatim eadem die simul ab ovo prodirent; sicuti vere in humanis fœtibus, tã masculus, quàm fœmina circa nonum mensem ab utero Matris sine differentia temporis egrediuntur; quod plane indicat eodem tẽpore animari, atque ideo illam dierum quadraginta, & octoginta differentiam nõ 4

esse principium animationis, sed esse excogitatam à Criminalistis, & communiter receptam; ne causantes abortum insontes punirentur; ut dixi *disp. pr. sect. 5. fer tot.*

Respondeo tertio, quòd difformis est actio generativa: sed
5 hæc difformitas ex aliis, & pluribus capitibus pendet; puta ex majore, vel minore calore utriusque seminis; ex diversa activitate uteri materni; ex maiori vel minori crassitie humorũ, & aliorum etiam accidentium, quæ humanam generationem, ratione loci, temporis, qualitatis ciborum & aliorum huiusmodi afficere possunt: quare etiam admisso, quod gratis assumitur, nempe quod pullus excludatur ab ovo die 21. præcise, cuius oppositum docet *Vlysses Aldrouan. in ornithol lib. 14. de gallin. incubat. & exclus. fol. mihi* 224. Et advertit cum Petro Gregorio die 19. pipire pullum, & exire ab ovi putamine, *& Arist. lib. 6. hist. anim. cap. 2.* his verbis docet, quod *Gallinæ excludunt celerius æstate, quam hyeme, ideo in æstate duo de vigesimo die fœtum excludunt hyeme aliquando vigesimo die.* Et admisso etiam, quod
6 præcise spatio dierum 280. mulier gestet uterũ, quod *vt disp. 3. sect. 4. n. 10.* vidimus, non semper contingit; adhuc negatur illata consequentia, quod solùm post quadraginta dies, humanus fœtus sit animatus, cum ex tot capitibus actio generatiua possit esse difformis.

Respondeo quarto; directè ad argumentum, non posse in rem nostrã adhiberi regulã trium; Nos enim agimus de animatione, quæ procedit ab agente naturali per actionem generativam. Et regula illa fundata est in commensuratione invariabili quam habent numeri ad invicem, quatenus totidem determinatis, & indiuisis unitatibus, non pluribus constant, Nam ut bene cum Euclide demonstrat *Clavius in Epit. arith. c.* 17. per tres numeros notos invenitur quartus proportionalis ignotus; quia debet toties continere tertium, vel contineri ab ipso, quoties secundus continet primum, vel ab eo contineatur: id est tot unitates sunt de tertio numero in quarto, vel è contra quot sunt
7 de primo numero in secundo, &c.

At vero ista commensurabilitas nullo modo potest considerari in actione generativa, & animatione humani fœtus; Nam

Nam virtus plaſtica,ſeu generativa,non ſemper operatur eadem velocitate in principio,medio,& fine;ideſt verſus vltimum terminum,qui eſt animatio.Et ratio eſt evidens, quia in principio 8
operatur ad expellendas diſpoſitiones conſervativas formæ incompoſſibilis V.G.ſeminis,vel embryonis,cum Anima rationali;& ad introducendas illas,quæ ſunt productivæ unionis:Cum ergo inveniat in materia dum eſt ſub forma ſeminis majorem reſiſtentiam in principio,minorem in medio, nullām in fine; ideo magis tardat in principio,minus in medio, & inſtantaneè operatur in fine. Quare illa argumentandi ratio per regulam Trium,non valet in præſenti.

Quinto, & ultimo dico, quod Author argumenti eſt, qui (ut mihi videtur) parum conſequenter loquitur; Nam fatetur, quod aliquando animatio anticipatur propter majorem virtutis 9
formatricis efficaciam.Hoc poſito,tunc inquiro,quid in tali caſu faciet pius Neotericus? inveſtigabitne quanta ſit major efficacia virtutis formatricis? an verò in dubio iſto baptizabit ſub conditione? Non primum, quam enim menſuram quæſo adhibebit tunc,ut cognoſcat,quanto tempore anticipaverit,& quot lapſi ſint dies à conceptione,ut certo poſſit dijudicare,an fœtus ſit animatus?Puto,quod diù hæſitans,multoque tempore inutiliter conſumpto,& fortè pluribus interim mortuis fœtibus, & damnatis Animabus,tenebitur fateri,id eſſe moraliter impoſſibile.Ergo tenetur, & ipſe in hujuſmodi caſu dubio concedere, quod ſub conditione fœtibus abortivis miniſtrandum ſit Baptiſma.

SECTIO VI.

An poſſeſſio,quæ videtur eſſe pro fœtu non animato obſtet quominus baptizandi ſint abortivi.

SVMMARIVM.

1 *Proponitur regula Iuris pro eo,qui eſt in poſſeſſione.*

2 *Regula fundatur in ratione, quia possidens habet duos titulos.*
3 *Regula hujusmodi videtur aliquibus habere locum dumtaxat in materia Iustitiæ: Alij verò extendunt ad omnem materiam.*
4 *Soluitur argumentum juxta primam sententiam.*
5 *Soluitur etiam juxta sententiam aliorum.*
6 *In materia Sacramentorum, & quando agitur de Animæ periculo, quomodo valeat ista regula.*
7 *Tutior pars est sequenda, quia possessio est pro Deo; & pro eodem stat regula.*
8 *In dubio etsi non constet de intentione Conjugum, judicatur ad favorem Matrimonij.*
9 *In dubio an res legata debeatur, quæ est melioris conditionis debetur.*
10 *Si dubium sit, an petens Baptismum habeat vsum rationis, baptizandus est.*
11 *Inungendus est ægrotus, si dubium sit, an morbus sit periculosus.*
12 *In dubio, an monstrum sit homo, Rituale Romanum præcipit sub conditione baptizari.*

ESto, & propter discursum factum, & propter probabiles illas sententias dubium sit, an fœtus humanus primis diebus vivat Anima rationali. Probo nullo modo etiam sub conditione ministrandum esse Baptismum in tali dubio. Nam prius est, fœ1tum non esse Animatum, quàm esse animatum, sed in dubio iuxta regulam vulgatam, quæ est 65. *l. in pari ff. de reg. jur. in 6. In pari causa melior est conditio possidentis.* Ergo judicandum est pro fætu non animato: & ideò nullo modo est baptizandus, etiam sub conditione.

Hujus argumenti, ut responsio magis pateat, præmittendum est, regulam esse quidem in ratione fundatam; Nam ut bene
2 Sanch. *libro primo in decal. cap.* 10. *num.* 11. & Tambur. *in decal. libro primo cap.* 3. §. 6. *numero quinto* possidens habet duos titulos, unum dubium, an scilicet res, de qua agitur ad se pertineat; & in hoc convenit cum alia parte non possidente; Alterum vero, & est certitudo, qua de facto possidet, & hoc titulo caret pars altera. Ergo possidens cum habeat duos titulos prævalere debet

debet,& præferri: Et hanc regulam fuiſſe traditam à duobus Jureconſultis Juliano,& Paulo:& à Jure Civili receptam:ut conſtat ex *l. ſi ſeruus ff. de verb. ſignif.* ibi, *dum quæritur de damno, & par utriuſque cauſa ſit: quare non potentior ſit qui tenet, quàm qui proſequitur?* Ex hac lege deſumpta eſt ſupradicta regula, quæ eſt 170. in Jure Civili *ff. de reg. jur.* & in Jure Canonico *reg. 65. de reg. Iur. in 6.*

His præmiſſis ſciendum eſt, aliquos Theologos *Majol. Terez. Azor. Vaſq. Salas. Sayr. Turr. & Comit.* apud *Dian p. 4. tract. 3. reſol. 2.* voluiſſe, Regulam habere locum ſolummodo in materia Juſtitiæ, ad quam pertinet titulus poſſeſſionis. Alios vero, ut *Suarez. Sanch. Coninch. Henriq. Filiucc. Sanci. Villalob. Sanctarell. Tanner. Malder. Mercli, & Caſtro Pal. apud. Dian.* ibi quibus addo *Tambur. d. §. 6. num.* 10. *Baſſæ. in flor. verbo dubium n. pr. & Buſemb. lib. pr. tract. pr. cap. 2. dub.* 3. extendere ſupradictam regulam etiam ad materias aliarum virtutum; ſed juxta utriuſque ſententiæ fundamenta facile ſoluitur argumentum, & primo juxta primam ſententiam.

Reſpondeo fœtui non vivo, de quo tamen dubitatur, an vivat, nullam fieri iniuſtitiam, ſi baptizetur ſub conditione, tum quia ſi non eſt vivus, eſt injuſtitiæ incapax, cum non ſit iuſtitiæ, aut dominij alicuius capax, quod ſupponit regula citata: Neque aliquod damnum ipſius poteſt conſiderari in hoc dubio, ut voluerunt Juriſconſulti Authores huius regulæ eſſe conſiderandum: & patet ex illis verbis, *dum quæritur de damno, &c.*

Reſpondeo ſecundo, juxta alteram ſententiam dicentem, quod etiam in materia charitatis valeat regula, eſſe quidem pro utraque parte rationes dubitandi, ſed pro lege charitatis, eſſe certum titulum poſſeſſionis, quod nimirum, proximo extremè indigenti ſit adhibendum remedium, adeo facile, & Miniſtro non oneroſum. Uerùm quia non eſt certum, ſed dubium, quod in fœtu illo ſit Proximus, propterea non obligat ad abſolutam, ſed ad conditionatam baptiſmi collationem. Hæc reſponſio quoad Parochum probat, ipſum teneri etiam ex juſtitia, quia lex juſtitiæ quæ ipſum obligat, eſt in certa poſſeſſione ſuæ obligationis.

Respondeo tertio quæcumque sit illius regulæ vis, & efficacia, in ratione quidem, vt vidimus fundata; sed quæ pluri-
6 mum pendet ab vtroque Iure positivo; jam Ecclesiæ Authoritas, à qua, si opus esset, limitari deberet, est in contrarium; vt nimirum, quando agitur de vitando animæ periculo, & de valore Sacramenti, judicium fit ad favorem animarum, & Sacramenti, & partem tutiorem eligamus. Quam regulam, eligendi nimirum partem tutiorem, non tanquam novam, sed tanquam veram & naturali Iure fundatam, Sacri Canones non semel, sed sæpius repetunt, & approbant. *c. ad audientiam, & cap. significasti 2. de homicidio, & cap. Iuvenis de spons.* & late prosequi-
7 tur Vasq. 1. 2. *disp. 65. n. 9. & deinceps*. Cum enim tam in dubio facti, quàm Iuris sint pro vtraque parte rationes dubitandi, & possessio sit pro Deo, qui vult, *omnes homines salvos fieri*, & ad hunc effectum, iuxta *cogitationes suas antiquas, & fideles agnum occisum ab origine mundi filium suum vnigenitum dedit*, quis potest opponere contra illum, quod melior sit conditio possidentis? Vt bene Illustr. Dominus Fagnanus consideravit *comment. ad c. Ne innitaris de const. num.* 194. Nemo sane est, qui possit cum Deo, de anterioritate temporis contendere, & ante Sacramentorum institutionem suam possessionem tueri. Ideò Sum. Pontifex, & Doctores hanc certissimam doctrinam sequuti, à vulgata illius regulæ intelligentia recesserunt; Et quoties de animarum periculo agitur, toties pro Deo salutem animarum procurante, intellexerunt: vt patet ex sequentibus.

Primo quia *in cap. fin. de condit. apposit.* Gregorius IX. dicit, quod si propter aliquam conditionem appositam in con-
8 tractu matrimonij dubitetur de valore eiusdem matrimonij, & non satis constet de intentione vtriusque contrahentis, iudicandum est ad favorem matrimonij, quod valeat; quia licet in alijs contractibus, si qua conditio, vel impossibilis, vel etiam turpis apposita fuerit, vitiaret contractum, & ipsa conditio non vitiaretur, vt §. *si impossibilis Institut. de inutil. stipulat. & leg: non solum ff. de action. & obligat.* Esset enim argumento, quod contrahentes non habuerunt intentionem

se

se invicem obligandi. Attamen in contractu matrimonij, prædictæ conditiones non vitiant, sed vitiantur, & habentur pro non adjectis. Et hoc propter favorem matrimonij est specialiter introductum, ut dicit textus, & notant Sanch. *l.5. de matr. disp.3. n.7.* Card. de lugo *de Iust. disp.22. n.*342. & Dom. Fagnanus *ad dictum c fin. n.*10.

Secundo in *c. cum dilectus de donat.* In dubio, an hæres debeat rem, quæ erat majoris valoris, an verò quæ erat minoris, & eodem nomine vocabatur, respondet Sum. Pontifex, hæredem debere rem majoris valoris; quia *in contractibus plena, in testamentis plenior, & in beneficiis plenissima interpretatio adhibenda est.* Nomine autem beneficiorum pias donationes, seu legata pia intelligit Glossà, & Sanch. *de matrim. lib.2. disp.41. n.*33. quia nimirum res jam erat ab hæredis proprietatte abdicata, per donationem; & quia non poterat, sine injustitia, ab eodem, contra Ecclesiam donatariam, vel quemcumque alium donatarium, retineri; ideò in hoc dubio contra hæredis possessionem judicat Jus Canonicum à regula illa recedens, ne hæres sit in periculo peccandi. 9

Tertio Filius Patris Gentilis petens Baptismum in ætate, qua dubitatur de usu rationis, & Parentes resistunt; etiamsi aliqui putent, non esse baptizandum, quia carentia usus rationis est in possessione, & etiam Parentum Authoritas; præsertim ante septennium; tamen esse baptizandum censet Soto 4. *distinct.5. art.10.§. sed alterum.* Suar. *in 3. part. tom.3. disp.25. sect.3.* Uasquez *in 3. partem tom 2. disp.*115. Layman. *lib.1. tract.1. c.5. §.4. n.*41. & Tambur. *d. cap.3. §.7. lit. B. n.*3. quia in dubio judicandum est ad favorem Animæ, Sacramenti, & Fidei. 10

Quarto si dubitetur, an ægrotus laboret morbo periculoso, extra quem non potest ministrari Sacra unctio, & Medici dubium non tollant, neque per tempus liceat dignoscere; Etiamsi in hoc casu possideat morbus non periculosus, qui prior est, quàm periculosus; tamen ungi debere sub conditione docet *Chapeauil. de ministr. unct. c.5. q.*11. Tamb. *d. §.7. Verbo Oleum n.1. ibidem.* quia bonum ægroti præponderare debet, ut non privetur tali auxilio, quando nullum sequitur inconveniens.

Quinto; quia *in Rituali Romano sub Paulo V.* cuius authoritas quanta sit, & quantum excedat limites opinionis probabilis, videatur Card. de Lugo, qui id efficaciter probat *de pæn. disp. 17. sect. 2. à n. 45.* dicitur, quod si dubitatur, an infans monstrum, sit homo baptizetur sub conditione.

Patet igitur illam regulam esse approbatam, & receptam à Doctoribus, vt quando animarum salus, etiam dubia periclitatur, iudicium sit pro animarum salute, & ideo tollitur obiectio.

SECTIO VII.

An doctrina probabilis S. Thomæ de præcessione Animæ vegetativæ, & sensitivæ in humanis fœtibus ostendat, quod primis diebus fœtus non sit animatns anima rationali?

SVMMARIVM.

1 *Repetitur sententia S. Thomæ de pluribus animabus.*
2 *Huic doctrinæ inhærens si non baptizaret, an peccaret.*
3 *Productiones huiusmodi animæ vegetativæ, & sensitivæ fiunt quam citissime in sententia S. Thomæ.*
4 *Et videtur consentire Aristoteles.*
5 *Non est sententia S. Thomæ quod abortiui non baptizentur ante mensem.*
6 *Qui sentit primis diebus non adesse animam rationalem in fætu non est certus, sed dubitat de opposita veritate.*
7 *Medium probabile non adeo determinat intellectum, vt faciat firmiter adhærere.*

1 S. Thomas supra *Disp. 1. sect. 2. num. 3.* relatus cum suis, constanter asserit in humano fœtu prius generari animam vegetativam, deinde sensitivam, vegatativæ corruptæ succedere, & tandem sensitivæ pariter desinenti advenire per

per creationem animam rationalem; qui modus loquendi tam certus, & non ſemel à S. Doctore vſitatus, reddit eius ſententiam, adeo firmam, ut non poſſit commode intelligi, interpretando de prioritate, ſeu de poſterioritate naturæ; ſed uti ſimpliciter dicit, & repetit unam animam alteram anteire, ita ſimpliciter, & humano more de temporanea ad invicem ſucceſſione debet intelligi.

Nec videtur obſtare, quod ibidem. *n*.4. notavi S. Thomam dixiſſe quidem, unam animam alteram præcedere, nullam tamen temporis diſtantiam inter illarum ſucceſſionem præſcripſiſſe, & ideo ipſum non bene fieri Authorem illius ſententiæ, quæ dicit fœtum non eſſe ante primum menſem baptizandũ.

Nam reſpondent aliqui, hoc argumentum eſſe ab authoritate negativum, quod ſine dubio nihil probat; ſi quis ergo ſequutus ſententiam S. Doctoris, & aliorum fœtum abortivum ante menſem editum non baptizaret, non peccaret: poſſet enim huic opinioni probabili adhærens non formidare de oppoſitæ ſententiæ probabilitate. Siquidem eſt probabiliſſima 2
illa doctrina, quam ſequitur Arriaga *in ſua logic. ſect. vlt. n*.80. quod aſſenſus opinatiuus non ſit iſta formido de oppoſito, neque formidinem habeat annexam.

Reſpondeo S. Thomam, non poſſe quidem intelligi de prioritate naturæ, ſed neceſſario de temporis ſucceſſione eſſe accipiendum ſiquidem poſt generationem Animæ illius vegetativæ duas alias mutationes ſubſtantiales affirmat ſuccedere; generationem ſcilicet ſenſitivæ, & rationalis animæ creationem, quæ à parte rei ſibi ſuccedunt, ac proinde temporariam durationem exigunt. Sed quod S. Doctor nullum temporis ſpatium determinaverit, ante animæ rationalis creationem, non attuli ego tanquam argumentum, ex quo inferrem, ſententiam eſſe probabilem: Huius enim probabilitas ſuis rationibus & argumentis innititur: Sed ſolum, ut oſtenderem illam ſententiam, quæ dicit, non eſſe baptizandum fætum ante menſem, non fuiſſe à S. Thoma expreſſam, neque illi eſſe adſcribendam.

Jmo credo, S. Thomam longè ab huiuſmodi ſententia abeſſe,

eſſe, nam *pr. part. q.* 118. *art.* 2. *ad ſecundum*, ſuam hujuſmodi de generatione hominis doctrinam explicans, dicit quidem *per multas generationes perveniri ad vltimam formam ſubſtantialem, tam in homine, quàm in aliis Animalibus*: Sed quod hujuſmodi generationes requirant tempus menſtruum, neque dicit, neque ex eius diſcurſu colligitur. Imò totum oppoſitum, quod nimirum breviſſimo tempore fiant, videtur ſentire: Nam vt probet ſuam ſententiam de pluribus illis in humano fœtu generationibus, ſtatim ſubdit. *Et hoc ad ſenſum apparet in animalibus ex putrefactione generatis.* At nihil magis conſtat, quàm Ranas
3 verbi gratia tempore æſtivo, guttis pluvialibus, vix in terrenum pulverem cadentibus, mira celeritate ad multas myriades naſci, & ſubito gregatim exilire: In quarum generatione, iuxta hanc doctrinam, antequam anima ſenſitiva Ranæ educatur de potentia materiæ, debet tempore præcedere anima vegetativa, & ante illam prævia diſpoſitio accidentalis, ad ejuſdem animæ vegetativæ productionem: Et tamen non eſt qui non videat, quanta feſtinatione exurgant illicò, & ſaltent in ſolo animalia hujuſmodi, ſtatim ac pulveris & aquæ pluvialis mixtura fermentata eſt, vt idem omninò videatur eſſe lutum fieri, & ranas naſci; quod etiam S. Auguſtinus admiratus dicebat *lib.* 6. *cap.* 8. *contra Fauſtum, Ranas repente ex vna pluvia terra generat, &c.*

Et idem S. Thom. 2. *contra gentes c.* 89. *verſ. Nec eſt inconveniens, &c.* expreſsè fatetur, non eſſe inconveniens, hujuſmodi animam vegetativam, & ſenſitivam, quæ rationalis animæ creationem præcedunt, ſtatim genitas corrumpi, quia non ſunt à natura genitæ, vt permaneant, ſed vt ſint via, & tranſitus ad vltimam formam rationalem. Quare manifeſtè patet, ſententiam S. Doctoris eſſe, quod iſtæ tres productiones animæ vegetativæ, ſenſitivæ, & rationalis brevi tempore fiant, & menſem non exigant, ut videre eſt in generationibus animalium ex putri.

Conſonat S. Thom. Philoſophia cum Ariſtotele *in l. de cauſ. propriet. element. & plant. c.* 1. quem ipſe S. Doctor citat *opuſ.* 28. *art.* 5. dicit enim Ariſt. *cum cadit ſemen viri in matricem mulieris,*
4 *decoquitur in ea decoctione forti, & fit fruſtum carnis, & creatur in*

ta anima iussu Dei, &c. quæ omnia non longo, sed brevi tempore fieri, cum scilicet cadit semen viri in vterum mulieris, testatur Aristot. & recipit S. Thomas. Et quamvis secundum aliam translationem, postquam factum est frustum carnis, addat Arist. *deinde formatur, & sic fit spiritus vitæ in ea iussu Dei*; per quæ verba actio formativa superadditur, non tamen hæc actio longi temporis spatium exigit, vt in exemplo allato à S. Thoma de generatione animalium ex putri, apparet ad sensum. Ranæ enim, & Vermes à muscis seminati æstivo tempore super carnibus, & aliæ hujusmodi bestiolæ, quàm citissimè producuntur.

Quare constat, non esse sententiam S. Thomæ, quod expectandus sit terminus vnius mensis ab baptizandum fœtum abortivum; cum ex eius doctrina, brevissimo tempore inferatur fieri animationem. 5

Cæterum, vt omninò solvatur argumentum, admitto ego esse sententiam probabilem quorundam, quod fœtus non sit ante mensem anima rationali vivus; Nego tamen in eo, qui illam sequitur non adesse semper formidinem de opposito: Nam etiamsi philosophemur cum illis, qui asserunt actus fidei, scientiæ, & opinionis circa idem objectum, esse posse in eodem intellectu; Existimo tamen tunc actum opinativum esse sine formidine, quando in tali intellectu, de eodem objecto sit actus fidei, vel scientiæ; qui loquendo de tempore, quo fœtus humanus vivit anima rationali, de facto in nullo homine naturaliter reperiuntur; Existimo, inquam, quod assensus opinativus licet essentialiter non includat formidinem, istam tamen habeat connexam; Neque id negat citatus Arriaga; Jmò disertis verbis monet *d. num.* 80. *opinionem non esse ipsam formidinem, neque illam semper habere connexam, nisi quando in intellectu non est alia cognitio certa de eodem objecto.* Et ratio est, quia motivum illud, quod causat assensum, qui est tantùm probabilis, non operatur, vt intellectus tanta firmitate adhæreat objecto, vt de opposita veritate interim non dubitet, aut dubitare saltem possit; & quia in casu nostro occurrit res gravis, & valde periculosa, salus nimirum animæ existentis 6

in abortiuo fœtu, excitari etiam debet ad considerandas rationes probabiles partis oppositæ.

SECTIO VIII.

Defenditur argumentum ex S. Thoma superiori sectione allatum,

SVMMARIVM.

1 *Inter Ranas ex putri genitas, aliæ sunt, aliis adultiores.*
2 *Huiusmodi perfectè formatæ apparent, imperfectè autem quæ gignuntur in stagnis.*
3 *Generantur in aëre ex semine cum vaporibus eleuato.*
4 *Non solæ Ranæ, sed etiam vermiculi repentè gignuntur,*
5 *Ranas ex putri nasci, sacrarum literarum testimonio probatur.*
6 *Quomodo productæ fuerint à Magis, ex S. Thoma.*
7 *Cum S. Thoma, D. Augustinus, Theodoretus, & alij idem sentiunt.*
8 *Et ratione probatur.*
9 *Dantur animalia ephemera, & quæ breuissimo tempore gignuntur.*
10 *Etiam ex Ranis perpluto solo genitis, aliquæ sunt semiformatæ.*
11 *Ranas aliquando cum pluuia cecidisse testantur aliqui, & non negatur.*
12 *Gigni in nubibus ex vaporibus præseminatis, refellitur.*

OPponit doctissimus ille P.G.H. Theologiæ, & Philosophiæ Professor, me non benè exemplum attulisse Ranarum, quæ æstiuo tempore ex putri cum aqua pluuia, puluere fermentato repente generantur; vt probarem esse ad mentem S. Thomæ quod anima rationalis primis diebus sit in fœtu, vide *sect. præced. n.* 3. Nam inquit, Ranas illas neque in terra, neque subito generari. Et quod subito non gerentur probat.

Primò

Primo quia quæ apparent ibi grandiuſculæ, minoribus admixtæ, notabiliter differunt inter ſe,hoc eſt dupla, imo tripla differentia;quod ſignum eſt alias,alijs eſſe adultiores. 1

Secundo non apparent ibi Ranunculæ illæ,embryones tantùm, hoc eſt clauſæ adhuc ovo per caudulam mobili:ſicut decocto Ranarum ſemine,ſemper apparent in ſtagnis:ſed expeditæ ſecundinis illis omninò, & exterius organizatæ,ac mobiles,ad modum adultiorum:ſi autem ſubito ad mixturam æſtivæ pluviæ cum perpluto ſolo generarentur, deberent non perfectius primò apparere illis quæ prodeunt ex Ranarum ſemine ipſo, & quidem tandiu à Sole decocto. Cum ſi qua ineſſet ſementina vis,aut ſolo, aut æſtivæ pluviæ Ranarum generativa, certè non eſſet illa perfectior,promptiorque ad generationem, quàm inſit Ranarum ipſi ſemini. Et patet ſanè animalcula ex putrefactione nata,paſſim omnia longè diutius fermentari, ac tardius prodire in vitam,quàm ea,quæ naturalibus via,ac ſemine naſcuntur. 2

Deindè probat,ſeu potius explicat,quod non ibi generentur pluviales Ranunculæ ab æſtiva pluvia in ſolo perpluto,ſed alibi,& aliunde; Nimirum ex ipſo Ranarum ſemine,quod in ſtagnis effuſum, à Sole, cum vaporibus aliis, elevatur in nubes, etiam illas denſiores,ſupra noſtrum aërem,vtrinque aquis clauſum;vbi in Ranas,decocto ſemine,ibidem illæ vagātur,tum embryones,tum ſecundinis exutæ,& formatæ Ranunculæ: Ac denique vnà cum imbre valido ſoluta,& effuſa nube, deferuntur in terram; in qua excitatæ impulſu, impatientius ſubſultant. Hæc ingenioſiſſimus Pater. 3

Ad primam partem argumenti,in qua conatur probare,Ranas non ſubitò naſci, ex fermentato pulvere, & æſtiva pluvia, reſpondeo; me non ſolùm attuliſſe exemplum Ranarum, ſed etiam Vermiculorum,qui apparent ſuper carnibus exſectis, & æſtivo tempore à Muſcis prolifico contactu fæcundatis: Hos enim Vermes; horario tempore generari, vivere, & organizatos ibi repere, & moveri, experientiâ notiſſimâ compertum eſt.Ranas autem,cum D.Auguſt.dixi repente generari, & nunc iterum repeto,& confirmo ex Sacris literis; Etenim c.8. *Exodi* 4

5 à Magis Pharaonis veras Ranas procreatas fuisse certum est apud S. Thomam, cuius de prima hominis vita doctrinam defendo; ipse enim *p. part. q.* 14. *art.* 4. docens, Magos non per oculorum præstigiosam illusionem, fecisse Ranas, neque aliunde illas, ope Dæmonnm velocissime adduxisse, vt aliqui gratis opinantur, sed veras, & reales Ranas in conspectu Moysis, & Pharaonis procreari fecisse, ait. *Magi Pharaonis per virtutem Dæmonum, veros serpentes, & veras Ranas fecerunt, quæ Phantasmata non fuerunt, vt Augustin. dicit* 20. *de Civit. &c.* & 2.2. *q.* 178.
6 *art.* 1. *ad* 1. dicit, quod, *Magi Pharaonis fecerunt veras Ranas, & veros Serpentes, &c.* & *q.* 6. *de potentia art.* 5. *ad* 8. explicans modum huiusmodi conversionis ait; *Hec fecerũt Dæmones per aliqua semina collecta, quæ habebant vim putrefaciendi virgas, & in Serpentes convertendi, &c.* & ibidem *q.* 16. *art.* 9. *ad* 10. *Magi Pharaonis fecerunt Ranas adhibendo quædam activa naturalia, quæ August.* 3. *l. de Trin. c.* 7. *&* 8. *nominat semina ex occultis elementorum finibus accepta, &c.*

Constat igitur S. Doctor. in ea esse sententia, vt credat, etiam in rerum natura, esse virtutem, per quam activa passivis applicata, animalia, Ranæ scilicet, & Serpentes veri efficiantur, & huiusmodi effectus brevissimo tempore producantur: Sicut enim Magi tanto tempore, quantum insumpsit Aaron in proiectione suæ virgæ in terram, vt supernaturali virtute converteret in Serpentem, proiiciendo suas virgas pariter in terram, vt *Exod. c.* 7. 12. naturali virtute verterunt in colubros; & sicut idem Aarone extendente virgam suam super aquas Ægypti, infinitæ Ranæ sunt exortæ, ita illi *per incantationes suas*, idest coniurando Dæmones, *fecerunt similiter, & eduxerunt Ranas super terram Ægypti Exod. c.* 8. 7.

7 Et non solùm *S. Thomas cum D. Augustino, sed etiam Theodor. Lyran. Abulens. Burgens. Cajet. Petr. Com. in Gen. cap.* 8. *Glycas* 2. *part. annal. Martin. Delrius lib. secund. disquis. magic. quæst.* 6. *Cornel. à Lapid. Bubal. de Angel. quæst.* 12. *artic.* 1. *difficult.* 2. §. 6. sunt in hac sententia, vt credant Serpentes & Ranas veras fuisse repente productas: Nam certum est, Aaronis virgam in verum Serpentem fuisse mutatam, & veras

Ranas

Ranas ad ejusdem imperium fuisse procreatas;Sed Sacra scriptura eodem modo loquitur de istis,ac de Serpentibus,& Ranis 8
Magorum. Secundo quia si quæ illusiones fuissent à Magis factæ,vel phantasticæ apparentiæ,causantibus Dæmoniis;vel hujusmodi animalia vera, illuc velocissimè asportantibus , Moyses illuminatus à Deo cognovisset,& detexisset; ne Pharao excusationem haberet. Tertio quia Dæmon larvas Serpentum , & Ranarum non adduxisset ; siquidem vereri poterat, ne Moyses fraudem detegeret, magna sua , & Magorum ignominia.

Et de animalculo,seu parva Musca,latine Ephemera , quæ ex vini exhalationibus generatur,dicit *Petr.Com.c.8.in Genes.*quod 9
ante clepsydram nascitur,hoc est intra unius horæ spatium. Dari etiam animalculum quadruplex, quod volat, & vivit, usque in pomeridianum diei tempus,& Diarium appellatur, quia occidente Sole emoritur,testis est *Aristoteles lib.5.de hist. Anim.*c.19. Et de pinguedine Blattæ vermiculi , docet *Plinius lib.29. c.6.* lanæ infusam,cum rosaceo auribus prodesse:Sed hujusmodi lanam post paululum extrahendam,monet.*Celerrimè enim,*inquit, *id pingue transire in Animal,& fieri vermiculum.*Et de quodam viro, qui ubi excreasset , intra horæ dimidiæ spatium , Ranam exiguam pro sputo ostendebat , refert *Cardan. lib. 16. de subtilit. Aldrovand.& Ambrosium de quadrup.dignitat.libro primo cap.4.*

Tandem D.*Basilius in Hexam.*ad verba Genesis , *& fecit Deus omne reptile terræ &c.c.1.24.* dicit, *Præceptum hoc, sic impressum est Terræ elemento,ut ne hodie quidem desinat subservire suo Creatori, &c. Non solùm enim Cicadas,humus.pluvio tempore edit , & innumeras alias bestiolas in Aëre pervolantes,quarum plurimæ præ tenuitate nullam sortitæ sunt nomenclaturam:quin & mures,Ranasque ex seipsa jam profert,&c.*Certissimum igitur est,& communiter receptum,Ranas,non solum ex naturali seminatione;sed etiam ex putrefactione generari in perpluto terrę pulvere.

Nec obest , quod Ranę pluviales non omnes sint ejusdem magnitudinis : Nam hęc differentia non provenit,ex eo quod, 10
omnes eodem brevissimo tempore , non sint productę ; Sed

ex majori, vel minori terræ cum imbre fermentatione. Sicuti non obstat, quod non appareant ibi Ranunculæ; ut in stagnis semiproductæ: Nam ego ipse non semel vidi, aliquas ex illis in solo subsultantes, partem extremam sui corpusculi, adhuc lutosam, & informem trahere.

Jam ad secundam argumenti partem, prompta est solutio; Et in primis non nego, Ranas aliquando cum pluvia cecidisse; id enim *Athenæus, Heraclides, Ælianus, Diodorus, Beda, Plinius, Car-*
11 *danus, & Io. Baptista Porta de aër. transmut. lib.* 1. *cap.* 20. & alij affirmant; & Heraclides testatur, circa Dardaniam, & Pæoniam, tam copiosè Ranis pluisse, ut Incolæ non haberent, ubi pedem figerent, & postquam multas occiderunt, demortuarum odore ad extremum vexati, Patriam deserere coacti sunt. Sed, quod in nubibus ex elevatis à Sole vaporibus, iisque ex lacubus, & stagnis Ranarum ovis præseminatis, gignantur, commentum est; quod Porta, non leviter redarguit, & irridet.

Et quis non videt, quod si Raninis ovis in aërem elevatis, ait Porta, genitæ fuissent ibi tot Ranæ, debuissent regiones illæ, ne dum in stagnis, & lacunis, sed in omni loco esse ovis præsemi-
12 natæ, & opertæ? Deinde cur æstivæ guttæ in solo pulverulento, non autem cadentes in tectis, & lapidibus stratis, qui pulvere carent, Ranas gignunt? Tertio cur non in vere, quo tempore, jam aquæ stagnantes hujusmodi ovis abundant, & vapores plurimi ascendunt in aëra; ac proinde frequentiores, quàm in æstate sunt imbres, Ranæ cum pluvia cadunt è nubibus; sed in æstate tantum? Nisi quia hoc tempore ab æstivo calore fit fermentatio pulveris cum aqua. Tandem quia mirum est, Itinerantes hoc tempore pluviam, tum pallio, tum pileo excepisse sæpius, Ranas vero nunquam.

SECTIO

SECTIO IX.

Proponitur argumentum Guillielmi Harvæi, quo ipſe probare intendit, ante menſem exactum nihil ad fætum pertinens, eſſe in utero mulierum.

SVMMARIVM.

1 *Guillielmi Harvæi refertur ſententia de tempore quo mulier incipit vterum geſtare; argumento ſumpto à Cervis & Damis.*
2 *Andreas Veſalius notat Galenum, quod numquam ſecuerit hominum corpora, eumque reprehendit.*
3 *Eadem diligentia videtur deſiderabilis in Harvæo.*
4 *P. Honoratus Fabri reprehendit Harvæum dicentem, primis diebus nihil inveniri in utero mulieris.*
5 *Maior in argumento Harvæi non eſt vniverſaliter vera.*
6 *Equa, & Aſina geſtant uterum menſes duodecim, Et tamen Aſina tardius format.*
7 *Idem de Camelo fæmina reſpectu Equæ.*
8 *Cerva eſt muliere frigidior.*
9 *Mulier concipit fætum in cavitate uteri: non autem Cerva, & Dama.*
10 *Etiam Minor in argumento Harvæi falſa eſt.*
11 *Guillielmus Harvæus de re anathomica ſumma dignus laude.*

INſtat contra meam propoſitionem Præſtantiſſimus D. Gulielmus Harvæus inter noſtri temporis primarios Anathomicos, nemini ſecundus, in ſuo *tract. de generat. anim.* & quia ex accurata ſectione Cervarum, & Damarum obſervavit poſt concubitum maris, & feminæ, & poſt lapſum integrum menſem, 1 nihil omnino ſeminis, aut cujuſvis humoris ad conceptum ſpectantis in utero hujuſmodi animalium inveniri, intulit ad uterum

rum mulieris; ea suasus ratione quod tam mulier, quam Damæ, & Cervi eodem novem mensium tempore gestant uterum, Concubitum horum animalium incepisse à medio septembre usque ad medium Octobrem asserit, exercit. 66 instituta quotidie eorumdem animalium sectione. Atvero Exercit. 68. fatetur die 18. aut etiam die 21. Novembris invenisse non quidem intra cavitatem uteri; sed in sinistro vel dextro aut utroque uteri cornu, materiam colliquatam, quam in Ovo gallinaceo, oculum, sive colliquamentum appellaverat: & hanc eamdem materiam intra tunicam orbicularem vidit contineri; in medio hujus colliquamenti fibras sanguineas, & punctum saliens apparere; quod esse futuri fœtus primordium Aristoteles, & omnes alij conveniunt. Est autem argumentum Harvæianum in forma, ut sequitur.

Animalia vivipara, quæ æquali tempore gestant uterum, æquali etiam tempore incipiunt in utero formare fœtum.

Sed mulieres, Damæ, & Cervæ æquali tempore gestant uterum. Ergo, æquali tempore incipiunt in utero formare fœtum.

Et subsumens, ait, sed non inveniuntur prima fœtus rudiměta in uteris horum animalium nisi transactis à congressu diebus 58. aut etiam 64. hoc est, integro circiter bimestre: Ergo non primis diebus à conceptione seminali, sed ad summum, post elapsum bimestre tempus affirmari cum fundamento potest, fœtum humanum, esse animatum. Ita discurrit Harvæus cum suis.

Sed ego vereor, ne quod Andreas Vesalius, insignis in superiori seculo Anatomicus, contra Galenum dixit initio præ-
3 fationis sui operis cui nomen dedit, *De Fabrica hum. corp.* idem contra Harveum dici merito possit. Galenus enim ex anatomia, & sectione simiarum ad humani corporis fabricam, passim argumentatus, illa neglexit ad ossium inspectionem parata hominum cadauera, quæ sibi frequenter occurrebant; & hac de causa, illam contra se infamiam, ab eodem Vesalio creari promeruit lib. 3. c. 8. ut numquam hominum corpora secuisse videretur. Eodem modo peritissimus Harveus tanto studio ad Damarum & Cervarum sectionem incubuit ut quia hæc animantia in

gestatione

geſtatione uteri , cum mulieribus conveniunt, ſuperfluum ſibi viſum fuerit, muliebres, nedum abortiones obſervare, id quod antiquiores, & noviores Medici præſtiterunt, ſed neque uterum 3
mulierum unquam forte ſecuerit; ratus quod argumentum à paſſi bene procederet.

Sed ne quis mihi audaciæ notam imponat, quod primus contra præclariſſimum virum auſim ſcribere, quem ex medicorum ſchola plurimi magni faciunt, præmitto adm. R. Patrem & Dominum meum P. Honoratum Fabri inſignem Theologum ſoc. Jeſu, & in Romana Curia Apoſtolicæ Baſilicæ SS Petri & Pauli Penitentiarum in ſuo eruditiſſimo Opere de plantis, & gener. anim. tract. 1. lib. 6 propoſ 65. Harvæum efficaciter arguere, quia ſcripſerit maſculi genituram non retineri in utero à fœmina, hac nimirũ ratione ductus, quia primis diebus elapſis, à concubitu, talis materia non invenitur, neque in uteri cavitate, neque 4
in tubulis, aut cornibus eius; immemor fortè illius, quod exercit. 56. ſcripſerat, *multa inſunt, quæ non apparent*: nam attrahitur ſtatim, & imbibitur genitura intra ſubſtantiam uteri, & hoc modo fœcundat uterum, ut Pater Honoratus efficaciter, & ſolide diſcurrit numero ſexto, & ſeptimo ubi, hæc *falſiſſima & mera figmenta* dicit.

Dico igitur majorem propoſitionem argumenti, non eſſe 5
univerſaliter veram; cum enim virtus, & facultas formativa ſive ſit ipſa animalis ſubſtantia, quæ immediatè ageret ut ex Philoſophis, nonnulli ſentiunt ſive mediatè, & per facultatem quamdam ab ipſa ſubſtantia, ad inſtar proprietatis derivatam, euidens eſt quod juxta talis animantis naturam, & ſubſtantiam, non præter aut ſupra ipſam operari debet Quis autem credet quod in leena verbi gratia quæ audaciſſimum, robuſtiſſimum, & calidiſſimum eſt animal, ſpiritibus ignitis, & ferventibus munitum, hæc facultas formativa, ſeu plaſtica, non ſuperet in activitate virtutem formativam quam natura conceſſit Cuniculis & leporibus, quæ ſicut ſunt animalia timidiſſima, ita ſpiritus valde frigidos, languidos & remiſſos habent: ergo ex parte virtutis formativæ quæ vel provenit à ſubſtantia ſpecie diverſa, vel eſt ipſa ſubſtantia, ſeu anima ſpecie differens ab altera alterius ani-

malis,non poteſt eſſe idem, & æquale tempus formandi fœtum, ſed vnum animal celerius,& aliud tardius formabit.

Deinde,etiam ſi ex parte virtutis activæ,ſeu cauſæ efficientis huiuſmodi tempus eſſe poſſit æquale: ex parte tamen diſpoſitionum materialium, ſeu cauſæ materialis, multa, & notabilia concurrere poſſunt impedimenta,quæ formationem retardent. Ergo non erit ſemper verum,quod animalia, quæ conveniunt in tempore geſtandi uterum,conveniant etiam in tempore formandi fœtum: ſed age quæ modo tanquam poſſibilia ſpeculamur,videamus an practice ſint vera, & quæ in Philoſophia, ut poſſibilia contemplamur, ex hiſtoria animalium de facto ita contingant.

Primo ſint duo animalia ſpecie diverſa, que conveniant in tempore geſtandi uterum, Equa verbi gratia & Aſina:utraque
6 enim ex Ariſtotele *lib.2.de gen.ani. c.*8. geſtant uterum menſes duodecim, & omnes noſtri vectores bene norunt:eodem enim tempore poſt annum pariunt,quò conceperunt,ut ibi.argumentatur Ariſtoteles: ſed Aſina reſpectu Equæ frigidum eſt animal cujus ſignum eſt, quod in frigidis regionibus non naſcitur; & frigidum etiam habet ſemen,ut ibi.probat Aritoteles.Ergo formatio fœtus in utero Aſinæ,fit multo tardius,quamvis ſimul,& æquali tempore cum Equa geſtet uterum. Secundo ſint alia duo animalia,Equa nimirum, & Camelus fœmina,quæ pariter geſtant uterum menſes duodecim; de Equa Author eſt Ariſtoteles *lib.4.de generat. anim c.*10 Uarro Columella,& Aldrovan. *de Quadrup. lib.*1. de Camelo idem Ariſtoteles *lib.5. hiſtor. anim.cap.*14.Plin *lib.*10.*cap.*63. Conrad.Geſner,& Aldrovan. *de biſulcis*.At vero quod Equa Camelo tardius formet fœtum, duo ſufficienter probant. Primum eſt quod Equa non ſolum menſtruoſa non eſt ut tradit Ariſt. *lib.2. de gener anim. cap.*8.ſed, ut ib.addit,quandocumque purgatur à ſuperfluo ſanguine, inter quadrupedia minimum ſolet emittere id quod *de hiſtor. anim. lib.6.cap.*18 declarat eſſe minimum reſpective ad corporis magnitudinem. At vero ſupra *ſectio quinta numero quinto* vidimus plurimum conducere ad celerem, & expeditam fœtus formationem

tionem, quod per uteri acetabula, ſeu venarum, quæ ſunt in utero capita, ſanguis in uterum derivatus miſceatur cum maris genitura, jam in uterum iniecta: ſtatim enim membranæ fiunt & intra illas mox incipit fœtus prima formatio. Cum ergo in Equa ſanguis reſpectu cæterorum quadrupedium, & conſequenter, etiam Cameli ſanguis ſit minimus, ſequitur reſpectu formationis fœtus in utero Cameli, formationem in utero Equæ eſſe tardiorem Secundum eſt quod pariter neceſſarium eſt in Equa retardare primam fœtus formationem, quod ut ait *Ariſt*.10.*ſect.probl*.10. Equa uterum habet valde durum.& *quo modo ait ager ſitiens haud cito ſuas ſtirpes enutrit, ſic durior vulva Equarum in formando, nutriendoque ſuo fœtu, remorat.* ſubſcribunt Ariſtoteli Geſner.*de Equo fol.mihi* 487.& Aldrovandus *lib*.1. *de quadrupedibus*

Conſtat igitur in genere & univerſaliter loquendo veram non eſſe majorem illam in argumento Harvæjano poſitam. Uideamus nunc, an ſaltem verificetur in caſu particulari, de conceptione mulierum comparata cum conceptione Cervarum & Damarum: & quamvis etiamſi verificaretur, non ſatis eſſet verificari in caſu particulari ad probandam univerſalem propoſitionem, quod quæ æquali tempore geſtant uterum æquali tempore formant fœtum; tamen exiſtimo, neque in caſu particulari eſſe veram.

Primo quia, ſi Cervarum, & mulierum qualitates inter ſe comparentur, quis dixerit eas notabiliter non differe. Illud apud omnes, certum eſt, Cervas à natura complexionem frigidiſſimam fuiſſe ſortitas, Ita docet Ariſt *lib*.4.*de part.anim.cap*.4. Plutharc. *in Queſt.natur*.& Aldrov.*de Biſulc.lib*.1.*cap*.27.& ideo 8
earum ſanguis, ut Ariſt.ib.docet fibras non habet. Ergo non bene infertur, eò quod animalia frigidiora differant formationem fœtus, uſque ad diem verbi gratia quadrageſimam, quod ad æquale tempus differant etiam animalia calidiora, ut ſunt mulieres, quæ inter omnes fœminas, calidiores ſunt, ut ſanguis fibroſus, & eiuſdem menſtruum profluuium demonſtrant; ut notavit *Ariſt.lib*.2.*de part.anim.c* 2.

Secundo; quia uteri cavitas in Cervis & Damis minima eſt,

& exigua, & ideo in istis animantibus locus generationis non uterus sed uteri cornua sunt, in quibus fœtus concipitur, ut idem Harvæus docet *exercit.*64. ubi idem contingere in aliis viviparis, præterquã in muliere, & in simia opinatur. At in muliere præcipua pars uteri est ejus cavitas, in qua, nõ autem in cornibus cõceptus incohatur, fœtusque formatur, & perficitur, teste eodem Harvæo ib. ergo in muliere formatio fœtus, quò minus impedimenti habet ab utero, eò celerius à virtute plastica sollicitabitur.

Tertio; quia fibræ sanguineæ, in sententia Harvæi, & punctum saliens in ovo Damarum non apparent nisi post mensem & amplius elapsum, à conjunctione, ut *in d. exercit.*68. ipse testatur & non nisi post alios sex, aut septem dies fœtus illarum apparet formatus. At vero conceptus humanus apparet inchoatus, & formatus post primos tres dies, ut diligentissima experientia notatum reliquit Theodorus Kerkringius à me citatus *Disp.*2. *sect.*1. *num.*9. aut saltem septima die à conjunctione ut ex Hippocrate, & Platerio *Disp.*1. *sect.*10. *par.*3. *n.*3.4.5. & habet nedum fibras sanguineas, sed in tenello corpusculo, omnia membra quæ corpus habere potest.

Quarto quia ex Hippocrate citato sup. *Disp.*3. *sect.*5. *num.*13. signum conceptionis in muliere est si ex utero intra septem dies nihil exciderit. At verò Damas, nihil habere in utero per mensem & ultra quod posset excidere affirmat ille constantissimè. Quare nihil mirum si mulieres citius concipiant, & membranas subito gignant.

10 Quintò, quia quicquid sit de Cervis Anglicanis Arist. *lib.*6. *Histor. anim. c.*29. Cervas ab arcturo, mense Augusto, & septembri coire, & uterum non menses novem gestare, sed octo, disertis verbis testatur. Atque ideo in prædicto argumento, etiam minor propositio, si negetur tamquam falsa, erit totum argumentum, non syllogismus, sed Paralogismus. Illud hic pro colophone superaddo; excellentissimum Anathomistam Haruæum tamquam de re anathomica bene merentem, summis laudibus dignum esse; & maxime commendandum quod exactissimam diligentiam, & summum studium in Cervis, Damisque secandis, adhibuerit: cæterum in re philosophica, ejus authoritatem

non

non eſſe tanti faciendam, ut vidimus, quod propter illam, ab antiquis facile recedamus; præſertim ab Hippocrate & Galeno; Fieno etiam, Platerio, & alijs recentioribus, qui veſtigijs priorum inhærentes, in hac via adeo invia, non ſine magno labore, & induſtria in ſudarunt, vt nobis accenſa face præirent, & variis obſervationibus veritatem demonſtrarent, in tenebricoſis licet muliebris vteri ſinibus deliteſcentem.

SECTIO X.

An Fœtus humanus primis diebus exiſtens in vtero matris mox moriture, ſit baptizandus.

SVMMARIVM.

1 *Quod nondum natum eſt, non videtur poſſe baptizari.*
2 *Sed re vera fœtus, qui eſt in utero, natus eſt.*
3 *Impracticabile tamen eſt hujuſmodi Baptiſma;*
4 *Si poſſet practicari non eſſet abſurdum.*

PRæterea addunt aliqui, quod ſi rationes, & authoritates pro mea concluſione adductæ aliquid probant; probant etiam 1
baptizandos eſſe in vtero matris Parvulos recentes, & nondum editos, quando periculum eſt, quòd moriente matre, verbi gratia propter imminens naufragium, pereat etiam filius inclusus in vtero: ſed id videtur abſurdum, quia quod nondum natum eſt, renaſci non poteſt, & per baptiſmum regenerari; Ergo abſurdum eſt etiam id vnde ſequitur, & proſequitur Comitolus *l.*1.*q.*13 *n.*2.

Reſpondeo non eſſe abſurdum baptizare fœtum in vtero propter rationem illam allatam de regeneratione, quæ fit per 2
Baptiſmum: Nam tunc re vera natus eſt homo, cum vivit in utero, & conſtat ex Anima, & corpore ſeorſim à corpore, & anima

Matris, licet nondum sit egressus ad lucem, vt bene advertunt *Valent. Suar. Coninch.* & ante ipsos, alii antiquiores, quos citat, & sequitur *Diana part.* 2. *tract.* 15. *resolut.* 43. *& part.* 5. *tract.* 3. *resolut.* 12. Et supponit Concilium Carthaginiense à me relatum *disp.* 1. *sect.* 13. *num.* 3. tunc enim ex non homine genitus est homo, & verè contraxit peccatum originale. Vide infra sect. 15. num. 2.

Sed est alia ratio, propter quam convincitur Baptismi functionem esse in tali casu regulariter impracticabilem: Nam ut testatur Arist. *de hist. anim. c.* 4. *cum semen conceperit, vterus, statim contrahitur, donec ad septimum mensem ventum sit, &c.* & Galen. *l.* 15. *de vsu. part. c.* 7. *Os matricis, quo tempore mulier fert vterum, est omninò constrictum, & conglutinatum, vt nec spiculli quidem cuspidem queas in matricis collum immittere, &c. qui autem id fiat, superat humanam ingenium, &c.*

Cum igitur neque per fistulam, neque alio simili modo possit actio ministrantis Baptismum ad fœtum adeo recentem in vtero inclusum pervenire, illumque aqua Baptismali abluere, redditur regulariter impracticabilis mea conclusio, quò ad hujusmodi fœtum in vtero baptizandum, ideò de illo non sum ex professo loquutus, sed si esset practicabilis, admitto esse baptizandum in prædicto, vel simili casu, & nego absurdum, vt patet ex ratione jam allata, & Doctoribus citatis.

SECTIO XI.

Rursus examinatur difficultas, an praxis Baptizandi Abortivos tanquam nova, sit ab universali Ecclesia eliminanda?

SVMMARIVM.

1 *Nihil innovandum in Ecclesiæ ritibus.*

2 *S. Cyprianus hæreticos conversos rebaptizabat.*

3 Solùm

3 *Solùm in Ecclesia Catholica est verum baptisma, quod tamen etiam ab Infidelibus potest ministrari.*

4 *Propositio de Baptizandis sub conditione Abortivis non est contra fidem, neque contra aliquam Ecclesiæ consuetudinem.*

5 *Ex eo quòd huc usque non fuerit usitata, non potest inferri, quod opposita propositio sit contra legem, vel consuetudinem Ecclesiæ.*

6 *A D. Gregorio prævisa est, & ordinata.*

7 *Sed etiamsi per impossibile daretur consuetudo contraria, illa non esset attendenda, quia esset contra Ius Divinum.*

8 *Non semper Ecclesia novitatem abhorruit, sed solùm quando inutilem, & illicitam consideravit.*

9 *Ecclesia, & Apostoli ab initio novitatem utilem prævidentes amplexi sunt.*

10 *Animalia strangulata, & suffocata Iudæi manducare sunt prohibiti; quæ etiam Gentiles non manducabant ex causa superstitionis.*

11 *In re levissima D. Petrus, Spiritu Sancto dictante, ordinavit aliquid legale esse observandum à primis Christianis.*

12 *Licet pro brevi tempore, & postea abrogandum.*

13 *Innovavit S. Mater Ecclesia de anno 329. contra Paulinistas.*

14 *Innovavit anno 680. contra Monothelitas.*

15 *Innovavit anno 1336. contra plures Theologos, circa Animas Sanctorum.*

16 *Innovavit anno 1547. declarando gratiam inhærentem.*

17 *Innovavit anno eodem declarando SS. Virginem nunquam actualiter peccasse.*

18 *Innovavit anno 1562. decernens Laicorum Communionem sub una tantùm specie.*

19 *Innovavit definiens in SS. Sacramento nullam remanere substantiam panis, & vini.*

20 *Praxis contraria non est universalis in Ecclesia.*

OPponitur rursus Argumentũ alias propositum *disp. 1. sect. 12. & sect. 14.* resolutum, quod nimirum cum in re tanti momenti, nunquam antea S. Mater Ecclesia aliquid definierit, quando

quando Sacros de Baptismo ritus præscripsit, nunc novissimis
1 his temporibus non expediat, quod aliquid ab eadem innovetur, sed præstet in antiqua consuetudine, ut abortivi non baptizentur, permanere; quod olim benè in simili contra S. Cyprianum, S. Stephanus Primus Papa de anno 158. decrevit. Asserenti enim S. Cypriano rebaptizandos esse hæreticos, qui ad Ecclesiam revertebantur; Respondit, & responsio est in fragmento Epistolæ ab eodem S. Stephano scriptæ, ad S. Cyprianum illam referentem in sua *epist.* 74. respondit, inquam, his verbis. *Nihil innovandum, nisi quod traditum est servetur.* Cum igitur S. Romana Ecclesia huc vsque nihil de Abortivis decreverit, & per septuaginta & sexcentos super mille annos Spiritu Sanct. illustrata, semper satis, superque animarum saluti providerit; Non decet modo aliquid innovando decernere contra illud, quod traditum esse videtur ex tam longa consuetudine.

Cæterum, vt hoc argumentum; quod videtur inter omnia gravissimum, solvatur; animadvertendum est, S. Cyprianum vna
2 cũ pluribus Episcopis Ecclesiæ, tum Oriẽtalis tum etiã Occidentalis in Concilio Jconiensi, Carthaginensi, & Africano, hac de re non semel habitis, voluisse, & sæpius definiri fecisse, vt Hæretici ad Ecclesiam Catholicam venientes rebaptizarentur; eo permotum fundamento, alioquin verissimo, quod solùm in Ecclesia Catholica esset verum Baptisma; Sed quia ipse non adverterat, quod postea à SS. Pontificibus Leone, & Gelasio relatis *in c. hi de quibus*; *& in c. si re vera de consecr. dist.* 4. & à Ni-
3 colao I. *in c. à quodam Iudæo*, *& in c. Romanus. dicta dist.* 4. & tandem in Concil. Florent. *sess. vlt. in decreto pro Armenis*. Statutum est, quod etiam Pagani, Iudæi, & Hæretici baptizare validè possunt, & sunt in Ecclesia Catholica Ministri dummodo formam, & materiam ab Ecclesia probatas adhibeant, & intendant facere, quod ipsa facit; Ideo S. Stephanus Pontifex, & si non Ecclesiæ decretis, quæ nondum condita erant; sed antiquissima ejusdem traditione ductus, quam semper Ecclesia servaverat, constantissimè rescripsit illis verbis. *Nihil innovandum, &c.* Innovabant enim contra fidei veritatem, & antiquam Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, de non rebaptizandis Hæreticis

reticis ad Ecclesiam reversis, ut videre est apud D. August. *lib. 3. de Baptism. contra Donat. à cap. 4. & deinceps, & lib. 7. à cap. 5.* qui illos acriter reprehendit & singulorum argumenta redarguit.

At verò mea propositio de Baptizandis Abortivis sub conditione, nihil continet contra fidem, aut antiquæ Ecclesiæ consuetudinem cum vt dixi supra *Disp. 3. sect. 1. n. 6.* contineatur ipsa sub universali illa propositione in Tridentino definita. *Parvuli recentes ab vtero matris sunt baptizandi.* 4

Nec dici potest esse contra antiquam Ecclesiæ consuetudinem, vt gratis supponitur; Primo, quia si hujusmodi consuetudo daretur, esset introducta solùm à mulierculis obstetricibus, & à vilioribus, & indoctis personis, quæ solæ ut plurimum intersunt, dum fœminæ abortiuntur: quare ex ignorantia, vel inadvertentia talium personarum processit, ac proinde non cum animo, & intentione requisita ad abrogandam legem contrariam: Nam ad hunc effectum, requiritur non solùm in subditis animus, & voluntas eximendi se ipsos ab observantia talis legis. Suar. *de leg. lib. 7. c. 18. n. 4. ad 9.* Sed etiam in Principe requiritur consensus, & voluntas illam abrogandi; vel saltem 5
conniventia, & taciturnitas Sum. Pontificis, qui in hac materia est Princeps, & legislator; Sed neutrum in præsenti potest dici: Non animus Populi Christiani; quia omissiones, quæ huc vsque contigerunt in isto casu, non ex malitia, quæ cum non constet, non præsumitur: sed provenerunt ex ignorantia, & inadvertentia rudium personarum: Non conniventia, Sum. Pontificis: quia quod in privatis ædibus omissũ est, ex inconsideratione eorum, qui aderant, non potuit vllo tempore ad Sum. Pontificis notitiam pervenire. Sed vigilantissimus Pastor D. Gregor: Papa à me relatus *disp. 1. sect. 13. n. 8.* videtur id satis prævidisse, & propterea, monet & mandat, *vel ipsa hora, qua mater gignit, vel hoc, quod gignitur eadem, qua natum est, si mortis periculo vrgetur, esse baptizandum, ne interveniente paululum mora, inveniri non valeat, qui redimatur.* Quibus verbis clarè describitur 6
nativitas, & periculum Abortivorum.

Quod autem siue inadvertentia, sive ignorantia in hujusmodi personis concedenda sit, patet; quia præsens difficultas, neque à Theologis scholasticis, neque à Casuistis fuit vnquam, vel discussa, vel indicata; Si ergo à Uiris doctis, & Professoribus fuit dissimulata, multo magis idiotas, & indoctos potuit inculpabiliter latere.

Secundo quia etiamsi hujusmodi consuetudo esset possibilis aut de facto daretur, nullo pacto esset attendenda. Cum enim de Jure Divino, & de fide sit certa ista propositio *Infantes Abortivi si vivant, sunt baptizandi.* Jam consuetudo hujusmo-
7 di esset contra Jus Divinum, & contra fidem; ergo non consuetudo, sed hominum traditio dicenda esset; vt notavit *Suarez de legib. lib. 7. cap. 6. n.* 13. & sicuti verè à Christo Domino dicta fuit *Matth. cap.* 15. illis verbis. *Quare, & vos transgredimini Præceptum Dei propter traditiones vestras?* Hæc autem traditio nullum effectum moralem potest producere, cum tota sit ab homine; ut notavit S. Thom. 1. *2. q. 97. art.* 3. & Suar. *d. lib. 7. cap. 4. n.* 13. Et homo non possit contra Divinam legem prævalere. Quare meritò *in cap. fin. de consuet.* appellatur *corruptela*, & quantum vis vetusta sit, & vulgata, est abolenda. Quia vt dicitur *in c. si consuetudinem dist.* 8. Dominus dicit. *Ego sum Veritas, & non dicit ego sum consuetudo*; Ergo veritas non consuetudo contraria est attendenda in casu nostro.

Dices Ecclesia semper abhorruit novitatem. Ergo cum Ecclesia, sine hac lege tanto tempore permanserit, non debet novam legem publicare de Baptizandis fœtibus abortivis.

8 Respondeo negando, talem legem sub generali lege de Baptizandis parvulis recenter ab vtero matrum egressis contentam, non esse publicatam. Nego etiam S. Matrem Ecclesiam semper abhorruisse novitatem, sed tunc solùm, quando nedum inutilem: sed omninò illicitam esse judicavit: vt in prædicto casu contra S. Cyprianum. At verò quando vel utilitatem, vel necessitatem agnovit, veras, & catholicas doctrinas declarandi, tam promptè, quàm constanter innovavit. Sufficeret sola S. Augustini authoritas ad hoc probandum qui *lib. 2. de Bapt. con. Don. c.* 3. dixit *quod ipsa plenaria Concilia sæpe priora à posterioribus*

emendan

emendantur. Sed juvat hic aliquos casus præter eos quos *disp.2. sect.9.* adduxi, etiam ex ecclesiastica super addere historia.

Et primo in Concilio Hierosolymis celebrato, quod fuit primum omnium in Ecclesia Dei congregatum, convenientibus 9
sub D. Petro Primo Sum. Pontifice quibusdam ex Apostolis, & discipulis, ut legitur *in Act. Apost. c.15.* hujus innovationis occasio voluntaria præcessit, & exemplar. Siquidem cum magna esset contentio, & controversia, an Gentiles, qui ad Evangelium convertebantur, deberent circumcidi, & servare legem Moysi: id quod Iudæi nuper conversi volebant. D. Petrus omnibus in Concilio auditis, tandem decreuit in hæc verba. *Visum est Spiritui Sancto & Nobis nihil vltra imponere vobis oneris, quàm hæc necessaria; vt abstineatis vos ab Immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: A quibus custodientes vos, benè agetis. Valete.*

Ad hoc Decretum intelligendum, oportet supponere, quod tam Iudæi, quàm Gentiles, non comedebant carnem Anima- 10
lium, quæ mortua essent, sine effusione sanguinis: strangulata videlicet, aut suffocata. Iudæi quidem juxta præceptum Domini traditum olim Noè *Gen. c.9.4. carnem cum sanguine non comedetis*: At verò Gentiles, vt ait Origen. *lib.8. contra Celsum*, nolebant hujusmodi carnes suffocatas comedere, propter aliam rationem: scilicet quia superstitiosè credebant, esse cibum Dæmonum. Uolens igitur D. Petrus, & totum Concilium, hujusmodi dissensionem de Circumcisione tollere, & non imponere Gentibus gravissimum jugum Circumcisionis, decrevit, ut in hoc convenirent, nimirum, ut tam Gentiles, quàm Iudæi nuper conversi abstinerent *ab immolatis Simulacrorum, & sanguine, & suffocato.* Et ideo ordinavit, ut in re licet levissima, remaneret aliquis usus legalium observationum, in Iudæis: ut adnotavit ex communi SS. Patrum Baron. *ad ann. Christ. 51. n.20.* Ad hoc 11
ut Gentiles facilius cum eis convenirent, & duo isti parietes, in Christo lapide angulari, compaginarentur in ædificationem Ecclesiæ: quamvis tam D. Petrus, quàm cæteri Apostoli, qui aderant, distinctè, & explicitè spiritu Sancto illuminante, ut Theologi fatentur, cognoscerent, hanc observantiam

non esse diuturno tempore duraturam. Sed cessante causa, nempe illa controversia, abolendam esse, & antiquandam: uti de facto totius Ecclesiæ Occidentalis consensu, quicquid Græci submurmurent, abrogata est. Ideo D. August. contra Faustum *lib. 32. c. 13. ait. At vbi Ecclesia gentiū talis effecta est, vt nullus carnalis Israëlita appareat; quis jam hoc Christianus observat, ut turdos, vel minutiores aviculas non attingat, nisi quorum sanguis effusus est?*

12 Constat igitur, jam à principio nascentis Ecclesiæ, Spiritum Sanctum una cum D. Petro tanquam primo Christi Vicario, & alijs in Concilio Assessoribus, ad utilitatem Ecclesiæ, talem legem condidisse, à qua postea futuris temporibus; per innovationem esset utilius recedendum; etiam ut Apostolorum successores, quandocumque daretur occasio, ad imitationem haberent exemplum.

13 Innovavit quando in *Trid. ead. sess. 6. can. 23.* nullo actuali peccato, vel etiam veniali, peccasse unquam Beatissimam Dei Matrem, pronunciavit.

14 Innovavit *ead. sess. 13. cap. 4. & can. 2.* quando in SS. Eucharistiæ Sacramento post consecrationem, nullam panis, & vini, substantiam remanere determinavit, & suo tempore speramus fore, vt cum universali Orbis Christiani gratulatione & plausu innovet, Immaculatam Deiparæ Conceptionem definiendo.

15 Itaque si modo Ecclesia decerneret, Abortivos esse sub conditione saltem baptizandos, quod hucusque non fecit, non propterea sequeretur, quod à seipsa differret; cum semper in novitate spiritus progredi consueverit; si tamen propterea innovasse alicui videretur; tunc, potius antiquam doctrinam magis extendere, vt paulò infra constabit, quàm innovasse dicenda esset.

16 Tandem, vt huic sectioni Colophonem imponam: adverto: non esse absolutè concedendum, quod praxis contraria non baptizandi recentes Abortivos in Ecclesia fuerit, huc usque universaliter observata: Nam ego cum superioribus annis in Visitatione hujus Lucanæ Diœcesis Eminentissimo, &

& Reverendiss. Domino meo, D. Hieronymo Cardinali Bonvisio Episcopo, in muneribus ejusdem Visitationis assiduus inservirem, & rusticas Obstetrices, diligenter ubique locorum interrogarem, de iis præsertim, quæ ad privatam Baptismi collationem spectant, nonnullas inveni tam accuratè à Parochis instructas, ut hanc doctrinã de Abortivis sub conditione Baptizandis, ne dum probe tenerent, sed eam aliquando ad praxim reduxisse firmiter asserverint. Quare merito Doctissimus, & oculatissimus Theologus Adm. R. P. Nicolaus Martinez Societatis Jesu Doctor Theologus, & nunc in Collegio Romano S. Thheologiæ Lector Primarius, in sua Censura, qua meam Prothesim illustrare dignatus est, dixit, Praxim, hac de re, in Ecclesia, *ancipitem esse, & variam, secundum opinionem Medicorum, & obstetricum; nec posse probari in Vniversa Ecclesia viguisse, aut etiam nunc vigere, praxim uniformem omninò contrariam, &c.*

SECTIO XII.

Hujusmodi praxis baptizandi recentes Abortivos, non est inconveniens.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia pro temporum opportunitate innovavit, ne dum declarando doctrinas, sed etiam definiendo modum administrandi Sacramenta.*

2 *Olim Problema erat, an absolvendus esset Infirmus, quem per extrinsecum testimonium Confessor noverat confessionem postulasse*

3 *Sed modo in Rituali Romano, Paulus V. affirmatiuam sententiam decrevit.*

4 *Confessionem per Epistolam, & Absolutionem in absentia ex probabili sententia jam defendebant aliqui.*

5 *Nunc a Clemente VIII. damnata est tanquam falsa, & scandalosa.*

6 *Non propterea infertur, quòd Ecclesia antea defecerit in necessariis, cum generalem Doctrinam jam tradidisset.*

7 *Idem infertur de Baptismo Abortivorum.*

8 *Et ideò lex de illorum baptismo, post novam ex humanis doctrinis notitiam, conveniens esset.*

ESto innovaverit Ecclesia, & innovatura sit, quò ad Fidei Dogmata, & doctrinas, quæ progressu temporis magis clarescunt, & contra hæreses de novo exortas, & exorituras necessariæ, aut fuerunt, aut futuræ sunt. Sed cum in mediis, quæ ad Animarum salutem sunt omninò necessària, cujusmodi sine dubio est Sacramentum Baptismi, Ecclesia semper habuerit illam Divini Spiritus assistentiam, & illuminationem, qua omnia media providerit, ut illis adhibitis, quilibet salvari posset, incredibile prorsus videtur, ut omiserit publicare legem de Baptizandis hujusmodi Abortivis si hæc fuisset necessaria. Vel ergo universalis Ecclesia in hoc defecit, quod nullo modo est asserendum; vel non est conveniens hujus legis publicatio.

Respondeo, hoc argumentum parum à præcedente differre, nisi quòd magis urget repetendo, vel quod defecit Ecclesia in necessariis, vel quod hujusmodi lex non sit de novo publicanda. Et utrumque falsum existimo. Et primo ostendo quod
1 Ecclesia, quando necessitas postulavit non solùm doctrinas, & articulos, ad hæreses profligandas necessarios definivit; sed etiam circa administrationem Sacramentorum, quam ad salutem Animarum necessariam judicavit, quid à Ministris esset observandum, decrevit, & publicavit, quæ hactenus antea non publicaverat; ut constat ex duobus infrascriptis casibus.

Jacebat V. G. infirmus aliquis repentino morbo correptus, qui vel nunquam, vel rarò per Sacramentalem Confessionem suorum peccatorum remissionem receperat; & videns se ipsum in extremo vitæ periculo constitutum, Confessionem postula-

bat,

bat, & Confessarium vocari clamabat: Tunc ex astantibus, aliquis accurrere ad Confessarium quærendum, inveniendum, & deducendum. Interim Infirmus linguæ, & auditûs usum pœnitus amisit. Quid faceret tunc Confessarius jam adductus, qui ab hujusmodi pœnitente nullam per se ipsum, vel immediatè 2
Confessionem peccati excepit, sed solùm quasi per Interpretem, & mediante illo, à quo fuit vocatus? an absolvere Sacramentaliter posset Infirmum? Negabant plures Theologi, & numero, & authoritate non infimi, qui Canones, & Concilia in contrarium sibi objecta, commodè explicare putabant. Affirmabant è contra alij plures, quos omnes *Diana part.3. tract.3. resol.4.* & Eminentiss. de Lugo *de pœnit. disput.17. sect.4.* enumerant. Resolutio igitur erat problematica, & in utramque partem versatilis.

Sed Fel. record. Paulus V. omnem de medio sustulit difficultatem; quando in Rituali Romano sua authoritate, & diligentia restaurato, & per Bullam particularem confirmato, hujusmodi ægrotum mandat absolui; & quidem non tanquam privatus 3
Doctor, sicuti fecerat olim *S. Leo Magnus epist.91. ad Theod.* sed tanquam Pontifex, & Supremus Pastor; ut advértit, & probat Card. de Lugo supra citatus; ita ut sententia negativa, jam non sit amplius probabilis.

Tandem S. memoriæ Alex. VII de anno 1665. propositiones 28. & rursus de anno 1666. alias propositiones n.17. quas priùs 4
multi authores existimabant probabiles, prohibuit & damnavit, ut minimum tanquam scandalosas, & inter istas nonnullæ erant de sacramentali absolutione impendenda.

En igitur plures casus, in quibus S. Romana Ecclesia nuper innovavit contra sententias ab aliquibus antea probabiles reputatas, circa administrationem Sacramenti pœnitentiæ, tam in casibus necessitatis extremæ, & in articulo mortis administrandi, quam in aliis casibus.

Quod autem Ecclesia non defecerit in necessariis constat ex iis, quæ *disp.1.* in citata *sect.14. à num.6. usque ad* 18. dicebam. Quod in hac materia Dei providentia intelligenda est, juxta sententiam illam D.Pauli *pr. ad Timot. c.2. Deus vult omnes ho-*

mines

mines salvos fieri. quæ quidem ut ibi notavi, & docent Suarez. *in pr. part. tract. 2. lib. 4. cap. 4. num.* 16. Nuñnus *in addit. ad 3. partem q. 9. art. 3. difficult. 2. ad* 4. solùm ostendit. Deum providere hujusmodi media in generali; quare non fuit necessarium, ut Ecclesia cujus lumen, est irradiatio Divina, seu participatio Divinæ Providentiæ, ordinaret in particulari hujusmodi fœtus abortivos esse baptizandos; sed sicut Divinæ providentiæ satisfuit instituere media in generali, quibus omnes salvari possent, ita Ecclesiæ satis fuit ordinare in genere, ut omnes parvuli, quorum vita periclitatur, statim baptizarentur, licet de tali parvulo, puta de abortivo primis diebus nato, nihil ordinaverit. Illud autem fecit omni diligentia, ut constat ex Decretis, & Conciliis à me citatis *disp. pr. sect.* 13.

SECTIO XIII.

Etiamsi humanum Iudicium non sit sensibiliter certum, sed dubium, an in recentibus Abortivis sit Anima rationalis, baptizandi sunt sub conditione,

SVMMARIVM.

1 *Aqua, si per revelationem tantùm constaret, & non per sensum esse aquam naturalem, esset materia sufficiens Baptismi.*

2 *In materia dubia potest conferi Baptisma sub conditione.*

3 *Etiam in aqua stillatitia, Iure, Cervisia, & in succo herbarum, & frondium.*

4 *In casu necessitatis non requiritur, quod materia Baptismi humano modo cognoscatur, aqua naturalis.*

5 *Dubium, an jus, vel lixivium, sit aqua naturalis; an verò quid mixtum, non potest humano modo superari.*

Si

SI quis haberet aquam, quæ verè, & in substantia esset aqua naturalis, idque tanquam certum sciret V.G. ab Angelo; sed ex apparentia sensibili, & humano modo judicando, non appareret aqua, iste non posset validè cum tali aqua baptizare; Nam materia Sacramenti debet esse sensibilis, quia debet humano judicio subesse; ita fœtus, si in ordine ad nostram cognitionem non judicatur homo, est capax baptismi.

Respondeo, quod Aqua, quam ego scio per testimonium extrinsecum certum, esse veram, & naturalem aquam, esse etiam 1
materiam sufficientem ad validè baptizandum; Uerè enim illa materia est aqua naturalis, & est sensibilis, saltem in dubio. Esto imprudenter operaretur ille, si extra casum necessitatis uteretur tali aqua, quæ sibi non constaret certò, & humana certitudine, esse aquam naturalem, & ideò dubitaret, an talis esset: At in casu necessitatis, & quod alia aqua non adesset, non solùm posset sed deberet baptizare. Cum enim Ecclesia ex eo quod, Baptisma est Sacramentum maximæ necessitatis, nunquam definierit, quod aqua, quæ non est naturalis, non sit in casu necessitatis materia sufficiens, sequitur quod possit Baptisma sub conditione conferri in materia dubia, ut benè notavit *Putean.* 2
& Bassæ. in flor. verb. Baptismus 2. numero tertio; deficiente scilicet materia indubitata, & certa; quia in tali casu, succurritur Animarum periculo, & nulla fit injuria Sacramento. vide *Dian.* 3
part. 5. tract. 3. resolut. pr. vbi cum *Præpesit. Tanner & Card. de Lugo* posse in aqua stillatitia, Jure, & Cervisia, baptizari; & *Camerota* ibi cum *Tanner.* in succo herbarum, & frondium, quod etiam admittunt *Coninch. Castr. Tal. Granad & Franc. de Lugo apud Coton.* Cur igitur in illa aqua, quam ego certisimè scio, esse aquam naturalem, non potero absolutè, & sine conditione baptizare? Neque est necessarium, urgente aliqua proximi necessitate, ut Sacramentum licitè administretur, quod materia illius debeat humano modo cognosci, & judicari aqua naturalis, ut benè Card. de Lugo *de Sacr. disput. 8. sect. 9. num. 140.* ubi si quis, ait, in necessitate non inventa certa materia, sed liquore aliquo, de quo negativè dubitaret, an esset aqua, non posset examinare visu, 4
quia locus esset obscurus, nec odore, aut gustu percipere: Tunc

propter necessitatem proximi, posset sub conditione baptizare & tamen positis illis circumstantiis, non potest homo judicare, an illa sit vera aqua; Ergo similiter, posita illa extrinseca apparentia, licet non possit humano modo reputari aqua, quia tamen ille scit, esse aquam, potest illam adhibere in casu necessitatis; Tandem quia in brodio valet ministrari Baptisma sub conditione; ergo etiam baptizari potest in dubio, an fœtus sit animatus sub conditione. Neque enim video differentiam, cur liceat in materia dubia, & non liceat circa subjectum dubium ministrare hoc Sacramentum sub conditione.

Dices, impedimentum, quod prohibet Judicium ferre de illo liquore superari potest humano modo adhibendo lumen candelæ, vel fenestræ, aut hominem esse occulorum acie, & olfactu benè instructum; at verò de illa aqua, & de incertitudine, an vivat fœtus, non potest superari.

Respondeo neque dubium, an Jus sit aqua vera, & naturalis, an verò tertium mixtum, potest humano modo superari, qua enim arte possunt ab eo separari particulæ pinguedinis, & carnis, quæ per coctionem simul mixtæ sunt, & incorporatæ; ita ut sola, & pura aqua remaneat; qua industria à lixivio particulæ cineris concocti possunt ita disiungi, ut omninò cesset dubium, an lixivium sit, aqua naturalis? Et tamen in Jure baptizari posse multi concedunt, ut vidimus; & de lixivio docet absolutè S. Thom. *3. part. quæst. 66. art. 4. ad 4.* Ergo, etiam si illa aqua non possit humano modo judicari aqua: quia tamen scio ab Angelo esse veram aquam, possum, & debeo illa uti ad baptizandum in casu necessitatis, ergo non obstat argumentum, quin baptizandus sit fœtus quia de eo non possit judicium certum formari humano modo: quia ad baptizandum sub conditione sufficit judicium dubium positivum, humano modo fundatum.

SECTIO

SECTIO XIV.

An obligatio babtizandi cesset, ex eo, quod aliquæ rationes probabiles suadeant primis diebus Animam non esse in fœtu ?

SVMMARIVM.

1 *Proponuntur rationes, quibus Theologi Pragenses putant quod primis diebus non sit gravis obligatio baptizandi Abortivos.*

2 *Si primis diebus fœtus esset in quantitate æqualis ovo Columbino deberet baptizari.*

3 *Non sola quorumdam auctoritas, sed etiam rationes suadent positive fœtum humanum primis diebus vivere.*

4 *Asserere in humanis fœtibus, primis diebus esse unam tantum animam sensitivam, & illi postea supervenire rationalem, error est damnatus in Synodo Constantinopolitana.*

5 *Post accidentalem organizationem creatur Anima rationalis.*

6 *Secundinis involutum baptizari posse fœtum humanum admittunt Theologi Pragenses.*

7 *Fœtus humanus, etiamsi recentissimus, resistit contrariis tempore aliquo.*

8 *Punctum saliens est pusillum animal.*

9 *In hoc animalculo pulsatio impedita à contrario, aliquando omnino quiescit.*

10 *Et naturali tepore digiti adjutum recuperat motum.*

11 *Hoc punctum quam sit exiguum.*

12 *Ex quo infertur Animæ perseverantia in fœtu ad aliquod tempus*

13 *Licet plures rationes probabiles opponantur propositioni probabili hujus tamen probabilitatem non tollunt.*

14 *Corpus Christi in Incarnatione, quàm parvum.*

15 *Humanus fœtus licet minimus, resistit tamen aliquandiu contrariis.*
16 *Prima humani fœtus magnitudo est grani hordeacei.*
17 *Magnitudo ovi Columbini, si satis sit ad baptizandum fœtum humanum, infert esse baptizandum etiam primis diebus.*
18 *Prima membrorum generatio est ab anima: & probatur Authoritate Aristotelis, & ratione.*
19 *Membranæ statim generantur, & materia disponitur.*
20 *Calor, qui est in semine, cælestis est, & citissimè operatur.*
21 *Anima statim ac est in materia, membra sibi producit.*
22 *Quod anima primis diebus sit in fœtu, probabilius est, & in praxi sequendum.*
23 *Confirmantur supradicta ex Testimonio S Scripturæ.*
24 *Refertur historia Davidis, & Bersaleæ.*
25 *Referuntur diversæ explicationes pro intelligentia Textus.*
26 *Omnes conveniunt, quod mulier statim concipit fœtum.*
27 *Et ratione probatur.*
28 *Nec de medica, sed de Theologica, & animata conceptione debet intelligi.*

ILlustrissimi Domini mei, & Patres Theologi Pragensis universitatis, mihi supplicanti humanissimè annuentes, Censuram sub die 3. Martij 1663. & Judicium meæ supradictæ Propositionis pronunciarunt: Et postquam nihil in meo prædicto libello, quod vel leviter Catholicæ doctrinæ opponi videatur, opiniones omnes circa fœtus animationem à me conquisitas propositas, examinatas, & ad intentum operis oportunè inductas, & Libellum ipsum, qui iterum Lucem aspiciat, dignum esse, honorificis verbis declararunt. Tandem conclusionem à me *disp.* 1. *sect.* 11. ex prædictis opinionibus illatam, aliquam difficultatem pati existimarunt, ex eo, quod ego non obscurè indicaverim obligationem baptizandi sub conditione fœtus abortivos esse gravem, & peccare mortaliter eos, qui occurrente casu alicujus abortus primis præsertim diebus in lucem editi, quando grani hordeacei magnitudinem humanus fœtus non excedit ministerium hujusmodi denegaverint.

Probant

Probant autem, non adeſſe hujuſmodi gravem obligationem 1
ita baptizandi biduanum, vel etiam triduanum fœtum.

Primò quia, excepta quorundam authoritate, nullum aliud à ratione poſitivum fundamentum huic ſententiæ de animatione fœtus primis diebus anticipata patrocinari videatur, niſi quod ejus falſitas efficaciter demonſtrari non poteſt.

Secundò, quia cum fœtus primis illis diebus ſit ſecundinarum impeditus involucro, non videtur eſſe baptiſmi capax.

Tertio, quod maximè urgere fatentur, eſt, quia adeò dubia eſt Animæ rationalis perſeverantia in tam exigua, ac tenera materia, ut non niſi veluti leviſſima ignis ſcintilla, quæ ſola relicta, quaſi inſtantaneè extinguitur, debeat iudicari; Nam vel ex materni vteri alteratione, ob quam fœtus expellitur, vel ex alicujus extrinſeci agentis injuria, à quibus recens, ille homunculus nequeat ob ſui teneritudinem ſe defendere; putant nullam prorſus de inexiſtentis Animæ in illo corpuſculo perſeverantia, adeſſe probabilitatem: quia inquiunt tot, & tam gravia ex variis capitibus de capacitate Baptiſmi dubia, certam in contrarium oſtendunt incapacitatem, vt ex illis inferant, nullam eſſe obligationem gravem eo tempore; vel ſub conditione fœtus hujuſmodi baptizandi.

Addunt verò hanc obligationem admitti probabiliter poſſe, 2
ſi fœtus in majori aliqua quantitate; puta ovi Columbini egrediatur ab utero, quia tertium inquiunt, & maximum periculum, de ſubitanea fœtus extinctione, ceſſare videtur.

Hæc ſunt quæ Doctiſſimi Patres ingenuè contra meam Propoſuerunt. Sed ego, ſalva ſemper eorum, & aliorum quorumcumque ſapientiſſimorum cenſura, & reverentia, reſponderi poſſe in contrarium, niſi fallar, exiſtimo, ut ſequitur.

Sed Prius proteſtandum mihi eſt numquam etiam in impreſſione prima Lugdunenſi, quæ in hac parte Lucenſi omnino correſpondet, me dixiſſe propoſitionem meam graviter obligare cum hujuſmodi obligationem imponere, & qualificare ad ſuperiores pertineat; ſed ſolum ad aliquam obligationem declarandam quæcumque ſit, rationes ſpeculativas propoſuiſſe; quibus etjam ſimiles proponere in præſenti aggredior.

Ad primũ igitur dico duo esse consideranda. Primum me non tantum Senne rti, Pemplij, & Fieni authoritates *disp.11. sect. 7. & 8.* attulisse; sed eorum etiam rationes; quæ in re ab oculis omnium adeò remota, & alioquin gravi, maximoque cum periculo conjuncta, visæ sunt probabiles, & non contemnendæ *d. sect. 7. à n. 7. & sect. 8. à n. pr.* in compendium redegisse. Neque dicat aliquis fœtum primis diebus animatum esse anima tantum sensitiva, cum semine traducta; animandum postea suo tempore
4 Anima rationali ibi à Deo creata.

Nam respondetur, positionem duarum Animarum in homine, inter se distinctarum, errorem fuisse olim cujusdam Jacobi, & Syrorum, qui vitam animalem in homine ab anima sensitiva rationalem à rationali dependentem asserebant, ut notavit *Auctor libri de Eccles. dogm. c. 15.* inter opera D. August. to. 3. relatus; & *S. Antonin. in sum. 1. p. tit. 2. c. 1.* Quem errorem extumulavit postea Photius Patriarcha Constantinopol. ut refert *Anast. Biblioth.* apud *Baron. an. Christi 863. n. 6. Sed in Synodo octava Constantinop.* Can. 11. ut notavi *Disp. 1. sect. 3. n. 7.* damnatus fuit, & tanquam perniciosissimus, omnium voce à Patribus Concilij explosus.

Probavi etiam ex conceptione, & Nativitate S. Io. Baptistæ illas sententias: quare non videtur esse contra me objiciendum, quod præter quorundam Authoritatem, nullum aliud motivum adduxerim.

Alterum hîc meritò considerandum est; quod si, ut sapien-
5 tissimi Censores advertunt, contraria sententia, quæ asserit, non quidem primis diebus, sed post mensem Animam rationalem infundi, nulla efficaci ratione demonstratur; & alioquin in omnibus aliis generationibus, & corruptionibus, videmus quod statim, ac accidentalis prævia dispositio, quæ ad novam formam introducendam præmittitur, cum ad illum gradum venerit, cum quo formæ præcedentis, seminis nimirum in casu nostro conservativæ qualitates, non sunt compossibiles, formam illam corrumpi, & novam per naturalem exigentiam materiæ ita determinatæ in momento introduci; cur non idem sentire probabiliter possumus de Anima rationali omnium formarum

præstantissi

præſtantiſſima,quæ ex probabiliſſima ſententia à me *diſp.pr. ſect.7.n.6.*allegata,organa,& membra non ſtatim requirit; ſed ea paulatim accipit à ſuo ſibi agente, vel à ſe ſtatim producta. Huic ſententiæ favent ea, quæ de Anima ſenſitiva Pulli,& Damarum in puncto ſaliente,docuit *Gullielm.Harve.in ſuis exercit.de gener.anim.*& ego mox referam.

Ad ſecundum jam dixi *diſp.pr.ſect.1.n.4.* Non deeſſe graves Authores, qui humanum fœtum ſecundinis implicatum, & poſſe,& debere baptizari aſſerunt; qua in re ego non immoror, quia inſtituti mei non eſt, & ipſi DD. Cenſores admittunt, quando fœtus hujuſmodi ovi columbini magnitudinem attingit,& ovali figura conformatus tunicarum hujuſmodi ſine dubio eſt involucro veſtitus.

Ad tertium reſponderi poſſe credo,quod licet major,vel minor teneritudo arguat in fœtu majorem vel minorem virtutem reſiſtitivam; non tamen arguit nullam. Sicut licet minorem virtutem ad reſiſtendum contrarijs habeat infans, quam robuſtiſſimus Uir; non tamen ſequitur, quod ſtatim ac maligna 7 aliqua qualitate,puta veneno inficitur infans,moriatur,nulloq. vel brevi tempore reſiſtens ſupervivat, quamvis robuſtiſſimus ille multum,diuque reſiſtat,ac reluctetur: Fieri enim benè poteſt,ut violentia illa,ſive interna uteri,ſive externa agentis contrarij,ſufficiat ad præcidendum,& expellendum ab utero fœtum,non tamen ſufficiat ad illum omninò necandum: Cum enim aliquibus tunicis quaſi totidē clypeis contectus,& ab Authore Naturæ Deo contutatus,non aliquo fragili putamine circundatur ſicuti ova volucrum,quæ facilè confracta,diſpereunt; ſed replicatis membranis armatur,neque etiam illis immediatè adhæret,ne vel leviter aliquando contuſæ,ad ipſius fœtum percuſſionem venire permittant; ſed in humore, quo tota ovalis concavitas, repletur innatans, quaqua verſum ab hujuſmodi violentiis ſatis commodè defenditur, vt omnes Anathomici obſervant.

Et ne videar ſolas rationes ſpeculativas adhibere ad probandum, quod in fœtu adeò immaturè excuſſo, Anima rationalis aliquo tempore perſeveret, & non ſtatim à ſuo naturali domicilio

domicilio exturbetur; juvat hic, quæ de puncto saliente in ovo
gallinaceo observavit Harveus citatus, afferre. Hoc enim pun-
ctum animatum esse, & pusillum Animal, ex alternativis pulsa-
tionibus systoles, & diastoles, ad oculum apparentibus, manife-
stissimè constat. At verò aliquando quiescere hujusmodi pulsa-
tiones in hoc Animalculo, & postmodum easdem redire, dili-
gentissimè investigavit, & deprehendit idem Harveus; Nam
9 *exercit. 16. fol. mihi 65. Sæpissimè*, inquit, *comperi punctum saliens*
cum (ceu planè intermortuum) ab omni motu quiesceret, à novo fotu,
motum denuò, & pulsationem recuperasse, &c. & paulo infra *fol. 67.*
10 *quin etiam post quam punctum hoc sensim elanguisset, & sanguine*
plenum à motu omni cessans, nullumque vitæ specimen exhibens,
morti penitus succubuisse visum esset, imposito digito meo tepente, spa-
tio viginti arteriæ meæ pulsuum, ecce corculum denuò erectum revi-
xit, & tanquam postliminio ab Orco redux, pristinam choream redin-
tegravit, &c. & quod est notandum, & ipse accuratissimus In-
dagator Regi suo demonstravit. Est adeo exiguum hoc punctum,
quod Corculum ipse vocat, *ut in exercit. 68. fol. mihi 298. In utero*,
inquit, *dissecto Damarum adhuc palpitans (nisi beneficio radiorum*
Solis oblique illustrantium) motum eius tremulum, cernere non potue-
11 *rim, &c.* Imò ex Guarinonio infra *sect. 16. n. 18. & 19.* Corculum
hujusmodi avulsum, & venis spoliatum per horam, & amplius
vivit.

Itaque experientia teste Anima pullorum, seu Damarum in
puncto saliente, quod ovali tunicarum involucro concluditur,
inexistens, à contrario extrinseco impeditum, primævam nihi-
12 lominus pulsationem reassumit, & mox moriturum, tempore
non brevissimo, morti resistit. Cur igitur Animæ rationali for-
mæ nimirum, quæ omnes alias antecellit, & quæ non in puncto,
sed in corpusculo longè grandiori, & grano hordeaceo ad mi-
nus æquali residet, omnem resistentiam & perseverantiam ne-
gabimus, quam corruptibiles formas habere etiam ad oculum
videmus; Præterea, ex experientia quam infra *sect. 16. num. 18.*
19. & 20. affero de puncto saliente, constat facilius in illo vitam
adversus contraria conservari, quo tenerius est, & recentius.

Quod vero additur ex pluribus rationibus, quibus dubitatur,

an

an Baptismi sit capax, certam ad idem incapacitatem ostendi, fateor, me non satis intelligere; Nam etiamsi vnam propositionem moralem plura, & innumera argumenta, quæ tantum sint 13
probalia, non autem evidentia, oppugnent; si talis propositio aliunde habeat suam probabilitatem, non faciunt ipsam omni probabilitate carere, quia cum illa argumenta supponantur esse tantum probalia, semper relinquunt intellectum in ancipiti & cum formidine oppositi saltem in actu pr m ; nunquam igitur propositio contradictoria erit certa.

Exemplo me declaro. Probabilis est ista propositio, ut notavi *disp. pr. sect. 11. n. 6. Infirmus moribundus, qui nulla dedit signa contritionis, nec desiderium Confessionis ostendit, si Christianè vixerit, sub conditione est absolvendus,* & est probabilis, saltem per principia extrinseca: Et tamen hæc propositio, nimirum *non est absolvendus,* quæ est ejus contradictoria, multis rationibus probabilibus innitur; non tamen ipsam certam reddunt, quia non sunt nisi probabiles; & ideo non tollunt alterius contradictoriæ probabilitatem: imò aliqui ex Authoribus, qui illam negativam defendunt, fatentur peccare mortaliter eum, qui in facti contingentia non absolveret.

Jta est in casu nostro: Nam etiamsi, ex multis rationibus in contrarium adductis dubitari possit, an tenellus fœtus verbi gratia trium dierum, sit capax Baptismi, non tamen desinunt contrariæ rationes, illum capacem ostendere; quia à contrariis rationibus evidenter, & efficaciter non sunt exclusæ; quare non sequitur, nullam prorsus adesse probabilitatem, vel omne dubium de perseverantia Animæ rationalis in recentissimo illo fœtu esse sublatum. Non ergo licebit Baptismum conditionalem denegare, etiamsi grani hordeacei magnitudinem non excedat, aut columbini ovi quantitatem fœtus non attingat.

Et confirmatur ex doctrina, quam S. Thom. 3. *p. q. 33. art. 2. ad 2.* tradit, de parvitate Christi Corporis in instanti Jncarnationis: Licet enim exiguum valdè fuerit, & fortasse minus grano hordeaceo, ut nonnulli, quos ego *disp. pr.* retuli *sect. 3. n. 13.* affirmant: at non fuit adeo parvum, ut in eo *non potuerit ratio humani corporis conservari, cum in tali quantitate,* inquit 14

Mm S. Doctor

S. Doctor, *quorundam parvorum hominum corpora animentur*; ſicut
ergo homines parvi, quos nanos vocamus, licet multùm diſtent
à communi aliorum hominum magnitudine, non tamen carent
omni virtute reſiſtitiva, qua ſe aliquatenus à contrarijs defen-
dant; ita humanus fœtus, qui primis diebus, ut cum Riolano
15 dixi *diſp. ſect.* 1. *n.* 2. grani hordeacei magnitudinem non exce-
dit, non debet dici omni reſiſtitiva virtute privatus, præſertim
cum Riolanus fœtum hominis puſilli, ſeu nani forſitan obſer-
vaverit, vt facilè quis poteſt ſibi ſuadere, ſi Pinæo crediderit, qui
fœtum 12. dierum à ſe viſum, cum ovali forma, iuxta quam il-
lum exactiſſimè pictum deſcribit, ſemipalmarem ferè magni-
tudinem attingentem, & non ſolùm columbini, ſed etiam gal-
linacei ovi magnitudinem longè ſuperantem. Ego tamen ve-
rius exiſtimo, Riolanum loquutum fuiſſe de fœtu primis die-
bus conformato: Nam hordeacei grani magnitudinem, eſſe pri-
mam humani fœtus menſuram, notavit ex communi Anatomi-
corum *Fromond. l.* 2. *de Anim. c.* 15. *verſ. Creſcit.*

Demùm Sapientiſſimos, hic, Cenſores precor animadverte-
re, ne difficultas ſit, in æquivoco; quod enim ex Varolio, & Rio-
lano *diſp.* 1. *ſect.* 1. *n.* 2. adnotavi, fœtum nimirum non excedere
à principio grani hordeacei, vel minoris phaſelli magnitudi-
nem, non de toto tunicarum involucro, ſed de ipſo humano
corpuſculo, quod intra tunicas continetur, dictum eſt; At verò
quod DD. mei Cenſores addunt, Animæ rationalis perſeveran-
tiam admitti probabiliter poſſe, ſi fœtus in majori aliqua quan-
titate, puta ovi columbini, ejiciatur, ſi ad totam tunicarum
complicationem, intra quam latet fœtus hujuſmodi reſpexe-
17 runt; ut mihi apparet, jam admitterent, fœtum, qui grani
hordeacei magnitudinem non excedit, intra tunicas incluſum,
eſſe baptizandum: ſi verò magnitudinem ovi columbini præci-
sè ad humanum corpuſculum, non verò ad ovum referunt,
jam non loquuntur de fœtu paucorum dierum, ſed integri
menſis. Hanc enim ætatem habere fœtum talis magnitudinis
conſtat ex adnotatis à Pinæo *l.* 2. *c.* 3. *in* 3. *figur.* & à Fromond. *de
Anim. l.* 2. *c.* 6. & ex dictis à me ſup. *ſect.* 4. *n.* 2. de corpuſculo 80.
dierum.

Cum

Cum itaque de perseverantia Animæ rationalis in tenero illo corpusculo non cesset omnis probabilitas,non videtur denegandum Baptisma Animæ illi dubiæ,præsertim quia, remedio tam facili à gravissimo æternæ damnationis periculo, si est, certissimè liberatur: etenim non obstantibus supradictis in contrarium allatis,vrget adhuc argumentum,quod primis diebus fœtus sit baptizandus.

Quia fœtus humanus de quo probabiliter dubitari potest, quod vivat, est baptizandus sub conditione.

Sed fœtus tertia die effusus probabiliter dubitari potest, quod vivat.

Ergo est baptizandus.

Major est certa: minorem probat ipsa probabilitas earum rationum,quas P. Arriaga affert ad probandum ibi non conservari vitam: cum enim eius rationes non sint evidentes, & demonstrativæ, sed tantum probabiles ut constat ex Logica; & benè vrget D. Franciscus Verde in suo Opere inscripto *Theologiæ fundamentalis Caramuëlis Positiones selecta in Proëmio vers. multa possem, &c.*

Sed quia adhuc aliquis posset vrgere, quod neque *ex Hippocrate l.de nat. puer.* ubi sex dierum; *& lib.de carn* ubi septem dierum Abortus describitur,neque ex Plater. neque ex Riolano à me relatis *Diss.*1. *sect.*10. *par.*3. *n.*3. *&*5. potest cum fundamento asseri primis diebus, hoc est tertio, secundo, vel etiam primo die fœtum esse animatum; tum quia in illo libro *de nat. puer.* Hippocrates dicit illum Abortum sex dierum, habuisse quidem fibras, & venulas: non autem membra; & quod intra membranas continebatur,erat quidem rubrum, sed liquidum. At vero alius Abortus de quo *in l.de carn.* quia habebat omnia membra, quæ corpus habere potest, ostendit quidem septima die,fœtum esse animatum,sed ante sextam, & multò magis prima die,id non probat,& ex illa Platerij observatione de Abortu pariter septemdiali, nihil amplius potest concludi; sed imo quod ante sex dies,intra membranas nihil omnino dissimilare sit, vel eterogeneum, ex quo possit cum fundamento dubitari de Animæ existentia.

Hæc est maxima in præsenti difficultas;sed quia rationes hujusmodi non sunt, nisi conjecturales, ut rectè monuit Riolanus loc citat.non determinant,intellectum ad hanc partem; & plures rationes pro contraria parte, hanc positivè suadent, ideò huic propter animarum salutem libentius adhæreo.

Primò,quia *Arist l.de spir.c.3. Attractio, inquit menstrui humoris ad formationem fœtus,& partium delineatarum auctio, nutricis fa-*
18 *cultatis est opus,&c.* ex quibus constat, Aristotelem docere,quod antequam fœtus formetur,& formatus augeatur, virtus nutritiva,& per consequens anima est in materia,ex qua fœtus debet componi,hoc est in materia sanguinis,& seminis: & ne plures formæ completæ simul sint in eadem parte materiæ, oportet intelligere Aristotelem ita,ut significet, quod ubi per præviam utriusque fermentationem, & accidentalem organizatationem utraq. forma corrumpitur, & nunc primò non est;nunc primò existat anima à Deo creata, & à naturali Agente illi materiæ unita, & quæ per viam nutritivam, attrahat, & perficiat per formativam.

Neque ad explicandam hanc actionem primam oportet recurrere ad animam matris, cum Excellentissimo D. Jo.Marco Marci Medico Pragensi:non solum quia ipse à me non dissentit, dum in literis ad me datis, fatetur anima propria informari fœtum,quando per abortum exciditur à matrice; & ideo mecum sentit esse baptizandum:sed quia talis positio est contra doctrinam Ecclesiæ de baptizando filio à ventre matris jam demortuæ cautè extracto, si vivus sit. *vid.disp.1.sect* 4 *n.*12.non ergo ut ipse putat, fœtus quovsque est in utero, vivit anima matris.

Et explicatur hæc prima actio attractiva,& nutritiva, melius exemplo oviparorum, quam viviparorum: nam ex ovo anserino V.G. Gallinæ supposito,vel è converso; imò ex ovis Clibani calore incubatis generantur Pulli: ut testatur Aldrou. *l.14.Ornitol.fol.mihi 227.* ergo non virtus nutritiva, seu anima matris attrahit particulas ex vitello ovi, & convertit in alimentũ:sed virtus seminalis excitata à calore illo,licet ascititio, educit animam Pulli de potentia materiæ;& fit punctum saliens,&

anima

anima:& iſta aggenerat,format,& producit ſibi membra;ſtatim ac organizatio accidentalis completa eſt:eodem modo de anima humana philoſophandum eſt, quoad vnionem cum corpore : quoad creationem enim eſt à Deo,ſed organizationem accidentalem in humana genitura fieri , vel ſaltem tertia die eſt valde probabile,ergo, & fœtum eſſe animatum. Hanc eandem doctrinam late tradit,& probat *Ariſt.lib.2.de gener.ani.c.1.*

Secundò,quia negari non poteſt,id quod à Primariis Medicis, Hippocrate,Galeno,& Avicenna alibi adductis præſertim *diſp. 2.ſect.5. à num.1.& deinceps* dicitur ; nimirùm quod ſtatim re- 19
cepto,& fermentato ſemine in utero,membranæ fœtum involuentes generantur prima die : ergo ex hoc fit evidens , naturam non eſſe otioſam ; ſed ſicut operatur ad partes exteriores ſeminis , membranas gignens ; ita & multo magis ad partes interiores ſtatim materiam accidentaliter diſponens, & determinans , ut vitam exigat ; quam quidem operationem. Hippocrates citatus *diſp.2.ſectione quinta num.*13. vocat *conceptionem.*

Tertio, quia videmus,calorem elementarem , vel etiam cæleſtem per reflexionem , aut refractionem ſolarium radiorum, illicò intendi.adeò ut quam citiſſime,in ligno,vel alia materia combuſtibili, ignem generet.Ergo calor,qui eſt in ſemine, vel in utero,& quem *Ariſtoteles lib.2.de gener anim.cap.3.*dicit non eſſe ignem,neque ab igne exortum , ſed calorem , ſeu *ſpiritum reſpondentem elemento ſtellarum,* poterit citiſſimè diſponere materiam,illamq.accidentaliter preparare,ut de eius potentia,educi naturaliter exigat non quidem humanam formam , quæ non eſt materialis,ſed fit ab Authore naturæ Deo,per actionem creativam:ſed vnionem ipſius Animæ cum materia : & quidem hic mihi videtur eſſe intellectus ab Ariſtotele intentus, dum *lib. de cauſ.& propr.element c.*1.dicit,ut habet tranſlatio,quam affert,& ſequitur *S. Thom. opuſ.*28. *articul.*5. quod , *cum cadit ſemen viri in matricem mulieris , decoquitur in ea decoctione forti , &c. cum cadit* , ideſt ſubitò ; quia dicit , tunc decoqui ſemen , cum cadit. *decoctione forti* , ideſt valido , & vehementi calore ; nam alia tranſlatio habet , *decoquit ipſum matrix caliditate ſua.*

Cum igitur actio calefactiva matricis calidæ, non calore ignis, sed Cœli, sit actio adeo fortis, ut statim ex medicorum sententia, producat membranas fœtum involuentes, quis non facilè credet in inclusa genitura, propter quam permutandam, est à natura principaliter intenta talis actio calefactiva, statim fieri, vel prima filamenta vitæ, vel ad minus, quæ expeditior est, organizationem accidentalem; qua posita statim creatur Anima à Deo?

21 Quarto, quia probabilissima est illa sententia, quæ asserit animam rationalem statim, ac est in corpore efficere sibi in materia partes dissimilares, & membra. *vid. disp. pr. sect. 3. n. 12. & sect. 7 num. 6. & disp. 2. sect. 6 n. 1. & disp. 3 n. 1.*

22 Ex dictis igitur colligo, quod licet sit probabilis contraria sententia, quæ asserit primis diebus, fœtum non esse animatum; quia tamen etiam alia opposita, quam ego tanquam fundamentum meæ Prothesis suppono, non solum est probabilis, sed probabilior, quia solidioribus rationibus, & magis communiter receptis innititur; & quod maximè observandum est, quia magis in tuto reponit animarum salutem; illa verò easdem periculo damnationis exponit; ideò existimo ab ista, quæ asserit, fœtum humanum primis diebus probabiliter esse animatum, non esse in actu practico de ministrando Baptismo recedendum; ne si forte anima rationalis adesset, & ab illa sententia persuasus aliquis, quod non adesset, omitteret baptizare, talis anima propter scrupulosam speculationem, damnationi æternæ remaneret addicta.

Et hæc omnia magis confirmantur quia mulier, ex sacrarum litterarum testimonio, de quo plenius in sequenti Digressione, concipit fœtum intra primum diem à præcedente congressu inchoatum.

23 Itaque non obstantibus iis, quæ pro contraria sententia opponuntur, cum facile dissolvantur, semper adest fundamentum opinandi, & probabiliter dubitandi de existentia animæ in fœtu, etiam primis diebus; atque ideo nullo modo Baptisma conditionatum est denegandum.

De

De fœtu à Bersabea concepto, ex adulterio cum Davide. Digressio.

HÆc supradicta, dum interim essent sub prælo; Amicum audivi mihi ad aures suggerentem, quod contingere aliquando poterat, ut nonnemo sententiam Thomæ Fieni, Danielis Sennerti, & Uopisci Fortunati Pemplij, dicentium primis diebus, fœtum humanum esse animatum, ex eo quod mulier hoc tempore illum in utero concipiat, aut negaret omninò, aut parvipenderet: ideò, ut constet, quanto veritatis fundamento sententia hujusmodi subsistat, etiam si illorum Doctorum Suffragium non assisteret: (quod tamen non admitto;) placuit, præterea, quæ ex Immaculata B. Mariæ Uirginis Conceptione, & Alexandrina Constitutione consideravi, *disp. 3. per totam*, hoc loco præsentem Digressionem instituere, & Historiam illam, quam ex sacris literis petitam *&* *disp. 1. sect. 7. num. 7.* omnino semel adduxi, diligentius expendere, ut luce meridiana clarius pateat, quam solidum sit fundamentum opiniandi animam primis diebus esse in fœtu; cum fœtus hoc tempore sit in utero.

Historia hujus facti *lib. 2. Reg. c. 11. 4.* à Sacro scriptore, ita describitur. *Missis itaque David nunciis, tulit eam: quæ cum ingressa esset ad illum, dormivit cum ea: statimq. sanctificata est ab immunditia sua; & reversa est in domum suam, concepto fœtu: mittensque nunciavit David, & ait, concepi, &c.* 24

Jtaque ex certissima auctoritate Divini testimonij, tria hic sunt expresè certa: Primo, congressus Regis cum muliere, ibi *dormivit cum ea*; Secundo quod statim, & immediate post accessum, & adulterium, *sanctificata est mulier ab immunditia sua*: & Tertiò, quod quando mulier reversa est in domum suam, Spiritus Sanctus attestatur, quod jam habebat in utero fœtum conceptum: ibi, *& reversa est in domum suam, concepto fœtu.*

Id, quod non est certum ex expresso Sacræ Scripturæ Testimonio, est; quod non sit reversa in domum suam statim, ac absolutum, & consummatum fuit adulterium; atque ideò possit

esse

eſſe locus ad dubitandum,an per aliquot horas, & fortè etiam dies,remorata ſit in Palatio Regis; & tunc jam ex ventris tumore cognita, quod haberet in utero, à Rege remiſſa ſit in domum ſuam. Ideo conſiderandum eſt diligenter,an ex interpretatione illius ſanctificationis ſecundo loco expreſſæ, & ex conjecturis reſultet hujuſmodi intelligentia:an vero, è contra,quod ſtatim, & immediatè poſt perpetratum adulterium,domum ſit reverſa, concepto fœtu.

Prima interpretatio eſt illorum, qui putant, quod quando mulier vocata adivit Regem, menſtruam illuviem jam pateretur: & ideò David ex propriæ habitationis ſolario proſpiciens,
25 vidit illam ſe lavantem à tali ſorde: Sed ſtatim ac fuit à Rege cognita, ceſſavit illud profluvium, ex eò, quod natura ſentiens in vtero conceptum, ſanguinem retinet, tum ad formandum, tum ad nutriendum novum fætum. Hanc interpretationem dicit non eſſe contemnendam, *Gaſpar Sanctius* quia conſonat cum textu dicente,quod rediit domum mulier *concepto fœtu*;ſed quicquid ſit,an Sanguis quo alitur, & formatur fœtus,ſit ille, à quo mulieres purgantur,an vero alius purior, & ſanior; diſplicet hæc prima interpretatio Lyrano, & Carthuſiano: quia mulier quando eſt in profluvio ſanguinis,pallida eſt,turpis,& abhominabilis;at verò eodem tempore;quo David illam proſpexit lavantem ſe,erat,inquit textus, *pulchra valde*: & ideo illam Rex concupivit.

Secunda interpretatio eſt aliorum, qui dicunt, quod mulier cum eſſet ſterilis,& infœcunda ab hujuſmodi ſterilitatis opprobrio per Regis acceſſum liberata eſt: quia ſtatim concepit: & ideò ſtatim dicitur ſanctificata, & domum reverſa *concepto fœtu*: ita refert Abulenſis,Authorum ſuppreſſo nomine.

Tertia,quia ſemel tantum cum Rege adulterata eſt,ideo ſtatim dicitur *ſanctificata*,ideſt ſancte ſe deinceps, & caſte geſſit: non enim Rex permiſit illam aliquo, vel brevi tempore in ſuo Palatio permanere,ne amplius cum ea peccaret; ſed ſtatim illam dimiſit;ita referunt,tacito Doctorum nomine *Abul.Carthuſ.& Sanctius*.

Quarta eſt, quod mulier ſtatim poſt carnalem conſuetu-

dinem

dinem cum Rege,purgavit ſe ipſam à ſuper fluo ſui ſe minis,lavando ; & hanc explicationem probant , & ſequuntur *Abul. & Chartuſ.*qui dicit eſſe brevem,& certam *Hugo Card.Tined.in Salom.l.1.c.7.num.5. & Sanctius.* & ideo *Pagninus* , *& Tigurina* illud *ſanctificata eſt* transferunt.*& purificavit ſe ipſam.* Quamvis autem admiſſa hac interpretatione , non neceſſario ſequatur, quod ſtatim reverſa ſit domum , vel quod particula *ſtatim*,conjungenda ſit, & referenda etiam ad conceptum fœtum ; quia adhibita hujuſmodi lotione , aliquo tempore in Regio Palatio adhuc permanere poterat:tamen ſubita iſta lotio,arguit ſubitum diſceſſum , & iter ad propriam domum : nam ita immúnda, & ſordida , fœmina à Palatio non facile fuiſſet egreſſa , ſed compta,& compoſita, ne occurrentes Aulici, aliique per viam, ex perturbato habitu,& aſpectu facinus cognoſcerent.*Vgo Card.* dicit,*ſtatim ſanctificata eſt, ideſt ſtatim lavit ſe : vel ſtatim concepit. & Abulens. quæſt.7. in cap.*11. dicit, *ideſt immediatè poſt primum acceſſum David ad eam , reverſa eſt in domum ſuam. Tineda ſtatim concepiſſe* , admittit cum *Nicolao* , *Dioniſio* , *& Hugone.*

Quintá,&ultima interpretatio explicat,quod purgata ſit mulier ſubito à menſtruis,non quidem præcedentibus,aut præſentibus , ſed à futuris uſque ad partum:ita *Lyranus:quia*,inquit, *in illo congreſſu concepit,ut patet in textu:poſt conceptionem autem ceſſat fluxus menſtruorum,quia ſanguis ille cedit,in formationem fœtus, & eius alimentum,&c.*

Omnes igitur Interpretationes conveniunt in hoc,quod particula illa *ſtatim*,non ſolùm referatur ad ſanctificationem aliquo ex ſuperadictis modis intellectam;ſed etiam ad conceptum fœtum;ita ut ſenſus Sacræ Scripturæ juxta communem interpretationem ſit,ut Berſabea,in hoc acceſſu, & adultera commixtione,ſtatim conceperit fœtum. 16

Et hanc communem intelligentiam, non ſolum probat Interpretum authoritas; ſed etiam ſuadet ratio : ex eo enim, quod domum reverſa Berſabea obſervavit fortè per aliquot dies , aut etiam ſubito ſe concepiſſe ; nè ſi multo tempore tardaſſet hoc Regi ſignificare , putare potuiſſet David ; quod

ex alio concepiſſet, miſit nuncium, qui ſuo nomine ſtatum in
27 quo erat, aperiret; conjectant Auctores, conveniſſe illam cum
Davide, ut ſtatim, ac ſe gravidam deprehenderet, renunciaret, ut poſſet Rex opportunè providere, ne adulterium in utriuſque adulteri opprobrium, & diffamationem innoteſceret. Et ideo David ſtatim, ut mulierem concepiſſe audivit, adulterio jam patrato, novum ſcelus addere cogitavit, homicidium ſcilicet Vriæ Viri Berſabeæ, quem de facto fecit occidi, & Berſabeam duxit in uxorem. Ex hujuſmodi diſcurſu, valde fundato, & veriſimili *Abul. q. 7. in cap. 11. lib. 2. Regum* dicit. *noluit ergo Rex, quod Berſabea remaneret amplius in domo ſua, ne ex hoc cognoſceretur factum, & infamaretur, &c.* quare *ſtatim mulier reverſa eſt in domum ſuam concepto fœtu.*

Conſtat igitur, tam ex communi interpretatione, quàm ex ratione mulierem ex adultero concubitu, ſtatim, & non poſt aliquot dies, fœtum concepiſſe, naturali via, abſque miraculo, aut extraordinario concurſu.

Neque tam communi, & ſinceræ interpretationi, poteſt obſtare, ſi aliquis dixerit, in textu S. Scripturæ, ſermonē eſſe de conceptione Medica tantum, ſeu de genitura in qua non eſt anima. Nam reſpondetur primo, ibi à Divino Hiſtorico expreſsè dici, quod concepit fœtum: conceptio autem medica, ut dixi ſup. *ſect. 4 nu. 3.* eſt attractio, ſeu receptio materiæ in utero; ex qua fœtus generatur: ſed ipſa genitura, vel actio ipſam attrahens fœtus non eſt. Secundo jam *diſp. 1. ſect. 7. n. 7. &* 8. oſtendi uſitatum Sacræ Scripturæ ſtylum eſſe, quod nomine fœtus, filius intelligatur. Tertio, vanum eſſet, ut ibi dixi, quod quando mulier Davidi per nuncium ſignificavit, ſe concepiſſe, intellexiſſet de conceptione Medica, ſeu de genitura, non vero de filio; cum multo antea per ſe ipſam, & antequam de Palatio diſceſſiſſet, potuiſſet de illa Regem admonere.

Demum minus obſtat, ſi quis ad embryoniſmum recurrens diceret, fætum huiuſmodi, habuiſſe quidem ſubito vitam; ſed vegetativam tantum, non rationalem. Nam centies dixi, & millies repetam, ſententiam illam de vita em-
28 bryonica, jam à Scholis exulaſſe, & ſolum in Schola Thomi-
ſtarum

ſtarum gaudere aliqua immunitate;& quidem pro breviſſimo tempore,ut dixi ſupra *ſect.7*,Et quod primis diebus Anima non embryonis,ſed animalis propria ſit in fœtu,docet *Ariſt.cit.l.1. de Gen.ani.c.1*.ubi:poſtquam ſolido,& longo diſcurſu,dixit primum membrum, quod à Generante media virtute ſeminali producitur in animali perfecto eſt Cor, dicit vivere anima propria, quæ principium eſt, quo augetur, & alia membra acquirit.Igitur,quia ſententia,quod prima humani fœtus vita ſit ab anima rationali, communior eſt & probabilior, ex hoc Sacræ Hiſtoriæ teſtimonio efficaciter confirmatur, vrget aliqua obligatio baptizandi humanum fœtum, etiam primis diebus ab utero excuſſum.

SECTIO XVI.

Expenditur iterum argumentum ex puncto ſaliente petitum;ex cujus ſolutione confirmatur Animæ præſentia in fœtu.

SVMMARIVM.

1 *Motum pulſationis in puncto ſaliente non eſſe ab Anima præſente, ſed à ſpiritibus circumfuſis.*
2 *Pulmonis actio ſupponit cordis pulſationem, & vitam.*
3 *Pulmo ex natura ſua immobilis,motum habet à Diaphragmate.*
4 *Pulſatio cordis præcedit tempore pulmonis reſpirationem.*
5 *Humani fœtus primam productionem probat Ariſtoteles ex puncto ſaliente in ovo Gallinarum.*
6 *In animalibus non dum editis ſeu in fœtibus pulſatio cordis præcedit pulmonis motum.*
7 *Pulmo poſt ipſum cor apparet in fœtu.*
8 *Pulmo in fœtibus eſt rubri coloris.*
9 *Alimentatio præcedens pulmonis reſpirationem, arguit animæ præſentiam.*

10 *Pulmo quando in fœtu incipiat moveri.*

11 *Motus pulmonis pendet à pulſatione cordis.*

12 *Pulſatio, & reſpiratio ſunt actiones valdè diverſæ.*

13 *Tertia die, ab ovo incubato apparet pullus totus factus.*

14 *Primo fit fœtus, & poſtea membranæ, ex Guarinone.*

15 *Die octava ſi ſanguis totus hauriatur à venis, ipſæ venæ calorem ſanguineum amittunt; ſolum cor pulſat, & ſanguineum remanet.*

16 *Septima die nulla adhuc Iecoris ſpecies apparet.*

17 *In ovo gallinaceo pulſatio puncti ſalientis non poteſt eſſe à gallina incubante.*

18 *Cor ab animali avulſum eo diutius vivit, quo recentius eſt.*

19 *Corculum iſtud extractum, & venis ſpoliatum per horam, & amplius vivit.*

20 *Nona die à fœtu avulſum vitam non retinet, & quare.*

21 *In illo corculo eadem vitæ ſigna ſunt primis diebus, ac in proceſſu temporis*

22 *A puncto ſaliente incipit vita humani fœtus.*

COntinuat R, P.G. H. vrgere contra me, quod expuncto ſaliente ab Harvæo prænotato, probare voluerim, Animam primis diebus exiſtere in fætu, quia in illo puncto datur tunc motus dilatationis, & conſtrictionis: At ipſe conſtanter negat, hujuſmodi motum eſſe ab Anima fætus, quia inquit, omnis motus animalis, ſive in ſtomaco, ſivè in inteſtinis, ſive venis, ſive arterijs, ſeu nervis, ſeu corde, fit à reſpiratione, & impulſu pulmonis; Quibus omnibus carere ſupponitur illud Corculum, ſeu
1 punctum ſaliens: Et interrogatus, vndè nam illa pulſatio proveniat? reſpondet, vel à ſpiritibus ſe verſantibus intra ovi putamen in oviparis; vel à reſpiratione Matris in Viviparis: Quare infert ex ovini puncti operatione, & ſaltu, vitam animalibus non benè inferri.

Confirmat vero diſcurſum, quia ſicut vita hominis non permanet ſublato penitus, vel diù impedito reſpirationis organo: ſic non infunditur Anima, niſi prius organis conformatis.

Reſpondeo, hanc inſtantiam ſupponere, quod probare debuiſſet,

debuisset, nimirum à pulmone in fætu dependere illam cordis
pulsationem, ab Harvæo observatam, & ante ipsum etiam dili-
genter notatam à Christophoro Guarinonio Rodulphi II. Im-
peratoris Medico *in opusc. de natur. human. serm.* 2. Hic liber nuper
ad manus meas pervenit, in quo Author multa, quæ Harvæus
prætermisit, de puncto saliente, admonet oportunè, ut mox
referam.

At verò contra talem suppositionem, quod nimirum omnis
motus in Animali fiat à respiratione pulmonis, tota Medicorum
Schola reclamat, cum Galeno; imò etiam cum Aristotele, qui 2
lib. 3. de partib. Anim. cap. 6. ait, *pulmo igitur spirandi officio delega-
tus est, qui originem quidem sui motus accipit à corde, &c.* Et Gale-
nus, quod Pulmo non per se, à thorace moveatur, asserit *lib. 6.
de usu partium cap. x.* his verbis *Demonstratum enim in libro de* 3
*Pulmonibus est, Pulmonem ipsum ex se motus omnis expertem, à tho-
race moveri continenter, &c.* Uerùm hæc de animalibus adultis,
non verò de fætu primis diebus genito procedunt; quare ad-
dendum est ex Aristotele *in lib. de spiritu cap.* 3. quod considerans
ibi Philosophus tres operationes de facto inveniri in fætu, qua-
rum prima est pulsatio, Secunda alimenti attractio, seu nutritio,
& Tertia respiratio, inquirit; an motiones hujusmodi sint coæ-
væ: & respondet affirmativè: *Nam alitio* inquit, *priusquam totum
animal sit perfectum, est; & postquam perfectum est Animal. Attra-
ctio enim menstrui humoris ad formationem fœtus, & partium deli-
neatarum auctio, Nutricis facultatis opus est; quemadmodum designa-
tio partium ex semine, formatricis. juxta quem ordinem respirationis
motus postremus fuerit. Nam tum primum respirat, ubi in lucem editus
fuerit, partus; eaque propter postremus hic motus est; Nam alimenti* 4
*attractio elaboratioque, non solùm post, sed & priusquam integris suis
partibus Animal sit absolutum, in utero peragitur. Respiratio-
nem itaque hic motus præcedit. At pulsus per initia, in constitu-* 5
*tione cordis emergit, id quod in sectione vivorum, & pulli forma-
tione ex ovo deprehendere liceat, &c.* hæc Arist. ibi, *& libro
secundo, de gener. anim. cap. 2.* probat primum, quod generatur,
& vivit, esse Cor.

Ex quibus clarè constat, sententiam Aristotelis esse, nu-

tritionem tempore præcedere respirationem, cum hæc in illius sententia non sit nisi *tunc primum, ubi in lucem editus fuerit partus*; At pulsum cordis ipsa alimenti attractione esse priorem, quia per initia *statim in constitutione cordis emergit : Id, quod*, ait, *ex sectione vivorum , & pulli formatione ex ovo deprehendere*
6 *licet, &c.*

Notanda hic duo sunt. Primum, Aristotelem ex sectione vivi fœtus probasse pulsum cordis tempore præcedere nutritionem, Secundum, humani fœtus primam formationem ex pulli procreatione probari.

Consonat Aristoteli observatio Galeni ex Anatomicis sectionibus facta : Ipse enim *lib.* 15. *de usu partium cap.* 4. & 5. docet, arterias, & venas, quæ circa uterum Matris sunt exiguæ, cujusmodi sunt arboris radices extremæ, fœtui per umbilicum inseri arteriis, & venis jam in fœtu procreatis : Et quidem non venas arteriis, & arterias venis; sed venas cum venis, & arterias cum arteriis in unum coeuntibus, scilicet, duas arterias, & totidem venas, duabus arteriis, & duabus venis copulari, & commisceri: Ita tamen ut neque venæ hepar prætergrediantur, & in aliud membrum infigantur; neque arteriæ, non nisi ad magnam arteriam, quæ à corde exoritur, ferantur. Hæc autem arteriarum, & venarum matris, cum arteriis, & venis fœtus conjunctio, à natura facta est, inquit *cap.* 5. ut fœtus trahat à matrice sanguinem, & spiritum, & exindè alimentum, & vitam: sed venarum, & arteriarum hujusmodi procreatio, conjunctio, & alimenti attractio
7 non potest à pulmone, vel fieri, vel juvari, cum sine respiratione aeris fiant, & Diaphragma, à quo solùm pulmo motum habet, nondum apparet, quod etiam docet *Aristoteles lib.* 1. *de gener. animal. cap.* 1. quatenus dicit, quod *pulmo posterior corde in primo ortu conspicitur, &c.* ergo alimenti hujusmodi attractio, cum Animæ vegetativæ sit actio, quæ à fœtu nondum animato fieri non potest, sequitur esse Animæ in fœtu existentis argu-
8 mentum.

Confirmatur, quia idem *Galenus. d. lib.* 15. *c.* 6. rationem reddens, quare fœtus in utero existentis pulmo sit rubri, non autem subalbi coloris, ut est in adultis animalibus, respondet, *quia tunc*

nutritur

nutritur (quemadmodum reliqua viscera) per vasa, vnicam tunicam, & eam tenuem habentia, ad quam per venam cavam sanguis pervenit quo tempore fœtus in utero gestatur, In natis verò obcæcatur quidem vasorum perforatio; aër autem copiosissimus tunc incidit: Sanguis verò paucissimus, idemque tenuissimus. Quin etiam pulmo, 9 tunc motu perpetuo agitatur animali nimirum respirante; quo fit, vt sanguis à spiritu incisus motu duplici, altero, quem ex arterijs habet; altero, quem ex pulmone acquirit, tenuior adhuc se ipso, & mollior, ac velut spumosus efficiatur; ob eamque causam substantia carnis pulmonis ex rulra, gravi, ac densa, in albam, levem, ac raram transfertur. Quam rem opinior, me dixisse, pulmoni esse 10 utilissimam, dum in motibus respirationis thoracem sequitur; ægrè enim præ pondere moveretur, si similem alijs visceribus carnem habuisset. Æquum igitur est hic quoque naturam admirari, quæ cum viscus augeri dumtaxat oporteret, sanguinem purum ei suppeditabat, cum verò ad motum fuit traslatum, carnem levem instar alæ cujusdam fecit, vt facilè à thorace dilataretur, &c.

Ita Galenus, ex quo constat, fœtum in utero jam animatum, & pulmone instructum, habere ipsum pulmonem gravem, ponderosum, & ad motum ineptum; ergo ex eo, quod aliqui motus vitales, scilicet pulsationis cordis sint in fœtu, non licet inferre, quod non sint ab Anima inexistente, quia pulmo antea, aut non fuit, aut fuit immotus, sed nondum ad motum dispositus, Constat etiam tantùm abesse à vero, vt cordis pulsatio causetur à pulmone respirante, ut argumentum supponit; quod imò pulmo tunc incipiat posse moveri, seu respirare, cum sanguis à motu, quem ex arteriis habet, attenuatur, & rarescit, ut ita sanguinea illa ponderositate exoneretur.

Præterea, & ad hominem; Transeat suppositio, quod omnis motus animalis, & pulsatio illa vitalis in corculo pendeat ab animali expiratione, & respiratione pulmonis: Ex carentia motus animalis in pulmone, non benè infertur pulsationem illam non esse vitalem, ac proindè, neque Animæ inexistentis indicium. Pulsum enim, & respirationem, duas esse Animæ operationes valde distinctas, & diversas, dixi cum Aristotele, & asserunt Medici communiter cum Galeno: Et patet, quia pulsus

pulsus est motus omninò naturalis determinatus à natura, & ideò necessarius, ut non possit à nobis pro libito impediri. Te-
12 statur *Aristotel.d.l.de spiritu c.* 3. & experimur nobis volentibus, respirationem, & contineri, & cohiberi, licet non impunè, ad longum tempus; Ideo ut refert *Mercurialis l.3.art. Gymnast.c.* 6.de Milone illo, capite, fronte, costis, & pectore, solidissimis vittis ligato, tandiù spiritum retinuisse, donec venæ intumescentes vittas illas discinderent. Et de Servo illo barbaro testatur *Galenus l.6.c.6.de mot.musc.*quod cum irâ vehementer concitatus mortem sibi statuisset inferre, humi prostratus, respirationem longo tempore cohibens, stetit diù immobilis, tandem paulum volutatus, mortuus est.

Postremò confirmantur hæc omnia ex iis, quæ *Guarinon serm. 2.cit.fol. mihi* 58. notavit, & in observationibus à se diligenter de ovis à Gallina, incubante, animatis deprehendisse, testatur,
13 nimirum *tertia die, & ferè etiam secunda nondum finita, cor rubrum cernitur, emittere duas venas primum simplices, postea vix sex horis adjectis, eas protendere in ramos: Interea pullo jam toto facto, sed nōdum sensui conspicuo, quoniam pellucido admodum, & tenui corpore est, &c. membranis illis continentibus non dum expressis, aut factis, minus visui officientibus, ut neque pulli corpus, pellucidum officit, quin cor ipsum, & motus eius perspiciatur, &c. veniunt venæ tanquam umbilici, &c. ferè secunda, certè tertia die conspicuæ, hac*
14 *die jam membranam suam ramusculis à se emissis delineantes, &c. quarta die jam membranæ species discernitur totum continentis, non tamen adeò densa est, quin per ipsam fœtus intus inspiciatur, &c. ubi clarum est, quod primo fit fœtus ipse; non membrana eum continentes, & in eo primum cor, &c. post fœtus speciem satis conspicuam venis ruberrimis, pro magnitudine eius maximis, & plenissimis, adeò ut quartam partem ejus corpusculi crassitudine sua exequent rami venarum promittuntur, &c. ita post animantis formationem, & vitam, membranæ fiunt, &c.*

Die octava cor non solum constat ipsum, sed una cum venis colore cum illis simillimo, rubro nempe, apertè micat, seu movetur; ex quo si sanguis exhauriatur, cor & venæ valde minuuntur; & colore amisso

amisso, aspectum fugiunt, &c. cor autem sola motione, & duobus punctis, minimis, rubris (credo ventriculos duos referentibus) deprehenditur, &c. septima autem die propter concretionem membranæ omnem ferè fœtum obscurant; cor verò unum, ob colorem densissimum, ut venæ etiam, atque ob motum, perspicitur; à quo si exhauriatur sanguis, relinquit tamen duo illa puncta rubra. Interea jecoris nondum ulla 16
species constat: Sed hac die septima liquor, seu mucor quidam luteus cordi subjectus, attentè inspectantibus, deprehenditur, qui vix tactus, dissoluitur; quod jecoris initium concrescentis est, ut & sedes eius ostendit, & sequentibus diebus firmius in iecoris corpus consistere cernitur, &c.

Ex hac observatione, quicquid sit, quod membranæ non fiant ante fœtum, contra ea, quæ supra *disput.* 1. *sect.* 5. *num.* 3. 4. 5. 6. & 7. dixi, adnotandum esse puto in rem nostram, quod spiritus animales, seu vitales, quos P.G.H. ut Animam neget adesse, dicit, causare pulsationem in oviparis, & ventriparis, non 17
possunt esse à matre impressi, cum isti in hoc puncto Gallinaceo, toto ovi putamine, & loco etiam interjecto, sint à matre sejuncti: ergo neque in ventriparis, licet per venas, & arterias matris circa uteri cavitatem, radicatas, & erumpentes, venis, & arteriis fœtus sint conjuncti, Ergo totus ille, qui in corculo motus pulsationis apparet, est ab Anima existente.

Præterea singulare est, quod si ab illo corculo exhauriatur sanguis, venæ colorem adeo deperdunt, ut non appareant; licet antea essent ruberrimæ, solùm cor consistit, & movetur, & duo illa puncta, seu cordis ventriculi, neque sanguinem, neque colorem amittunt: ergo si in corde sicuti in venis essent, soli spiritus causantes pulsationem, deberent tam in venis, quàm in corde eodem modo languere, & desinere: ergo signum est, in illo corculo, principium illius pulsationis firmius existere, nempe animam.

Præterea addit Guarinonius, *fol.* 61. illud *indicio certissimum esse, quod vivat cor; quoniam avulsum à corpore, & ab omnibus venis* 18
abscissum, adhuc vivit, & pulsat; quod in adultis jam animalibus videmus, si viventia aperiantur, & cor eximatur, Et tamen diutius

vivit, quo teneriora recentiusque nata animalia fuerint, ut expertus sum; in pullis propriè avulsum cor, venis spoliatum, tota hora se se movet, inaqualibus pulsibus, modo rarioribus, modo crebrioribus, &c. Cum
19 *verò cor jam moriturum est, per quartam hora partem, solo altero laterum movetur, & ad finem vitæ solus ventriculus, non etiam cuspis contrahitur, dilataturque. Nona die, qua jam corpusculum*
20 *pulli obfirmatum consistit, vel propter sectionem duriorem, gravioremque vel quamvis aliam causam, sæpè vidi, quod cor avulsum non retinet vitam: quin interdum, aperto thorace, motum amittat; quod certè eò minus diu vivat, quo grandius, & perfectius factum animal est, habeo exploratissimum: Et ratio ea esse potest, quoniam vitæ, & animantis vis primum in sui initio tota comprehenditur; in puncto enim temporis animantis generatio est, postea verò partibus reliquis expressis, ipsa in eas distributa, ut jam illis egens, & sanguine, jam se se in solo corde sustinere non potest, &c.*

21 Ex his quæ Guarinonius tam accurato studio, & tanta diligentia observavit, duo facile inferuntur in hoc argumento non contemnenda. Primum est quia hujusmodi corculum, seu punctum saliens à tenero illo, & vix formato corpusculo avulsum, eadem omnino signa vitæ exhibeat, & præseferat ac aliud quod ab animalis adulti, corpore extrahitur, sed hoc, certissimum est, antequam extrahatur vivere, ergo & illud. Secundum quod infertur est, quia ex testimonio præstantissimi hujus Medici exploratissimum est, esse proprietatem viventis, & animati cordis quo animal est recentius, & quo pauciores vitæ dies habet, eò longius in vita conservari: quo vero est adultius, & plures vitæ dies habet, eo brevius vitam protrahere: & ratio est, inquit, Guarinonius ibi fol. mihi 61. *quoniam vitæ, & animantis vis primum in sui initio tota comprehenditur; in puncto enim temporis animantis generatio est: postea vero partibus reliquis expressis ipsa in eas distributa, ut jam illis egens, & sanguine ipso jam se se in uno corde sustinere non potest. &c.* aliam rationem, & quæ mihi magis arridet, mox ex doctrina Galeni subiicio.
22 Ergo corculum illud vivit, Anima in eo existente. Et à simili puncto saliente vitam humani fœtus inchoari supponit Author, quatenus

quatenus ad explicandam hominis vitam, pulli vitam obſervat, & præter Ariſtotelem *ſupra num. 5.* recens; & eximius anatomicus *Ioan. Riolanus in lib. Enchirid. anat. lib. 2. cap. 37.* idem ſentit,

Neque obſtat, quod in fine argumenti pro confirmatione additur ad negandam Animæ præſentiam, quod nimirum ſicut vita non poteſt conſervari in animali, ſi vel auferatur omnino vel diu impediatur illi reſpiratio; ſic non poteſt infundi, niſi organis jam penitus abſolutis.

Reſpondetur enim ex Galeno *lib. de pulſ. vſu cap. 2.* in Animali jam nato impedita diu vel ſublata reſpiratione, vitam per ſuffocationem deſinere, *vt in cucurbitulis, quibus Medici vtuntur, flamma illico extinguitur.* Quia ex multo ſanguine jam genito in animali, & ex augmentatione caloris in ipſo; reſpiratio neceſſaria eſt *ad innati caloris conſervationem*, inquit idem Galenus *lib. de vtilit. reſpirat. c. 5.* At vero, vt iam vidimus, antequam in animali detur neceſſitas reſpirandi, datur vita, & & vitalis pulſatio in corde, & arteriis, atque ita omnes recentiores Medici, & Anatomici vno ore fatentur.

Minus obſtat, quod ſuperiore anno 1672. dum Romæ eſſem obiiciebat mihi Eminentiſſimus & Doctiſſimus Cardinalis dicens, non recte me inferre animæ rationalis præſentiam in fœtibus paucorum dierum, ex huiuſmodi motibus in pulſificatione deprehenſis: nam quotidie videmus in Macellariorum officinis, occiſis jam, & mortuis animalibus, partes eorum, & membra diſſecta, in fibris & partibus nervoſis conſervare aliquos motus & tamen ſi animalia mortua ſunt, certum eſt corruptam animam non adeſſe. Nec vitatur argumentum, dicebat Eminentiſſimus ille, ſi dicas animas brutorum cum ſint diviſibiles, remanere ad aliquod tempus, partialiter in illis membris. Nam urgebat dicens, quod nuper ex Belgio, litteris acceptis ex quoruudam latronum cadaveribus, quorum membra Prætor mandaverat in partes diſſecari, & in apertum aërem ad ultionem juſtitiæ appendi, & exponi, in oculis omnium, eoſdem motus poſt notabile tempus continuari, fuit obſervatum.

Nam quicquid sit de hac latronum historia, in qua quod narratur, non sine miraculo fortasse contigit, Respondebam, meam Propositionem, non habere pro fundamento hujusmodi motus, sed varias medicorum observationes tam veteres quam novas, circa corporis humani formationem primis diebus inchoatam: sed nunc iterum respondeo hujusmodi motus in partibus dissectis tam brutorum quam hominum bene posse causari in absentia animæ ad aliquod tempus: nam spiritus vitales qui ex Galeno *lib.7.c.3. de Hippocr. & Platon. decret. in arteriis continetur & ex D.Galeno lib.3. de nat. facul.* sunt id quod fuerunt, remanent etiam absente anima: at ideo non valet argumentum ab hujusmodi motibus ad primos illos motus in puncto saliente vel in corpusculo illo recenter animato in quo cum non præfuerit anima non possunt nisi ab anima tunc primo præexistente causari.

SECTIO XVI.

Occurritur argumento ex vermiculis in lacte repertis deducto.

SVMMARIVM.

1 *Fœtus humanus primis diebus effusus, ob sui maximam teneritudinem, vel brevissimo tempore supervivere non potest.*

2 *Probatur exemplo vermiculorum in lacte recenter emuncto.*

3 *Horum vermiculorum experientia revocatur in dubium.*

4 *Sanguis febrientium scatet vermibus.*

5 *Etiamsi vermiculi darentur in lacte, inter illorum vitam, & vitam tenerrimi fœtus, est disparitas, tum experientiæ tum rationis.*

OPponit idem P. G. H. quia etiamsi evinceretur, fœtum humanum primo statim conceptionis die animari vita rationali

rationali, cum hæc conſiſtat in corpuſculo parvo, inſtar grani
hordeacei, vel, ut alij dicunt, apiculæ: negat poſt effuſionem ex
utero, vel momento poſſe permanere: quia, inquit; ſtatim tantilli
fœtus organa, cauſa aëris ambientis extranei contrahuntur, læ-
duntur, illudque corculum præfocatur, & moritur: Hoc autem
probat à ſimilj experientia à ſe facta per Microſcopium de lacte 1
recens emuncto. Conſtat enim beneficio hujus inſtrumenti, lac
aliud non eſſe, quàm conglomeratam congeriem vermiculo-
rum, qui tamen, ſtatim ac aërem attingunt, immobiles fiunt, &
moriuntur. Ita, & fœtus humanus, ſi primis diebus eſſet anima- 2
tus, & per abortum effunderetur, ſtatim eſſet mortuus: ergo ſub
conditione non eſt baptizandus, cum nullum ſuppetat vitæ
tempus.

Reſpondeo; quidquid ſit de experientia vermiculorum in
lacte, quos ego, licet diligentiſſimè obſervaverim, nunquam
tamen deprehendere potui; & Microſcopium adhibui, quod in
aceto vermiculos auget, ad magnitudinem formicarum majo- 3
rum, ſecundum longitudinem: fortè, quia non in omni lacte
ſunt vermes, ſed ſolùm in eo, quod aliquo morbo fuit in ube-
ribus, jam affectum: ſicuti, non de omni ſanguine, quod ſit ver-
minoſus, ſed ſolùm de ſanguine febrientium ſcribit Pater
Athanaſius Kircherius *lib.10. artis magnæ part.2. cap.8. §.5.
pragmat.2.* Sed admittamus de omni lacte, & credamus expe- 4
rientiam experto.

At contra experientiam aliam experientiam adduco; de qua
Harvæus à me relatus hac 3.*diſp.ſect.*13. *num.*7. *&* 8. punctum
ſaliens, aliquando ita languet, ut videatur mortuum; ſed impoſito
illi tepente hominis digito, & hujuſmodi caloris fomento per
breve ſpatium temporis adhibito, corculum quaſi denuò revi-
viſcens, reſumit ſuam illam rithmicam pulſationem. Præterea
Guarinon. citatus ſuperiori *ſect. num.*19. teſtatur corculum hu-
juſmodi ex ovo pulli *avulſum, & venis ſpoliatum, tota hora ſe ſe
movere; cum verò jam moriturum eſt, per quartam horæ partem mo- 5
veri, &c.* & tandem monet diutius vivere, quo tenerius eſt. Ergo
ſi vita illorum vermiculorum, ex quibus componitur lac, ſit adeò
brevis, ut ſtatim ad aëris contactum extinguatur; cum non

idem contingat de hoc puncto ſaliente; à diverſis non valet illatio.

Tandem reſpondeo, me nunquam dixiſſe, fœtum baptizandum eſſe ſecundinis exutum, quando primis diebus mulier abortitur; Non quia ſi exiret vivus, non exiſtimem eſſe baptizandum, ſed quia primo illo tempore, non niſi ſecundinarum involucro munitum crederem poſſe vivum egredi ab utero, aut ſaltem majus eſſet, ſicut periculum, ita & dubium. Regulariter igitur fœtus primis diebus effuſus, ſi neceſſitas occurrat baptizandi, ſecundinis erit circumtectus, quare experientia vermiculorum non videtur urgere: Non enim fœtus humanus ſecundinis involutus ab ambiente aëre ſubito lædi poteſt, ſicuti illi vermiculi læduntur, & occiduntur: quod ſi hujuſmodi fœtus veniret ad lucem tunicis exutus, & ſenſibiliter diſcerneretur, quod eſſet fœtus humanus, niſi evidenter conſtaret eſſe mortuum, exiſtimo, propter rationes probabiles vitæ, eſſe ſub conditione baptizandum.

SECTIO XVII.

An doctrina ſpeculativa probans Animam rationalem non eſſe in fœtu, ſatis ſit, vt quis non teneatur baptizare Abortivos.

SVMMARIVM.

1 *Dubitans ſpeculativè de conſecratione hujus hoſtiæ, vel de ſuo baptiſmo, tenetur illam hoſtiam adorare; nec poteſt ſe iterum exponere, ut baptizetur.*

2 *Animam rationalem non jam ſpeculativè, ſed practicè probatur eſſe in fœtu.*

3 *Et in hoc dubio baptizare debemus.*

Si

SI quis poſſet ſuſpicari, quod celebrans non habuerit intentionem conſecrandi hoſtiam, quam elevat in Miſſa; & quod baptizans non habuerit intentionem conficiendi Sacramentum, non propterea licet, non adorare illam hoſtiam, nec me iterum rebaptizare. Ergo licet ſpeculativè probabilis ſit illa ſententia, quod ſtatim à principio Anima rationalis ſit in fœtu, non tamen ſatis eſt talis ratio ad me obligandum, ut hujuſmodi fœtum baptizem.

Reſpondeo, quod dubitans de ſuo baptiſmo, vel de hac hoſtia, an ſit conſecrata, quia poteſt eſſe, quod Miniſter non habuerit intentionem; cum nullam habeat practicam rationem 1
dubitandi, dubitat ſolum ſpeculativè; ſed eſt certus moraliter; ergo tenetur non ſe rebaptizare, & adorare illam hoſtiam, ut benè *Suar.3.tom.in 3.partem diſput.65.ſect.2.* Card. de Lugo *de incarnat. diſp.37.ſect.4* Si autem habeat aliquam rationem practicam dubitandi, tunc non dubitat ex ſola rei poſſibilitate, ſeu ſpeculativè, ſed ex facto aliquo: Et tunc adorare debet ſub conditione, & rebaptizari ſub conditione. At verò nos non procedimus ex ſola poſſibilitate Animæ inexiſtentis, ſed ex teſtimoniis, & obſervationibus Peritorum, ex quibus habemus rationes 2
in facto ad dubitandum poſitive, ſeu probabiliter opinandum Animam inexiſtere.

Secundo reſpondeo, eſſe valdè diſparem rationem: Nam fœtus abortivus, ſi eſt animatus, eſt in periculo mortis inevitabilis, & ideò damnationis æternæ; non ſic ille, qui de ſuo baptiſmo, & de hoſtia dubitat. Quare juxta doctrinam Jlluſtriſſimi D. Fagnani *ad cap. Ne innitaris de conſtit. num* 171. certè in hac materia veriſſimam, quod in caſu dubio, in quo vertitur ſalutis periculum, non tantùm ex conſilio, ſed ex præcepto tenemur ſequi partem tutiorem; & in puncto de adminiſtrando baptiſmate, 3
eſt apertus textus *in c. Parvulos. de conſecr. diſt.4.* in quo Greg. XIII. reſolvit ut ait, *ſecundum Patrum traditionem*, Pueros à Parentibus ſubtractos, & quos ignoramus eſſe baptizatos, baptizari debere; *Ita enim*, inquit, *ratio poſcit.* Quæ verba Gloſſa declarans *in talibus*, ait, *certius eſt tenendum.* Cum igitur in Pueris abortivis

abortivis

abortivis sit majus periculum, imò certitudo, quod statim sint morituri, magis convincit dubium esse baptizandos.

SECTIO Vltima.

Principalis objectio ex Divina providentia erga universalem Ecclesiam iterum discutitur

SVMMARIVM.

1 *Pertinere videtur ad Dei providentiam indicare vitam illorum infantium, qui baptizandi sunt.*
2 *Obiicitur idem argumentum de infantibus septem, triginta, aut quadraginta dierum.*
3 *Deus ante prævisũ Adæ peccatũ vult omnes homines salvos fieri.*
4 *Hæc voluntas est generalis, & antecedens omnium operum prævisionem.*
5 *Non est simplex complacentia de objecto, ex se bono.*
6 *Sed intentio ex parte Dei omnes homines salvandi.*
7 *Intentio agentis circa finem, est aliquo modo intentio mediorum.*
8 *Hac intentione voluit Deus salutem Abortivorum, & media conducentia ad illam.*
9 *Sed quantum erat ex parte Dei.*
10 *Et sic illa sola, quæ se tenent ex parte Dei.*
11 *Ideò non tenetur ex hac voluntate impedire cursum naturalem secundarum causarum.*
12 *Neque ad revelandum distinctè, quando fætus humanus incipiat vivere.*
13 *Per istam voluntatem Christus est omnium Abortivorum Salvator.*
14 *Per eandem voluntatem non potuit Deus velle revelare tempus existentiæ Animæ in Abortivis.*
15 *Quomodo ista voluntas antecedens sit absoluta, & efficax; & quomodo possit dici conditionata, & inefficax.*

Tandem

TAndem præmiſſis ſupradictis argumentis in hac diſputatione *ſect.* 1. 7. 15. 16. allatis; P. G. H. contra meam Protheſim, de Baptiſmo Abortivis ſub conditione Miniſtrando, recollectis viribus argumentum ſic proponit.

Si rationaliter viveret, adeoque antehac ſemper vixiſſet humanus quivis fœtus editus in lucem, etiam primis diebus à conceptione: pertinuiſſet ad providentiam Dei Servatoris Noſtri, qui vult, omnes homines, maximè parvulos ad ſe venire, ſaltem per Baptiſma, cum aliter non poſſint, hanc animati, novelli fœtus veritatem indicare Eccleſiæ ſuæ, quacumque vel naturali Phyſicorum, vel Theologorum, vel ſupernaturali revelationis via: ne tot milliones parvulorum ſexdecim, & amplius ſeculis deſtituerentur debito, & parato Baptiſmate, præcipuè parvulorum, qui nullo alio remedio, neque contritionis, neque martyrij, quo poſſunt adulti, ſervari poterant.

Sed vivere rationaliter recenter conceptos, & effuſos fœtus nulla adhuc ratione indicavit Eccleſiæ ſuæ, ergo non vivunt.

Reſpondeo huius argumenti ſolutionem docebit me, vt ſpero, humaniſſimus ipſe P. G. H. Nam cum ab animatione primorum dierum, ſit valde alienus, fortè non repugnabit animationi poſt ſeptimum diem, teſtante Hippocrate illis verbis à me *diſput.* 2. *num.* 12. relatis: *Porrò vita hominis ſeptem dierum eſt.*

Idem igitur argumentum retorqueo ex abortivis, qui in vtero materno exactis ſeptem, vel etiam quindecim, infra menſem, ſeu etiam quadraginta diebus moriuntur; de his nimirum, qui iam animam rationalem ſunt adepti. Ideo ſic argumentor, & iiſdem pene verbis vtor. Si prædicti infantes, ſeptem, triginta, vel quadraginta dierum anima rationali viverent, & antehac ſemper vixiſſent; pertinuiſſet ad providentiam Dei Servatoris Noſtri, qui vult, omnes homines ſalvos fieri, & maximè parvulos ad ſe venire, ſaltem per Baptiſma, cum aliter non poſſint Ec-

Ppp cleſiæ

clesiæ suæ indicare quacumque; vel naturali Physicorum, vel Theologorum, vel supernaturali revelationis via; ne tot parvulorum milliones sexdecim, & amplius sæculis, imò à creatione Mundi destituerentur debito, necessario medio ad salutem. Hi enim infantes nullo remedio, neque contritionis, neque martyrij, quo possunt adulti, servari possunt.

Sed vivere anima rationali huiusmodi infantes nulla adhuc ratione clare, & distincte Deus indicavit Ecclesiæ.

Ergo non vivunt, Ergo non sunt baptizandi.

Maior propositio tota est ipsius Authoris. Minorem dicit esse certam. Consequentia verò est falsa; nam est contradictoria illius, quam P. G. H. puto non negabit, scilicet abortivos formatos, quales sunt triginta, vel quadraginta dierum quia dant signa vitæ, sunt baptizandi. Ergo aliquod vitium latet in maiori.

Hoc autem vt detegamus, in primis considerandum est, voluntatem, quam Deus habuit de abortiuorum vivorum salute, esse illam eandem, quam Deus habuit ab æterno, erga vniuersam naturam humanam, & etiam Angelicam: vtramque enim creaturam voluit creare, & de facto creauit propter finem supernaturalem, siue Adam conseruaret, siue non conseruaret Iustitiam originalem, vt ex-
3 plicat Suarez. *tom. pr. in pr. part. de Prædestin. lib. 4. cap. 1 nu. 9.* Hæc autem non est, nisi voluntas quædam generalis, & antecedens omnium operum præuisionem, vt cum Chrisostomo Damasceno, & Angelico Doctore explicat Vasquez, *tom. 1. in part. 1. disput. 83. cap. 3. & 4.* quam Deus habet, vt omnes, quantum est ex parte sua, salutem consequantur.

4 Et ita S. Patres, tam Græci, quam Latini cum S. Thoma apud Suarez. *d. cap. 1. num. 5. & Cornel. à Lapide.* interpretantur D Paulum 1. *ad Tim c. 2. 4.* dicentem, & admonentem, quod oremus Deum, & Christum pro omnium salute, quia *Deus*, inquit, *vult omnes homines salvos fieri.*

Considero secundo loco, hanc voluntatem, quam Deus habet de salute omnium, non esse solam simplicem quandam

dam complacentiam de hominum, salute Deo proposita, 5
tanquam de obiecto in se bono, & apto terminare simplicem complacentiam: Nam si huiusmodi voluntas, iuxta quàm à D. Paulo, à SS. Patribus, & à Theologis communiter dicitur, quod orandus est Deus, quod omnes homines salvos faciat, tanquam eorum redemptor & Saluator, esset huiusmodi simplex complacentia, posset orari Deus & Christus, vt salvaret omnes Dæmones, & homines iam damnatos; quia scilicet posset proponi, & occurrere Divinæ voluntati illorum salus, & glorificatio possibilis; esset enim tale obiectum de se bonum, & aptum terminare actum simplicis complacentiæ: Similiter inquit Suarez ibid. *n.* 7. posset Deus per actum simplicis complacentiæ velle vnionem hypostaticam omnium naturarum hominum, & Angelorum, quia hoc obiectum est de se terminativum complacentiæ; cum sit melius, quàm universa salus omnium parvulorum imò in se optimum, & perfectissimum. Sed nemo dixit, aut dicet propter huiusmodi aptitudinem obiectivam, Deum velle salutem Dæmonum, & damnatorum, vel vnionem hypostaticam omnium hominum, & Angelorum, ergo huius- 6
modi voluntas non est simplex complacentia, seu actus respiciens bonitatem obiecti in se: sed præterea est intentio, & voluntas quantum est ex parte Dei de omnium, & parvulorum præsertim infantium, salute comparanda.

Tertio Considero, quod agens nobilissimum, quale sine dubio est Deus, cum prudenter operetur, vult simul finem & media necessaria ad illum consequendum, præsertim cum omnia simul, propter nobilissimum modum tendendi in obiectum cognoscat; quare eo saltem modo, quo ta- 7
lem finem intendit, vult etiam media: Nam vt benè *S. Thomas*, 1. 2. *q.* 12. *art. in* 4. *ad* 4. motus voluntatis, qui fertur in finem, secundum quod per media est comparabilis, est vera finis & mediorum intentio; Alioquin si media non vellet aut formaliter, aut virtualiter; vellet, & non vellet simul. Ergo si Deus voluntate illa, quam habuit, &

8 qua creavit omnes homines ad finem ſupernaturalem, vo-
luit omnium parvulorum ſalutem, voluit etiam illis provi
dere media ſufficientia ad talem finem ita intentum, & eo
modo, quo fuit intentus; quia verò talis intentio, ſeu
voluntas conſideratur in Deo antecedenter ad humanam
9 cooperationem, & curſum ſecundarum cauſarum; quia, ut
dixi, ſolùm eſt voluntas, vt homines ſint creati ad finem
ſupernaturalem, quantum eſt ex parte Dei, conſequen-
quendum: Jam intelligitur quidem Deus per huiuſmodi
voluntatem determinatus ad danda infantibus auxilia ſuffi-
cientia, ad finem ſalutis; ſed nonniſi illa, quæ à ſe ſolo de-
pendent. Cum enim iſta voluntas finis ſit limitata, ſcilicet
quantum eſt ex parte Dei erga finem, limitata etiam debet
intelligi circa media, & ad illa ſolùm danda, ex vi talis in-
10 tentionis, quæ ex parte ſolius Dei ſunt neceſſaria. Ergo
non tenetur ex vi talis voluntatis ad mutandum ordinem
aliarum cauſarum, V. G. ad fovendum aliquo modo, extra
11 ordinarium naturæ curſum, Matris uterum ut partus legiti-
mo tempore naſcatur, & Baptiſmum recipiat; vel ad re-
velationem clarè, & diſtinctè, per ſcientiam phyſicam
naturalem, vel per Theologiam, aut per Sacras litteras,
quo tempore præcisè fœtus ſit animatus participandam, ut
12 poſſit illi applicari Baptiſma; Cum enim iſta cognitio in-
volvat ea, quæ pendent à cauſis ſecundis, iam excederet il-
lam generalem voluntatem & providentiam, & extenderet
ſe ad ea, quæ ad ſpecialem Providentiam pertinent, egre-
deretur extra illam conditionem intellectam in generali
intentione ſalvandi pueros, & infantes, quantum eſt in ſe,
& vt proportionata voluntati limitatæ ad ea media, & auxi-
lia danda, quæ à ſe ſolo pendent.

Jdeò benè intelligitur, quomodo ex vi talis voluntatis
13 Chriſtus pro iſtis Abortivis, ſi ſunt rationaliter animati,
mortuus eſt; quomodo pro iſtis redemptionem ſuam Divi-
no Patri obtulit; quomodo etiam pro illis Baptiſmum inſti-
tuit: non quidem applicandum per Miniſtros, ſed quantum
eſt de ſe aptum ad ſalutem, & in confuſo, quatenus me-

dium de ſe ſufficiens ad illam acquirendam : Et alia ſimilia, quia nimirum in his impletur illa conditio , *quantum eſt ex parte Dei*. Et ſimiliter intelligitur ratio, quare Divina Sapientia ita diſpoſuerit, ut ſacræ literæ de tẽpore, quo fœtus huma- 14
nus primo vivit ita generaliter loquantur , ut dubia ſit animæ exiſtentia primis diebus in fœtu ; & non niſi adhibito ſtudio , humana diligentia , & Anatomicorum obſervatione , & Phyloſophorum doctrina poſſit probabiliter cognoſci ; quia iſta non poſſunt eſſe à Deo volita, illa generali voluntate, quæ præviſionem operum antecedit.

Intelligitur etiam ex hoc diſcurſu , quomodo voluntas 15
illa antecedens in Deo, erga omnium ſalutem , ſit abſoluta, & efficax & quomodo poſſit dici conditionata, & inefficax: Nam in ordine ad media, quæ pendent à ſolo Deo, eſt abſoluta , & efficax, in ordine vero ad illa quæ pendent etiam à ſecundis cauſis , cum non operetur effectum ſalutis , niſi impleta hac conditione ; ſi ſecundæ cauſæ cooperentur ; eſt conditionata, & inefficax.

Ex dictis patet ſolutio ad argumentum à me retortum, contra P. G. H. Neganda eſt enim ſequela maioris , quia ex voluntate antecedente , quam habet Deus de ſalute omnium hominum , inter quos Abortivi comprehenduntur , ſi vivant , infertur , & extenditur conſequentia , ad illa media, quæ cooperationem involvunt ſecundarum cauſarum, ut eſt Divina illuminatio communicanda per ſcientiam phyſicam naturalem, per Theologiam , vel per Sacras literas, cum cognitione temporis, & aliorum accidentium, ex quibus iam eſſet proviſum homunculis illis, non ſolum de mediis , quæ ſe tenent ex parte Dei , ſed etiam de illis quæ ſe tenent ex parte hominum , qui illa applicarent , & cooperarentur ; Negata igitur majore , & conceſſa minore , quæ procedit de notitia , & revelatione diſtincta , iuxta ea, quæ ſupra *n.* 11. adnotav, inegatur conſequentia.

Hac eadem reſponſione vtor ego , & reſpondeo ad argumentum ipſius Patris G. H. contra me factum , negando ſe-

qualem

quelam maioris, & conſequentiam Quare quia argumentum retortum oſtendit difficultatem illi, & mihi eſſe communem, iuvat idcirco mihi perſuadere, quod P. G. H. qui in prima parte ſui doctiſſimi ſcripti, ex iis, quæ iam pridem ſcripſeram in illo folio, cuius ſupra memini n. 1. omnia admiſit, & comprobat, contra ſecundam partem argueri, non ex animo, & ex voluntate, ſeu ex intellectu contrario: ſed ut ad reſpondendum me excitaret, & ut veritas impugnatæ propoſitionis magis appareret: quare maximas habeo gratias & me totum illi ad obſequia ſubmitto.

Hæc ſunt quæ diſputationibus quatuor comprehenſa, circa abortivorum baptiſma tam ad probationem piæ protheſis, quam ad eiuſdem defenſionem in lucem dare neceſſarium duxi, non quidem vt aliquid certum ſtatuam neque vt definiri à S. ſede tanquam catholicam meam propoſitionem voluerim; ſed ſolum, ut eiuſdem probabilitatem cum pietate coniunctam oſtenderem; & ut ſapientiſſimis viris, nec non fidelium zelo, & religioni, plurimarum animarum ſalutem commendarem. Quare ſi vel vnicam abortivorum animulam in cæleſtem theſaurum tranſmittere datum fuerit, hæc pauca non omnino inutiliter ſcripſiſſe putabo.

Cæterum hæc omnia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ infallibili iudicio, & prudentiſſimæ cenſuræ non ſolum ex debito, ſed ex libera, ſpontanea, & pleniſſima voluntate imo ex tota animi propenſione; iterum ſemperque volo eſſe ſubiecta.

F I N I S.

INDEX

INDEX RERVM.

In quo primus Numerus paginam, Secundus Numerum marginalem indicat.

A

Qq non

F

G

Mulieres

